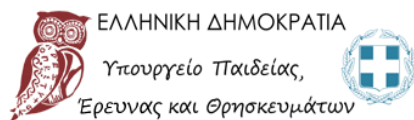

**Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την
Αναβάθμιση της Επαγγελματικής
Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της
Μαθητείας**

Απρίλιος 2016

**Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και
Κατάρτισης και της Μαθητείας**

Επιτελική Σύνοψη

Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ) αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του εκπαιδευτικού συστήματος της Ελλάδας και η προσπάθεια συνολικής αναβάθμισής της στοιχειοθετεί μία από τις προτεραιότητες της εκπαιδευτικής πολιτικής της σημερινής Κυβέρνησης.

Η προτεραιότητα που δίνεται στην ΕΕΚ πηγάζει από το διπλό της ρόλο, τον επαγγελματικό και τον κοινωνικό.

Ο επαγγελματικός ρόλος αφορά στην προετοιμασία των αποφοίτων ώστε να είναι ικανοί να εισέλθουν με επιτυχία και αξιώσεις στο επάγγελμα και παράλληλα να συμβάλουν στη βελτίωση του επιχειρηματικού και εργασιακού περιβάλλοντος και συνδέεται άμεσα με την εθνική προσπάθεια για **παραγωγική ανασυγκρότηση**, με επίκεντρο τη **γνώση** και την **εργασία**.

Ο κοινωνικός ρόλος αφορά την προετοιμασία των αποφοίτων για τη ζωή. Παράλληλα, επιχειρεί να αξιοποιήσει τα χαρακτηριστικά της ΕΕΚ για να περιορίσει το φαινόμενο της μετατροπής των κοινωνικών ανισοτήτων σε εκπαιδευτικές, φαινόμενο το οποίο προέρχεται από αδυναμίες προηγούμενων βαθμίδων της εκπαίδευσης. Ο κοινωνικός ρόλος αποτελεί **προϋπόθεση** και εξυπηρετεί απόλυτα και τον επαγγελματικό ρόλο καθώς έχει ως στόχο να καταστήσει εφικτή την ενεργό, δημιουργική συμμετοχή όλων των μαθητών/εκπαιδευόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία και να δημιουργήσει ένα ελκυστικό εκπαιδευτικό περιβάλλον που να ανταποκρίνεται στις υψηλές απαιτήσεις της ΕΕΚ.

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την αναβάθμιση της ΕΕΚ και της Μαθητείας, στηρίζεται στην ανάλυση της Ελληνικής πραγματικότητας και επιχειρεί έναν δυναμικό προσδιορισμό των πραγματικών αναγκών της οικονομίας και της κοινωνίας με στόχο τη βελτίωση και όχι την αναπαραγωγή της παρούσας κατάστασης.

Η προσπάθεια μεταρρύθμισης της ΕΕΚ, αποτελεί μια σύνθετη διαδικασία η οποία έχει **καινοτομικά χαρακτηριστικά** για τα Ελληνικά δεδομένα. Συνεπώς, έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις τόσο για την εξασφάλιση της αξιοπιστίας και της αποδοτικότητας των αλλαγών, όσο και για την υιοθέτησή τους από τους χρήστες και όλους τους εμπλεκόμενους.

Για αυτούς τους λόγους το παρόν Στρατηγικό Πλαίσιο έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- **Ολιστική προσέγγιση**, με ένα πειστικό προωθητικό **όραμα** βελτίωσης της **ελκυστικότητας** της ΕΕΚ που εμπνέει και συγχρόνως εξασφαλίζει **αποτελεσματικότητα** και αποδοτικότητα.
- **Σταδιακές μεταρρυθμίσεις** ώστε να δημιουργείται **αίσθημα ασφάλειας** αλλά συγχρόνως να ενθαρρύνονται προκλήσεις **συλλογικής και ατομικής βελτίωσης** για τους συμμετέχοντες, κυρίως για τους εκπαιδευτικούς / εκπαιδευτές αλλά και για τους μαθητές / μαθητευόμενους. Κατ' αυτόν τον τρόπο

εξασφαλίζεται η ομαλή μετάβαση στα νέα δεδομένα που προβλέπονται «από τα πάνω» με παράλληλη αξιοποίηση της ευεργετικής ενεργού συμμετοχής των εμπλεκομένων «από τα κάτω».

- **Ευέλικτη αλλά ολοκληρωμένη δομή διακυβέρνησης** (lean organisation) με δημοκρατική προσέγγιση στην χάραξη πολιτικής, σαφείς και αυστηρές διαδικασίες στην εφαρμογή της και παραχώρηση περισσότερης αυτονομίας στις δομές εκπαίδευσης. Έτσι, επιτρέπεται η άμεση μεγιστοποίηση του οφέλους από την αξιοποίηση υπαρχουσών/όντων δομών/φορέων/εμπλεκομένων που δραστηριοποιούνται στην ΕΕΚ, ενώ παράλληλα αποφεύγονται τυχόν ασυμβατότητες.

Η Υφιστάμενη Κατάσταση στην ΕΕΚ

Τα υποσυστήματα της ΕΕΚ σήμερα στην Ελλάδα είναι τα εξής: α) Αρχική Επαγγελματική Εκπαίδευση, εντός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος στα ΕΠΑΛ, β) η αρχική επαγγελματική κατάρτιση στα ΙΕΚ και στις ΣΕΚ, γ) η αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στις ΕΠΑΣ μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. και άλλων Υπουργείων και δ) η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση, που παρέχεται από τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.) επιπέδου 1 ή 2.

Πρέπει να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα η αντιμετώπιση της ΕΕΚ ήταν συχνά αποσπασματική, με αποτέλεσμα να τίθεται στο περιθώριο και να θεωρείται από πολλούς επιλογή δεύτερης κατηγορίας. Εντοπίζονται άλλωστε, σημαντικές διαθρωπτικές αδυναμίες, η αντιμετώπιση των οποίων συνιστά υψηλή προτεραιότητα για την ελληνική κυβέρνηση. Ενδεικτικά, αναφέρονται α) η χαμηλή ελκυστικότητα της ΕΕΚ, β) η υψηλή μαθητική διαρροή, γ) η πολυνομία, δ) η ασυνέχεια και η έλλειψη εστίασης στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή πολιτικής, ε) το μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών σε ματαίωση και στ) η μειωμένη αποτελεσματικότητα και η χαλαρή/ασαφής διασύνδεση της ΕΕΚ με την αγορά εργασίας. Ωστόσο, υπάρχουν εξαιρετικής σημασίας δυνατά σημεία στα οποία θα βασιστεί η συντελούμενη προσπάθεια αναβάθμισης της ΕΕΚ, όπως α) οι σημαντικές υλικοτεχνικές υποδομές που διαθέτει η ΕΕΚ, β) οι εκπαιδευτικοί/ εκπαιδευτές με ευρείες γνώσεις που απαρτίζουν το στελεχιακό της δυναμικό και γ) το σημαντικό ποσοστό παιδαγωγικά ευαισθητοποιημένων εκπαιδευτικών.

Παράλληλα, ισχυρό κίνητρο στην προσπάθεια αναβάθμισης της ΕΕΚ αποτελεί το γεγονός ότι την επιλέγει μεγάλο ποσοστό μαθητών με κοινωνικά, οικονομικά και οικογενειακά προβλήματα, με μαθησιακά προβλήματα, με χαμηλή αυτοεκτίμηση, περιορισμένες προσδοκίες κλπ.

Στο πλαίσιο αυτό, τα μεγάλα ζητήματα που καλείται να αντιμετωπίσει το ελληνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης παραμένουν τα ακόλουθα:

- Αναβάθμιση της ΕΕΚ μέσα από την ενίσχυση του κοινωνικού της ρόλου
- Στενότερη σύνδεση με την αγορά εργασίας και την οικονομία με στόχο την αμοιβαία βελτίωση,

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

- Ισχυρότερη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων,
- Αποκέντρωση και ενίσχυση των πρωτοβουλιών σε επίπεδο εκπαιδευτικής μονάδας, της παιδαγωγικής ελευθερίας και της συλλογικής δράσης των εκπαιδευτικών,
- Ύπαρξη θεσμοθετημένων επαγγελματικών δικαιωμάτων τα οποία να εδράζονται πάνω σε περιγράμματα υπαρκτών επαγγελμαμάτων που υφίστανται στην αγορά εργασίας,
- Ενίσχυση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ στους νέους και
- Συνολικά βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης ΕΕΚ.

Η Ελληνική Οικονομία και η Αγορά Εργασίας σήμερα

Ο σχεδιασμός του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Αναβάθμιση της ΕΕΚ και της Μαθητείας όχι απλά βασίζεται στην ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης της Ελληνικής Οικονομίας, αλλά έχει ως στρατηγική επιλογή τη διασύνδεσή του με την αναπτυξιακή πολιτική, ώστε η ΕΕΚ να μπορέσει να αποτελέσει έναν πυλώνα για την παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας. Σημαντικά χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας, που αναλύονται σε βάθος και αποτελούν βασικές παραμέτρους για την κατάρτιση του Στρατηγικού Πλαισίου, είναι α) η παρατεταμένη ύφεση της οικονομίας που έχει οδηγήσει σε πρωτόγνωρη μείωση του ΑΕΠ της χώρας, β) τα εκρηκτικά –αν και μειούμενα το τελευταίο διάστημα– ποσοστά ανεργίας και γ) η παρατηρούμενη απορρύθμιση της αγοράς εργασίας. Παράλληλα, σημαντικός παράγοντας που συνεκτιμήθηκε για τον σχεδιασμό του Στρατηγικού Πλαισίου για την αναβάθμιση της ΕΕΚ και της Μαθητείας είναι τα χαρακτηριστικά των ελληνικών επιχειρήσεων. Ενδεικτικά αναφέρονται: α) εξαιρετικά υψηλό ποσοστό μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων και μεγάλο ποσοστό απασχόλησης σε αυτές, β) αυξημένη συμμετοχή υπηρεσιών στο Α.Ε.Π, γ) χαμηλή τεχνολογική ετοιμότητα και οργάνωση των ελληνικών επιχειρήσεων, δ) χαμηλή κουλτούρα ποιότητας, ε) έλλειψη καινοτομίας, ικανής να ενισχύσει τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, ζ) χαμηλά ποσοστά συμμετοχής στη δια βίου μάθηση και σε ενδο-επιχειρησιακή επιμόρφωση. Στον αντίποδα, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στην άρρητη γνώση, στην καινοτομία και τη μαστορική που αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά κυρίως των ΜμΕ.

Κατά συνέπεια αφενός η αναβάθμιση της ΕΕΚ μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από την αμφίδρομη διασύνδεσή της με τις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας και αφετέρου είναι απαραίτητο η ΕΕΚ να συνεισφέρει στην προσπάθεια ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, στη βελτίωση των χαρακτηριστικών των ελληνικών επιχειρήσεων και στην αύξηση της απασχόλησης.

Γίνεται σαφές λοιπόν ότι το παρόν Στρατηγικό Πλαίσιο διέπεται από μια νέα λογική, η οποία θα λαμβάνει υπόψη της τις πραγματικές ανάγκες της Ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας, όχι στατικά, αλλά σε μια δυναμική αναβάθμισης, με την αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων και βεβαίως του κυριότερου πόρου που είναι το επιστημονικό και ερευνητικό δυναμικό. Η λογική αυτή είναι συμβατή τόσο με τις κατευθύνσεις του

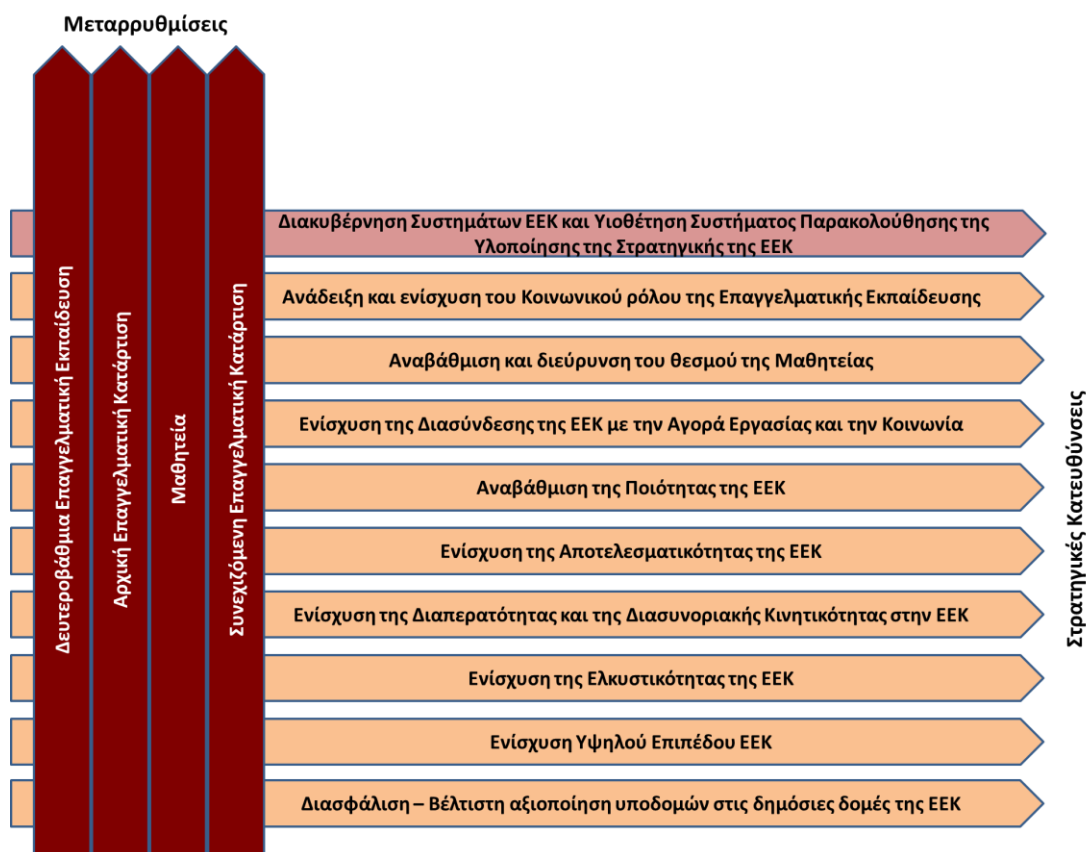
ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020 περί ευφυούς εξειδίκευσης, όσο και με τις εγχώριες πολιτικές κατευθύνσεις για επενδύσεις έντασης γνώσης και εργασίας, με στόχο την επίτευξη διεθνούς ανταγωνιστικότητας, αναβάθμισης των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας και καταπολέμησης αρνητικών φαινομένων όπως το brain drain. Σε αυτήν την κατεύθυνση θα αξιοποιηθούν τόσο ο Μηχανισμός Διάγνωσης που αναπτύσσεται όσο και έρευνες ή μελέτες που αναδεικνύουν τους κλάδους με τη μεγαλύτερη δυναμική ανάπτυξης στη χώρα (π.χ. τουρισμός, ενέργεια, βιομηχανία-μεταποίηση τροφίμων, αγροτική παραγωγή - γεωργικές καλλιέργειες).

Όραμα και Στρατηγικές Κατευθύνσεις

Το όραμα πάνω στο οποίο βασίστηκε το Στρατηγικό πλαίσιο, αποτελείται από τρεις άξονες:

- 1. Αναγνώριση και ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου της ΕΕΚ.** Βασικοί στόχοι αυτού του άξονα είναι η καταπολέμηση των κοινωνικών ανισοτήτων, η ενίσχυση των βασικών ικανοτήτων των μαθητών και σπουδαστών στην ΕΕΚ, η παροχή ίσων ευκαιριών ανάπτυξης και εξέλιξης σε όλους τους νέους, η μείωση του ποσοστού μαθητικής διαρροής και η υιοθέτηση ασφαλούς και ρεαλιστικού οράματος για καθηγητές – μαθητές, ώστε να επιτρέπει την ενεργό συμμετοχή τους στην αναβάθμιση της ΕΕΚ. Η συμμετοχή αυτή θα ενθαρρύνεται μέσα από τις ευκαιρίες συλλογικής και ατομικής βελτίωσης για τους συμμετέχοντες, κυρίως για τους εκπαιδευτικούς / εκπαιδευτές αλλά και για τους μαθητές / μαθητευόμενους.
- 2. Αναβάθμιση του εργασιακού ρόλου της ΕΕΚ.** Βασικοί στόχοι του δεύτερου άξονα είναι η προετοιμασία μαθητών/μαθητευόμενων με επαγγελματική συνείδηση και οριζόντιες δεξιότητες, στους οποίους θα μπορούν να στηριχθούν οι Ελληνικές επιχειρήσεις και οργανισμοί, η προσαρμογή στις ανάγκες της Ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας, η άμβλυση και όχι η αναπαραγωγή των αδυναμιών που παρατηρούνται στο μοντέλο παραγωγικής ανάπτυξης και η εξασφάλιση σε όλους τους μαθητές ικανών προσόντων για αξιοπρεπή αρχική εργασιακή ένταξη.
- 3. Σύνδεση της ΕΕΚ με το συνολικό αναπτυξιακό σχεδιασμό της χώρας.** Βασικοί στόχοι του τελευταίου άξονα είναι η τεχνολογική και οργανωτική αναβάθμιση επιχειρήσεων/ οργανισμών, η εξειδίκευση σε προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας, η αύξηση της απασχόλησης, η ενίσχυση της νησιωτικότητας και τέλος ο προσανατολισμός των γνώσεων σε ολοκληρωμένους τομείς για αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της ελληνικής οικονομίας.

Μεταρρυθμίσεις & Στρατηγικές Κατευθύνσεις στην ΕΕΚ

Για την εφαρμογή του Στρατηγικού πλαισίου έχουν οριστεί 10 Στρατηγικές Κατευθύνσεις, που η κάθε μία συμπεριλαμβάνει συγκεκριμένες δράσεις, που συνοπτικά είναι οι ακόλουθες:

1. Διακυβέρνηση Συστημάτων ΕΕΚ και Υιοθέτηση Συστήματος Παρακολούθησης της Υλοποίησης της Στρατηγικής της ΕΕΚ

Ενδεικτικές δράσεις: Η συγκεκριμένη αποτελεί μία οριζόντια στρατηγική κατεύθυνση καθώς συνδέεται άμεσα με όλες τις υπόλοιπες. Αποτελεί σημαντική παράμετρο για την επιτυχή εφαρμογή του Στρατηγικού Πλαισίου και βασική της επιδίωξη είναι η πραγμάτωση της ολιστικής προσέγγισης της ΕΕΚ. Σημεία αναφοράς της διακυβέρνησης του συστήματος ΕΕΚ θα αποτελέσουν η Εθνική και Τεχνική Επιτροπή που θα δημιουργηθούν. Επίσης προβλέπεται η σύσταση και λειτουργία μηχανισμού παρακολούθησης της εφαρμογής του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την ΕΕΚ και τη Μαθητεία σε εθνικό επίπεδο.

2. Ανάδειξη και ενίσχυση του Κοινωνικού ρόλου της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

Ενδεικτικές δράσεις: Σχεδιάζεται το πρόγραμμα «Μια νέα αρχή στα ΕΠΑΛ», το οποίο χωρίζεται α) στη φάση σχεδιασμού, β) στη φάση της πιλοτικής εφαρμογής (περίοδος 2016-2017) και γ) στη φάση σταδιακής επέκτασης σε όλα τα ΕΠΑΛ.

3. Αναβάθμιση και διεύρυνση του θεσμού της Μαθητείας

Ενδεικτικές δράσεις: Δημιουργία Πλαισίου Ποιότητας Μαθητείας. Ανάπτυξη Προγραμμάτων Σπουδών μαθητείας (η οποία χωρίζεται σε Α' Φάση - αρχική εφαρμογή και Β' Φάση – διεύρυνση), Πιλοτικές Δράσεις Μαθητείας, Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών/ Εκπαιδευτών (η οποία χωρίζεται σε Α' Φάση - αρχική εφαρμογή μαθητείας (σχ. έτος 2016-2017) και Β' Φάση διεύρυνσης). Δράσεις για εξασφάλιση ικανού αριθμού θέσεων μαθητείας (τοπικά σύμφωνα, πλατφόρμα διαχείρισης μαθητείας, έμμεσα κίνητρα σε επιχειρήσεις, χρηματοδότηση μαθητείας, Αξιολόγηση – ανατροφοδότηση.

4. Ενίσχυση της Διασύνδεσης της ΕΕΚ με την Αγορά Εργασίας και την Κοινωνία

Ενδεικτικές δράσεις: Λειτουργία Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας και διασύνδεσή του με τα υποσυστήματα της ΕΕΚ. Σχεδιασμός και υλοποίηση projects στους χώρους εργασίας κατά την υλοποίηση της Μαθητείας. Σχεδιασμός και εισαγωγή στα εργαστηριακά μαθήματα όλων των τάξεων της ΕΕΚ βασικών αυθεντικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων. Αναμόρφωση Θεσμικού Πλαισίου για την Πρακτική Άσκηση των ΙΕΚ

5. Αναβάθμιση της Ποιότητας της ΕΕΚ

Ενδεικτικές δράσεις: Δημιουργία Πλαισίου Ποιότητας ΠΣ, επικαιροποίηση θεσμοθέτηση του Εθνικού Πλαισίου (π3), δημιουργία/ θεσμοθέτηση Πλαισίου Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών, σταδιακή διαμόρφωση ΠΣ ΕΠΑΛ, σταδιακή διαμόρφωση Οδηγών Σπουδών ΙΕΚ. Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών, Θεσμοθέτηση των πλαισίων λειτουργίας των ΚΔΒΜ 1 και 2. Ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος για την εποπτεία λειτουργίας των ΙΕΚ & των ΚΔΒΜ1 και 2

6. Ενίσχυση της Αποτελεσματικότητας της ΕΕΚ

Ενδεικτικές δράσεις: Σχεδιασμός και υλοποίηση δράσεων συστηματικής παρακολούθησης της μετάβασης των αποφοίτων της ΕΕΚ στην αγορά εργασίας. Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της ΕΕΚ

7. Ενίσχυση της Διαπερατότητας και της Διασυνοριακής Κινητικότητας στην ΕΕΚ

Ενδεικτικές δράσεις: Ολοκλήρωση της διασύνδεσης αποκτηθέντων προσόντων στο πλαίσιο της ΕΕΚ – αντιστοίχιση του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο, ενίσχυση της Διασυνοριακής Κινητικότητας, ενίσχυση της Διαπερατότητας του συστήματος της ΕΕΚ

8. Ενίσχυση της Ελκυστικότητας της ΕΕΚ

Ενδεικτικές δράσεις: Ανάπτυξη Σχεδίου Επικοινωνίας για την ενίσχυση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ, δράσεις ενίσχυσης ελκυστικότητας ΕΕΚ σε α) εθνικό

επίπεδο, β) επίπεδο οργανώσεων επιχειρήσεων & μεμονωμένων επιχειρήσεων, γ) σε επίπεδο εκπαιδευτικών φορέων και δ) σε επίπεδο ατόμων και οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών.

9. Ενίσχυση Υψηλού Επιπέδου ΕΕΚ

Ενδεικτικές δράσεις: Δημιουργία συμπράξεων ΑΕΙ και εκπαιδευτικών δομών ΕΕΚ, επέκταση των υφιστάμενων βραβείων καινοτομίας στην ΕΕΚ κ.α..

10. Διασφάλιση – Βέλτιστη αξιοποίηση υποδομών στις δημόσιες δομές της ΕΕΚ

Ενδεικτικές δράσεις: Βέλτιστη αξιοποίηση υφιστάμενων και νέων υποδομών, ανάπτυξη πρότυπου οδηγού διασφάλισης συντήρησης και καλής λειτουργίας υποδομών, σχεδιασμός και εφαρμογή εναλλακτικών υποδομών για εργαστηριακές ασκήσεις - αξιοποίηση λύσεων προσομοίωσης χαμηλού κόστους.

Συνοπτική Παρουσίαση των αναγκαίων άμεσων μεταρρυθμίσεων

Επαγγελματική Εκπαίδευση

- Σε δευτεροβάθμιο επίπεδο θα συνεχιστεί η λειτουργία των σημερινών δύο τύπων λυκείων **ΓΕΛ** και **ΕΠΑΛ**. Στα ΕΠΑΛ δημιουργείται προαιρετικό 4ο έτος - Τάξη Μαθητείας, υπό την αιγίδα του ΥΠΠΕΘ, στο οποίο θα συνδυάζονται θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα στο σχολείο και μαθητεία σε επιχειρήσεις και οργανισμούς.
- **Οι ΕΠΑΣ** που ανήκουν στην ευθύνη άλλων Υπουργείων εκτός ΥΠΠΕΘ **θα διατηρηθούν για μια πενταετία** στο σημερινό τους status (δηλ. διατήρηση των ΕΠΑΣ μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. κλπ για αποφοίτους Α'ΕΠΑΛ ή Α' ΓΕΛ).

Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση

- Στα πλαίσια της μελέτης για τον εξορθολογισμό των ειδικοτήτων στην ΕΕΚ, θα εξεταστεί η ενσωμάτωση των ειδικοτήτων των ΣΕΚ στα ΙΕΚ για ενήλικες.
- Στα πλαίσια της αναβάθμισης της ΕΕΚ, κομβικό σημείο αποτελεί η διαμόρφωση Οδηγών Σπουδών με πλήρες και επικαιροποιημένο περιεχόμενο για όλες τις ειδικότητες, σύμφωνα και με το εγκεκριμένο Πλαίσιο Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών.
- Επιπλέον απαιτείται ο επανασχεδιασμός του εξαμήνου της πρακτικής άσκησης ή/ και μαθητείας, το οποίο είναι υποχρεωτικό και αποτελεί προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Μαθητεία

Η μαθητεία θα διεξάγεται στις ακόλουθες δομές, ενώ θα δημιουργηθεί ενιαία δομή διαχείρισής της:

- στις ΕΠΑΣ μαθητείας (με το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους, του οποίου η ισχύς παρατείνεται),
- στο μεταδευτεροβάθμιο 4ο έτος των (ΕΠΑΛ) με βάση τις προβλέψεις του Ν.4186/2013 (ΦΕΚ 193 Α/17-9-2013) και το Ν. 4386/2016 (ΦΕΚ 83 Α/11-06-2016)
- στα ΙΕΚ, όπου προβλέπεται υποχρεωτικό εξάμηνο είτε πρακτικής άσκησης είτε μαθητείας.

Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση

Η **μεταρρύθμιση** στη Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση επικεντρώνεται στις εξής δράσεις:

1. Διαμόρφωση θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των Κ.Δ.Β.Μ. 1 και 2 (κανονισμοί λειτουργίας) και διαμόρφωση του εκπαιδευτικού τους πλαισίου.
2. Ανάπτυξη μηχανισμών και διαδικασιών πιστοποίησης εισροών (προγραμμάτων) και εκροών (αποτελεσμάτων κατάρτισης - προσόντων), αξιοποιώντας την εμπειρία του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π
3. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης εκπαιδευτικού έργου Κ.Β.Δ.Μ.. (ηλεκτρονική πλατφόρμα).
4. Διασφάλιση της συμβατότητας προγραμμάτων ΣΕΚ – περιλαμβανομένων και των προγραμμάτων ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης - με τα πιστοποιημένα Επαγγελματικά Περιγράμματα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
5. Εγκαθίδρυση κανόνων και δημιουργία ελεγκτικού μηχανισμού, ώστε να παρακολουθείται η τήρηση των κανόνων δημοσιοποίησης της αδειοδότησης - Πρόβλεψη κυρώσεων για παραποίηση κανόνων δημοσιότητας.
6. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της ΣΕΚ
7. Παρακολούθηση/ αξιολόγηση των παραπάνω παρεμβάσεων.
8. Σύσταση διϋπουργικής επιτροπής για τη ΣΕΚ, για το συντονισμό των συναρμόδιων φορέων.

Στο τέλος της πενταετίας θα γίνει αξιολόγηση και θα διερευνηθεί η ανάγκη επανασχεδιασμού τμήματος ή όλου του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με στόχο την, κατά το δυνατόν, ενοποίηση της τυπολογίας τους.

Περιεχόμενα

1. Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ) και η Μαθητεία στην Ελλάδα	13
1.1 Γενικά	13
1.2 Η τυπική επαγγελματική εκπαίδευση	14
1.3 Λοιπές δομές δευτεροβάθμιας τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	17
1.3.1 Δομές Ο.Α.Ε.Δ.	17
1.3.2 Δομές Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	20
1.3.3 Δομές Υπ. Υγείας	20
1.3.4 Δομές Υπ. Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού	21
1.4 Το μαθητικό δυναμικό στη δευτεροβάθμια ΤΕΕ	21
1.5 Μεταδευτεροβάθμια επαγγελματική κατάρτιση	22
1.5.1 Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση	22
1.6 Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση	28
2. Το Πλαίσιο Ευρωπαϊκής Συνεργασίας στον Τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης	30
3. Η Ελληνική Οικονομία και η Αγορά Εργασίας	33
3.1 Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ελληνικής Οικονομίας	33
3.2 Διάγνωση των αναγκών της ελληνικής αγοράς εργασίας σε δεξιότητες	47
4. Διαπιστώσεις σχετικά με την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και τη Μαθητεία στην Ελλάδα	50
4.1 Γενικές Διαπιστώσεις	50
4.2 Διαπιστώσεις σχετικά με τα ΕΠΑΛ και τις ΕΠΑΣ Μαθητείας	53
4.3 Διαπιστώσεις σχετικά με την Επαγγελματική Κατάρτιση	56
5. Όραμα για την αναβάθμιση της ΕΕΚ και της Μαθητείας – Στρατηγικές Κατευθύνσεις	57
5.1 Όραμα	57
5.2 Βασικές μεταρρυθμίσεις στο σύστημα ΕΕΚ και στη Μαθητεία	62
5.1.1. Μεταρρυθμίσεις στη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση	63
5.1.2. Μεταρρυθμίσεις στην αρχική επαγγελματική κατάρτιση	65
5.1.3. Μεταρρυθμίσεις στη Μαθητεία	66

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

5.1.4.	Μεταρρυθμίσεις στη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση	68
5.3	Στρατηγικές κατευθύνσεις για την ΕΕΚ και τη Μαθητεία	73
5.3.1	Διακυβέρνηση Συστημάτων ΕΕΚ και Υιοθέτηση Συστήματος Παρακολούθησης της Υλοποίησης της Στρατηγικής της ΕΕΚ.....	74
5.3.2	Ανάδειξη και ενίσχυση του Κοινωνικού ρόλου της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	80
5.3.3	Αναβάθμιση και διεύρυνση του θεσμού της Μαθητείας.....	87
5.3.4	Ενίσχυση της Διασύνδεσης της ΕΕΚ με την Αγορά Εργασίας και την Κοινωνία	98
5.3.5	Αναβάθμιση της Ποιότητας της ΕΕΚ.....	119
5.3.6	Ενίσχυση της Αποτελεσματικότητας της ΕΕΚ.....	127
5.3.7	Ενίσχυση της Διαπερατότητας και της Διασυνοριακής Κινητικότητας στην ΕΕΚ	131
5.3.8	Ενίσχυση της Ελκυστικότητας της ΕΕΚ.....	136
5.3.9	Ενίσχυση υψηλού επιπέδου ΕΕΚ.....	140
5.3.10	Διασφάλιση – Βέλτιστη αξιοποίηση υποδομών στις δημόσιες δομές της ΕΕΚ	142

1. Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ) και η Μαθητεία στην Ελλάδα

1.1 Γενικά

Με βάση το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, οι μαθητές που ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση εκτός από την επιλογή του γενικού λυκείου, έχουν πλέον τις εξής επιλογές:

(α) **αρχική επαγγελματική εκπαίδευση** εντός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος¹ στο δεύτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο επαγγελματικό λύκειο (ημερήσιο ή εσπερινό). Οι απόφοιτοι των **ΕΠΑΛ** με το πέρας της εκπαίδευσής τους αποκτούν απολυτήριο Λυκείου και πτυχίο ειδικότητας ΕΠΑΛ, επιπέδου EQF4.

(β) **αρχική επαγγελματική κατάρτιση** στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης στις Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ) Πανελλαδικά έχουν ιδρυθεί 100 Δημόσιες ΣΕΚ, ωστόσο λειτούργησαν μόνο 4 (ΣΕΚ Πειραιά, Ιωαννίνων, Μυτιλήνης, Επιδαύρου), με τις εξής ειδικότητες: Τεχνίτης Μαγειρικής Τέχνης, Τεχνίτης Μελισσοκομίας, Τεχνίτης Λιθοξόος- Μαρμαράς και Λιθοχαράκτης, Τεχνίτης Γαλακτοκομίας – Τυροκομίας και Τεχνίτης Αισθητικής Τέχνης και Μακιγιάζ (ΥΑ με αρ. πρωτ. Κ1/210405/23-12-2014).

Οι απόφοιτοι των τάξεων μαθητείας των ΣΕΚ λαμβάνουν πτυχίο επαγγελματικής ειδικότητας επιπέδου EQF3

(γ) **αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στις ΕΠΑΣ** μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ., των οποίων η λειτουργία έχει προσωρινά παραταθεί, και άλλων Υπουργείων (Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων & Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού). Οι απόφοιτοι των ΕΠΑΣ με το πέρας της εκπαίδευσής τους αποκτούν πτυχίο ειδικότητας ΕΠΑΣ, επιπέδου EQF4, επαγγελματική πείρα και συντάξιμα ένσημα για το διάστημα υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.

Παράλληλα απόφοιτοι Λυκείου (ΓΕΛ ή και ΕΠΑΛ), ανεξαρτήτως ηλικίας έχουν τη δυνατότητα να ενταχθούν και να φοιτήσουν για 5 εξάμηνα (συμπεριλαμβανομένου 1 εξαμήνου πρακτικής άσκησης ή μαθητείας) σε Δημόσια ή Ιδιωτικά Ι.Ε.Κ., τα οποία παρέχουν Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση, στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης. Οι απόφοιτοι των Ι.Ε.Κ., μετά από συμμετοχή τους σε εξετάσεις πιστοποίησης στον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) λαμβάνουν δίπλωμα επαγγελματικής ειδικότητας επιπέδου EQF 5.

¹ «Τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα»: το σύστημα της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η εθνική νομοθεσία χρησιμοποιεί τον όρο «τυπική επαγγελματική εκπαίδευση» αποκλειστικά για προγράμματα του δεύτερου κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΕΠΑΛ) που επιτρέπουν την πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση κατόπιν εξετάσεων. Παρότι αναγνωρίζονται πλήρως ή εν μέρει από το κράτος και προσφέρουν επισήμως αναγνωρισμένα προσόντα, τα άλλα προγράμματα αυτού του επιπέδου ή και του μεταδευτεροβάθμιου επιπέδου θεωρούνται μη τυπική ΕΕΚ.

Τέλος, *πολίτες ανεξαρτήτως ηλικίας και κατά περίπτωση εκπαιδευτικού επιπέδου έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικές δράσεις Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης της μη τυπικής εκπαίδευσης, που παρέχονται από τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.) επιπέδου 1 ή 2, με στόχο να εκσυγχρονίσουν ή και να αναβαθμίσουν γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, οι οποίες αποκτήθηκαν από τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης ή από επαγγελματική εμπειρία με στόχο την ένταξη ή επανένταξη στην αγορά εργασίας, τη διασφάλιση της εργασίας και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη (Ν 3879/2010). Οι καταρτιζόμενοι των Κ.Δ.Β.Μ. που ολοκληρώνουν την κατάρτισή τους δεν εντάσσονται στην κατάταξη του EQF, όπως εξειδικεύεται σε εθνικό επίπεδο.

Στις βαθμίδες τυπικής επαγγελματικής εκπαίδευσης υπάρχει πρόβλεψη για ειδικές κατηγορίες φοιτούντων (ΑΜΕΑ, απεξαρτημένα άτομα ή άτομα σε απεξάρτηση), ενώ στην μη τυπική εκπαίδευση (ΙΕΚ) υπάρχει πρόβλεψη για συγκεκριμένες κατηγορίες ΑΜΕΑ.

Ειδικότερα, λειτουργούν Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΕΕΚ) για μαθητές με αναπηρίες και ειδικές μαθησιακές ανάγκες καθώς και δημόσια ΙΕΚ ειδικής αγωγής. Ο σχεδιασμός για αυτές τις δομές θα πραγματοποιηθεί σε συμβατότητα με την πολιτική για μαθητές με αναπηρίες και ειδικές μαθησιακές ανάγκες.

1.2 Η τυπική επαγγελματική εκπαίδευση

Μετά και την ψήφιση του ν. 4186/13 και τις τροποποιήσεις του, έχουμε στην Δευτεροβάθμια ΤΕΕ του ΥΠΠΕΘ **μόνο ένα τύπο σχολείου**, το (νέο) **ΕΠΑΛ** που έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ)			
Διαχωρισμός των Τάξεων		Ώρες μαθημάτων γενικής παιδείας στο ΩΠ	Ώρες μαθημάτων ειδικότητας στο ΩΠ
Α΄ Τάξη	6 Ομάδες Προσανατολισμού	22 ω	13 ω (μαθήματα ειδικότητας ανά ομάδα προσανατολισμού)
Β΄ Τάξη	44 Ειδικότητες	12 ω	23 ω
Γ΄ Τάξη	44 Ειδικότητες	12 ω	23 ω
<i>Διάρθρωση μαθημάτων γενικής παιδείας/ειδικότητας στις Τάξεις Β΄ και Γ΄ (%)</i>		34% (1/3)	66% (2/3)

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

Τα επαγγελματικά λύκεια παρέχουν επαγγελματική εκπαίδευση στους ακόλουθους **τομείς και ειδικότητες:**

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ που λειτουργούν το Σχ. Έτος 2015-16 στο ΕΠΑΛ		
ΤΟΜΕΑΣ	α/α	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	1	Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής
	2	Τεχνικός Η/Υ και Δικτύων Η/Υ
	3	Τεχνικός Εφαρμογών Λογισμικού
ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑΣ	4	Τεχνικός Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων και Κατασκευών
	5	Τεχνικός Θερμικών Εγκ/σεων & Τεχ/γίας Πετρελαίου και Φ. Α.
	6	Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης Αερισμού και Κλιματισμού
	7	Τεχνικός Οχημάτων
	8	Τεχνικός Μηχανοσυνθέτης Αεροσκαφών
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑΣ, ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ & ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΥ	9	Τεχνικός Ηλεκτρολογικών Συστημάτων, Εγκ/σεων και Δικτύων
	10	Τεχνικός Αυτοματισμού
	11	Τεχνικός Δικτύων και Τηλεπικοινωνιών
	12	Τεχνικός Ηλ/νικών και Υπολογιστικών Συστημάτων, Εγκ/σεων
ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	13	Σχεδιαστής Δομικών Έργων και Γεωπληροφορικής
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ	14	Τεχνικός Διαχείρισης και Ανακύκλωσης*
	15	Τεχνικός Ελέγχου Ρύπανσης και Εγκ/σεων Αντιρρύπανσης*
ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ και ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	16	Υπάλληλος Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών
	17	Υπάλληλος Αποθήκης και Συστημάτων Εφοδιασμού
	18	Υπάλληλος Εμπορίας και Διαφήμισης
	19	Υπάλληλος Οικονομίας και Διοίκησης στον Τουρισμό
ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ και ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	20	Τεχνικός Φυτικής Παραγωγής
	21	Τεχνικός Ζωικής Παραγωγής
	22	Τεχνικός Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών*

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

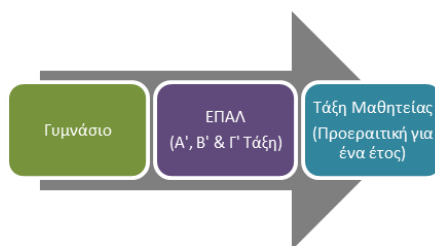
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ που λειτουργούν το Σχ. Έτος 2015-16 στο ΕΠΑΛ		
ΤΟΜΕΑΣ	α/α	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ
	23	Τεχνικός Ανθοκομίας και Αρχιτεκτονικής Τοπίων
	24	Τεχνικός Τεχνολογίας Τροφίμων και Ποτών
	25	Τεχνικός Δασοπονίας & Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος*
ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ	26	Πλοίαρχος Εμπορικού Ναυτικού
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ Ε.Ν.	27	Μηχανικός Εμπορικού Ναυτικού
ΥΓΕΙΑΣ - ΠΡΟΝΟΙΑΣ	28	Βοηθός Νοσηλεύτη
	29	Βοηθός Ιατρικών – Βιολογικών Εργαστηρίων
	30	Βοηθός Βρεφονηπιοκόμων
	31	Βοηθός Φυσικοθεραπευτή
	32	Βοηθός Οδοντοτεχνίτη
	33	Βοηθός Ακτινολογικών Εργαστηρίων
	34	Βοηθός Φαρμακείου
	35	Βοηθός Χημικών Εργαστηρίου και Ποιοτικού Ελέγχου
ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ – ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ	36	Αισθητικής Τέχνης
	37	Κομμωτικής Τέχνης
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	38	Γραφικών Τεχνών
	39	Σχεδιασμού Εσωτερικών Χώρων
	40	Αργυροχρυσοχοΐας
	41	Συντήρησης Έργων Τέχνης - Αποκατάστασης
	42	Ψηφιογραφίας – Υαλογραφίας
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	43	Σχεδίασης και Παραγωγής Ενδύματος
	44	Επιπλοποιίας – Ξυλογλυπτικής
* Σημείωση: ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ που έχει ανασταλεί προσωρινά η λειτουργία τους		

Το **επαγγελματικό λύκειο οδηγεί σε δύο επίπεδα:**

(α) το τριετές πρόγραμμα: στην α' τάξη εγγράφονται χωρίς εξετάσεις οι κάτοχοι απολυτηρίου γυμνασίου ή άλλου ισότιμου τίτλου. Οι προαγόμενοι από την α' τάξη του ΕΠΑΛ δικαιούνται να εγγραφούν στο β' έτος του γενικού λυκείου και αντίστροφα, υπάρχει δηλαδή η δυνατότητα οριζόντιας κινητικότητας.

(β) ένα επιπλέον έτος μαθητείας: το τέταρτο έτος είναι προαιρετικό και εγγράφονται οι κάτοχοι απολυτηρίου και πτυχίου του δευτεροβάθμιου κύκλου τριετών σπουδών του ΕΠΑΛ.

Η **τάξη μαθητείας**, αξιοποιεί την εμπειρία από το σύστημα μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ.² και το προσαρμόζει στις ιδιαίτερες σημερινές συνθήκες οι οποίες χαρακτηρίζονται από την ευρύτερη υλοποίηση της μαθητείας αλλά και τις ιδιαιτερότητες και απαιτήσεις των ΕΠΑΛ. Στους αποφοίτους του δευτεροβάθμιου κύκλου σπουδών χορηγείται απολυτήριο επαγγελματικού λυκείου (ισότιμο με το απολυτήριο γενικού λυκείου) και πτυχίο ειδικότητας επιπέδου EQF4³ μετά από ενδοσχολικές εξετάσεις από το ΕΠΑΛ. **Οι απόφοιτοι της «τάξης μαθητείας» των ΕΠΑΛ λαμβάνουν πτυχίο ειδικότητας επιπέδου EQF5⁴** από το Υπουργείο Παιδείας και τον Ο.Α.Ε.Δ. από κοινού, μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών πιστοποίησης των προσόντων τους από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίηση Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.).

1.3 Λοιπές δομές δευτεροβάθμιας τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

1.3.1 Δομές Ο.Α.Ε.Δ.

Ο Ο.Α.Ε.Δ. δραστηριοποιείται στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με τη λειτουργία 51 Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑΣ) Μαθητείας, 25 Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ), 29 Ινστιτούτων Επαγγελματικής

² Το δικό σύστημα εκπαίδευσης (μαθητείας) του Ο.Α.Ε.Δ. περιλαμβάνει μάθηση στο χώρο εργασίας, μάθημα ειδικότητας και προπαρασκευαστικά μαθήματα πιστοποίησης στη σχολική μονάδα αντίστοιχα

³ Στο άρθρο 6 του Ν. 2009/1992 είχαν καθορισθεί τα επίπεδα των τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Με το νέο νόμο για την αναδιάρθρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (4186/2013) ορίζονται εκ νέου τα επίπεδα, τα οποία όμως δεν αντιστοιχούν σε επίπεδα μιας διεθνούς ταξινόμησης (π.χ. ISCED ή EQF). Το παρόν επίπεδο αναφέρεται στην πλέον πρόσφατη έκδοση της έκθεσης αντιστοιχίσης του εθνικού με το ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων (Ιανουάριος 2014).

⁴ Βλ. προηγούμενη υποσημείωση

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

Κατάρτισης (ΙΕΚ) μεταλυκειακού επιπέδου. Για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών δομών του λειτουργούν 30 Γραφεία Διασύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΓΔΕΕ) με την αγορά εργασίας.

Παράλληλα, σύμφωνα με το ν. 4186/2013, συνεχίζουν τη λειτουργία τους στον Ο.Α.Ε.Δ. δύο (2) Π.Σ.Ε.Κ. (Πειραματικές Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης) τριετούς φοίτησης, στις υπάρχουσες υποδομές των ΕΠΑ.Σ Καλαμακίου και Ηρακλείου Κρήτης στον τομέα του τουρισμού.

Ειδικότερα οι ΕΠΑΣ Μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. προσφέρουν τις ακόλουθες ειδικότητες :

Ειδικότητες ΕΠΑΣ Μαθητείας Ο.Α.Ε.Δ.			
1	Τεχνιτών Αμαξωμάτων	19	Φιλοτεχνικών Επιχειρήσεων Αρχιτεκτονικής Τοπίου –
2	Τεχνιτών Εργαλειομηχανών	20	Καλλιτεχνικής Επεξεργασίας Μαρμάρου
3	Τεχνιτών Θερμικών & Υδραυλικών Εγκαταστάσεων	21	Κεραμικής Αγγειοπλαστικής
4	Τεχνιτών Μεταλλικών Κατασκευών	22	Μαρμαροτεχνίας
5	Τεχνιτών Μηχανών & Συστημάτων Αυτοκινήτου	23	Επεξεργασίας Γούνας
6	Τεχνιτών Ναυπηγικής Βιομηχανίας	24	Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων
7	Τεχνιτών Ψυκτικών Εγκαταστάσεων & Κλιματισμού	25	Τεχνιτών Υποστήριξης Συστημάτων Υπολογιστών
8	Τεχνιτών Ηλεκτρολογικών Εργασιών	26	Κτιριακών Έργων
9	Τεχνιτών Ηλεκτρολογικών Συστημάτων Αυτοκινήτου	27	Βοηθών Φαρμακείου
10	Τεχνιτών Ηλεκτρονικών Συσκευών, Εγκαταστάσεων & Υπολογιστικών Μονάδων	28	Σχεδιαστών Τεχνικών Έργων – Χρήσης Η/Υ
11	Αργυροχρυσοχοΐας	29	Γραφικών Τεχνών – Εκτυπώσεων
12	Ξυλουργών – Επιπλοποιών	30	Γραφικών Τεχνών – Ηλεκτρονικής Σχεδίασης Εντύπου
13	Συντήρησης Έργων Τέχνης - Αποκατάστασης	31	Υπαλλήλων Διοικητικών Καθηκόντων
14	Ωρολογοποιίας	32	Βοηθών Γενικής Βρεφονηπιοκομίας
15	Αισθητικής Τέχνης	33	Βοηθών Γενικής Νοσηλείας

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

Ειδικότητες ΕΠΑΣ Μαθητείας Ο.Α.Ε.Δ.			
16	Κομμωτικής Τέχνης	34	Τεχνιών Αερίων Καυσίμων (φυσικού αερίου)
17	Αρτοποιίας – Ζαχαροπλαστικής	35	Υπαλλήλων Οικονομικών Καθηκόντων
18	Μαγειρικής Τέχνης		

Τα χαρακτηριστικά του δυϊκού συστήματος Μαθητείας που εφαρμόζει ο Ο.Α.Ε.Δ. στις σχολές του συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας στην ειδικότητα φοίτησης
- Παράλληλη θεωρητική και εργαστηριακή διδασκαλία στο σχολείο και εκπαίδευση στην επιχείρηση (on-the-job training)
- Θεσμοθετημένη αμοιβή
- Πλήρης ασφάλιση (ιατροφαρμακευτική και συνταξιοδοτική κάλυψη)
- 30 Γραφεία Διασύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης που διασφαλίζουν:
  - Εκπαίδευση στο χώρο εργασίας (επιχειρήσεις) (αύξηση θέσεων, αποτελεσματική παρακολούθηση)
  - Ομαλή Μετάβαση στην αγορά εργασίας μέσω της:
    - Προσέγγισης και ενημέρωσης επιχειρήσεων, εργοδοτών
    - Διοργάνωσης Ημερίδων Καριέρας και κοινών εκδηλώσεων με τοπικούς εργοδοτικούς φορείς
    - Παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας των αποφοίτων
    - Διαβούλευσης / συνεργασίας με κοινωνικούς εταίρους και τοπική αυτοδιοίκηση για την ανίχνευση των αναγκών της αγοράς εργασίας σε τοπικό επίπεδο
- Συνεργασίας με ΚΠΑ2 (Εύρεση θέσεων εργασίας για αποφοίτους των ΕΠΑΣ, ΙΕΚ και συμβουλευτική σε μαθητές και αποφοίτους σε τεχνικές αναζήτησης εργασίας, επιχειρηματικότητας κλπ). Συμβουλευτική σε μαθητές και αποφοίτους με:
  - Ενημέρωση για ευκαιρίες απασχόλησης, επαγγελματικά δικαιώματα, τοπική αγορά εργασίας κλπ

Το Δυϊκό σύστημα Μαθητείας το οποίο εφαρμόζεται στις ΕΠΑΣ Ο.Α.Ε.Δ. συνδυάζει τη θεωρητική και εργαστηριακή εκπαίδευση στο χώρο του σχολείου με την πρακτική άσκηση στο χώρο της επιχείρησης. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζει την αποτελεσματική εμπλοκή των μαθητών με το θέμα της ειδικότητας την οποία έχουν επιλέξει, καθώς και την αφομοίωση των θεωρητικών γνώσεων και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων που σχετίζονται με το αντικείμενο εργασίας. Επιπλέον, εξασφαλίζεται η ανάπτυξη των προσωπικών δεξιοτήτων λόγω της εφαρμογής σε πραγματικές συνθήκες εργασίας των όσων διδάχθηκαν στην τάξη ή το εργαστήριο.

Η Μαθητεία αποτελεί επένδυση τόσο για τον εκπαιδευόμενο όσο και για την ίδια την επιχείρηση. Ο μαθητευόμενος εκπαιδύεται σε ειδικότητα βάσει συγκεκριμένου προγράμματος και εξειδικεύεται σε αντικείμενο το οποίο ενδιαφέρει την επιχείρηση σε συνεργασία με το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς.

Η αξιοποίηση των Σχολών Μαθητείας και η Συνεργασία με τα Γραφεία Διασύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης δημιουργούν οφέλη και ευκαιρίες τόσο για τις επιχειρήσεις, όσο και για τους νέους της χώρας μας.

1.3.2 Δομές Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Στο Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων λειτουργούν ΕΠΑΣ με τις εξής ειδικότητες:

ΕΠΑΣ Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης	
ΕΠΑ.Σ.	Ειδικότητες
1. ΑΒΕΡΩΦΕΙΟΣ ΕΠΑ.Σ. ΛΑΡΙΣΑΣ	1. Αγροτικών Μηχανημάτων 2. Ζωοτεχνίας
2. ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΗ ΕΠΑ.Σ.ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	Γαλακτοκομίας – Τυροκομίας
3. ΕΠΑ.Σ. ΚΡΗΤΗΣ	Θερμοκηπιακών Κατασκευών και Καλλιέργειών
4. ΕΠΑ.Σ.ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	Τεχνιτών Ξυλογλυπτικής-Διακοσμητικής Επίπλου
5. ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΠΑ.Σ. ΝΕΜΕΑΣ	Αμπελουργίας – Οινοτεχνίας
6. ΕΠΑ.Σ. ΣΥΓΓΡΟΥ	Φυτοτεχνικών Επιχειρήσεων - Αρχιτεκτονικής Τοπίου

1.3.3 Δομές Υπ. Υγείας

Το Υπουργείο Υγείας έχει μετατρέψει τις ΕΠΑΣ των νοσοκομείων σε ΙΕΚ σύμφωνα με το ΦΕΚ 1038/Β/3-6-2015 και έτσι στη θέση των 42 ΕΠΑΣ Νοσηλευτών δημιουργούνται **42 Δημόσια ΙΕΚ για έξι ειδικότητες νοσηλευτών**. Συγκεκριμένα ιδρύονται (42) Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.Ι.Ε.Κ), με

ειδικότητες (**Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας, Βοηθός Νοσηλευτικής Τραυματολογίας, Βοηθός Νοσηλευτικής Χειρουργείου, Βοηθός Νοσηλευτικής Ογκολογικών παθήσεων, Βοηθός Νοσηλευτικής ΜΕΘ, Βοηθός Νοσηλευτικής Ατόμων με Ειδικές Παθήσεις**) της ομάδας προσανατολισμού Υγείας και Πρόνοιας τα οποία αποτελούν παραρτήματα των αντίστοιχων Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων (Ν.Π.Δ.Δ.) του Ε.Σ.Υ. όπου εδρεύουν, και τα οποία τελούν υπό την εποπτεία και τον έλεγχο του Υπουργείου Υγείας.

1.3.4 Δομές Υπ. Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού

Το Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού ως φορέας παροχής δημόσιας τουριστικής εκπαίδευσης, λειτουργεί δύο Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης στη Ρόδο και στον Άγιο Νικόλαο Κρήτης, και από την εκπαιδευτική περίοδο 2014-15, οκτώ ΙΕΚ στα Εκπαιδευτήρια Αναβύσσου, Θεσσαλονίκης, Κέρκυρας, Πελοποννήσου, Ρόδου, Κρήτης (Κοκκίни Χάνι), Αλεξανδρούπολης και Γαλαξιδίου με τις νέες προβλεπόμενες από το άρθρο 24 του νόμου 4186/2013 ειδικότητες της Ομάδας Προσανατολισμού Επαγγελματών Τουριστικών Επιχειρήσεων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας, ήτοι «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας (Υπηρεσία Υποδοχής- Υπηρεσία ορόφων- Εμπορευματογνωσία)», «Τεχνικός Αρτοποιός Ζαχαροπλαστικής» και «Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης-Αρχιμάγειρας (chef)». Επίσης, λειτουργεί 8 ΕΠΑΣ στα Εκπαιδευτήρια Αναβύσσου, Θεσσαλονίκης, Κέρκυρας, Πελοποννήσου, Ρόδου, Κρήτης (Κοκκίни Χάνι), Αλεξανδρούπολης και Γαλαξιδίου

1.4 Το μαθητικό δυναμικό στη δευτεροβάθμια ΤΕΕ

Στον Πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η εξέλιξη του μαθητικού δυναμικού της Δευτεροβάθμιας ΤΕΕ από το 2008-2015.

ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΣΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΗΜ-ΕΣΠ)

	ΥΠΠΕΘ	ΕΠΑΣ ΕΚΤΟΣ ΥΠΠΕΘ					ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΑ	ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΕΚΤΟΣ ΥΠΠΕΘ	ΙΔΙΩΤΙΚΑ
		Ο.Α.Ε.Δ.	ΑΓΡΟΤ. ΑΝ.	ΤΟΥΡΙΣΤ. ΑΝ.	ΥΓΕΙΑΣ	ΣΥΝ. ΔΗΜΟΣΙΑ			
2008-09	88.126	15.017	157	1.149	2.071	18.394	106.520	17%	673
2009-10	92.812	13.481	168	1.205	2.217	17.071	109.883	16%	639
2010-11	98.447	12.396	170	1.218	2.386	16.170	114.617	14%	634
2011-12	105.457	12.333	192	1.315	2.509	16.349	121.806	13%	390
2012-13	107.993	11.788	216	1.206	2.678	15.888	123.881	13%	309
2013-14	96.808	12.323	299	1.078	2.361	16.061	112.869	14%	298
2014-15	87.135	10.713	320	433	1.030	12.496	99.631	13%	219

*από το
Στοιχεία 2014-15
ΕΛΣΤΑΤ μόνο ΕΠΑΛ

1.5 Μεταδευτεροβάθμια επαγγελματική κατάρτιση

1.5.1 Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση

Βασικοί φορείς παροχής μετα-δευτεροβάθμιας Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι τα Δημόσια και τα Ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ). Σκοπός των ΙΕΚ είναι η παροχή κάθε είδους συμπληρωματικής ή αρχικής κατάρτισης, ώστε να συμβάλουν αποφασιστικά στην αναβάθμιση των προσόντων (γνώσεων και δεξιοτήτων) των εκπαιδευομένων, με στόχο την ένταξή τους στην αγορά εργασίας καθώς και τη βελτίωση, γενικότερα, της παραγωγικής διαδικασίας. Η συγκεκριμένη βαθμίδα εντάσσεται στο πλαίσιο του μη τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Οι σπουδαστές των ΙΕΚ είναι στην πλειονότητά τους απόφοιτοι Λυκείου ηλικίας 20-30 ετών.

Η κατάρτιση, η οποία περιλαμβάνει θεωρητικά, εργαστηριακά και μικτά μαθήματα υποχρεωτικής παρακολούθησης, διαρκεί 5 εξάμηνα, ενώ στα προγράμματα σπουδών έχει ενσωματωθεί ένα εξάμηνο πρακτικής άσκησης ή Μαθητείας σε επιχειρήσεις και φορείς (του Δημοσίου, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ και ιδιωτικές επιχειρήσεις). Το 5^ο εξάμηνο πρακτικής άσκησης μπορεί να πραγματοποιείται και τμηματικά μετά την ολοκλήρωση των δύο πρώτων εξαμήνων.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της κατάρτισής τους οι καταρτιζόμενοι των Δημοσίων και των Ιδιωτικών ΙΕΚ λαμβάνουν βεβαίωση, που τους δίνει το δικαίωμα να συμμετέχουν στις εξετάσεις πιστοποίησης επαγγελματικής κατάρτισης για την απόκτηση Διπλώματος επαγγελματικής κατάρτισης επιπέδου 5.

Η **πιστοποίηση** των αποφοίτων ΙΕΚ πραγματοποιείται με εξετάσεις σε εθνικό επίπεδο από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.

Οι απόφοιτοι των ΙΕΚ απολαμβάνουν:

- θεσμοθετημένα επαγγελματικά δικαιώματα σε πολλές ειδικότητες
- δικαιώματα ίδρυσης ατομικής επιχείρησης

Σύμφωνα με στοιχεία της ΓΓΔΒΜ&ΝΓ του ΥΠΠΕΘ, πανελλαδικά λειτουργούν 129 δημόσια ΙΕΚ (ΔΙΕΚ) εγκατεστημένα σε 74 πόλεις στα οποία κατά το χειμερινό εξάμηνο του 2015 εγράφηκαν 30.699 καταρτιζόμενοι. Σε αυτά περιλαμβάνονται δύο ΔΙΕΚ Ειδικής Αγωγής και τρία ΔΙΕΚ σε σωφρονιστικά καταστήματα.

Επίσης, με βάση τα στοιχεία της ΓΓΔΒΜ&ΝΓ του ΥΠΠΕΘ έχουν χορηγηθεί 62 άδειες Ιδιωτικών ΙΕΚ στα οποία κατά το χειμερινό εξάμηνο του 2015 εγράφησαν 31.161 καταρτιζόμενοι.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι ειδικότητες που λειτουργούν σήμερα σε όλα τα ΙΕΚ.

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ Η/Υ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ Η/Υ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ (ΠΟΛΥΜΕΣΑ/ WEB DESIGNER - DEVELOPER/ VIDEO GAMES)	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΥΛΙΚΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΦΑΡΜΑΚΩΝ, ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΦΕΡΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΣ - ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΣ ΜΟΔΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΣ ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΘΕΡΜΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΨΥΞΗΣ ΑΕΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΟΤΡΟΝΙΚΗΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ, ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (MARKETING)	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΛΥΣΙΔΑΣ (LOGISTICS)	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ - ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΕ ΕΡΓΑ ΤΟΠΙΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΤΟΛΟΓΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΤΕΧΝΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΧΝΗ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΜΕΤΑΛΛΟΤΕΧΝΙΑ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΧΑΡΑΚΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΤΕΧΝΗ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)
ΚΕΡΑΜΙΚΗ ΤΕΧΝΗ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α΄/17-9-2013)

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ
ΤΕΧΝΗ ΨΗΦΙΔΩΤΟΥ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΗΧΟΛΗΨΙΑ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΣΥΝΑΡΜΟΣΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ (MONTER)	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΣΗ, ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΗ ΣΚΙΤΣΟΥ- ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ – ΓΡΑΦΙΚΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΚΙΝΟΥΜΕΝΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ- ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΥΠΟΚΡΙΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΘΕΑΤΡΟΥ – ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΗ ΣΕΝΑΡΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΗ ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΛΟΓΟΥ	ΥΑ 4260/23-04-2014 (ΦΕΚ 1154/Β'/6-5-2014)
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΧΟΡΟΥ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΜΟΥΣΙΚΗ – ΤΡΑΓΟΥΔΙ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΝΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	ΥΑ 206968/Κ1/18-12-2014 ΦΕΚ 3573/Β'/2014
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	N.4203/2013 (ΦΕΚ 235/Α'/1-11-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΟΥ ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΣ	N.4203/2013 (ΦΕΚ 235/Α'/1-11-2013)

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ ΚΑΙ ΡΕΠΟΡΤΕΡ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ (ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΡΟΦΩΝ - ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΓΝΩΣΙΑ)	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΑΡΤΟΠΟΙΟΣ – ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ - ΑΡΧΙΜΑΓΕΙΡΑΣ (CHEF)	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΥ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΜΑΙΕΥΤΙΚΗΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΡΑΔΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΟΔΟΝΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΟΠΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΜΕΤΡΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΤΡΑΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟΥ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ
ΒΟΗΘΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΒΟΗΘΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΔΙΑΣΩΣΤΗΣ - ΠΛΗΡΩΜΑ ΑΣΘΕΝΟΦΟΡΟΥ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΜΑΚΙΓΙΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΠΟΔΟΛΟΓΙΑΣ - ΚΑΛΩΠΙΣΜΟΥ ΝΥΧΙΩΝ ΚΑΙ ΟΝΥΧΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΟΔΗΓΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΠΤΗΣΕΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΑΣ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΘΑΛΑΣΣΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ /ΛΟΥΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ – SPA	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΣ ΑΘΛΗΜΑΤΩΝ	N. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΧΕΙΡΙΣΤΗΣ Η/Υ ΚΑΙ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ, ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΕΛΑΤΩΝ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΥΦΛΟΥΣ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΟΡΑΣΗΣ	N.4203/2013 (ΦΕΚ 235/Α'/11-11-2013)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΩΝ	ΥΑ 206968/Κ1/2014 (ΦΕΚ 3573/Β'/31-12-2014)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΑΣ – ΤΥΡΟΚΟΜΟΣ	ΥΑ 206968/Κ1/2014 (ΦΕΚ 3573/Β'/31-12-2014)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	ΥΑ 206968/Κ1/2014 (ΦΕΚ 3573/Β'/31-12-2014)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ	ΥΑ 206968/Κ1/2014 (ΦΕΚ 3573/Β'/31-12-2014)
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΗ	ΥΑ 206968/Κ1/2014 (ΦΕΚ 3573/Β'/31-12-2014)

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ (V.I.C.T. TRAVEL)	2014)
ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΣΚΑΦΩΝ ΑΝΑΨΥΧΗΣ	ΥΑ 4260/2014 (ΦΕΚ 1154/Β' /6-5-2014)
ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΣΚΗΝΗΣ – ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΣ	ΥΑ 4260/2014 (ΦΕΚ 1154/Β' /6-5-2014)
ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	ΥΑ 4260/2014 (ΦΕΚ 1154/Β' /6-5-2014)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΥΑ 4260/2014 (ΦΕΚ 1154/Β' /6-5-2014)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ ΜΑΚΙΓΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΚΟΜΜΩΣΕΩΝ	ΥΑ 4260/2014 (ΦΕΚ 1154/Β' /6-5-2014)
ΦΥΛΑΚΑΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	ΥΑ 4260/2014 (ΦΕΚ 1154/Β' /6-5-2014)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑΣ & ΟΙΝΟΛΟΓΙΑΣ	ΥΑ 212887/Κ1/2014 (ΦΕΚ Β' 3660/Β' /31-12-2014)
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΝ	ΥΑ 104008/Κ1/2015 (ΦΕΚ1541/Β/27-7-2015)
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ για ΙΕΚ Ειδικής Αγωγής	ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΤΗΣ ΣΥΝΟΜΙΛΙΩΝ-ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ (ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΟΡΑΣΗΣ)	ΥΑ 3900/10-04-2014 (ΑΔΑ: ΒΙΗΔ9-Ι29)
ΒΟΗΘΟΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ (ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΟΡΑΣΗΣ Η ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΚΟΗΣ)	ΥΑ 3900/10-04-2014 (ΑΔΑ: ΒΙΗΔ9-Ι29)
ΞΕΝΑΓΟΣ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ (ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΟΡΑΣΗΣ Η ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΚΟΗΣ)	ΥΑ 3900/10-04-2014 (ΑΔΑ: ΒΙΗΔ9-Ι29)
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ (ΠΟΛΥΜΕΣΑ/WEB DESIGNER – DEVELOPPER/VIDEO GAMES) (ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΚΟΗΣ)	ΥΑ 3900/10-04-2014 (ΑΔΑ: ΒΙΗΔ9-Ι29)

1.6 Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση

Σύμφωνα με το Ν. 3879/2010 (ΦΕΚ 163/Α' /21-09-2010) «*Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις*», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, ως «Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση» νοείται η κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού που συμπληρώνει, εκσυγχρονίζει ή και αναβαθμίζει γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, οι οποίες αποκτήθηκαν από τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης ή από επαγγελματική εμπειρία με στόχο την ένταξη ή επανένταξη στην αγορά εργασίας, τη διασφάλιση της εργασίας και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη.

Υπηρεσίες **συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης** παρέχονται στη χώρα μας από ιδιωτικούς (κερδοσκοπικούς και μη) και δημόσιους φορείς, οι οποίοι

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

αξιολογούνται και πιστοποιούνται ως α) Κέντρα Δια Βίου Μάθησης 1 (αντιστοιχούν στα παλιά Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών) και β) Κέντρα Δια Βίου Μάθησης 2 (αντιστοιχούν στα παλιά ΚΕΚ). Η κατάταξη των ΚΔΒΜ σε επίπεδο 1 και 2 γίνεται με βάση την κτιριολογική τους υποδομή. Τα ΚΔΒΜ με βάση το Ν.4186/2013 (άρθρ. 17, παρ 1γ) παρέχουν συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, γενική εκπαίδευση ενηλίκων, επαγγελματικό προσανατολισμό και δια βίου συμβουλευτική σταδιοδρομίας (Ν. 4111 (ΦΕΚ 18/τ.Α/25-1-2013)). Τα εκπαιδευτικά αντικείμενα αναφέρονται σε πολλούς τομείς και κλάδους όπως π.χ. περιβάλλον, υγεία, εκπαίδευση, γεωργία, οικονομία, πληροφορική, κλπ.

Υπεύθυνος φορέας για την αδειοδότηση των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης (ΚΔΒΜ) είναι ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., ενώ για τη διαμόρφωση και την εποπτεία εφαρμογής του εκπαιδευτικού πλαισίου τους η ΓΓΔΒΜ του ΥΠΠΕΘ (Ν. 4186.2013, αρθ. 17 παρ 2,3).

Το πλαίσιο λειτουργίας των ΚΔΒΜ 1 και 2, όπως κατά περίπτωση περιγράφονταν σε προηγούμενους νόμους σχετικούς με τα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών και τα Κ.Ε.Κ, μετά τη δημοσίευση του Ν. 4093/2012 "Εγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016», του Ν. 4186/2013 και του Π.Δ. 114/2014 για τον Οργανισμό του ΥΠΠΕΘ, δεν έχει ακόμη διαμορφωθεί από την Γ.Γ.Δ.Β.Μ.Ν.Γ. με αποτέλεσμα να υπάρχει ασάφεια λειτουργίας και σύγχυση περιεχομένου, ενώ δεν είναι εφικτή η αποτελεσματική εποπτεία τους.

Η οριοθέτηση του «συστήματος πιστοποίησης» της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης των αποφοίτων των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.) διέπεται από τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 12 του Ν. 4283/2014 «*Ίδρυση και οργάνωση Συμβουλίου Εθνικής Πολιτικής για την Παιδεία και άλλες διατάξεις*».

Όσον αφορά στην εκπαίδευση και πιστοποίηση των εκπαιδευτών της ΣΕΚ, αυτοί πιστοποιούνται από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. στα πλαίσια της πιστοποίησης εκπαιδευτικής επάρκειας των εκπαιδευτών της μη τυπικής εκπαίδευσης. Επί τούτου, και δεδομένου ότι η εκπαιδευτική επάρκεια είναι μια «οριζόντια δεξιότητα», σημειώνεται ότι ενδιαφερόμενοι δεν πιστοποιούνται στην ειδικότητά τους αλλά μέσω της ακολουθούμενης διαδικασίας αξιολόγησης, που περιλαμβάνει εξετάσεις θεωρητικού (αξιολόγηση γνώσεων – ερωτήσεις από Τράπεζα Θεμάτων) και πρακτικού μέρους (αξιολόγηση δεξιοτήτων- ικανοτήτων μέσω παρουσίασης μικροδιδασκαλίας) διασφαλίζεται ότι διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, προκειμένου να διδάξουν σε ομάδες ενηλίκων, σε δομές της μη τυπικής εκπαίδευσης (ΙΕΚ, ΚΔΒΜ κ.λπ.).

Παράλληλα, συγκροτείται το Ατομικό Χαρτοφυλάκιο Προσόντων κάθε εκπαιδευτή και του αποδίδονται οι Κωδικοί ΣΤΕΠ (ταξινομικό σύστημα επαγγελμαμάτων της Εθνικής Στατιστικής Αρχής, κατά το ISCO - 88) που αντιστοιχούν στην ειδικότητα/εξειδίκευσή του. Οι εκπαιδευτές με πιστοποιημένη εκπαιδευτική επάρκεια έχουν τη δυνατότητα να επικαιροποιούν/εμπλουτίζουν διαρκώς το Χαρτοφυλάκιο Προσόντων τους μέσω διαδικασίας Διαχείρισης Μεταβολών Χαρτοφυλακίου Προσόντων.

Οι εκπαιδευτές ενηλίκων με πιστοποιημένη εκπαιδευτική επάρκεια (11.432 άτομα έως τώρα) εντάσσονται σε ηλεκτρονικό Μητρώο, με κάλυψη σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας και για όλες τις ειδικότητες, ενώ είναι δυνατή η αναζήτησή τους μέσω

ηλεκτρονικής εφαρμογής αναζήτησης εκπαιδευτών με πιστοποιημένη εκπαιδευτική επάρκεια.

2. Το Πλαίσιο Ευρωπαϊκής Συνεργασίας στον Τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Η αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης συνιστά μια από τις βασικές πολιτικές προτεραιότητες της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ έθεσε τη βάση για την ενίσχυση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης σε όλη την Ευρώπη μέσω της **Διαδικασίας της Κοπεγχάγης «Ενισχυμένη Ευρωπαϊκή Συνεργασία για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση»⁵**, η οποία δρομολογήθηκε το 2002 από κοινού από τις Κυβερνήσεις των κρατών μελών της ΕΕ, τους κοινωνικούς εταίρους και τις χώρες εκτός της Ένωσης. Έκτοτε η συνεργασία αυτή συνεχίζεται εντεινόμενη αποσκοπώντας στη βελτίωση των επιδόσεων, της ποιότητας και της ελκυστικότητας της ΕΕΚ.

Σήμερα, το **συνολικό όραμα για την ΕΕΚ απαιτεί μέχρι το 2020 ευρωπαϊκά συστήματα ΕΕΚ που θα είναι περισσότερο ελκυστικά, χωρίς αποκλεισμούς, χρήσιμα, προσιτά, προσαρμοσμένα στη σταδιοδρομία, ευέλικτα και καινοτόμα. Με βάση το εν λόγω όραμα, καθορίζονται οι ακόλουθοι 11 μακροπρόθεσμοι στρατηγικοί στόχοι ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της ΕΕΚ για την περίοδο 2011-2020 :**

Μακροπρόθεσμοι στρατηγικοί στόχοι ΕΕΚ

1. Να καταστεί η Αρχική ΕΕΚ ελκυστική επιλογή μάθησης
2. Ενίσχυση της αριστείας, της ποιότητας και της καταλληλότητας τόσο της Αρχικής ΕΕΚ όσο και της Συνεχιζόμενης ΕΕΚ
3. Ευέλικτη πρόσβαση στην κατάρτιση και τα επαγγελματικά προσόντα
4. Ανάπτυξη μιας στρατηγικής προσέγγισης για τη διεθνοποίηση της Αρχικής ΕΕΚ και της Συνεχιζόμενης ΕΕΚ και την προώθηση της διεθνούς κινητικότητας
5. Καλλιέργεια της καινοτομίας, της δημιουργικότητας και του επιχειρηματικού πνεύματος, και προώθηση της χρήσης ΤΠΕ (τόσο στην Αρχική ΕΕΚ όσο και στη Συνεχιζόμενη ΕΕΚ)
6. Αρχική ΕΕΚ και της Συνεχιζόμενης ΕΕΚ χωρίς αποκλεισμούς
7. Μεγαλύτερη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων παραγόντων στον τομέα της ΕΕΚ και μεγαλύτερη προβολή των επιτευγμάτων της ευρωπαϊκής συνεργασίας στην ΕΕΚ
8. Συντονισμένη διακυβέρνηση των ευρωπαϊκών και εθνικών μέσων στους τομείς της διαφάνειας, της αναγνώρισης, της διασφάλισης της ποιότητας και της κινητικότητας
9. Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ της πολιτικής στον τομέα της ΕΕΚ και άλλων

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:ef0018>

συναφών τομέων πολιτικής

10. Βελτίωση της ποιότητας και της συγκρισιμότητας των δεδομένων για τη χάραξη της πολιτικής της ΕΕ στον τομέα της ΕΕΚ

11. Αξιοποίηση της στήριξης της ΕΕ

Στο πλαίσιο των ανωτέρω, η ευρωπαϊκή πολιτική θα εφαρμοστεί με παρεμβάσεις στους ακόλουθους 4 άξονες:

- εξατομίκευση,
- προσφορά ευκαιριών,
- διοίκηση και λειτουργία (governance) και
- βελτίωση της εικόνας της ΕΕΚ.

Η **εξατομίκευση** της εκπαιδευτικής εξέλιξης και επαγγελματικής ανάπτυξης, με παράλληλη ανάδειξη της έννοιας της συλλογικότητας μέσα από την βελτίωση των δεξιοτήτων κοινωνικής και εργασιακής ένταξης και δημιουργικής εργασίας, είναι η απάντηση στις διαφορετικές ικανότητες, κλίσεις και ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων. Η εξατομίκευση στην ΕΕΚ απαιτεί εκπαίδευση που χαρακτηρίζεται από τη διαφοροποίηση και την ευελιξία. Η διαφοροποίηση μπορεί να διακριθεί σε εσωτερική και εξωτερική, όπου η εσωτερική διαφοροποίηση σχετίζεται με τη διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης, ενώ η εξωτερική διαφοροποίηση αναφέρεται στη δημιουργία νέων προγραμμάτων για να ανταποκριθεί η εκπαίδευση καλύτερα στις ανάγκες και τις προτιμήσεις των μαθητών. Η διαφοροποίηση μπορεί να αναφέρεται σε προσωπική ή έστω σε μικρές ομάδες, καθοδήγηση, υποστήριξη και επίβλεψη στα διάφορα στάδια της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, εκπαίδευση σε άμεση σχέση με την επιλογή σταδιοδρομίας, χρονική διαφοροποίηση της κατάρτισης, καθώς και υποστήριξη στη μετάβαση στην εργασία. Τα όργανα της ΕΕ έχουν πολύ συχνά υπογραμμίσει τη σημασία του επαγγελματικού προσανατολισμού με μια δια βίου προοπτική, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής οικονομίας και της κοινωνία της γνώσης. Η εξατομίκευση εκφράζεται επίσης και ως ευελιξία, άρα ικανότητα ταχείας προσαρμογής του συστήματος ΕΕΚ σε απρόβλεπτες εξελίξεις ή αλλαγές.

Η εξατομίκευση ενισχύει την αναγνώριση της ΕΕΚ καθώς βελτιώνει τις πιθανότητες επιτυχίας, τόσο κατά τη διάρκεια των σπουδών όσο και κατά την είσοδο στην αγορά εργασίας. Οι εκπαιδευόμενοι και ο κοινωνικός τους περίγυρος θα αναγνωρίσουν τον ρόλο της ΕΕΚ, εάν αισθανθούν ότι λαμβάνονται υπόψη οι προτιμήσεις τους, και αν πιστεύουν ότι οι πιθανότητες επιτυχίας τους θα είναι, ως εκ τούτου, μεγαλύτερες.

Η αναγνώριση της ΕΕΚ αυξάνεται επίσης όταν προσφέρει μεγάλο εύρος ευκαιριών για τον κάθε νέο στο τέλος της εκπαιδευτικής διαδρομής, οι οποίες θα του παρέχουν τη δυνατότητα να ανταποκρίνεται στις συλλογικές κοινωνικές και επιχειρηματικές ανάγκες. Αυτές οι ευκαιρίες μπορεί να είναι εκπαιδευτικές (κατάρτιση στο χώρο εργασίας, πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, κλπ), ή να σχετίζονται με την απασχόληση (ευκαιρίες απασχόλησης, εξέλιξης της σταδιοδρομίας, κλπ). Στην

κατεύθυνση αυτή η καθοδήγηση και ο προσανατολισμός των εκπαιδευομένων παίζει σημαντικό ρόλο, ώστε να συνειδητοποιήσουν τις **ευκαιρίες που προσφέρει** η ΕΕΚ.

Το θέμα της **διοίκησης και λειτουργίας (governance) της ΕΕΚ** τονίστηκε στο ανακοινωθέν του Ελσίνκι (Δεκέμβριος 2006) ως σημαντικός παράγοντας ενίσχυσης της αναγνώρισης της ΕΕΚ. Η προσέγγιση που υιοθετήθηκε αντανάκλα τη σύγχρονη αντίληψη αξιοποίησης των τοπικών συνεργασιών. Η διοίκηση και λειτουργία (governance) αναφέρεται επίσης στην ανταπόκριση στις ανάγκες μαθητών και αγοράς εργασίας, στη διασφάλιση της ποιότητας της εκπαίδευσης, τη διαφάνεια λειτουργίας του συστήματος, την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, τις ευρείες συμπράξεις και συνεργασίες και την πρόβλεψη των αναγκών της αγοράς εργασίας σε δεξιότητες.

Η τέταρτη προτεραιότητα για τη βελτίωση της αναγνώρισης της ΕΕΚ, όπως τέθηκε στο ανακοινωθέν του Ελσίνκι, είναι η ανάπτυξη δράσης **βελτίωσης της εικόνας** της. Εκτός από την προώθηση της ισοτιμίας και του κύρους της ΕΕΚ σε σύγκριση με τη γενική εκπαίδευση, και κυρίως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, το ανακοινωθέν πρότεινε τη σύνδεση της ΕΕΚ με την αριστεία και συνιστά την υλοποίηση πολιτικών που ενθαρρύνουν την αριστεία στις δεξιότητες, για παράδειγμα μέσω της εφαρμογής διεθνών προτύπων στην κατάρτιση ή μέσω διαγωνισμών δεξιοτήτων.

Πρέπει να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα υπάρχουν σημαντικές ιδιομορφίες που συνίστανται στην χρόνια έλλειψη εξωτερικών κινήτρων για τους αποφοίτους της ΕΕΚ (επαγγελματική αποκατάσταση), στην ευρεία ανάγκη υποστήριξης των μαθητών της, (η οποία αυξάνεται με την οικονομική κρίση), αλλά και στην ελλιπή κουλτούρα ποιότητας από τους επαγγελματίες και τους πολίτες. Μεγάλο ποσοστό μαθητών που επιλέγουν ΕΠΑΛ ή και στη συνέχεια τις ΕΠΑΣ του Ο.Α.Ε.Δ. έχουν χαμηλή μαθησιακή ετοιμότητα, η οποία προέρχεται από διάφορων ειδών προβλήματα, οικονομικά, ευρύτερα κοινωνικά, μαθησιακά κλπ. Για αυτόν τον λόγο, η βελτίωση της εικόνας και της ποιότητας αυτών των μορφών της ΕΕΚ περνάει πρωτίστως μέσα από την ανάδειξη της σημασίας του **σχολείου**, την κοινωνικο-ψυχολογική υποστήριξη των μαθητών της και την παρέμβαση των δομών εκπαίδευσης στην κοινωνία και την εργασία. Παράλληλα, με δεδομένο ότι α) οι ΕΠΑΣ Μαθητείας Ο.Α.Ε.Δ. παρουσιάζουν θετική εικόνα με ικανοποιητικά ποσοστά απορρόφησης των αποφοίτων στην αγορά εργασίας (ΕΕΟ GROUP, 2015) και β) οι εθνικοί κοινωνικοί εταίροι αναφέρουν για την ΕΕΚ και την εφαρμογή του δυϊκού μοντέλου Μαθητείας ότι «το μοντέλο των σχολών μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. αποτελεί καταρχάς καλή πρακτική που πρέπει να διατηρηθεί και να ενισχυθεί», εκτιμάται ότι η μαθητεία θα μπορέσει να αποτελέσει ουσιαστικό μέσο επίτευξης των στόχων που θέτει η ΕΕ. Επίσης, η προσέγγιση της ΕΕΚ με την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, μπορεί να συμβάλει και στην ανάδειξη της ανάγκης βελτίωσης της τεχνολογικής και οργανωσιακής ετοιμότητας των επιχειρήσεων και των οργανισμών. Η σύνδεση αυτή είναι σε σημαντικό βαθμό εδραιωμένη, δεδομένου ότι οι απόφοιτοι των ΕΠΑΛ συμμετέχουν στις πανελλήνιες εξετάσεις για την είσοδό τους σε ΤΕΙ συναφούς ειδικότητας, με ευνοϊκούς όρους (ειδικό ποσοστό, εξετάσεις και σε μαθήματα ειδικότητας). Επί του παρόντος και στα πλαίσια του Εθνικού διαλόγου για την Παιδεία, εξετάζεται συνολικότερα ο τρόπος εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

3. Η Ελληνική Οικονομία και η Αγορά Εργασίας⁶

3.1 Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ελληνικής Οικονομίας

Για να ανταποκριθεί το Επαγγελματικό Σχολείο στην προετοιμασία των μαθητών για την εργασία απαιτείται να εντοπιστούν οι ανάγκες της οικονομίας σε εργατικό δυναμικό όχι «όπως είναι», αλλά σε μια δυναμική βελτίωσης του παραγωγικού μοντέλου, κυρίως με τον εντοπισμό των βασικών ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του και κυρίως των αδυναμιών του.

Τα **βασικά χαρακτηριστικά της ελληνικής** οικονομίας μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

Χαμηλή τεχνολογική ετοιμότητα και οργάνωση με αποτέλεσμα την μεγάλη επιρροή του εμπειρισμού, τη **χαμηλή κουλτούρα ποιότητας** (τόσο στην προσφορά όσο και στη ζήτηση) και **την έλλειψη καινοτομίας**, ικανής να ενισχύσει τη διεθνή ανταγωνιστικότητα⁷. Σημειώνεται επίσης ότι όπως αποτυπώνεται σε μελέτη της ΕΕ από το 2004⁸ «Η σχέση μεταξύ των επιδόσεων της καινοτομίας και του εγχώριου ΑΕΠ αναδεικνύει καθαρά ότι η οικονομική ανάπτυξη είναι βασισμένη σε άλλες πηγές παρά στην καινοτομική παραγωγή και αυτό είναι πιθανόν να δημιουργήσει σημαντικό κίνδυνο για την μελλοντική ανταγωνιστικότητα της Χώρας» και ακόμη πιο συγκεκριμένα, «Παραδοσιακοί κλάδοι της οικονομίας και χαμηλή τεχνολογική ανάπτυξη, μικρές επιχειρήσεις προσανατολισμένες στην εγχώρια αγορά, επιχειρήσεις με περιορισμένη διεθνή δικτύωση και επιχειρηματίες με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, κυριαρχούν στην Ελληνική οικονομία».

Αν και οι παραπάνω διαπιστώσεις έχουν γίνει πριν από αρκετά χρόνια, δεν αναμένεται σημαντική βελτίωση της κατάστασης καθώς η διεθνής ανταγωνιστικότητα της Χώρας έχει επιδεινωθεί από το 2004 μέχρι πρόσφατα.

Επιπλέον, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας την περιορισμένη εμφάνιση επιμέρους κλάδων με υψηλή ανταγωνιστικότητα και την αυξημένη συμμετοχή υπηρεσιών στο Α.Ε.Π. Ως προς την απασχόληση, παρατηρείται μεγάλο ποσοστό σε μικρού μεγέθους επιχειρήσεις⁹, πολλές από τις οποίες βρίσκονται σε απομονωμένες, απομακρυσμένες και νησιωτικές περιοχές. Οι επιχειρήσεις αυτές απασχολούν εργατικό δυναμικό με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και κατάρτισης, το οποίο παράλληλα χαρακτηρίζεται από απελπιστικά χαμηλά ποσοστά συμμετοχής στη διά βίου μάθηση και σε ενδοεπιχειρησιακή επιμόρφωση. Στον αντίποδα, παρατηρούνται

⁶ Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα, Συνοπτική Περιγραφή, Cedefop 2014

⁷ Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (2005), Διημερίδα για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και συμπεράσματα στο http://users.sch.gr/kontaxis/ekdiloseis/0505_tee_tee.htm και <http://portal.tee.gr/portal/page/portal/press/dt/2005/20050418%20Dihmerida%20-%20MHXANIKOI%20KAI%20DEYTEROBA8MIA.doc>

⁸ European Commission (2004), Innovation Policy in Europe, http://www.eurosfair.pr.fr/7pc/doc/1121236867_innovation_policy_europe_2004.pdf σελ 51 και επίσημη αναφορά στο <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/innovation-policy-europe-2004>

⁹ European Commission – Enterprise and Industry Ενημερωτικό Δελτίο SBA 10/11 http://www.startupgreece.gov.gr/sites/default/files/SME%20Factsheet%20-%20Greece%202012_el.PDF

καλύτεροι δείκτες και ιδιαίτερη σημασία άρρητης γνώσης - καινοτομίας - μαστορικής κυρίως στις ΜΜΕ. Τα παραπάνω τεκμηριώνονται από:

- Τη διαχρονικά μειωμένη ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής οικονομίας, ιδιαίτέρως όσον αφορά τη χαμηλή τεχνολογική και οργανωσιακή ετοιμότητα, του δημόσιου αλλά και του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας. Ενώ η γενική ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας κατά το 2011 βρισκόταν στην 83^η θέση παγκοσμίως, οι παρακάτω δείκτες ανταγωνιστικότητας γνώσης των επιχειρήσεων (που μετρώνται στη βάση ερευνών μεταξύ των ίδιων των επιχειρηματιών) είναι πολύ πιο δυσμενείς: Ικανότητα για καινοτομία 105^η θέση, ικανότητα απορρόφησης νέων τεχνολογιών σε επίπεδο επιχείρησης 91^η θέση, δυνατότητα επενδύσεων - εισαγωγής νέων τεχνολογιών από το εξωτερικό 109^η θέση, επενδύσεις επιχειρήσεων σε Έρευνα και Τεχνολογία 126^η θέση, αποδοτικότητα διοικήσεων επιχειρήσεων 120^η θέση, εκπαίδευση προσωπικού 105^η θέση¹⁰. Πιο πρόσφατες έρευνες διατηρούν ανάλογη, ελαφρώς βελτιωμένη εικόνα ως προς την τεχνολογική και οργανωσιακή ετοιμότητα, παρά τις βελτιώσεις ανταγωνιστικότητας που παρατηρούνται σε άλλους δείκτες. Έτσι στην αντίστοιχη έρευνα του 2014-15¹¹, ενώ η Ελλάδα βελτιώνει τη γενική θέση της στη διεθνή ανταγωνιστικότητα (81^η θέση σε σύνολο 144 χωρών) υπολείπεται στους δείκτες αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών από επιχειρήσεις (στην 105^η θέση), ως προς την εκπαίδευση προσωπικού στις επιχειρήσεις (στην 112^η θέση), στις δαπάνες των επιχειρήσεων για έρευνα και τεχνολογία (στην 114^η θέση), στην προσέλκυση επενδύσεων και μεταφορά τεχνολογίας από το εξωτερικό (στην 105^η θέση), στην αξιοποίηση τεχνολογίας σε επίπεδο επιχείρησης (στην 74^η θέση), στην ικανότητα για καινοτομία (στην 109^η θέση). Οι παραπάνω δυσμενείς δείκτες τεχνολογικής και οργανωσιακής ετοιμότητας παρατηρούνται ενώ παράλληλα η κατάταξη της χώρας ως προς την ποιότητα της εκπαίδευσης μαθηματικών, επιστήμης και τεχνολογίας βρίσκεται στην 61^η θέση.

Ανάλογα χαρακτηριστικά εμφανίζονται και σε άλλες σχετικές έρευνες, όπως στην Global Innovation Index ¹² αλλά και σε διεθνείς μελέτες για τις μικρές ή και μικρομεσαίες επιχειρήσεις¹³.

¹⁰World Economic Forum, Global Competitiveness Report 2010-2011. http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf

¹¹ World Economic Forum, Global Competitiveness Report 2014-15 http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf

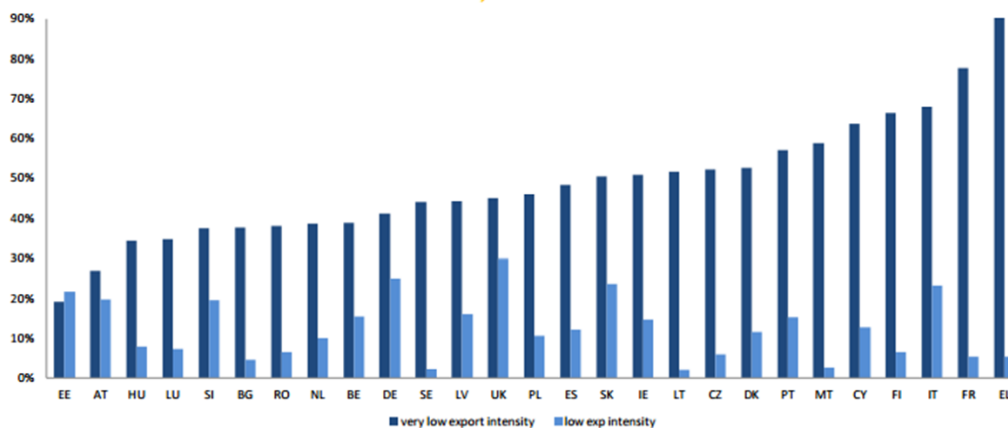
¹² The Global Innovation Index 2015 <https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/GII-2015-v5.pdf>

¹³ SBA Fact sheet 2014 European Commission – Enterprise and Industry Ενημερωτικό Δελτίο SBA 10/11 http://www.startupgreece.gov.gr/sites/default/files/SME%20Factsheet%20-%20Greece%202012_el.PDF

Η χαμηλή ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων αποδεικνύεται και από τον μονομερή προσανατολισμό των ΜΜΕ στην εγχώρια αγορά, λόγω αδυναμίας επίτευξης διεθνούς ανταγωνιστικότητας, όπως απεικονίζεται στο παρακάτω διάγραμμα¹⁴.

Figure 46: Shares of the number of SMEs in low export intensity sectors in EU27 Member States, 2009

Source: Elaboration of SME database and Eurostat - Input Output tables EU27

Συνολικά, η χαμηλή εμπορική «διεθνοποίηση» των ΜΜΕ βρίσκεται σε μεγάλη απόκλιση σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ΜΜΕ στην ΕΕ, ακόμη και κατά την οικονομική κρίση, όπου η εγχώρια αγορά αντιμετωπίζει έντονα προβλήματα απορρόφησης προϊόντων και υπηρεσιών¹⁵.

¹⁴ EC (2014) Annual Report on European SMEs 2013/2014 http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review/files/supporting-documents/2014/annual-report-smes-2014_en.pdf

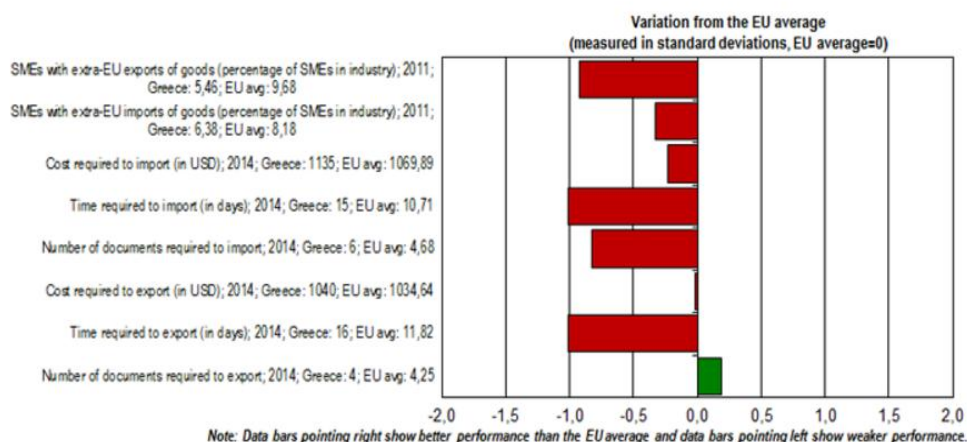
¹⁵ SBA Fact Sheets Database (2014) http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review/index_en.htm

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

SBA Fact Sheets database

Select a country and SBA principle to see data:

Country: SBA Principle:

Ανάλογες είναι οι επιδόσεις και για επιμέρους έρευνες ανταγωνιστικότητας. Ενδεικτικά, ως προς την ανταγωνιστικότητα της Πληροφορικής, ενώ η Χώρα κατά το 2008 βρισκόταν στην 64^η θέση, η ετοιμότητα των επιχειρήσεων ως προς την αξιοποίηση των ΤΠΕ ήταν στην 94^η θέση, ως προς την κατάρτιση του προσωπικού τους στην 94^η θέση και ως προς τις δαπάνες τους για Έρευνα και Τεχνολογία στην 125^η θέση. Για το 2014¹⁶ ενώ η γενική κατάταξη της χώρας ήταν στην 74^η θέση, η ετοιμότητα των επιχειρήσεων ήταν στην 102^η θέση, ενώ η ετοιμότητα του δημοσίου στην 117^η θέση. Ειδικότερα, ως προς την απορρόφηση τεχνολογίας σε επίπεδο επιχειρήσεων ήταν στην 88^η θέση, ως προς την B2B χρήση ΤΠΕ στην 107^η θέση, ως προς την B2C χρήση στην 86^η θέση και ως προς την εκπαίδευση προσωπικού στην 116^η θέση. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι παραπάνω δυσμενείς δείκτες παρατηρούνται ενώ ταυτόχρονα η διαθεσιμότητα αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα κατατάσσει την Ελλάδα στην 4^η θέση.

- Ακόμη και στον τουριστικό κλάδο, όπου η Ελλάδα διαθέτει υψηλή ανταγωνιστική θέση, οι επιμέρους τεχνολογικοί και οργανωτικοί δείκτες της υστερούν. Για παράδειγμα στην έρευνα ανταγωνιστικότητας του 2015¹⁷, ενώ η χώρα βρίσκεται στην 31^η θέση διεθνώς, στον επιμέρους δείκτη αξιοποίησης των ΤΠΕ βρίσκεται στην 49^η θέση (με ακόμη χειρότερες επιδόσεις στην αξιοποίηση των ΤΠΕ), στον δείκτη για B2C συναλλαγές στην 80^η θέση, στον δείκτη για B2B συναλλαγές στην 101^η θέση, στην προστασία του περιβάλλοντος από την τουριστική ανάπτυξη στην 74^η θέση, στην αξιοποίηση εκπαιδευμένου προσωπικού στην 45^η θέση (παρότι στην ευκολία εξεύρεσης

¹⁶ WEF_GlobalInformationTechnology_Report_2014,
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalInformationTechnology_Report_2014.pdf

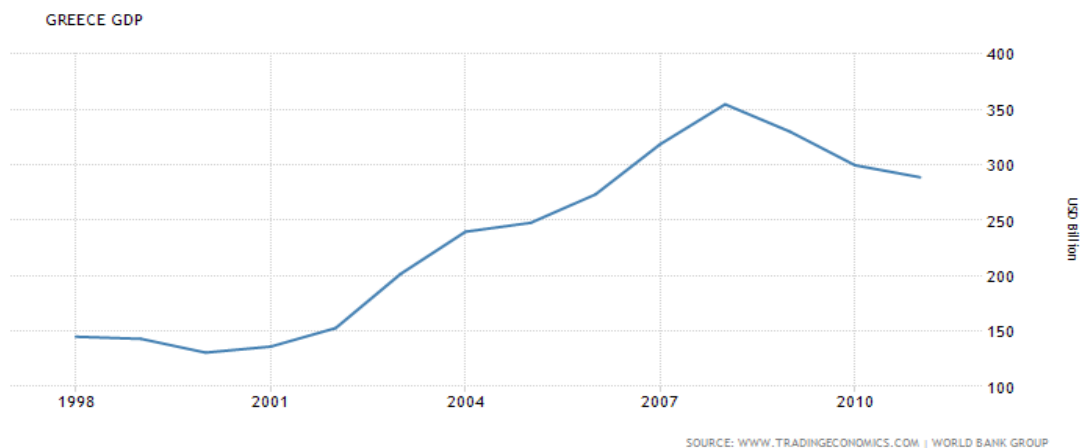
¹⁷ WEF_Global_Travel&Tourism_Report_2015
http://www3.weforum.org/docs/TT15/WEF_Global_Travel&Tourism_Report_2015.pdf

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

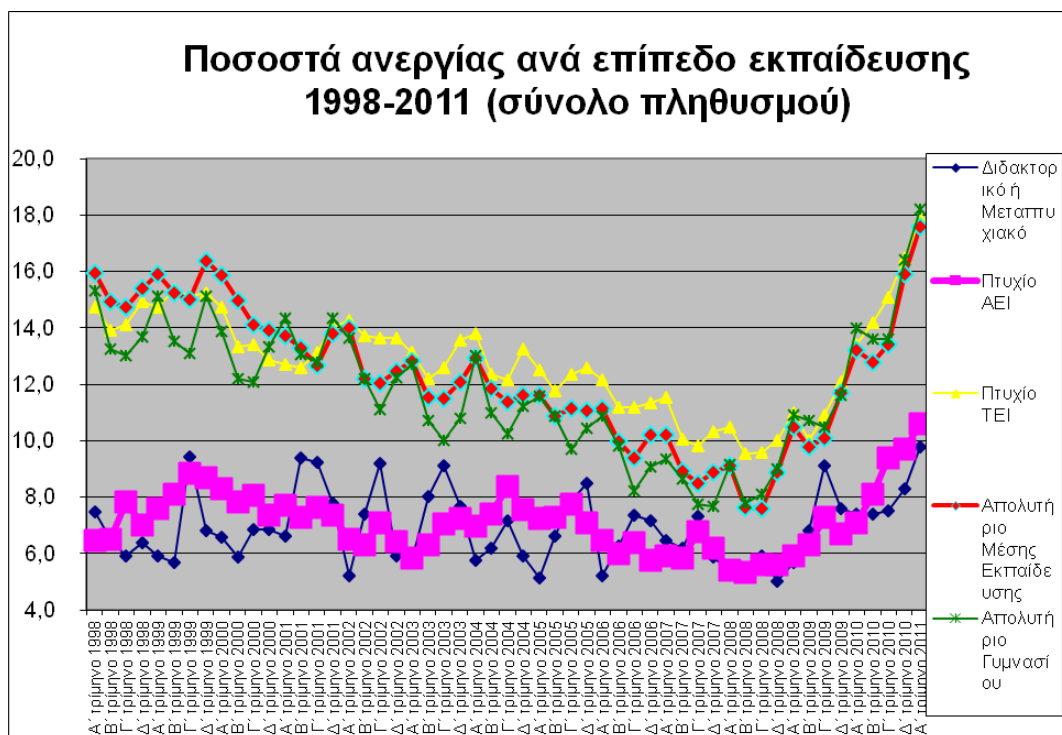
εκπαιδευμένου προσωπικού βρίσκεται στην 36^η θέση), στην εκπαίδευση προσωπικού στην 111^η θέση.

- Η παραπάνω χαμηλής έντασης γνώσης και οργάνωσης παραγωγική δομή της ελληνικής οικονομίας, ακόμη και στις περιόδους ανάπτυξης δημιουργούσε θέσεις εργασίας χαμηλών εκπαιδευτικών αναγκών. Είναι χαρακτηριστικό, όπως φαίνεται από την εξέλιξη του ΑΕΠ και την εξέλιξη της ανεργίας ανά επίπεδο εκπαίδευσης κατά την περίοδο 1998-2011 στους δύο επόμενους πίνακες, ότι σε περιόδους έντονης ανάπτυξης η ανεργία μειωνόταν κυρίως σε χαμηλού και μεσαίου μορφωτικού επιπέδου εργαζομένους, παρά σε αποφοίτους ΑΕΙ ή κατόχους μεταπτυχιακών ή διδακτορικών, οι οποίοι θα μπορούσαν να δράσουν καταλυτικά στη βελτίωση της τεχνολογικής και οργανωσιακής ετοιμότητας των ιδιωτικών επιχειρήσεων και του δημοσίου.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΕΠ 1998-2011¹⁸

¹⁸ <http://www.tradingeconomics.com/greece/gdp>

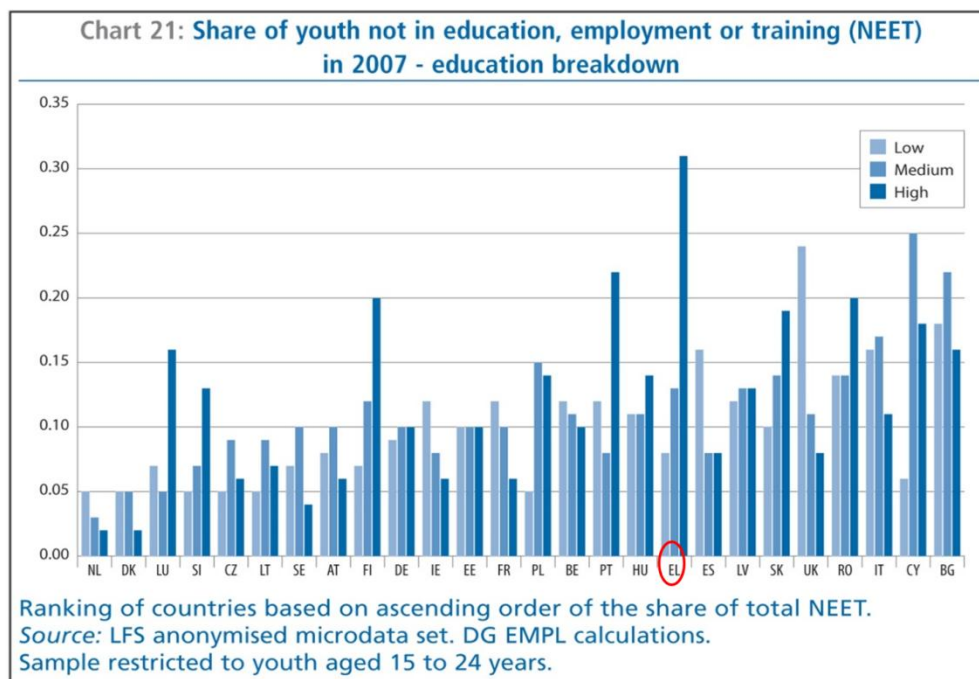

Η πορεία της απασχόλησης ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης των εργαζομένων, δημιουργεί στην Ελλάδα το λεγόμενο «παράδοξο της απασχόλησης», το οποίο απεικονίζεται πλήρως στην κατάσταση των νέων οι οποίοι ανήκουν στην κατηγορία των NEETs¹⁹ πολύ πριν την εκδήλωση της οικονομικής κρίσης (βλέπε διάγραμμα). Ανάλογες είναι οι επιδόσεις και κατά τη διάρκεια της κρίσης.²⁰ Παρατηρείται δηλαδή έντονα το φαινόμενο, ότι όσο περισσότερα προσόντα διαθέτουν οι νέοι της χώρας μας, τόσο μεγαλύτερες πιθανότητες έχουν να ανήκουν στην κατηγορία των NEETs. Είναι αξιοσημείωτο ότι αυτή η αντιστροφή της πυραμίδας μεταξύ όλων των επιπέδων εκπαίδευσης, δηλαδή τόσο μεταξύ χαμηλού και μεσαίου επιπέδου εκπαίδευσης όσο και μεταξύ μεσαίου και υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης, παρατηρείται μόνο στη Φινλανδία και στη Σλοβακία, αλλά με πολύ μικρότερη ένταση.

¹⁹ European Commission, Employment in Europe 2010, (διάγραμμα)

http://ec.europa.eu/employment_social/eie/table_graph03_en.html Ανάλογες επιδόσεις παρατηρούνται και κατά τη διάρκεια της κρίσης, σε βάρος των προσοντούχων κάθε επιπέδου.

²⁰OECD (2015), "Greece" in Education at a Glance 2015: OECD Indicators, OECD Publishing DOI <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2015-58-en>

Πριν την έκρηξη της ανεργίας, στην Ελλάδα, η ανεργία των νέων με επίπεδο εκπαίδευσης τριτοβάθμιας ήταν μεγαλύτερη από αυτήν των Δευτεροβάθμιας / Μεταδευτεροβάθμιας και ίδια περίπου με αυτήν των κατώτερου επιπέδου. Επίσης, σε σύγκριση με την ΕΕ 21, η ανεργία των νέων με επίπεδο εκπαίδευσης κατώτερο από Δευτεροβάθμια ήταν μικρότερη από αυτήν του ίδιου επιπέδου εκπαίδευσης της ΕΕ 21 (σχέση 0,8), ενώ η ίδια σχέση ήταν υπερδιπλάσια για τους αποφοίτους Τριτοβάθμιας και 1,5 για τους αποφοίτους Δευτεροβάθμιας – Μεταδευτεροβάθμιας

**Ποσοστό ανεργίας νέων 25-34 ετών ανά επίπεδο εκπαίδευσης
ΕΤΟΣ 2010²¹**

	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΕ21	Σχέση ανεργίας GR/EE21	
Τριτοβάθμια	16,9	6,9	145%	2,4 φορές
Δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια	16,3	10,8	51%	1,5 φορά
Κατώτερο από ανώτερο κύκλο Δευτεροβάθμιας	17,2	22,7	-24%	0,8 φορά

Με την έκρηξη της ανεργίας, το φαινόμενο δεν είναι τόσο έντονο, όμως η εικόνα είναι ίδια. Κατά το 2014 η ανεργία των νέων 25-34 ετών με επίπεδο εκπαίδευσης κατώτερο από Δευτεροβάθμια ήταν μόλις 1,5 φορές μεγαλύτερη από αυτήν της ΕΕ 21, ενώ ίδια σχέση ήταν υπερδιπλάσια για τους αποφοίτους Τριτοβάθμιας και περίπου διπλάσια για τους αποφοίτους Δευτεροβάθμιας – Μεταδευτεροβάθμιας

²¹ OECD (2015), Education at a Glance 2015 <http://www.oecd.org/edu/education-at-a-glance-19991487.htm>

**Ποσοστό ανεργίας νέων 25-34 ετών ανά επίπεδο εκπαίδευσης
ΕΤΟΣ 2014 ²²**

	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΕ21	Σχέση ανεργίας GR/ΕΕ21	
Τριτοβάθμια	32,5%	8,70%	274%	3,7 φορές
Δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια	36,0%	11,90%	203%	3,0 φορές
Κατώτερο από ανώτερο κύκλο Δευτεροβάθμιας	37,4%	24%	56%	1,5 φορές

Σημειώνουμε ότι για τις ανάγκες της διερεύνησής μας, στην «ανάγνωση» των ποσοστών ανεργίας των νέων, αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η έντονη μετανάστευση στο εξωτερικό (brain drain).

Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι αυτό δεν είναι αποτέλεσμα μιας δήθεν υπερβολικής στροφής των νέων σε σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όχι μόνο γιατί η αντιστροφή της πυραμίδας αφορά επίσης τη σύγκριση μεταξύ χαμηλού και μέσου επιπέδου εκπαίδευσης, αλλά και γιατί τα ποσοστά των αποφοίτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα βρίσκονται χαμηλότερα από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ και της ΕΕ²³.

Tertiary education by age group (2012)

Percentage of adults who have attained tertiary education by age group (2012)

	25-34	35-44	25-64
Greece	35	27	27
OECD	39	35	32
EU 21	37	33	30

Σημαντικό χαρακτηριστικό της Ελληνικής οικονομίας είναι η μικρή μέριμνα η οποία δίνεται για την εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού από τις ίδιες τις επιχειρήσεις, παρόλη την υστέρηση εκπαίδευσης και κατάρτισης του ενεργού εργατικού δυναμικού. Αυτό αποδεικνύεται τόσο άμεσα, από το χαμηλό επίπεδο ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης, η οποία αποτυπώνεται στις διεθνείς έρευνες για το σύνολο των επιχειρήσεων (πχ Global Competitiveness Reports) αλλά και ειδικότερα για τις

²² OECD (2015), Education at a Glance 2015 <http://www.oecd.org/edu/education-at-a-glance-19991487.htm>

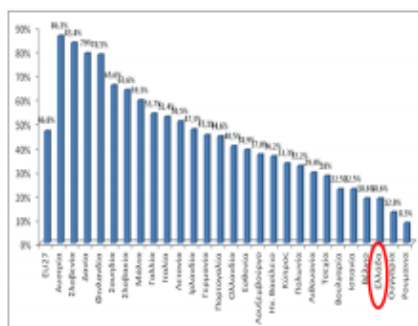
²³ OECD(2014) Education at a glance 2014, <http://www.oecd.org/edu/Education-at-a-Glance-2014.pdf>

μικρομεσαίες επιχειρήσεις²⁴, όσο και έμμεσα, από την ελάχιστη συμμετοχή σε προγράμματα δια βίου μάθησης²⁵, η οποία αντανακλά μάλλον την χαμηλή ζήτηση ή και αναταποδοτικότητα της εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα, παρά τη διαθεσιμότητα (προσφορά) προγραμμάτων δια βίου μάθησης.

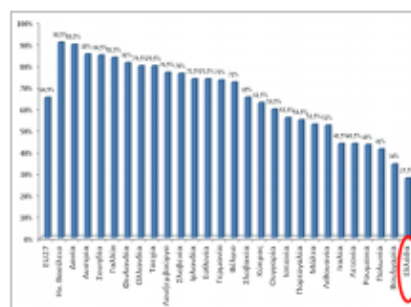
Μικρή συμμετοχή ΜΜΕ σε εκπαίδευση

Γράφημα 2. 14. Ποσοστό συμμετοχής των πολύ μικρών επιχειρήσεων σε οποιαδήποτε δραστηριότητα εκπαίδευσης

Πηγή: SME Performance Review 2009 - SBA Country Fact Sheets

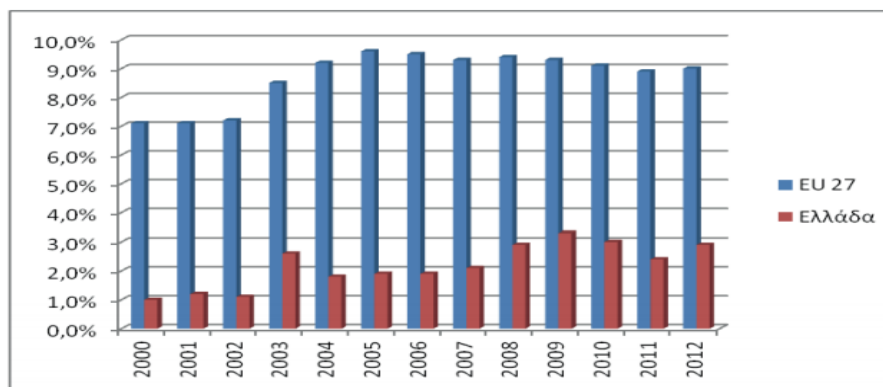
Γράφημα 2. 15. Αντιστοίχια των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που καταρτίζουν το προσωπικό τους επί του συνόλου των ΜμΕ

Πηγή: SME Performance Review 2009 - SBA Country Fact Sheets

Γράφημα 2. 17. Συμμετοχή σε δραστηριότητες δια βίου μάθησης στην Ελλάδα και στην Ευρώπη των 27

(ποσοστό % του πληθυσμού ηλικίας 25-64 ετών που συμμετείχε στην εκπαίδευση και κατάρτιση τέσσερις εβδομάδες πριν από την έρευνα)

- Το μικρό μέγεθος των Ελληνικών επιχειρήσεων, μεγάλο ποσοστό των οποίων δραστηριοποιείται σε απομακρυσμένες και νησιωτικές περιοχές, αποτελεί άλλη μία σημαντική ιδιαιτερότητα της Χώρας. Όχι μόνο γιατί οι μικρές επιχειρήσεις είναι δύσκολο να απασχολήσουν εξειδικευμένο προσωπικό καθώς χρειάζονται προσωπικό το οποίο μπορεί να αντιμετωπίσει ένα ευρύ

²⁴ ΙΜΕ ΓΣΕΒΕ (2014) Διερεύνηση των αναγκών εκπαίδευσης στις μικρές επιχειρήσεις και επιπτώσεων των εκπαιδευτικών προγραμμάτων http://www.imegseeve.gr/attachments/article/829/meleti_ekpaideutikwn_anagkwn.pdf

²⁵ Eurostat 2013 από ΙΜΕ ΓΣΕΒΕ (2014) Διερεύνηση των αναγκών εκπαίδευσης στις μικρές επιχειρήσεις και επιπτώσεων των εκπαιδευτικών προγραμμάτων http://www.imegseeve.gr/attachments/article/829/meleti_ekpaideutikwn_anagkwn.pdf

πεδίο επαγγελματικών θεμάτων, αλλά και επειδή οι απομονωμένες περιοχές δεν επιτρέπουν την τεχνολογική και οργανωσιακή υποστήριξη των επιχειρήσεων από ενδιάμεσους φορείς, πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα κλπ.

MME και Εργασία στην Ελλάδα ²⁶

Ως πολύ μικρές θεωρούνται επιχειρήσεις που έχουν λιγότερους από 10 εργαζόμενους, ως μικρές επιχειρήσεις αυτές που έχουν λιγότερους από 50 εργαζόμενους και ως μικρομεσαίες επιχειρήσεις αυτές που έχουν λιγότερους από 250 εργαζόμενους

	Αριθμός επιχειρήσεων			Θέσεις απασχόλησης			Προσιμμένη αξία		
	Ελλάδα	ΕΕ27		Ελλάδα	ΕΕ27		Ελλάδα	ΕΕ27	
	Αριθμός	Ποσοστό	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Ποσοστό	Δισ. ευρώ	Ποσοστό	Ποσοστό
Πολύ μικρές	719.952	98,5%	92,1%	1.447.218	57,6%	29,8%	27	35,3%	21,6%
Μικρές	22.832	3,1%	6,6%	438.792	17,5%	20,4%	16	20,6%	18,9%
Μεσαίες	2.893	0,4%	1,1%	264.427	10,5%	16,8%	12	15,8%	17,9%
MME	745.677	99,9%	99,8%	2.150.438	85,6%	66,9%	55	71,7%	58,4%
Μεγάλες	563	0,1%	0,2%	362.055	14,4%	33,1%	22	28,3%	41,6%
Σύνολο	746.240	100,0%	100,0%	2.512.493	100,0%	100,0%	77	100,0%	100,0%

- Η μαστορική τέχνη και η καινοτομία έχουν αποτελέσει διέξοδο για την αντιμετώπιση της χαμηλής τεχνολογικής και οργανωσιακής ετοιμότητας των επιχειρήσεων και των οργανισμών και αποτελούν σπουδαία παρακαταθήκη για τους επαγγελματίες, τους τεχνίτες αλλά και τους μηχανικούς στην Ελλάδα. Τα παραπάνω αποτυπώνονται από ιστορικά δεδομένα²⁷ από την επιχειρηματική εμπειρία η οποία έχει αποτυπωθεί και σε πολιτικά κείμενα αλλά και σε έρευνες μεταξύ των επιχειρήσεων όπου, παρά τη χαμηλή τεχνολογική και οργανωσιακή ετοιμότητα, αναδεικνύεται μια αξιόλογη καινοτομική δραστηριότητα, ως αποτέλεσμα της μαστορικής και της παραδοσιακής επιχειρηματικότητας²⁸.

²⁶ European Commission – Enterprise and Industry Ενημερωτικό Δελτίο SBA 10/11 http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2010-2011/greece_el.pdf

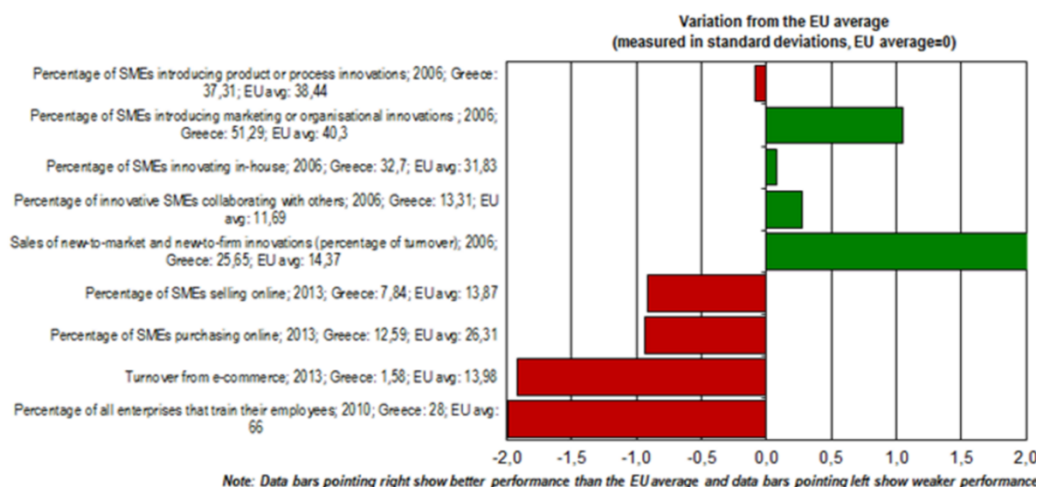
²⁷ Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (2004), 80 Χρόνια ΤΕΕ: οδοιπορικό στο χρόνο: «διά πυρός και σιδήρου»: η δημιουργική συμβολή του ΤΕΕ και των Ελλήνων Μηχανικών. http://library.tee.gr/digital/books_tee/book_55834/book_55834_contents.htm

²⁸ SBA Fact Sheets Database (2014), Skills and Innovation http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review/index_en.htm ,

SBA Fact Sheets database

Select a country and SBA principle to see data:

Country: SBA Principle:

Μετά το ξέσπασμα της δημοσιονομικής και οικονομικής κρίσης και την υπαγωγή της Ελλάδας στον ευρωπαϊκό μηχανισμό χρηματοπιστωτικής σταθεροποίησης το 2010, το πολιτικό σκηνικό στην Ελλάδα αλλάζει ραγδαία.

Από το φθινόπωρο του 2009, έως και σήμερα η Ελλάδα βρίσκεται σε διαρκή ύφεση. Το υψηλότερο επίπεδο ανεργίας, οι συνεχείς περικοπές σε μισθούς και συντάξεις και τα αυξανόμενα μέτρα λιτότητας οδηγούν σε μείωση της καταναλωτικής δύναμης και σε σημαντική απώλεια του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Εν τούτοις, παρά τη μεγάλη μείωση του κόστους εργασίας, οι επενδύσεις παραμένουν σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα, καθώς δεν επηρεάστηκαν καθόλου τα παραπάνω αναφερόμενα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ελληνικής οικονομίας.

Ο κοινωνικός αντίκτυπος της κρίσης είναι πολύ σοβαρός. Από την έναρξη της κρίσης (2010) αυξήθηκαν οι κοινωνικές ανισότητες, ενώ τίθενται σε κίνδυνο η κοινωνική συνοχή και προστασία. Ήδη **από τον πρώτο χρόνο έναρξης της κρίσης υπήρξε αύξηση κατά 54% των νοικοκυριών στα οποία δεν εργάζεται κανένα μέλος ή εργάζεται κάτω από τρεις μήνες τον χρόνο, ενώ υπήρξε και μεταβολή της ανισοκατανομής με την Ελλάδα να καταλαμβάνει πλέον την 4η θέση μεταξύ των πιο άνισων χωρών**²⁹. **Η οικονομική ύφεση όξυνε τα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα της αγοράς εργασίας.**

Ωστόσο, όπως προκύπτει από τη «Νομισματική Πολιτική Ενδιάμεση Έκθεση 2015», της Τράπεζας της Ελλάδος (Δεκέμβριος του 2015), **το α' εξάμηνο του 2015 συνεχίστηκαν οι θετικές εξελίξεις στην αγορά εργασίας που ξεκίνησαν το 2014**. Η συνεχής αύξηση της απασχόλησης από το γ' τρίμηνο του 2014 έως και το β'

²⁹ Eurostat, income and living conditions (ILC) database.

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/income_social_inclusion_living_conditions/data/database [29.10.2013].

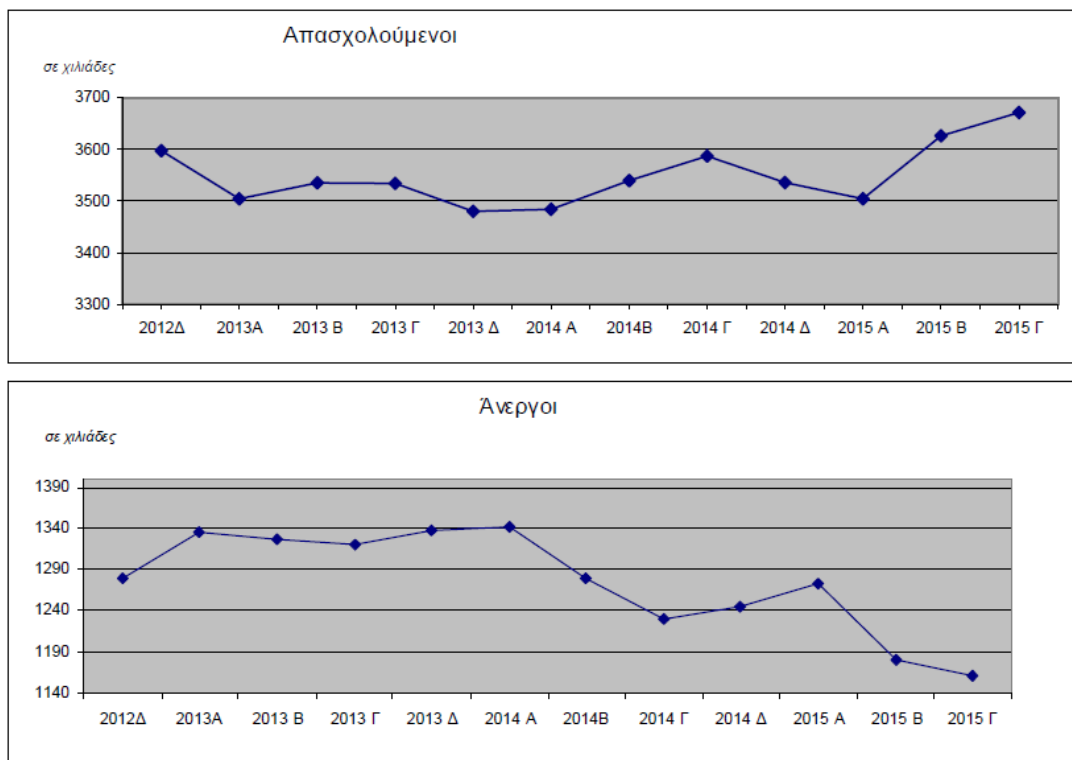
τρίμηνο του 2015 και η μείωση του αριθμού των ανέργων συνοδεύθηκαν από σταδιακή αποκλιμάκωση της ανεργίας. **Το μέσο ποσοστό ανεργίας μειώθηκε από 27,2% το α' εξάμηνο του 2014 σε 24,6% το β' τρίμηνο του 2015, παραμένοντας ωστόσο σε ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο σε σύγκριση με το μέσο όρο στην ΕΕ-28 (9,5%).** Τέλος, και παρά την επιβολή ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων και την επιβολή τραπεζικής αργίας στο τέλος του α' εξαμήνου του 2015, το ποσοστό ανεργίας τον Αύγουστο, με βάση εποχικώς διορθωμένα στοιχεία, υποχώρησε σε 24,6%.

Στην αύξηση της απασχόλησης το α' εξάμηνο του 2015 εκτιμάται ότι επέδρασαν η διατήρηση θετικών ρυθμών ανάπτυξης, η αντίστοιχη αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας σε επιμέρους τομείς της οικονομίας και ειδικότερα του τουρισμού καθώς και η παραδοσιακή διέξοδος του ελεύθερου επαγγέλματος για την ικανοποίηση πραγματικών αναγκών που αδυνατούν να καλύψουν οι μεγάλες οργανωμένες επιχειρήσεις (πχ συντήρηση δομικών έργων, αισθητική – κομμωτική, επισιτιστικά επαγγέλματα, μικρά τουριστικά καταλύματα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά φιλοξενίας ή χαμηλού κόστους, δραστηριότητες στη φύση κλπ)

Στη θετική μεταβολή της απασχόλησης κατά το α' εξάμηνο του έτους, σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛΣΤΑΤ, **συνέτεινε η σημαντική αύξηση της μισθωτής απασχόλησης (2,2% το α' εξάμηνο του 2015). Οριακή αύξηση παρουσίασαν οι λοιπές κατηγορίες απασχολουμένων (0,3%), κυρίως λόγω της σημαντικής αύξησης των αυτοαπασχολουμένων με προσωπικό (7,8%) εξαιτίας της έναρξης λειτουργίας μικρών επιχειρήσεων που υπερκάλυψε τη μείωση των αυτοαπασχολουμένων χωρίς προσωπικό (-1,4%) και τη μείωση των βοηθών στην οικογενειακή επιχείρηση (-0,6%).**

Αντίστοιχα, **σύμφωνα με το Δελτίο Τύπου Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: Γ' Τρίμηνο 2015, το ποσοστό ανεργίας ήταν 24,0%, έναντι 24,6% του προηγούμενου τριμήνου και 25,5% του αντίστοιχου τριμήνου 2014. Η απασχόληση αυξήθηκε κατά 1,3% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και κατά 2,3% σε σχέση με το Γ' Τρίμηνο του 2014. Ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε κατά 1,7% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και κατά 5,6% σε σχέση με το Γ' Τρίμηνο του 2014.**

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

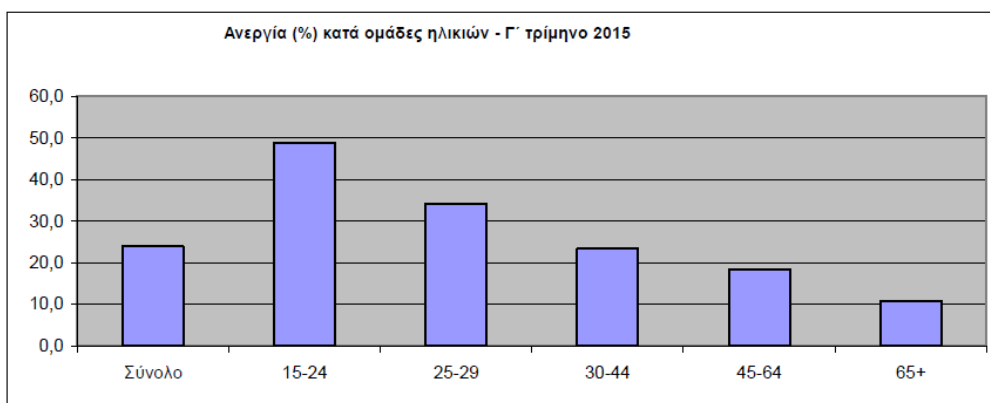
Άλλα χαρακτηριστικά της Ανεργίας:

Πέραν των προηγούμενα αναφερομένων βασικών ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της ανεργίας, είναι χρήσιμο να λαμβάνονται υπόψη και τα παρακάτω χαρακτηριστικά. Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών (28,1%) είναι σημαντικά υψηλότερο από των ανδρών (20,7%). Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στους νέους ηλικίας 15-24 ετών (48,8%), το οποίο στις νέες γυναίκες φθάνει στο 54,5%.

Ανεργία (%), κατά φύλο και ομάδες ηλικιών

Ηλικία	Γ' τρίμηνο					
	2014			2015		
	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο
Σύνολο	22,6	29,2	25,5	20,7	28,1	24,0
15-24	43,3	56,6	49,5	43,7	54,5	48,8
25-29	37,0	42,6	39,7	30,5	38,8	34,3
30-44	21,5	28,6	24,7	19,3	28,2	23,4
45-64	16,9	20,6	18,5	16,7	20,8	18,4
65+	11,0	5,4	9,3	11,9	9,2	10,8

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

Στο σύνολο του πληθυσμού, η κατανομή της ανεργίας, λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο εκπαίδευσης, έχει χαρακτηριστικά τα οποία πλησιάζουν με τα διεθνή δεδομένα, καθώς το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται σε όσους δεν έχουν πάει σχολείο (46,9%). Τα χαμηλότερα ποσοστά παρατηρούνται σε όσους έχουν διδακτορικό ή μεταπτυχιακό (13,2%) τίτλο σπουδών και στους πτυχιούχους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (20,0%). Όμως, λαμβάνοντας υπόψη το Ελληνικό παράδοξο της απασχόλησης που προαναφέραμε, η δυναμική που αποτυπώνεται κυρίως στους νέους, έχει πολλές διαφορές και αποτυπώνεται πολλαπλώς ότι οι νέοι με υψηλότερα προσόντα αντιμετωπίζουν περισσότερα προβλήματα απασχόλησης. Προφανώς, στο επίπεδο του γενικού πληθυσμού, όσοι έχουν υψηλότερα προσόντα έχουν κατοχυρώσει από το παρελθόν μεγαλύτερες πιθανότητες εργασίας. Ωστόσο, για τους νέους, η πυραμίδα είναι αντίστροφη.

Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμη και στο σύνολο του πληθυσμού στο οποίο αναφέρονται οι παρακάτω πίνακες, οι απόφοιτοι δημοτικού έχουν ίδια ή και μικρότερη ανεργία από τους αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Ανεργία (%) κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης

Επίπεδο εκπαίδευσης	Γ' τρίμηνο					
	2014			2015		
	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο
Σύνολο	22,6	29,2	25,5	20,7	28,1	24,0
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακό	9,4	16,4	12,7	8,7	18,5	13,2
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	16,5	24,2	20,6	15,5	23,6	20,0
Πτυχίο Ανώτερης Τεχνολογικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	22,6	31,4	26,9	21,3	29,2	25,2
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	23,9	34,0	28,0	21,2	32,0	25,5
Απολυτήριο Τριτάξιας Μέσης Εκπαίδευσης	27,4	30,9	28,6	24,0	32,7	27,1
Απολυτήριο Δημοτικού	24,0	24,5	24,2	23,6	22,8	23,3
Μερικές τάξεις Δημοτικού	34,1	36,2	34,8	29,0	41,4	33,3
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	30,2	38,5	33,0	40,9	53,6	46,9

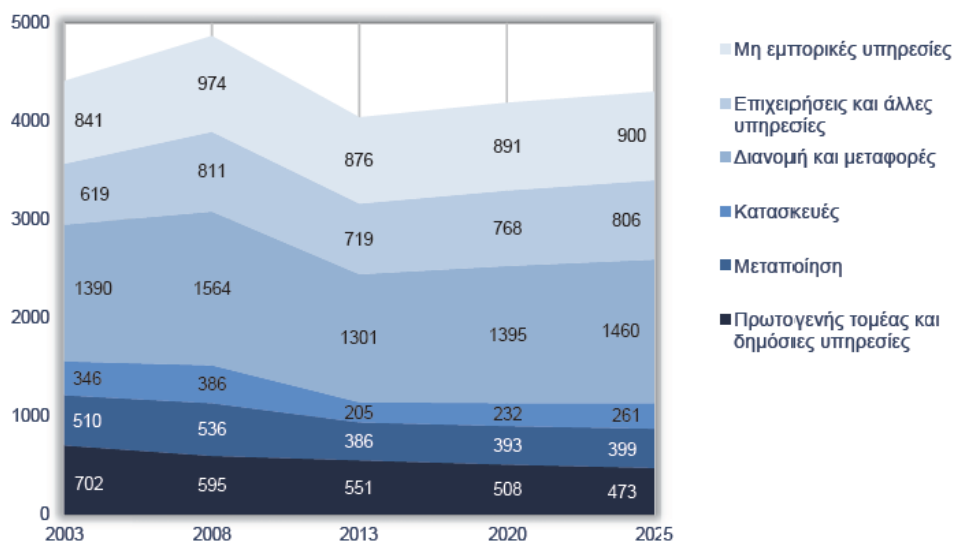
Από το σύνολο των ανέργων που αναζητούν μισθωτή απασχόληση, το 12,0% αναζητά αποκλειστικά πλήρη απασχόληση, ενώ το 82,4% αναζητά πλήρη αλλά, στην

ανάγκη, είναι διατεθειμένο να εργαστεί και με μερική απασχόληση. Τέλος, το 5,6% είτε αναζητά μερική απασχόληση είτε δεν ενδιαφέρεται αν θα βρει μερική ή πλήρη απασχόληση.

3.2 Διάγνωση των αναγκών της ελληνικής αγοράς εργασίας σε δεξιότητες³⁰

Οι μεσοπρόθεσμες προβλέψεις του Cedefop για το 2020 (Cedefop 2010β) κάνουν λόγο για σαφή αύξηση των θέσεων εργασίας που απαιτούν τυπικά προσόντα υψηλού επιπέδου (34%) στην Ευρώπη, ενώ το 50% των εργαζομένων θα καλύπτουν θέσεις εργασίας που απαιτούν προσόντα μεσαίου επιπέδου. Ταυτόχρονα, στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες προβλέπεται μείωση στην απασχόληση ανειδίκευτων εργατών. Οι τάσεις αυτές προς το παρόν δεν επιβεβαιώνονται για την Ελληνική πραγματικότητα, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, αλλά απαιτούν ζητούμενο. Για το σκοπό αυτό απαιτείται ένα γενικότερο σχέδιο αξιοποίησης του επιστημονικού δυναμικού το οποίο διαθέτει η Ελλάδα, ως καταλύτη για τη γενικότερη αξιοποίηση του συνόλου των εκπαιδευμένων και κατάρτισμένων πολιτών, σε όλα τα επίπεδα.

Προβλέπεται συρρίκνωση απασχόλησης κυρίως στον πρωτογενή αλλά και στον δευτερογενή τομέα, ενώ στον τομέα των υπηρεσιών φαίνεται να αυξάνονται οι θέσεις εργασίας μέχρι το 2025 (Cedefop, 2010α). Συγκεκριμένα, η απασχόληση στον τομέα των διανομών/μεταφορών αναμένεται να αυξηθεί κατά 159.000 θέσεις εργασίας μεταξύ 2013 και 2025, στις λοιπές υπηρεσίες κατά 87.000 θέσεις εργασίας και στις κατασκευές κατά 56.000 θέσεις εργασίας.

Πηγή: Cedefop, πρόβλεψη αναγκών σε δεξιότητες, 2014.

Στην Ελλάδα παρότι τα τελευταία χρόνια καταβλήθηκαν αρκετές προσπάθειες να δημιουργηθεί ένας μηχανισμός για την έγκαιρη διάγνωση των τάσεων διαμόρφωσης

³⁰Cedefop «Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα – Συνοπτική Περιγραφή», 2014

των αναγκών της αγοράς εργασίας μεσοπρόθεσμα μέσω του Παρατηρητηρίου Απασχόλησης (ΠΑΕΠ ΑΕ) και του μετέπειτα Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας και Ανθρωπίνου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ), οι προσπάθειες αυτές δεν είχαν τον απαιτούμενο συστημικό χαρακτήρα ώστε να αποτελέσουν τη βάση σχεδιασμού της πολιτικής για την εκπαίδευση και κατάρτιση.

Στο πλαίσιο αυτό η διάγνωση αναγκών σε ειδικότητες και επαγγέλματα είχε αποσπασματικό χαρακτήρα μέσω ad hoc ερευνών και μελετών που εκπονήθηκαν στο παρελθόν από μια σειρά φορέων πλην του ΕΙΕΑΔ με προεξάρχοντες τους κοινωνικούς εταίρους και το ΙΟΒΕ. Μια νέα λογική, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τις πραγματικές ανάγκες της Ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας, όχι στατικά, αλλά σε μια δυναμική αναβάθμιση, με την αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων και βεβαίως του κυριότερου πόρου που είναι το επιστημονικό και ερευνητικό δυναμικό.

Η λογική αυτή είναι συμβατή τόσο με τις κατευθύνσεις του ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020 περί ευφυούς εξειδίκευσης, όσο και με τις εγχώριες πολιτικές κατευθύνσεις για επενδύσεις έντασης γνώσης και εργασίας, με στόχο την επίτευξη διεθνούς ανταγωνιστικότητας.

Σε αυτήν την κατεύθυνση θα πρέπει να αξιοποιηθούν και οι έρευνες και οι μελέτες που κατατείνουν ότι οι κλάδοι με το μεγαλύτερο δυναμικό ανάπτυξης στη χώρα, οι οποίοι θα δημιουργήσουν αυξημένες ανάγκες για νέες θέσεις εργασίας είναι οι ακόλουθοι :

- τουρισμός,
- ενέργεια,
- βιομηχανία-μεταποίηση τροφίμων,
- αγροτική παραγωγή - γεωργικές καλλιέργειες,
- λιανικό και χονδρικό εμπόριο
- παραγωγή γενόσημων φαρμάκων,
- ιχθυοκαλλιέργειες,
- ιατρικός τουρισμός,
- φροντίδα για την τρίτη ηλικία και τους χρονίως ασθενείς,
- δημιουργία περιφερειακών διαμετακομιστικών κόμβων,
- διαχείριση αποβλήτων· και
- δευτερεύοντες «αναδυόμενοι αστέρες» (εξειδικευμένες κατηγορίες τροφίμων και δημιουργία στοχευμένων προγραμμάτων κλασσικών σπουδών).

Σχετική μελέτη της Mc Kinsey που αποτέλεσε και τη βάση για το σχεδιασμό του ΕΠΑΝΕΚ 2014 – 2020 εκτιμά ότι στους κλάδους αυτούς θα μπορούσαν να δημιουργηθούν περίπου 520.000 νέες θέσεις εργασίας τα επόμενα χρόνια. Ενώ, οι τομείς και δραστηριότητες κατά προτεραιότητα ενίσχυσης (ΕΣΠΑ) είναι οι ακόλουθοι:

α) Υλικά –κατασκευές, β) Υγεία – Φάρμακο, γ) Ενέργεια, δ) Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα, ε) Περιβάλλον και Βιώσιμη Ανάπτυξη, στ) Τουρισμός – Πολιτισμός – Δημιουργική Βιομηχανία, ζ) ΤΠΕ και η) Αγροδιατροφή.

Για τις ανάγκες της παρούσας στρατηγικής για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, οι παραπάνω τομείς θα ληφθούν υπόψη με παράλληλο στόχο τη βελτίωση των αδυναμιών που παρατηρούνται.

Παράδειγμα προσέγγισης 1. Ο τομέας της Ενέργειας

Είναι γνωστό ότι η ενεργειακή ένταση της Χώρας (κατανάλωση ενέργειας/ΑΕΠ) βρίσκεται σε ιδιαιτέρως υψηλά επίπεδα, σε πλήρη ασυμβατότητα με το κλίμα και με τη μέχρι σήμερα χρηματοδότηση ενεργειακών πολιτικών. Ένα βασικό αίτιο είναι τα ενεργοβόρα κτίρια, κυρίως λόγω μη τήρησης προδιαγραφών (πχ θερμομόνωσης), στοιχείο που αναδεικνύει την ανάγκη ενεργειακής αναβάθμισής τους με περιορισμό απωλειών στην πηγή. Εύλογο είναι να δοθεί ιδιαίτερο βάρος σε μια ολιστική προσέγγιση αναβάθμισης κτιρίων, με έμφαση στην εξοικονόμηση ενέργειας στην πηγή και στην παθητική προστασία, με επενδύσεις έντασης γνώσης και εργασίας που μπορούν να οδηγήσουν σε βελτίωση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας, παρά σε μονοδιάστατες επενδύσεις έντασης κεφαλαίου με αγορά συσκευών για εναλλακτική παραγωγή ενέργειας. Σε αυτήν την κατεύθυνση, η εκπαίδευση προσωπικού ικανού για την κατανόηση και αυστηρή τήρηση προδιαγραφών στην κατασκευή και ανακαίνιση των κτιρίων και των εγκαταστάσεών τους αποτελεί προτεραιότητα για την στρατηγική μας, παρά η εκπαίδευση εξειδικευμένου προσωπικού μέσης στάθμης για την εγκατάσταση και συντήρηση ηλιακής ενέργειας. Πόσο μάλλον που η χαμηλή ποιότητα εγκαταστάσεων των κτιρίων έχει αποτελέσει κατά το παρελθόν μια ανατροφοδότηση της χαμηλής στάθμης εκπαίδευσης των τεχνιτών μέσης στάθμης.³¹

Παράδειγμα προσέγγισης 2. Ο τομέας του τουρισμού

Ο δυναμισμός που παρουσιάζει ο τουριστικός τομέας στην Ελλάδα είναι απαραίτητο να αποκτήσει συνέργειες με άλλους κλάδους ώστε να τους επηρεάσει θετικά πχ τον κλάδο των κατασκευών, των τεχνολογιών περιβάλλοντος, της συντήρησης εγκαταστάσεων, της μεταποίησης παραδοσιακών προϊόντων, των παραδοσιακών τεχνών και του πολιτισμού κλπ. Παράλληλα, αυτές οι συνέργειες θα οδηγούν σε βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του με την βελτιωμένη εξυπηρέτηση των επισκεπτών και την προσέλκυση επισκεπτών υψηλής στάθμης. Σε αυτήν την κατεύθυνση, η εκπαίδευση προσωπικού μέσης στάθμης δεν θα επικεντρώνεται αποκλειστικά σε βελτιωμένες δεξιότητες για παροχή τουριστικών υπηρεσιών αλλά και στη δυνατότητα κατανόησης των πολιτιστικών και φυσικών πόρων, στην κατανόηση των δυνατοτήτων της προληπτικής συντήρησης, της εξοικονόμησης ενέργειας και άλλων πόρων, της ανταποδοτικότητας των μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος κλπ. Παράλληλα, οι υπάλληλοι γραφείου ή/και οι τεχνίτες συντήρησης και κατασκευής εγκαταστάσεων, ιδιαιτέρως σε τουριστικές περιοχές, θα πρέπει να διαθέτουν τουριστική συνείδηση και να εξειδικεύονται σε υψηλού επιπέδου υπηρεσίες

³¹ Πεσμαζόγλου, Στέφανος (1987). Εκπαίδευση και Ανάπτυξη στην Ελλάδα, 1948- 1985: Το ασύμπτωτο μιας σχέσης. Αθήνα: Θεμέλιο.

υποστήριξης ενός αναβαθμισμένου τουριστικού πληθυσμού και της ποιότητας των τουριστικών εγκαταστάσεων.

4. Διαπιστώσεις σχετικά με την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και τη Μαθητεία στην Ελλάδα

4.1 Γενικές Διαπιστώσεις

Ο υφιστάμενος νόμος για την αναδιάρθρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης και της επαγγελματικής (**N. 4186/2013**), ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή τον Σεπτέμβριο του 2013, **εμπεριέχει στοιχεία ανοίγματος του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης** προς την οικονομία και την αγορά εργασίας, ενώ επιχειρεί να ρυθμίσει το πεδίο υπό το πρίσμα της διά βίου μάθησης.

Εν τούτοις, εντοπίζονται σημαντικές διαθρωπτικές αδυναμίες, η αντιμετώπιση των οποίων συνιστά υψηλή προτεραιότητα για την ελληνική κυβέρνηση. Ειδικότερα :

Χαμηλή ελκυστικότητα της ΕΕΚ

- **Η ελληνική κοινωνία χαρακτηριζόταν ανέκαθεν από εντονότατη ζήτηση για γενική εκπαίδευση και πανεπιστημιακές σπουδές** επειδή, μεταξύ των άλλων, η διέξοδος στην αγορά εργασίας μέσω της ΕΕΚ δεν ήταν πειστική και οι ασκούμενες εκπαιδευτικές πολιτικές πολλές φορές οδήγησαν στην υποβάθμισή της, παρά τις λεκτικές διακηρύξεις που περιείχονταν στις εισηγητικές εκθέσεις των νομοθετικών αλλαγών, ιδιαίτερα μετά το 1997.
- **Η επαγγελματική εκπαίδευση παραμένει για την πλειονότητα των γονιών και των παιδιών «δεύτερη επιλογή».** Προσελκύει κυρίως μαθητές με χαμηλότερα οικονομικά στρώματα. Αυτή η κατάσταση ενισχύει τις αρνητικές προκαταλήψεις και δημιουργεί φαύλο κύκλο εις βάρος αυτής της μορφής εκπαίδευσης (Ioannidou και Stavrou, 2013). Το μικρό ποσοστό συμμετοχής στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση φαίνεται πως συνδέεται άμεσα με την αδυναμία της ΕΕΚ να προσελκύσει τους νέους αλλά και με τη χαμηλή ανταποδοτικότητα των σπουδών κάθε είδους στην αγορά εργασίας, τουλάχιστον σε σχέση με την ανταποδοτικότητα που παρατηρείται σε διεθνές επίπεδο.
- **Το ποσοστό των μαθητών που επιλέγουν την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση διαφέρει ανά περιφέρεια και κυμαίνεται από 20% έως 34%.** Η γεωγραφική διαφοροποίηση της αναλογίας μαθητών μεταξύ επαγγελματικού και γενικού λυκείου (ΕΠΑΛ/ΓΕΛ) φαίνεται πως επηρεάζεται από μια σειρά παραγόντων, όπως η δομή της απασχόλησης ανά περιφέρεια, το βιοτικό επίπεδο, το μορφωτικό επίπεδο των γονέων των μαθητών, η προσβασιμότητα στη σχολική μονάδα κ.α. (ΙΤΥΕ, 2011, σελ. 106-107). Θα πρέπει ωστόσο να επισημανθεί ότι αυτή η σχέση δεν είναι απόλυτα εμφανής

και απαιτεί ιδιαίτερη ανάλυση ανά ειδικότητα καθώς έχει σχέση με το κατά πόσο η ανταγωνιστικότητα του κάθε κλάδου στην Ελλάδα εξαρτάται από την τεχνολογία, τη γνώση και την οργάνωση. Για παράδειγμα, σε τουριστικές περιοχές συναντάται έλλειψη ζήτησης ειδικοτήτων του τουριστικού κλάδου ενώ κατά την περίοδο της υπερθέρμανσης του κατασκευαστικού κλάδου, τα επαγγέλματα του τομέα δομικών αργόσβηναν.

- **Η μαθητική διαρροή από την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση εμφανίζεται ιδιαίτερα αυξημένη**, (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2006, σελ. 184), ενώ χαμηλότερη εμφανίζεται η αντίστοιχη διαρροή στο ενιαίο λύκειο³². Παρατηρούνται σημαντικές διαφορές μεταξύ περιοχών, με τη μεγαλύτερη σχολική διαρροή να καταγράφεται στην Κρήτη, την Ήπειρο και την Κεντρική Μακεδονία, ενώ η μικρότερη εμφανίζεται στα Ιόνια νησιά.
- **Μεγάλο ποσοστό μαθητών με κοινωνικά, οικονομικά και οικογενειακά προβλήματα, με μαθησιακά προβλήματα, με χαμηλή αυτοεκτίμηση, περιορισμένες προσδοκίες** κλπ.
- **Απαξίωση στην κοινωνία και σε ορισμένες περιπτώσεις, γκετοποίηση των επαγγελματικών σχολείων**

Πολυνομία – Ασυνέχεια – Κατακερματισμός και έλλειψη εστίασης τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην εφαρμογή πολιτικής

- Από το 2000 έως σήμερα έχουν ψηφιστεί τέσσερις νόμοι και πολυάριθμες τροπολογίες σε μία προσπάθεια να ρυθμιστεί νομοθετικά ο χώρος της ΕΕΚ και της διά βίου μάθησης γενικότερα (Ν. 3191/2003, Ν. 3369/2005, Ν.3475/06, Ν. 3879/2010 και Ν. 4186/2013, καθώς και πολυάριθμες τροπολογίες. **Η νομοθετική αυτή κινητικότητα οφείλεται κυρίως στην έμφαση που έδωσε από το 2000 η ΕΕ στη δημιουργία μίας ανταγωνιστικότερης Ευρώπης, ικανής να ανταπεξέλθει στις νέες προκλήσεις της κοινωνίας της γνώσης.** Οφείλεται όμως και στην αναγνώριση από την ελληνική πολιτεία των θετικών αποτελεσμάτων που θα είχε η ανάπτυξη της διά βίου μάθησης στην οικονομική ζωή και στην κοινωνική συνοχή. Οι πολιτικές αυτές όμως δεν κατάφεραν να αντιστρέψουν την κατάσταση ούτε ως προς την προσέλκυση μαθητών στην επαγγελματική εκπαίδευση, ούτε ως προς την προσέλκυση εργαζομένων στη δια βίου μάθηση, γεγονός που αποδεικνύει έμμεσα, ότι η ζήτηση εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα πολύ απέχει από αυτήν των άλλων χωρών.
- **Ύπαρξη μεγάλης διασποράς φορέων παροχής ΕΕΚ** (ΕΠΑΛ ΥΠΠΕΘ, ΕΠΑΣ Ο.Α.Ε.Δ., ΣΕΚ και ΙΕΚ σε πολλά Υπουργεία). Ωστόσο, οι δομές αυτές ανήκουν σε διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα (π.χ. Μαθητεία Ο.Α.Ε.Δ.) ή εκπαιδευτικά επίπεδα (μεταλυκειακά ΙΕΚ).

³² Αφορά τη γενιά μαθητών 2000-01, δηλ. μαθητές που εγγράφηκαν στην Α' λυκείου το 2000-01 και δεν ολοκλήρωσαν τον δεύτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

- **Εμπέδωση σε όλη την κλίμακα των φορέων μελέτης και υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων στην εκπαίδευση, ενός χρόνιου εμπειρισμού, χωρίς επαρκή επιστημονική τεκμηρίωση.**
- **Μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών σε ματαίωση**, καθώς αδυνατούν να ανταποκριθούν επαρκώς στην παραπάνω σύνθετη κατάσταση, αλλά και να κατανοήσουν τη σκοπιμότητα των μέχρι σήμερα σχεδιασμών.
- **Συντεχνιακά φαινόμενα** ειδικοτήτων και ομάδες πίεσης που πολλές φορές καθορίζουν το μέλλον των αλλαγών.

Μειωμένη αποτελεσματικότητα – Ασαφής / χαλαρή διασύνδεση της ΕΕΚ με την αγορά εργασίας

- **Κατακερματισμός/ αλληλοεπικάλυψη κατευθύνσεων και ειδικοτήτων** (πχ από τις 44 ειδικότητες των ΕΠΑΛ αρκετές είναι ανάλογου ή ίδιου περιεχομένου με ειδικότητες των ΙΕΚ, των σχολών Ο.Α.Ε.Δ., κλπ). Το αποτέλεσμα είναι η δημιουργία σπατάλης πόρων χωρίς ουσιαστική ανταποδοτικότητα, καθώς δεν υπάρχει αντιστοιχία με τις πραγματικές κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες της χώρας.
- **Μη συμβατότητα προγραμμάτων σπουδών με τα επαγγελματικά περιγράμματα** τα οποία έχουν μελετηθεί σε συνεργασία με κλαδικούς και κοινωνικούς φορείς.
- **Απουσία σε πολλές περιπτώσεις θεσμοθετημένων επαγγελματικών δικαιωμάτων.**
- **Η μάθηση στις ειδικότητες δεν βασίζεται στις προσλαμβάνουσες των μαθητών** από τις τοπικές κοινωνικές και εργασιακές ανάγκες και έτσι δεν μπορεί να αποδείξει την ανταποδοτικότητα της εκπαίδευσης στους μαθητές και στην τοπική κοινωνία.
- **Η επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων της ΕΕΚ είναι ιδιαίτερα χαμηλή** όχι μόνο τα τελευταία χρόνια της κρίσης αλλά και κατά τα προηγούμενα χρόνια της ανάπτυξης. Η αδυναμία αυτή της ΕΕΚ εμφανίζεται και στους αποφοίτους των εκπαιδευτικών δομών του ΥΠΠΕΘ αλλά ακόμη και στους αποφοίτους των σχολών του Ο.Α.Ε.Δ., αν και σε σημαντικό μικρότερο βαθμό, καθόσον με το σύστημα Μαθητείας έρχονται άμεσα σε επαφή με την εργασία.

Παρά τις σημαντικές ανωτέρω αδυναμίες δεν πρέπει να παραγνωρίζονται τα δυνατά σημεία της ΕΕΚ, τα σημαντικότερα από τα οποία είναι :

- **Η ΕΕΚ διαθέτει σημαντικές υλικοτεχνικές υποδομές** (πολλές φορές ανώτερες από αυτές των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης), οι οποίες όμως είναι σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητες λόγω έλλειψης σχεδιασμού, μη συμβατότητας με τα προγράμματα σπουδών και μη πρόβλεψης πόρων για τη συντήρηση.

- **Η ΕΕΚ διαθέτει εκπαιδευτικούς/ εκπαιδευτές με ευρείες γνώσεις** και σε αρκετές περιπτώσεις υψηλότερες από αυτές που συναντώνται στους χώρους εργασίας, έστω και αν δεν διαθέτουν όλοι επαγγελματική εμπειρία. Επίσης, υπάρχουν αρκετοί εκπαιδευτικοί οι οποίοι διαθέτουν πλούσια μαστορική τέχνη, η οποία αναπτύχθηκε σε επαγγελματικό πεδίο ή στην εργαστηριακή πράξη, για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της ΕΕΚ. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί των ΕΠΑΣ Μαθητείας Ο.Α.Ε.Δ., λόγω της συνεργασίας τους με εργοδότες για την παρακολούθηση των μαθητευομένων στις επιχειρήσεις, αποκτούν επαφή με την επαγγελματική πραγματικότητα, ενώ παράλληλα διαθέτουν σημαντική εμπειρία στην προσπάθεια διασύνδεσης της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.
- **Η ΕΕΚ διαθέτει σημαντικό ποσοστό εκπαιδευτικών, παιδαγωγικά ευαισθητοποιημένων**, που διαθέτουν τόσο υποχρεωτική αρχική όσο και συνεχή παιδαγωγική επιμόρφωση, λόγω των αυξημένων αναγκών του μαθητικού τους πληθυσμού (στα τυπικά προσόντα πρόσληψης των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων είναι η κατοχή του παιδαγωγικού πτυχίου).

Στο πλαίσιο αυτό, τα μεγάλα ζητήματα που καλείται να αντιμετωπίσει το ελληνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης παραμένουν τα ακόλουθα:

- **Αναβάθμιση της ΕΕΚ μέσα από την ενίσχυση του κοινωνικού της ρόλου και την προσαρμογή του εργασιακού της ρόλου - Στενότερη σύνδεση με την αγορά εργασίας και την οικονομία με στόχο την αμοιβαία βελτίωση,**
- **Ισχυρότερη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων,**
- **Αποκέντρωση και ενίσχυση των πρωτοβουλιών σε επίπεδο εκπαιδευτικής μονάδας, της παιδαγωγικής ελευθερίας και της συλλογικής δράσης των εκπαιδευτικών,**
- **Ύπαρξη θεσμοθετημένων επαγγελματικών δικαιωμάτων τα οποία να εδράζονται πάνω σε περιγράμματα υπαρκτών επαγγελμαμάτων που υφίστανται στην αγορά εργασίας,**
- **Ενίσχυση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ στους νέους και**
- **Συνολικά βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης ΕΕΚ.**

4.2 Διαπιστώσεις σχετικά με τα ΕΠΑΛ και τις ΕΠΑΣ Μαθητείας

Το Υπουργείο Παιδείας, τον Μάη του 2011 δημοσίευσε μια έρευνα για την Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση, με τον τίτλο «Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στα ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ», με την ανάπτυξη και αξιοποίηση εργαλείων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ), στο πλαίσιο εφαρμογής των τότε εκπαιδευτικών πολιτικών και παρεμβάσεων του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και

Δια Βίου Μάθηση» 2007-2013, που συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση - Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και από Εθνικούς Πόρους.

Ως στόχοι της έρευνας «Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στα ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ» ορίστηκαν:

- i. Η διερεύνηση και καταγραφή βασικών παραμέτρων που επηρεάζουν τη Δ.Τ.Ε.Ε.
- ii. Η συλλογή ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων για τις παραπάνω παραμέτρους από όλη την εκπαιδευτική κοινότητα.
- iii. Η εξαγωγή αξιοποιήσιμων συμπερασμάτων για την εφαρμογή εκπαιδευτικών πολιτικών και παρεμβάσεων στο χώρο της Τεχνικής - Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Τα βασικά συμπεράσματα, σύμφωνα με τους συγγραφείς της, που εξάγονται από την έρευνα αποτύπωσης, αποκαλύπτουν τα κύρια αίτια της παθογένειας του εκπαιδευτικού συστήματος στη Δευτεροβάθμια Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση, ενώ συγχρόνως αναδεικνύονται και αξιόλογες προτάσεις οι οποίες θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αναβάθμιση της Δ.Τ.Ε.Ε.

Εκτιμάται ότι ο διαχωρισμός των δομών εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας σε ΕΠΑ.Λ και ΕΠΑ.Σ (για τις σχολικές μονάδες που ανήκουν στο Υπουργείο Παιδείας) προκάλεσε σύγχυση σε γονείς και μαθητές, οι οποίοι, παρά την οικονομική κρίση, συνεχίζουν να επιδιώκουν την καλύτερη δυνατή εκπαιδευτική αναβάθμιση και όχι στενή επαγγελματική εκπαίδευση.

Ο καθορισμός επαγγελματικών δικαιωμάτων για όλες τις ειδικότητες και κυρίως η ύπαρξη νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελμάτων, προβάλλουν ως παράγοντες που θα αυξήσουν το κύρος της Δ.Τ.Ε.Ε.

Η έρευνα καταδεικνύει ότι οι μαθητές σε ποσοστό 41% επιλέγουν την ειδικότητά τους και κατ' επέκταση τα ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ, με γνώμονα τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις τους, ενώ σε ποσοστό 37% οι μαθητές -συνήθως μεγαλύτερης ηλικίας- επιλέγουν την ειδικότητά τους βάσει των δυνατοτήτων επαγγελματικής αποκατάστασης που τους προσφέρει. Από αυτό συμπεραίνουμε ότι το νέο «Τεχνικό – Επαγγελματικό Σχολείο» δεν μπορεί να είναι μόνο ένα σχολείο το οποίο θα εκπαιδεύει τους μελλοντικούς επαγγελματίες, αλλά παράλληλα θα πρέπει να αποτελεί μια εναλλακτική εκπαιδευτική διαδρομή της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, για όσους μαθητές επιθυμούν ένα διαφορετικό τύπο σχολείου, στο οποίο θα μπορούν να αναπτύξουν τις ιδιαίτερες κλίσεις και δεξιότητές τους.

Τέλος, όσον αφορά στις ΕΠΑΣ του Ο.Α.Ε.Δ., με βάση τη μελέτη «Η μαθητεία του Ο.Α.Ε.Δ.: τάσεις, εξελίξεις, προοπτικές, η μεταρρύθμιση της μαθητείας» (ΕΕΟ GROUP, 2015), που πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό του Ο.Α.Ε.Δ., αναδεικνύονται τα παρακάτω σημαντικά στοιχεία:

- Τα τελευταία 15 έτη (2001 -2015) ο αριθμός των φοιτούντων στις Σχολές Μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. έχει μειωθεί κατά 44%, κυρίως λόγω της αλλαγής του συστήματος από ΤΕΕ Α' τριετούς φοίτησης και Β' κύκλου σε ΕΠΑΣ

διετούς φοίτησης το 2006. Ωστόσο, τα τελευταία πέντε χρόνια (2010-2015) ο αριθμός των φοιτούντων στις ΕΠΑΣ κυμαίνεται σταθερά περίπου στις 10.500.

- Έχει μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των αρρένων φοιτούντων, ενώ έχει παραμείνει σχετικά σταθερός (με αυξομειώσεις) ο αριθμός των θηλέων φοιτούντων.
- Το ποσοστό διαρροής μαθητευομένων ανά έτος είναι αρκετά υψηλό κυρίως λόγω της μη προσέλευσης εγγραφέντων μαθητών που απεχώρησαν χωρίς να φοιτήσουν από την αρχή του σχολικού έτους (τα τελευταία πέντε χρόνια είναι μεγαλύτερο του 22% με μειούμενη τάση τα τελευταία έτη).
- Εστιάζοντας στα απόλυτα μεγέθη, διαπιστώνεται ότι κάθε χρόνο (από το 2006-07 και μετά οπότε εφαρμόζεται ο θεσμός των ΕΠΑ.Σ) καταλαμβάνουν θέσεις πρακτικής άσκησης/ μαθητείας σταθερά περί τα 7-8.000 άτομα κατά μέσο όρο, ανεξαρτήτως του αριθμού των πραγματικά φοιτούντων.
- Ενώ τα έτη 2001-2009 οι μισές και πλέον θέσεις πρακτικής άσκησης μαθητευομένων ήταν από τον ιδιωτικό τομέα, η οικονομική κρίση και το κλείσιμο πολύ μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων οδήγησε σε πλήρη αναστροφή, με αποτέλεσμα το σχολικό έτος 2014-2015 δύο στις τρεις θέσεις πρακτικής άσκησης να είναι του δημόσιου τομέα. Ειδικότερα, από το 2001 έως το 2008, πρακτική άσκηση στον ιδιωτικό τομέα (επιχειρήσεις) πραγματοποιούσε περίπου το 66% των πρακτικά ασκούμενων, με το υπόλοιπο 34% να ασκείται στον δημόσιο τομέα. Αντίθετα από το 2009 και έπειτα υπήρξε μία απότομη αναστροφή της τάσης, με αποτέλεσμα τα τελευταία χρόνια το 66% κατά μέσο όρο να ασκείται στο δημόσιο και μόνο το 34% στον ιδιωτικό τομέα.
- Μέχρι σήμερα, οι επιχειρήσεις που έχουν συμμετάσχει κατά το παρελθόν στη μαθητεία του Ο.Α.Ε.Δ. (απασχολώντας τουλάχιστον έναν μαθητευόμενο για πρακτική άσκηση) και διαθέτουν ταυτόχρονα πλήρη επεξεργάσιμα στοιχεία στη βάση του Οργανισμού αριθμούνται στις 5.426.
  - Η περιφερειακή κατανομή των επιχειρήσεων υποδοχής πρακτικής των μαθητευομένων του Ο.Α.Ε.Δ. ακολουθεί την αντίστοιχη περιφερειακή κατανομή του συνόλου των ελληνικών επιχειρήσεων. Ειδικότερα η πλειονότητα των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη μαθητεία (σχεδόν 40%) ανήκει στην Περιφέρεια Αττικής. Ακολουθεί η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (≈28%), ενώ οι υπόλοιπες Περιφέρειες έχουν πολύ χαμηλή αντιπροσώπευση που στις περισσότερες περιπτώσεις είναι κάτω του 5%.
- Αναφορικά με το μέγεθος, η ανάλυση των στοιχείων έδειξε ότι η συντριπτική πλειοψηφία (72%) των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη μαθητεία είναι «πολύ μικρές», υπό την έννοια ότι απασχολούν κάτω από 10 άτομα προσωπικό και έχουν κύκλο εργασιών μικρότερο των 2 εκατομμυρίων €. Η αμέσως επόμενη κατηγορία είναι οι «Μικρές» επιχειρήσεις με 13,6%.
- Τέλος, σχετικά με τον κλάδο δραστηριότητας των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη μαθητεία, η ανάλυση έδειξε ότι πάνω από το 70% του

δείγματος ανήκει στον ευρύτερο κλάδο Εμπορίου-Υπηρεσιών. Ακολουθούν οι Κατασκευές, τα Ξενοδοχεία και τα Εστιατόρια

Με δεδομένο ότι η πρακτική άσκηση σε εργασιακό χώρο είναι η πεμπτουσία της μαθητείας, δηλαδή του δυϊκού συστήματος εκπαίδευσης, η έλλειψη θέσεων πρακτικής άσκησης αφενός υπονομεύει την ίδια τη φύση της μαθητείας και ειδικότερα τον δυϊκό της χαρακτήρα και αφετέρου αντικρούει τη σχέση της με την αγορά εργασίας και το πλεονέκτημα που έχει για την μετάβαση στην αγορά εργασίας.

Τα ως άνω καταδεικνύουν τα ακόλουθα :

- α) το φαινόμενο της σχολικής διαρροής δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί μονοσήμαντα με την εφαρμογή του θεσμού της μαθητείας, αλλά απαιτεί συντονισμένες προσπάθειες αναβάθμισης συνολικά του εκπαιδευτικού συστήματος,
- β) η διεύρυνση της εφαρμογής του θεσμού της μαθητείας συνιστά ένα εξαιρετικά δύσκολο εγχείρημα εξαιτίας των αντικειμενικών συνθηκών που έχει επιφέρει η παρατεταμένη οικονομική κρίση και
- γ) η διαμόρφωση ενός συντονισμένου σχεδίου προκειμένου να βρεθούν περισσότερες θέσεις πρακτικής στις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα συνιστά αναγκαία συνθήκη προκειμένου να επιτευχθούν καλύτερη διασύνδεση των αποφοίτων με την αγορά εργασίας και ενίσχυση της πιθανότητας απορρόφησής τους σ αυτήν.

4.3 Διαπιστώσεις σχετικά με την Επαγγελματική Κατάρτιση

Όσο αφορά στην επαγγελματική κατάρτιση (αρχική και συνεχιζόμενη), ο σχεδιασμός, η οργάνωση, η υλοποίηση εν τέλει και η αξιοποίηση των προγραμμάτων κατάρτισης δεν φαίνεται να έχουν αποδώσει τα αναμενόμενα αποτελέσματα, με συνέπεια οι «εκροές» του υποσυστήματος αυτού να εμφανίζουν τα εξής κύρια χαρακτηριστικά: χαμηλή σύνδεση με τη σφαίρα της απασχόλησης, χαλαρή σχέση με τη διατήρηση της εργασίας, ισχνό βαθμό συνάφειας μεταξύ απασχόλησης και γνωστικού αντικειμένου κατάρτισης.

Πρωτογενής έρευνα του Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της ΓΣΕΕ³³, για τη διερεύνηση της σύνδεσης της επαγγελματικής κατάρτισης με την απασχόληση, καθώς και την ανάδειξη της διαχρονικής αναποτελεσματικότητας των συστημάτων αρχικής και συνεχιζόμενης κατάρτισης στη χώρα μας, αναφέρει τα εξής βασικά ευρήματα:

- πολύ χαμηλή σύνδεση των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης, αρχικής και συνεχιζόμενης, με την απασχόληση, αφού μόλις το 15,7% των αποφοίτων

³³ Κατάρτιση, Απασχόληση, Εκπαιδευτική Πολιτική: Διερεύνηση της σύνδεσης της επαγγελματικής κατάρτισης με την απασχόληση, Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της ΓΣΕΕ, Αθήνα, 2013.

της συνεχιζόμενης και το 21,85% της αρχικής κατάρτισης βρήκαν δουλειά μέσα στο πρώτο 6μηνο από την αποφοίτησή τους·

- χαμηλό βαθμό συγκράτησης της απασχόλησης, αφού από αυτούς που βρήκαν εργασία, περίπου μέσα σε 18 μήνες αργότερα, το 81,5% από τους αποφοίτους της συνεχιζόμενης και το 81,2% της αρχικής βρέθηκαν εκτός απασχόλησης·
- χαμηλή σχέση/συνάφεια του αντικειμένου κατάρτισης με το επάγγελμα/ειδικότητα εργασίας αυτών που τελικά κατάφεραν να βρουν δουλειά (27% για τη συνεχιζόμενη και 31% για την αρχική κατάρτιση)·
- το γεγονός ότι μόλις το 37,7% των αποφοίτων της αρχικής κατάρτισης που συμμετείχαν στην έρευνα δηλώνει πως κατάφερε να αποκτήσει την πιστοποίηση των σπουδών στα ΙΕΚ·
- γενική απογοήτευση των καταρτιζόμενων από την ολοφάνερη αδυναμία και αναποτελεσματικότητα του συστήματος να προσδώσει στέρεα πρόσβαση στην εργασία καθώς και από τη χαμηλή αξιοποίηση των γνώσεων που λήφθηκαν από την κατάρτιση προς την εργασία τους (ΚΕΚ³⁴: 21%, ΙΕΚ: 32%). Παρόλα αυτά οι καταρτιζόμενοι (ΙΕΚ – ΚΕΚ) εμφανίζονται ικανοποιημένοι (ή όχι τόσο δυσαρεστημένοι όσο θα περίμενε κανείς) από τη συμμετοχή τους στα προγράμματα, δείχνοντας όχι μόνο πως εμπιστεύονται αλλά και πως προσδοκούν πολύ περισσότερα πράγματα από το πεδίο της μη τυπικής εκπαίδευσης·

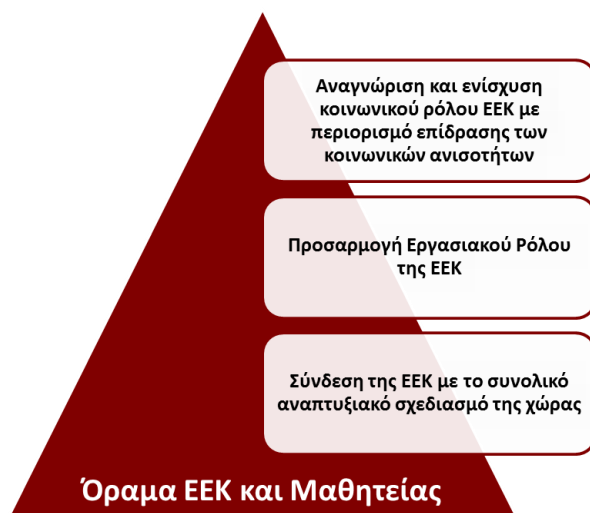
5. Όραμα για την αναβάθμιση της ΕΕΚ και της Μαθητείας – Στρατηγικές Κατευθύνσεις

5.1 Όραμα

Το **Όραμα** που καλείται να υπηρετήσει το παρόν «Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και τη Μαθητεία» συνοψίζεται στα ακόλουθα:

---

³⁴ Πρόκειται για τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης που έχουν πλέον μετονομαστεί σε ΚΔΒΜ

- **Αναγνώριση και ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου της ΕΕΚ** με την:
  - ενίσχυση της έννοιας “παιδεία” στην ΕΕΚ, ιδιαίτερως στα ΕΠΑΛ,
  - υποστήριξη των μαθητών που το έχουν περισσότερο ανάγκη με κατά προτεραιότητα αντισταθμιστική εκπαίδευση στην ΕΕΚ με στόχο την ουσιαστική τους βελτίωση,
  - συστηματική ενεργοποίηση όλων των τοπικών δομών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, με στόχο τη συνδρομή των εκπαιδευτικών δομών της ΕΕΚ, άμεσα, με υποστήριξη των μαθητών (στο σύνολό τους αλλά και των ευπαθών κοινωνικά ομάδων) και των γονιών τους, αλλά και έμμεσα, με υποστήριξη των εκπαιδευτικών ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στον κοινωνικό ρόλο της εκπαίδευσης,
  - υιοθέτηση ασφαλούς & ρεαλιστικού οράματος για καθηγητές – μαθητές, για την ενεργό συμμετοχή τους στην αναβάθμιση της ΕΕΚ.
  - μείωση του ποσοστού της μαθητικής διαρροής και της σχολικής αποτυχίας στο επίπεδο της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η ΕΕΚ θεωρείται ως ένα μέτρο αντιμετώπισης της πρόωρης εγκατάλειψης, καθώς πολλοί που εγκαταλείπουν πρόωρα τόσο τη γενική όσο και την επαγγελματική εκπαίδευση επιλέγουν τη δεύτερη, αν / όταν επιστρέψουν στην εκπαίδευση. Έτσι, τα συστήματα ΕΕΚ φιλοξενούν μεγάλο αριθμό μαθητών οι οποίοι είτε έχουν εγκαταλείψει το σχολείο ή έχουν βιώσει σχολική αποτυχία κατά το παρελθόν, ή αποφάσισαν να αλλάξουν τις σπουδές τους από έναν τύπο ή πάροχο μάθησης σε έναν άλλο. (δίκτυο Eurodyce: Early Leaving from Vocational Education and Training, 2014)
- **Αναβάθμιση του εργασιακού ρόλου της ΕΕΚ:**
  - με την προετοιμασία μαθητών/μαθητευόμενων με επαγγελματική συνείδηση και οριζόντιες δεξιότητες, στους οποίους θα μπορούν να

- στηριχθούν οι ελληνικές επιχειρήσεις και οργανισμοί με στόχο να βελτιώσουν την ποιότητα και την ανταγωνιστικότητά τους.
- ο προσαρμογή στις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας, με σταδιακή και βάσει σχεδίου σύνδεση των σχολείων με τον κοινωνικό και εργασιακό τους περίγυρο,
  - ο με στόχο την άμβλυση και όχι την αναπαραγωγή των αδυναμιών που παρατηρούνται στο μοντέλο παραγωγικής ανάπτυξης (τεχνολογική και οργανωτική ετοιμότητα, ποιότητα κλπ),
  - ο με συμβατά προσόντα πρόσβασης στο διεθνές περιβάλλον,
  - ο με εξασφάλιση σε όλους τους μαθητές ικανών προσόντων για αξιοπρεπή αρχική εργασιακή ένταξη.
- Σύνδεση της ΕΕΚ με τον συνολικό αναπτυξιακό σχεδιασμό της χώρας 35
    - ο Τεχνολογική – οργανωτική αναβάθμιση επιχειρήσεων - οργανισμών
    - ο Έμφαση στην ποιότητα υπηρεσιών και προϊόντων με στόχο την ανάπτυξη ή διαφύλαξη της εθνικής ταυτότητας (brand name) όπου υπάρχει (πχ τουρισμός)
    - ο Εξειδίκευση σε προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας (άρα αποφοίτους με ικανότητες κατανόησης των τεχνολογικών εξελίξεων στον τομέα τους)
    - ο Για την αύξηση της απασχόλησης κυρίως με έμφαση στην απασχόληση ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού και με βελτίωση της ανταποδοτικότητας της επιμόρφωσης
    - ο Προώθηση ισόρροπης ανάπτυξης, (άρα αποφοίτους με ευρεία αντίληψη και ικανότητα κατανόησης συναφών ειδικοτήτων και όχι στενή εξειδίκευση)
    - ο Γενικότερη εκβιομηχάνιση (άρα αποφοίτους με γνώση παραγωγικών διαδικασιών εργαλείων και εργαλειομηχανών του τομέα τους)
    - ο Ενίσχυση νησιωτικότητας (άρα απόφοιτοι με δυνατότητα αυτόνομης δραστηριότητας σε ευρύ πεδίο αντικειμένων)
    - ο Σε περιφερειακό επίπεδο θα ληφθούν υπόψη οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της ευφυούς εξειδίκευσης των Περιφερειών
    - ο Προσανατολισμός των γνώσεων σε ολοκληρωμένους τομείς για αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της ελληνικής οικονομίας όπως:

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

- Παραγωγή, κατεργασία και αξιοποίηση υλικών και σύγχρονων κατασκευών
- Υπηρεσίες και προϊόντα υγείας
- Υπηρεσίες και προϊόντα ολοκληρωμένης ενεργειακής προσέγγισης (εξοικονόμηση στην πηγή, διαχείριση, ΑΠΕ κλπ)
- Μεταφορές και διαχείριση εφοδιαστικών αλυσίδων
- Αξιοποίηση περιβαλλοντικών τεχνολογιών, ανακύκλωση, κύκλου ζωής προϊόντων κλπ
- Τουρισμός, πολιτισμός, δημιουργική βιομηχανία, σε σύνδεση με το πολιτιστικό απόθεμα της χώρας
- Αξιοποίηση των ΤΠΕ σε όλους τους τομείς
- Έμφαση στην αγροτοδιατροφική αλυσίδα υψηλής αξίας και ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών

Στο πλαίσιο αυτό οι **βασικοί άξονες του προγράμματος αλλαγών στην ΕΕΚ** είναι οι εξής:

- Ολιστική προσέγγιση της ΕΕΚ με καινοτομικά χαρακτηριστικά και όχι επιμέρους αλλαγές.
- Απλοποίηση και περιορισμός της πολυδιάσπασης της ΕΕΚ, του διαχωρισμού των φορέων εκπαίδευσης και κατάρτισης και ένταξή τους σε ένα ενιαίο σύστημα.
- Αναγνώριση και συστηματική υποστήριξη του κοινωνικού ρόλου της ΕΕΚ (παιδαγωγική υποστήριξη - ενθάρρυνση μαθητών από χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα και προετοιμασία τους ώστε να γίνουν ενεργοί πολίτες)
- Μετατροπή της ΕΕΚ από μια επιλογή ανάγκης σε μια συνειδητή επιλογή για τους μαθητές/ καταρτιζόμενους, μέσω μέτρων για την απρόσκοπτη αναβάθμιση του επιπέδου σπουδών όλων των μαθητών, σπουδαστών, αλλά και αποφοίτων παλαιότερων ετών, με στόχο:
  - την αύξηση των μαθητών/ καταρτιζόμενων που επιλέγουν συνειδητά την ΕΕΚ με σαφή και εφικτά επαγγελματικά προσόντα και διεύρυνση δυνατοτήτων επανένταξης και επανεκπαίδευσης για μείωση των NEET's,
  - τη βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσης του ελληνικού εργατικού δυναμικού.
- Προσαρμογή των προγραμμάτων και των ειδικοτήτων στις πραγματικές ανάγκες της ελληνικής οικονομίας, με προοπτική βελτίωσής της, στο πλαίσιο

μιας παραγωγικής ανασυγκρότησης της χώρας, βασισμένης στην ποιότητα, στην ανάπτυξη των θέσεων εργασίας, στην καινοτομία, στην αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας και οργάνωσης.

- Νέα αρχιτεκτονική στη δημιουργία των τομέων και ειδικοτήτων της ΕΕΚ, με κατεύθυνση διευρυμένα γνωστικά αντικείμενα που προσφέρουν ευρεία διέξοδο στην ελληνική αγορά εργασίας αλλά και δυνατότητες πρόσβασης στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά εργασίας.
- Βελτίωση της αναλογίας διδασκόντων – διδασκομένων.
- Συστηματική σύνδεση της ΕΕΚ με την κοινωνία και την εργασία για τη βιωματική και ασφαλή προετοιμασία των μαθητών/ καταρτιζόμενων ως πολιτών και ως εργαζόμενων. Σημαντικό ρόλο σε αυτή την κατεύθυνση θα παίξει η μαθητεία –βασισμένη στο μοντέλο μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ.- με αυξημένο ρόλο των εκπαιδευτικών δομών και ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευτικών, για τον περιορισμό αρνητικών επιδράσεων που προέρχονται από την οικονομική κρίση, την τεχνολογική και οργανωτική υστέρηση και το μικρό μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων. Για την επιτυχία της παραπάνω προσπάθειας κρίνεται απαραίτητη:
  - η έγκαιρη και έγκυρη κατανόηση (διάγνωση) της ζήτησης (αναγκών) της αγοράς, ώστε η ΕΕΚ να προσφέρει τις ανάλογες ειδικότητες και να καλλιεργήσει συγκεκριμένα προσόντα στο ανθρώπινο δυναμικό αλλά και να συμβάλει, στο μέτρο του δυνατού, στη βελτίωση της τεχνολογικής και οργανωτικής ετοιμότητας των επιχειρήσεων με στόχο την άμβλυση και όχι αναπαραγωγή αρνητικών χαρακτηριστικών.
  - η συμπληρωματική προσφορά εκπαίδευσης και κατάρτισης και στον χώρο εργασίας, με στόχους: α) την αναβάθμιση των τεχνικών δεξιοτήτων και β) την ενίσχυση των «οριζόντιων ικανοτήτων», καθώς υπάρχει στην ΕΕ τάση για προσανατολισμό στις βασικές δεξιότητες σε όλη την ΕΕΚ.
  - κατά την εφαρμογή των πολιτικών για την ΕΕΚ πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι εθνικές και περιφερειακές ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας (μέσα από τις προτάσεις των περιφερειών, υπουργείων, κοινωνικών εταίρων και επιστημονικών φορέων).
  - Τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών είναι αναγκαίο να λαμβάνουν υπόψη τους την προσέγγιση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, τις κατευθύνσεις του ευρωπαϊκού συστήματος πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (European credit system for vocational education and training, ECVET), σε συνδυασμό με τα επαγγελματικά περιγράμματα που πιστοποιούνται από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.). Σε αυτή την κατεύθυνση, σε πρώτη φάση, τα προγράμματα σπουδών των εργαστηριακών μαθημάτων εμπλουτίζονται με αυθεντικές επαγγελματικές δραστηριότητες της κάθε ειδικότητας.

- Τα προγράμματα εκπαίδευσης στον χώρο εργασίας αντιμετωπίζονται ενιαία με τα προγράμματα σπουδών (curricula). Θα αξιοποιηθεί η εμπειρία του Ο.Α.Ε.Δ. κυρίως στη μελέτη των ειδικών απαιτήσεων - προδιαγραφών που πρέπει να τηρούν.

5.2 Βασικές μεταρρυθμίσεις στο σύστημα ΕΕΚ και στη Μαθητεία

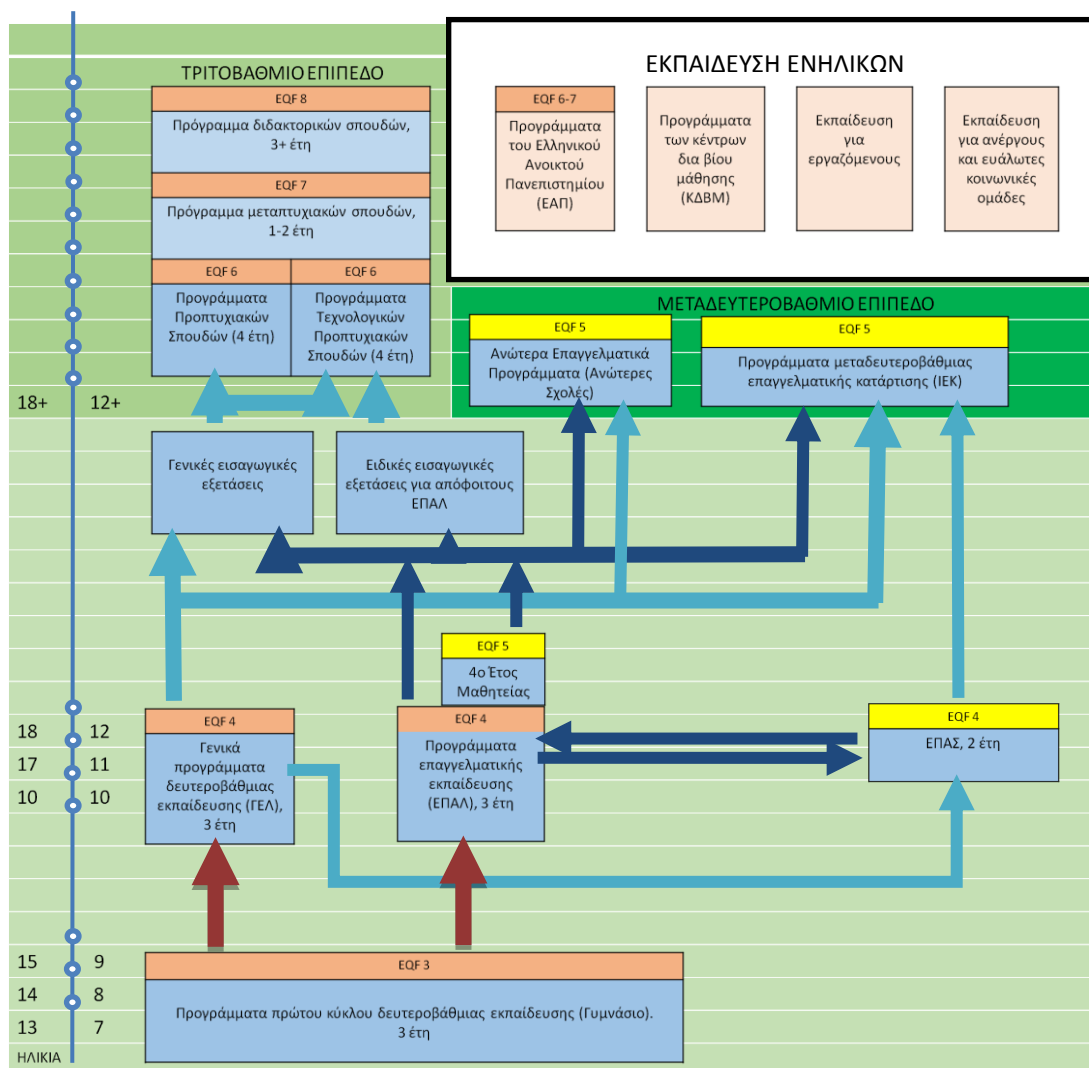
Ο συνολικός σχεδιασμός των μεταρρυθμίσεων στην ΕΕΚ πρέπει να λαμβάνει υπόψη του:

- Τη **σημερινή κατάσταση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης**, με τα θετικά και αρνητικά χαρακτηριστικά της, όπως προσδιορίζεται από το θεσμικό πλαίσιο (πχ πολυδιάσπαση ΕΕΚ), το ανθρώπινο δυναμικό (εκπαιδευτικοί, εκπαιδευτές, μαθητές και καταρτιζόμενοι), τις υποδομές κλπ,
- τις **δυνατότητες χρηματοδότησης**, οι οποίες είναι διαθέσιμες ή προβλέπονται για την περίοδο των αλλαγών,
- τη **σημερινή κατάσταση στην οικονομία και στην αγορά εργασίας και**
- τις **προτάσεις και την εμπειρία των εκπαιδευτικών/ εκπαιδευτών,**

Ταυτόχρονα, **ο σχεδιασμός αυτός λαμβάνει υπόψη του** τα ευρωπαϊκά δεδομένα στην οικονομία και την εκπαίδευση και κατάρτιση, τις **πολιτικές δεσμεύσεις** που έχει αναλάβει η κυβέρνηση απέναντι στον ελληνικό λαό ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να **εδράζεται στα συμπεράσματα των επιστημονικών αναλύσεων και ερευνών** με τις οποίες άλλωστε οφείλει να εναρμονίζεται οποιαδήποτε αλλαγή, στον ευαίσθητο χώρο της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Στο πλαίσιο των παραπάνω αρχών προτείνονται οι ακόλουθες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες θα διαμορφώσουν την εικόνα του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα με βάση το ακόλουθο διάγραμμα:

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

5.1.1. Μεταρρυθμίσεις στη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση

Συνοπτικά, από το 2015-16 και για την επόμενη πενταετία θα λάβουν χώρα οι ακόλουθες μεταρρυθμίσεις:

- Σε δευτεροβάθμιο επίπεδο θα συνεχιστεί η λειτουργία των σημερινών δύο τύπων λυκείων **ΓΕΛ** και **ΕΠΑΛ**. Στα ΕΠΑΛ θα δημιουργηθεί προαιρετικό 4ο έτος - Τάξη Μαθητείας (Μεταδευτεροβάθμιου Κύκλου Σπουδών), υπό την αιγίδα του ΥΠΠΕΘ, στο οποίο θα συνδυάζονται θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα στο σχολείο και μαθητεία σε επιχειρήσεις και οργανισμούς.
- **Οι ΕΠΑΣ** που ανήκουν στην ευθύνη άλλων υπουργείων εκτός ΥΠΠΕΘ **θα διατηρηθούν για μια πενταετία** στο σημερινό τους status (δηλ. διατήρηση των ΕΠΑΣ μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. κλπ για αποφοίτους Α'ΕΠΑΛ ή Α' ΓΕΛ).

- Στο τέλος της πενταετίας θα γίνει αξιολόγηση και επανασχεδιασμός όλου του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με στόχο την, κατά το δυνατόν, ενοποίηση της τυπολογίας τους.

Πιο συγκεκριμένα θα προωθηθούν οι παρακάτω αλλαγές:

1. Αλλαγή δομής ΕΠΑΛ

Α΄ τάξη: προβλέπεται να έχει ενιαίο πρόγραμμα μαθημάτων (προσανατολισμένο στη γενική παιδεία) με εισαγωγή μαθημάτων, τα οποία θα δίνουν βάρος στην απόκτηση οριζόντιων ικανοτήτων από τους μαθητές. Στην κατεύθυνση αυτή θα αξιοποιηθεί η εμπειρία του Πολυκλαδικού Λυκείου και η διεθνής εμπειρία από την εφαρμογή του προγράμματος STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics).³⁶ Η Α τάξη ΕΠΑΛ δεν θα χωρίζεται σε ομάδες προσανατολισμού ή τομείς. Όλοι οι μαθητές/-τριες θα παρακολουθούν ενιαίο πρόγραμμα. Αυτό θα διασφαλίζει στην πράξη τη δυνατότητα διαπερατότητας από το ΓΕΛ στο ΕΠΑΛ και αντίστροφα, που υπάρχει και σήμερα³⁷

Β΄ τάξη: προβλέπεται διαχωρισμός σε βασικούς ευρύτερους τομείς επαγγελματών - υπηρεσιών. Ο κάθε τομέας οργανώνεται με ένα πρόγραμμα θεωρητικών, μεικτών και εργαστηριακών μαθημάτων, που θα είναι η απαραίτητη βάση για να αναπτυχθεί η παραπέρα ειδίκευση. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι θα δημιουργηθούν 8-9 τομείς³⁸, με βάση τις κοινές ενότητες γνώσεων των επαγγελματικών περιγραμμάτων.

Γ΄ τάξη: διαχωρισμός σε ειδικότητες σε ένα περισσότερο ενιαίο σύστημα από το σημερινό για να περιοριστεί η σημερινή υπερβολική πολυδιάσπαση που οδηγεί σε πρόωρη κατάρτιση, η οποία δεν είναι επιθυμητή στο επίπεδο ενός σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Μεταλυκειακό έτος μαθητείας (προαιρετικό): Η δυνατότητα παρακολούθησης του 4ου μεταλυκειακού έτους μαθητείας θα παρέχεται σε αποφοίτους όλων των τομέων και ειδικοτήτων, αλλά η ανάπτυξή τους θα γίνει σταδιακά (αρχικά σε επιλεγμένα σχολεία αξιοποιώντας και την απογευματινή λειτουργία). Το μεταλυκειακό έτος θα περιέχει μαθήματα ειδικότητας στο σχολείο (20% του Προγράμματος Σπουδών) και μαθητεία στην εργασία (80% του Προγράμματος Σπουδών και θα οδηγεί σε υψηλότερο επίπεδο δεξιοτήτων, άρα και στην απόδοση προσόντων υψηλότερου επιπέδου μετά την ολοκλήρωση διαδικασιών πιστοποίησης.

³⁶ Δείτε σχετικά στο <http://www.cslnet.org/our-agenda/what-is-stem/>

³⁷ Στην ισχύουσα κατάσταση οι μεταγραφόμενοι από την Β΄ ΓΕΛ μαθητές ή οι απόφοιτοι ΓΕΛ που εγγράφονται στα ΕΠΑΛ για απόκτηση ειδικότητας δεν έχουν διδαχθεί τα μαθήματα προσανατολισμού, 10-11 ώρες, και αυτό δημιουργεί εκπαιδευτικές δυσλειτουργίες.

³⁸ Αυτή τη στιγμή έχει κατατεθεί συγκεκριμένη πρόταση σε δημόσιο διάλογο.

Πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: Παρέχεται η δυνατότητα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση με ειδικές εξετάσεις και ειδικό ποσοστό θέσεων αναλόγως του μαθητικού δυναμικού. **Παράλληλα, θα υπάρχει ειδική μέριμνα για τα εσπερινά ΕΠΑΛ, καθώς θα επιδιωχθεί η ποικιλότητα υποστήριξη των μαθητών τους και η εφαρμογή διδακτικών προσεγγίσεων στη βάση των αρχών της εκπαίδευσης ενηλίκων.**

Για την επιτυχή εφαρμογή της μεταρρύθμισης απαιτείται **η σταδιακή αλλαγή των Προγραμμάτων Σπουδών και των αναλυτικών και Ωρολογίων Προγραμμάτων.**

2. Χωροταξική Κατανομή Τομέων και Ειδικοτήτων της ΕΕΚ

Χωροταξική οργάνωση τομέων και ειδικοτήτων της ΕΕΚ που λειτουργούν σήμερα, με βάση τη ζήτηση των ειδικοτήτων στην αγορά εργασίας, τους «εν δυνάμει» μαθητές και καταρτιζόμενους, τις κατά τόπους ανάγκες της εργασίας και της κοινωνίας (πχ αύξηση απασχόλησης) και την κτιριακή και εργαστηριακή υποδομή. Σε πρώτη φάση θα πραγματοποιηθεί ειδική μελέτη για την χωροταξική κατανομή και οργάνωση των ειδικοτήτων στο 4ο (προαιρετικό) έτος των ΕΠΑΛ και στο υποχρεωτικό εξάμηνο μαθητείας των ΙΕΚ. Ωστόσο, όπως θα παρουσιαστεί πιο εκτεταμένα σε επόμενες ενότητες, θα θεσπιστεί καθορισμένη μόνιμη διαδικασία προσδιορισμού των ειδικοτήτων της ΕΕΚ, αλλά και διασύνδεσης γενικότερα των πολιτικών για την ΕΕΚ με τον Μηχανισμό Διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας.

3. Εργαστηριακά κέντρα

Διατηρούνται τα εργαστηριακά κέντρα, που αποτελούν το συνδεδεμένο ιστό των δομών της ΕΕΚ και αναθεωρείται για να γίνει λειτουργικότερος ο κανονισμός λειτουργίας τους.

5.1.2. Μεταρρυθμίσεις στην αρχική επαγγελματική κατάρτιση

1. Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης

Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) ως θεσμός σχετικός με τη δια βίου μάθηση διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αλυσίδα της επαγγελματικής κατάρτισης. Προσφέρουν αρχική επαγγελματική κατάρτιση στους ενήλικες που έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς και σε όσους επιχειρούν μια νέα αρχή στον επαγγελματικό τους βίο. Σε αυτό το σημείο είναι απαραίτητο να τονιστεί ότι η λειτουργία των Ιδιωτικών και Δημόσιων ΙΕΚ (ΙΙΕΚ και ΔΙΕΚ αντίστοιχα), καθορίζεται από κοινό νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο. Οποιαδήποτε υφιστάμενη και υπό διαμόρφωση νομοθεσία, αλλά και προβλέψεις περί διαδικασιών, μαθητείας, πρακτικής άσκησης κ.α. αφορούν εξίσου ΙΙΕΚ και ΔΙΕΚ.

Τα Ι.Ε.Κ. συνδέονται με την Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση οργανωμένα και αποτελεσματικά, προσφέροντας την απαιτούμενη επιπλέον εξειδίκευση, **προσαρμοζόμενα κάθε φορά στις ανάγκες επαγγελματικής κατάρτισης που προκύπτουν στην αγορά εργασίας, ενώ παρέχουν υπηρεσίες σε επαγγελματικούς**

τομείς στους οποίους απαιτείται βραχύχρονη εκπαίδευση. Επίσης διασφαλίζουν την επαγγελματική και εργασιακή εξέλιξη μέσα από μια πιστοποιημένη διαδικασία αύξησης των προσόντων.

Η οργάνωση και λειτουργία ειδικοτήτων στα ΙΕΚ θα γίνεται σύμφωνα με τις τοπικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες, λαμβάνοντας υπόψη και τις αντίστοιχες ειδικότητες που λειτουργούν στα ΕΠΑΛ καθώς και τη χωροταξική κατανομή των δομών, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα στη λειτουργία όλων των δομών της ΕΕΚ και η παροχή περισσότερων δυνατοτήτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε τοπικό επίπεδο.

Με το Ν. 4186/2013 άλλαξαν οι ειδικότητες των ΙΕΚ, χωρίς ωστόσο να υπάρξει πρόβλεψη για την εκπόνηση των αντίστοιχων Οδηγών Σπουδών. Στην παρούσα φάση, η κατάρτιση γίνεται με βάση τα προτεινόμενα από τη ΓΓΔΒΜ ωρολόγια προγράμματα και όσα αναφέρονται στους οδηγούς σπουδών παλαιών ειδικοτήτων που είναι συναφείς με τις νέες.

Στα πλαίσια της αναβάθμισης της ΕΕΚ, κομβικό σημείο αποτελεί η διαμόρφωση Οδηγών Σπουδών με πλήρες και επικαιροποιημένο περιεχόμενο για όλες τις ειδικότητες, σύμφωνα και με το εγκεκριμένο Πρόγραμμα Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών. Σημειώνεται ότι η χρηματοδότηση της εν λόγω δράσης εντάσσεται στην επενδυτική προτεραιότητα 10.4. του ΕΠΑΝΑΒΔΜ.

Επιπλέον απαιτείται ο επανασχεδιασμός του εξαμήνου της πρακτικής άσκησης ή/ και μαθητείας, το οποίο είναι υποχρεωτικό και αποτελεί προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

2. Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)

Στα πλαίσια της μελέτης για τον εξορθολογισμό των ειδικοτήτων στην ΕΕΚ, θα εξεταστεί η ενσωμάτωση των ειδικοτήτων των ΣΕΚ στα ΙΕΚ για ενήλικες (για ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες).

5.1.3. Μεταρρυθμίσεις στη Μαθητεία

Παρότι η **μαθητεία είναι ένας θεσμός με μακρόχρονη παράδοση ο οποίος εντάσσεται στον γενικότερο θεσμό της ΕΕΚ, είναι η πρώτη φορά που θα εφαρμοστεί σε ευρεία κλίμακα στην Ελλάδα.** Για αυτό το λόγο είναι εξαιρετικής σημασίας να υπάρξει διακριτό σχέδιο δράσης για την αναβάθμιση και διεύρυνση της μαθητείας το οποίο θα εφαρμοστεί με σταδιακά και προσεκτικά βήματα, βασιζόμενο στο ήδη υπάρχον και επιτυχώς εφαρμοζόμενο μοντέλο μαθητείας των ΕΠΑΣ Μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ..

Για τις **ανάγκες εφαρμογής της μαθητείας σε ευρεία κλίμακα**, προβλέπεται ότι η μαθητεία θα εφαρμοστεί:

- στις ΕΠΑΣ μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. (με το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους, του οποίου η ισχύς παρατείνεται),

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

- στο μεταδευτεροβάθμιο 4ο έτος των ΕΠΑΛ με βάση τις προβλέψεις του Ν.4186/2013 (ΦΕΚ 193 Α/17-9-2013) και
- στα ΙΕΚ, όπου προβλέπεται υποχρεωτικό εξάμηνο είτε πρακτικής άσκησης είτε μαθητείας.

Το γεγονός ότι ο θεσμός της μαθητείας επεκτείνεται σε εκπαιδευτικές δομές οι οποίες προηγουμένως δεν τον εφάρμοζαν, δημιουργεί ιδιαίτερες προκλήσεις. Κατά συνέπεια το πλαίσιο στο οποίο θα διεξάγονται τα προγράμματα μαθητείας θα είναι κοινό (πέρα από τις επιμέρους διαφορές π.χ. στη χρονική διάρκεια της μαθητείας) και θα βασίζεται στο πλαίσιο λειτουργίας της μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ.. Επίσης, η προτεινόμενη μορφή μαθητείας θα περιλαμβάνει αυξημένο ρόλο της εκπαιδευτικής δομής, παράλληλη εκπόνηση εξειδικευμένων ή διαθεματικών projects από μαθητές, ενεργό συμμετοχή εκπαιδευτικών/ εκπαιδευτών, οι οποίοι θα έχουν πολλαπλό ρόλο (να μάθουν οι ίδιοι το εργασιακό – επιχειρηματικό περιβάλλον, να καθοδηγήσουν μαθητές σε projects, να συμβουλέψουν τις επιχειρήσεις και να δράσουν ως πολλαπλασιαστές στους άλλους εκπαιδευτικούς/ εκπαιδευτές της ΕΕΚ των γνώσεων και των εμπειριών που θα αποκομίσουν από τις επιχειρήσεις).

Παράλληλα, η δομή η οποία θα διαχειρίζεται τα προγράμματα μαθητείας θα είναι κοινή, καθώς συστήνεται ανά ΚΠΑ του Ο.Α.Ε.Δ. Συντονιστική Επιτροπή Πρακτικής της Μαθητείας (βλ. αναλυτικά ενότητα για αναβάθμιση και διεύρυνση του θεσμού της Μαθητείας), η οποία θα δρα με βάση τις κατευθύνσεις που θα λαμβάνει από την Εθνική και την Τεχνική Επιτροπή για την ΕΕΚ (βλ. αναλυτικά ενότητα για τη Διακυβέρνηση των συστημάτων ΕΕΚ).

Όπως ισχύει συνολικά για τη μεταρρύθμιση στην ΕΕΚ, **κρίσιμοι παράγοντες της μεταρρύθμισης και για τη Μαθητεία** είναι οι εξής:

- η ολιστική θεώρηση της ΕΕΚ και συγκεκριμένα της μαθητείας,
- η προσαρμογή της στρατηγικής στην υφιστάμενη οικονομική και κοινωνική κατάσταση, στην τεχνολογική και οργανωσιακή ετοιμότητα των επιχειρήσεων και στην ανάγκη για βελτίωση και όχι αναπαραγωγή των αδυναμιών του παρατηρούνται,
- η αξιοποίηση της προηγούμενης εμπειρίας στην εφαρμογή προγραμμάτων μαθητείας (σχολές ΕΠΑΣ Ο.Α.Ε.Δ.),
- η ορθολογική διαχείριση των διαθέσιμων πόρων (οικονομικών, υλικοτεχνικών και ανθρώπινων) πχ με τη δημιουργία μιας δομής διαχείρισης της μαθητείας (one stop shop)
- η διασφάλιση της ποιότητας,
- η διασφάλιση των εργασιακών δικαιωμάτων των μαθητευόμενων
- η διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της αγοράς εργασίας, ώστε να μην παρατηρηθούν φαινόμενα απορρύθμισής της.

Το σχέδιο δράσης για την αναβάθμιση και τη διεύρυνση της μαθητείας συνιστά διακριτό άξονα των στρατηγικών κατευθύνσεων της ΕΕΚ, ο οποίος παρουσιάζεται αναλυτικά στη συνέχεια.

Σημειώνεται εν τούτοις, ότι **ήδη έχουν σχεδιαστεί πιλοτικές δράσεις μαθητείας**, οι οποίες θα αφορούν το 4ο έτος μαθητείας των ΕΠΑΛ, τις ειδικότητες «Ηλεκτρολογικών Εγκαταστάσεων» και τη σύγχρονη Επιχειρηματική Γεωργία και θα πραγματοποιηθούν σε δύο περιφέρειες της χώρας, με έναρξη τον Απρίλιο του 2016. Περισσότερες και αναλυτικές πληροφορίες για τις πιλοτικές δράσεις περιλαμβάνονται στο «Σχέδιο Υλοποίησης και Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πιλοτικών Δράσεων» που έχει δημιουργηθεί από το Υπουργείο Εργασίας.

5.1.4. Μεταρρυθμίσεις στη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση

Οι στόχοι της στρατηγικής Ευρώπης 2020 προτρέπει για παραγωγή καινοτομίας και ανάπτυξης διασφαλίζοντας υψηλά επίπεδα απασχόλησης και κοινωνικής συνοχής. Η παρατεταμένη ύφεση, η μεγάλη αύξηση της ανεργίας και η γήρανση του διαθέσιμου εργατικού δυναμικού δημιουργεί ένα νέο περιβάλλον προκλήσεων.

Η ΣΕΚ στο πλαίσιο αυτό έχει αναδειχθεί ως ένα σημαντικό και δυναμικό εργαλείο που μπορεί να δώσει απαντήσεις στις παραπάνω προκλήσεις. Πρόσφατες μελέτες του CEDEFOP, έχουν δείξει ότι η ΣΕΚ συμβάλει άμεσα και υποστηρίζει τη ΔΒΜ, την ένταξη στην αγορά εργασίας, την απασχόληση και κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και την ανάπτυξη. Ιδιαίτερα στο ζήτημα της παραγωγικότητας η ΣΕΚ καθίσταται μοναδική μέθοδος και δεν μπορεί να αντικατασταθεί από κανένα άλλο συμπληρωματικό ή μη εργαλείο, ιδιαίτερα όταν εφαρμόζεται με την μέθοδο της κατάρτισης σε περιβάλλον εργασίας.

Η εξειδίκευση των επιμέρους στοιχείων διαμόρφωσης της ΣΕΚ, όπως αναπτύσσονται περιληπτικά παρακάτω, θα αποτελέσουν αντικείμενο της διυπουργικής επιτροπής που έχει οριστεί αρμοδίως. Στο πλαίσιο αυτό οι προκλήσεις **μεταρρύθμισης της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ) αφορούν στον στρατηγικό επανασχεδιασμό στα κάτωθι πεδία.**

Διακυβέρνηση

Η σημασία της διακυβέρνησης ενός συστήματος ΣΕΚ καθορίζει σε μεγάλο βαθμό και την αποτελεσματικότητα της κατάρτισης ως «αγωγό» μάθησης. Τα κυριότερα κριτήρια για την επιτυχία της εφαρμογής συνοπτικά, περιλαμβάνουν:

A. τη διασφάλιση και επέκταση επαρκούς και εξειδικευμένου πλαισίου πολιτικής, δεικτών και προγραμμάτων ΣΕΚ στο πλαίσιο της συνολικής στρατηγικής ΕΕΚ.

B. την αναγνώριση της κατάρτισης και των δεξιοτήτων που αναπτύσσονται άτυπα ή τυπικά μέσα από την εργασία.

Γ. την αξιοποίηση και τη συμμετοχή στη διαμόρφωση του πλαισίου ΣΕΚ όλων των εμπλεκόμενων φορέων της αγοράς εργασίας.

Διαχείριση καριέρας και συμβουλευτική

Η ΣΕΚ περιλαμβάνει ως δομικό της στοιχείο την ανάπτυξη δεξιοτήτων που συνδράμουν σημαντικά στην προσωπική ανάπτυξη. Οι δεξιότητες ανάπτυξης επαγγελματικής ταυτότητας, αυτονομίας, προσαρμοστικότητας και διαχείρισης σταδιοδρομίας που αποκτούνται μέσα στο περιβάλλον ανάπτυξης της ΣΕΚ συμβάλλουν αφενός σημαντικά στη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης του εργατικού δυναμικού και αφετέρου αποτελούν όχημα για ΔΒΜ, εργασιακή μετάβαση, κινητικότητα και τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας.

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη συμμετοχή στις δραστηριότητες της συμβουλευτικής ως αναπόσπαστο στοιχείο της ΣΕΚ για ειδικές ομάδες πληθυσμού, όπως οι μεγάλοι σε ηλικία που έχουν απομακρυνθεί για μεγάλο διάστημα από την αγορά εργασίας.

Πλαίσιο ποιότητας, πιστοποίηση παρόχων, συμβουλευτική και πιστοποίηση εκρών

Σε συνέχεια της σύστασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ανάπτυξη του EQAVET έχει υπάρξει σημαντική πρόοδος.

Σήμερα αντιμετωπίζουμε τις προκλήσεις για την περαιτέρω ενδυνάμωση του προφίλ των ικανοτήτων των εκπαιδευτών ΣΕΚ με στόχο την αποτελεσματικότερη κατάρτιση των ωφελουμένων. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί:

- στην απόκτηση δεξιοτήτων χρήσης σύγχρονων τεχνικών και εργαλείων κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων
- στην ανάπτυξη ικανοτήτων προσαρμογής της κατάρτισης
- στη στρατηγική ενίσχυσης των οριζόντιων δεξιοτήτων (soft skills) και
- στη ρύθμιση και αναγνώριση του ρόλου τους στο πλαίσιο της ΣΕΚ, επενδύοντας στη διαρκή επαγγελματική τους εξέλιξη.

Διάχυση

Οι θετικές επιπτώσεις της ΣΕΚ σε δημοσιονομικό αλλά και μη επίπεδο είναι κρίσιμο να τονιστούν και να διαχυθούν, προκειμένου τόσο τα άτομα, όσο και οι οργανισμοί αλλά και η κοινωνία να υποστηρίξει την υλοποίηση της ΣΕΚ ως όχημα για την προσωπική ανάπτυξη και ικανοποίηση και την αύξηση της παραγωγικότητας, για τη διατήρηση θέσεων εργασίας και την κοινωνική και διαγενεολογική δικαιοσύνη.

Παρακολούθηση - Δείκτες

Στόχος μας είναι η ανάπτυξη συστημάτων μέτρησης της επιστροφής της επένδυσης στη ΣΕΚ, η συστηματική μέτρηση των συμμετεχόντων στη ΣΕΚ, καθώς και όλων όσων εμπλέκονται στις εισροές του συστήματος.

Αρχικά απαιτείται η διαμόρφωση του πλαισίου λειτουργίας της ΣΕΚ, ώστε να αντιμετωπιστούν οι παρακάτω προκλήσεις:

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

- η παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των ΚΔΒΜ 1 και 2,
- η σύνδεση της συνεχιζόμενης κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας,
- η ολοκλήρωση του συστήματος πιστοποίησης των εισροών (προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης) και των εκροών (αποτελεσμάτων κατάρτισης - προσόντων) της ΣΕΚ,
- η οργανωτική συσχέτιση αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης,
- η δημιουργία ενός ενιαίου συστήματος διαχείρισης της ΣΕΚ και συνεπώς του συντονισμού του ΥΠΠΕΘ με το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης,
- η δημιουργία ενός συστήματος παρακολούθησης, αξιολόγησης και ελέγχου των παραπάνω παρεμβάσεων
- και τέλος η δέσμευση και διασφάλιση πόρων για την εφαρμογή καινοτόμων σχεδίων ΣΕΚ για μακροχρόνια άνεργους ακολουθώντας τη σχετική σύσταση της ΕΕ.

Ειδικότερα, η στρατηγική για τη Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση περιλαμβάνει τις παρακάτω δράσεις:

α. Αναμόρφωση θεσμικού πλαισίου λειτουργίας Κ.Δ.Β.Μ. 1 και 2 και διαμόρφωση του εκπαιδευτικού τους πλαισίου.

Για τις σχετικές εργασίες θα συσταθεί ομάδα εργασίας στη ΓΓΔΒΜ του ΥΠΠΕΘ με συμμετοχή και εκπροσώπων του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. σε άμεση συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας στο πλαίσιο της λειτουργίας του αρμόδιου διυπουργικού οργάνου.

Ενδεικτικά οι εργασίες αφορούν στην:

- Επανεξέταση και αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου πιστοποίησης των παρόχων της ΣΕΚ
- Πλαίσιο ποιότητας της ΣΕΚ
- Διαδικασίες πιστοποίησης εισροών και εκροών
- Διαδικασίες αξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης
- Ανάπτυξη συστήματος παρακολούθησης λειτουργίας (τήρηση στοιχείων, έντυπα, βάση δεδομένων)

β. Η ανάπτυξη μηχανισμών και διαδικασιών πιστοποίησης εισροών (προγραμμάτων) και εκροών (αποτελεσμάτων κατάρτισης - προσόντων).

Σχετικά με τις διαδικασίες πιστοποίησης θα αξιοποιηθεί μεταξύ άλλων η εμπειρία του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. και η συνεργασία με άλλες χώρες μέσω δικτύων στα οποία συμμετέχει ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. Το νέο θεσμικό πλαίσιο θα στοχεύει στην απλούστευση των γραφειοκρατικών διαδικασιών και κατά αυτόν τον τρόπο στην έμμεση μείωση κόστους. Ειδικότερα και στα πλαίσια του διαλόγου που ήδη διενεργείται στο ΥΠΠΕΘ, σχεδιάζονται τα παρακάτω:

β.1 Η αναμόρφωση του Συστήματος Πιστοποίησης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων, ώστε να συμπεριλαμβάνονται τα Μαθησιακά Αποτελέσματα καθώς και το Πλαίσιο Προδιαγραφών Προγράμματος, το οποίο θα είναι αναπόσπαστο τμήμα των πιστοποιημένων επαγγελματικών περιγραμμάτων.

β.2 Η ένταξη των πιστοποιητικών της ΣΕΚ στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων δεν είναι εφικτή στην παρούσα φάση. Ακόμα και στην Ευρώπη οι σχετικές συζητήσεις είναι σε εξέλιξη. Βασικές προϋποθέσεις είναι η εφαρμογή του εθνικού συστήματος διασφάλισης ποιότητας στην ΕΕΚ, αξιολόγηση αποτελεσμάτων και επανατροφοδότηση.

Επί του παρόντος, και στο πλαίσιο της περαιτέρω ανάπτυξης του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων έχει προγραμματιστεί Πιλοτική Εφαρμογή με τίτλο: «Μαθησιακές Διαδρομές στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ) και σύνδεση με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων». Συγκεκριμένα, βάσει των αποτελεσμάτων του Μηχανισμού Διάγνωσης αναγκών αγοράς εργασίας θα επιλεγούν **τρεις (3) τομείς επαγγελματικής δραστηριότητας** για τους οποίους θα αποτυπωθεί η **σύνδεση** της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης (ΕΠΑ.Λ.) και του τέταρτου 4ου έτους Μαθητείας με την Αρχική και τη Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση βάσει ανάλυσης Μαθησιακών Αποτελεσμάτων, ήτοι Γνώσεων, Δεξιοτήτων και Ικανοτήτων. Απώτερος στόχος είναι να αναδειχθεί η δυνατότητα σύνδεσης των Συστημάτων της ΕΕΚ με στόχο την βέλτιστη ανταπόκριση των Συστημάτων της ΕΕΚ στις ανάγκες της αγοράς εργασίας μέσω της πιστοποίησης της μη τυπικής εκπαίδευσης και της κατάταξης των αντίστοιχων τίτλων (προσόντων) σε επίπεδα του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και της αντιστοίχισης σε επίπεδα του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων.

Οι πάροχοι επαγγελματικής κατάρτισης θα μπορούν να αναπτύξουν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης παίρνοντας από το Πλαίσιο Προγράμματος μία ή και περισσότερες Ενότητες Μαθησιακών Αποτελεσμάτων – οι οποίες αναλύονται σε θεματικές ενότητες κατάρτισης και περιλαμβάνουν και τις προδιαγραφές υλοποίησης. Έτσι, θα μπορούν να αναπτύξουν ευέλικτα προγράμματα, προσαρμοσμένα στις ανάγκες κατάρτισης της ομάδας- στόχου, τα οποία θα είναι δυνατόν να αντιστοιχούν και με πιστωτικές μονάδες (κάθε Ενότητα Μαθησιακών Αποτελεσμάτων αντιστοιχεί με συγκεκριμένες πιστωτικές μονάδες).

γ. Η διασφάλιση της συμβατότητας προγραμμάτων ΣΕΚ με τα πιστοποιημένα Επαγγελματικά Περιγράμματα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Τα Προγράμματα που υλοποιούν οι Φορείς θα πρέπει να συνδέονται οργανικά με τα υπάρχοντα πιστοποιημένα επαγγελματικά περιγράμματα

Επίσης θα προσδιοριστεί το πλαίσιο για την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης σε αντικείμενα που δεν υπάρχουν πιστοποιημένα επαγγελματικά περιγράμματα. Η διασύνδεση των Επαγγελματικών Περιγραμμάτων, και συνεπώς του Πλαισίου Προγράμματος, με τον Μηχανισμό Διάγνωσης περιγράφεται στην ενότητα «Ενίσχυση της Διασύνδεσης της ΕΕΚ με την Αγορά Εργασίας και την Κοινωνία.

δ. Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης εκπαιδευτικού έργου των παρόχων (ηλεκτρονική πλατφόρμα). Συγκεκριμένες προδιαγραφές για την εν λόγω πλατφόρμα θα διαμορφωθούν με την ολοκλήρωση του προαναφερόμενου θεσμικού πλαισίου.

ε. Η ΓΓΔΒΜ θα πρέπει να αποσαφηνίσει κανόνες και να δημιουργήσει ελεγκτικό μηχανισμό, ώστε να παρακολουθείται η τήρηση των κανόνων δημοσιοποίησης της αδειοδότησης που λαμβάνουν οι φορείς από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.

στ. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της ΣΕΚ. Η σχετική πρόνοια περιλαμβάνεται στην ενότητα 5.3.4 του παρόντος (Αναβάθμιση της Ποιότητας της ΕΕΚ) και συγκεκριμένα ως δράση «Επιμόρφωση στην Εκπαίδευση ενηλίκων για τους εκπαιδευτικούς / εκπαιδευτές στις δομές που εκπαιδεύουν ενήλικες».

ζ. Σχετικά με την παρακολούθηση/αξιολόγηση των παρεμβάσεων επί της ΣΕΚ, σημειώνεται ότι στα πλαίσια του σχεδιασμού του συστήματος Διακυβέρνησης της ΕΕΚ (βλ. εδάφιο 5.3.1 του παρόντος) προβλέπεται η εγκαθίδρυση ενός συμπαγούς συστήματος παρακολούθησης/αξιολόγησης των δράσεων συνολικά στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, μέσω ενός ολοκληρωμένου συστήματος δεικτών.

Η ανάλογη παρακολούθηση/αξιολόγηση των παρεμβάσεων στη ΣΕΚ θα γίνει μέσω επί τούτου διαμορφωμένων δεικτών. Ενδεικτικά καταρχήν αναφέρονται :

- δείκτης απορρόφησης στην αγορά εργασίας: το ποσοστό των καταρτιζομένων που βρήκαν απασχόληση
- δείκτης συνάφειας της απασχόλησης: το ποσοστό των καταρτιζομένων που βρήκαν θέση απασχόλησης σε σχετικό αντικείμενο
- δείκτης διατήρησης της θέσης εργασίας: το ποσοστό των καταρτιζομένων που διατηρεί τη θέση εργασίας ένα έτος μετά την πρόσληψη
- ποσοστό συμμετοχής στις εξετάσεις πιστοποίησης: αριθμός συμμετεχόντων σε εξετάσεις πιστοποίησης Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης, σε σχέση με το σύνολο των αποφοίτων ΚΔΒΜ.
- ποσοστό επιτυχίας στις εξετάσεις πιστοποίησης: αριθμός επιτυχόντων στις εξετάσεις πιστοποίησης Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης, σε σχέση με το σύνολο των αποφοίτων ΚΔΒΜ
- χρήση των πιστοποιημένων δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν μέσω της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης στο χώρο εργασίας: στοιχεία σχετικά με τη θέση εργασίας των ωφελούμενων μετά την πιστοποίηση - ποσοστό ικανοποίησης των εργοδοτών και των εργαζομένων σε σχέση με τις πιστοποιημένες δεξιότητες

- συμμετοχή κοινωνικά ευάλωτων ομάδων: ποσοστό συμμετοχής στις εξετάσεις πιστοποίησης ατόμων που θεωρούνται θεσμικά μέλη κοινωνικά ευάλωτων ομάδων, ποσοστό επιτυχίας στις εξετάσεις πιστοποίησης ατόμων που θεωρούνται θεσμικά μέλη κοινωνικά ευάλωτων ομάδων

Ανάλογοι δείκτες θα διαμορφωθούν για την παρακολούθηση, αξιολόγηση και ανταπόκριση της ΣΕΚ σε σχέση: i) τα άλλα συστήματα της ΕΕΚ και ii) με τις ενεργές πολιτικές για την αγορά εργασίας

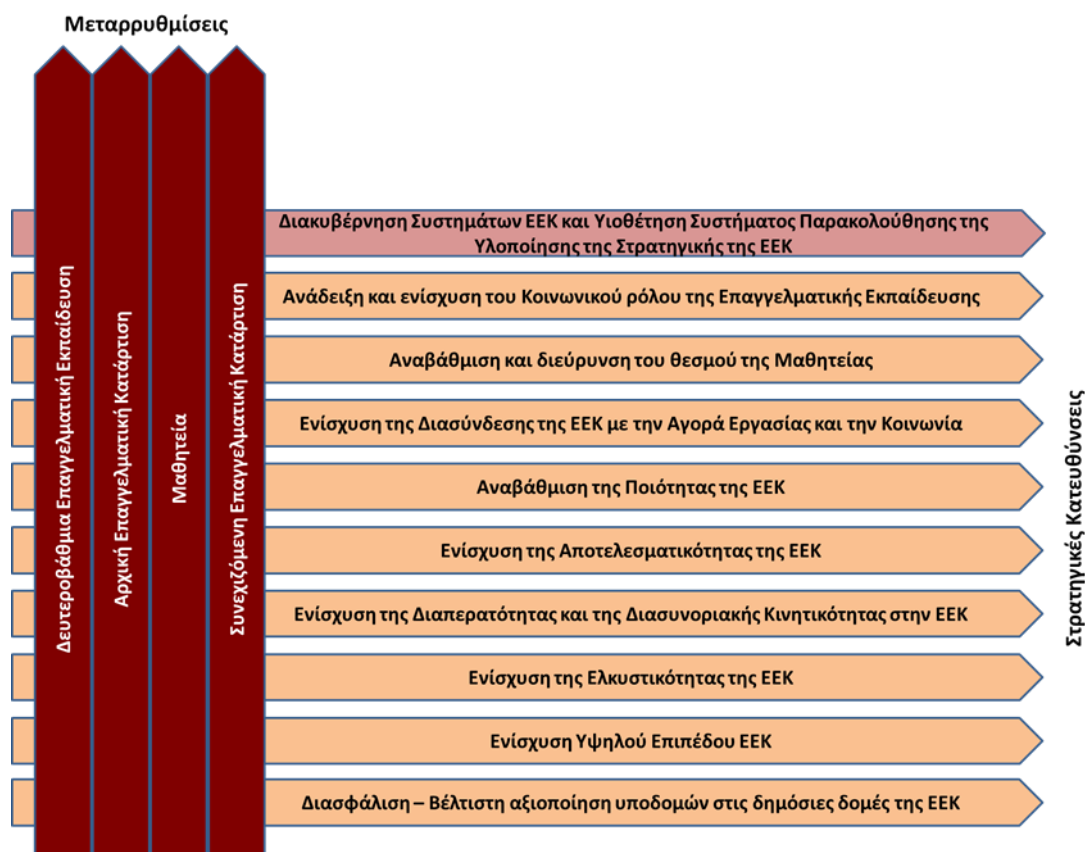
Τέλος για τον αποτελεσματικότερο συντονισμό των δράσεων συναρμόδιων φορέων, όπως προαναφέρθηκε, συστήνεται διυπουργική επιτροπή για τη ΣΕΚ. Στην εν λόγω επιτροπή, η οποία συστήνεται με ΚΥΑ των Υπουργείων Παιδείας και Εργασίας, εκτός από τα στελέχη των δύο Υπουργείων θα συμμετέχει ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. και εκπρόσωποι των Κοινωνικών Εταίρων. Έργο της επιτροπής, μεταξύ άλλων, θα είναι η παράδοση πορίσματος στις ηγεσίες των δύο Υπουργείων που θα αφορά στην αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου αδειοδότησης των παρόχων κατάρτισης, στην ολοκλήρωση του συστήματος πιστοποίησης των εισροών και των εκροών της ΣΕΚ και στη σύνδεση της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης με την αγορά εργασίας και τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης.

Οι απαραίτητες αναμορφώσεις με στόχο την ενδυνάμωση της ΣΕΚ, θα τεθούν, όπου κριθεί αναγκαίο, σε εφαρμογή μέσω των απαραίτητων νομοθετικών και άλλων παρεμβάσεων.

5.3 Στρατηγικές κατευθύνσεις για την ΕΕΚ και τη Μαθητεία

Η επίτευξη του διατυπωθέντος οράματος και των προαναφερθεισών μεταρρυθμίσεων επιτυγχάνεται με την υλοποίηση των ακόλουθων Στρατηγικών Κατευθύνσεων, οι οποίες αλληλοσυμπληρώνονται, όπως αποτυπώνεται σχηματικά ακολούθως:

Μεταρρυθμίσεις & Στρατηγικές Κατευθύνσεις στην ΕΕΚ

Σημειώνεται ότι η πρώτη Στρατηγική Κατεύθυνση είναι με μοβ χρώμα γιατί εξυπηρετεί οριζόντια το σύνολο των Στρατηγικών Κατευθύνσεων.

5.3.1 Διακυβέρνηση Συστημάτων ΕΕΚ και Υιοθέτηση Συστήματος Παρακολούθησης της Υλοποίησης της Στρατηγικής της ΕΕΚ

Με δεδομένο ότι το περιβάλλον λειτουργίας της ΕΕΚ είναι εξαιρετικά σύνθετο, καθώς η ΕΕΚ απευθύνεται σε άτομα με διαφορετικά χαρακτηριστικά (ηλικία, μαθησιακές ανάγκες κ.α.), οι εκπαιδευτικές δομές της ΕΕΚ αναγκαστικά ανήκουν σε διαφορετικές βαθμίδες ή ακόμη και Υπουργεία. Καθίσταται λοιπόν απαραίτητο η Διακυβέρνηση της ΕΕΚ να αποκτήσει αποτελεσματικό και συνεκτικό χαρακτήρα. Επιπρόσθετα, η Διακυβέρνηση της ΕΕΚ θα πρέπει να υπηρετεί την ολιστική προσέγγισή της, που αποτελεί βασική κατεύθυνση της στρατηγικής για την αναβάθμιση της ΕΕΚ/ μαθητείας. Σε αυτό το σημείο, πρέπει να αναφερθεί ότι, αν και συχνά η πολυδιάσπαση υπερτονίζεται ως πρόβλημα της ΕΕΚ, η πλειονότητα των εκπαιδευτικών δομών της ΕΕΚ ελέγχεται διοικητικά από το ΥΠΠΕΘ.

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία και με δεδομένες τις μεγάλο μεγέθους μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται στον χώρο της ΕΕΚ, στην παρούσα φάση μια συγκέντρωση όλων των δομών ΕΕΚ υπό τον έλεγχο/εποπτεία ενός φορέα (ΥΠΠΕΘ), θα μπορούσε να επιφέρει τα αντίθετα από τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα (απορρύθμιση, δυσκολία προσαρμογής κ.α.). Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευτικές δομές

ΕΕΚ που ανήκουν σε Υπουργεία εκτός του ΥΠΠΕΘ έχουν τα εξής σημαντικά για τη Στρατηγική της ΕΕΚ χαρακτηριστικά:

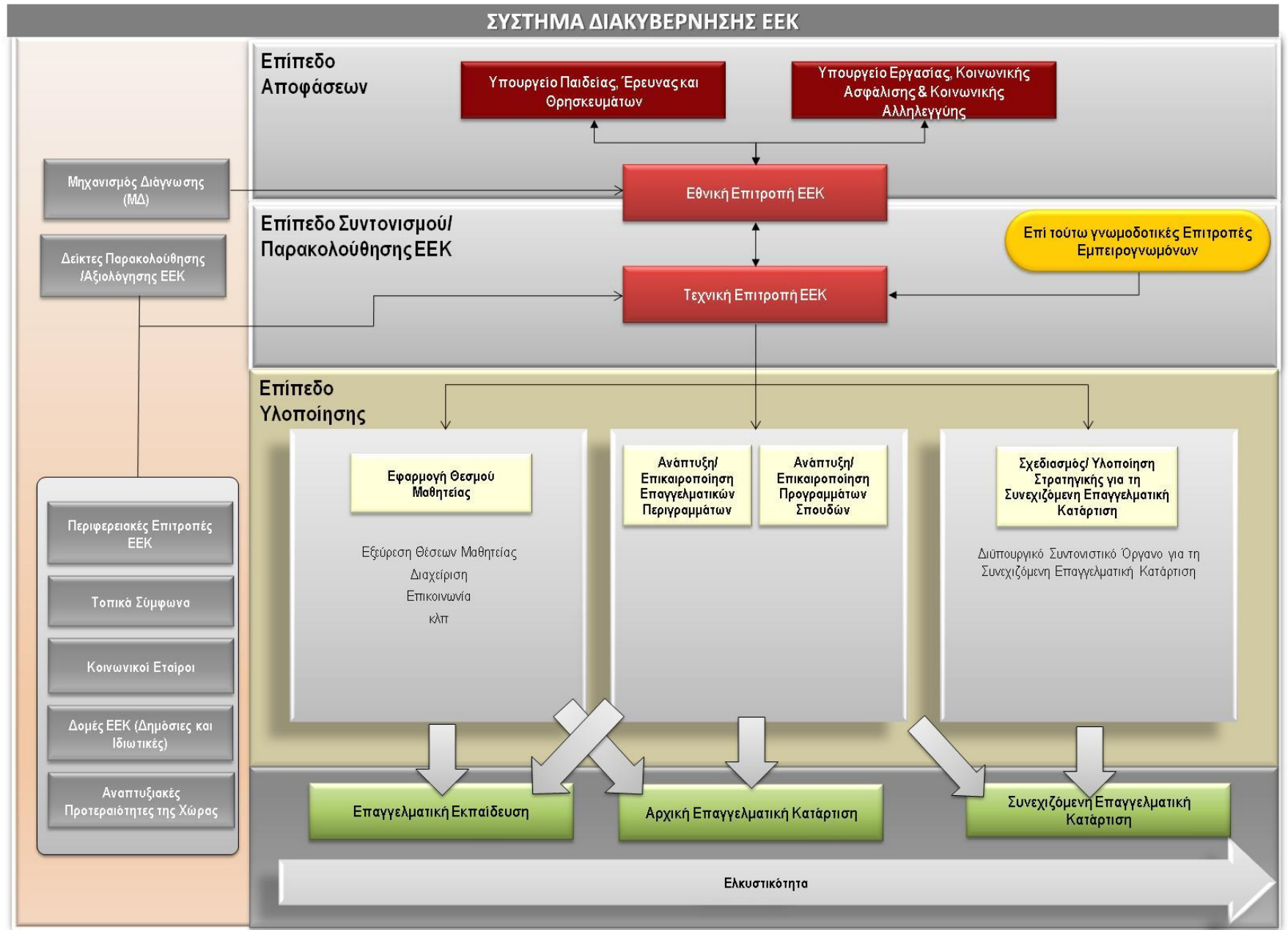
- οι ΕΠΑΣ – Μαθητείας, αποτελούν το βασικό παράδειγμα καλής πρακτικής για την εφαρμογή του θεσμού της Μαθητείας στην Ελλάδα, πάνω στο οποίο θα βασιστεί η επέκταση του θεσμού σε ευρεία κλίμακα και
- οι υπόλοιπες σχολές που ανήκουν σε άλλα Υπουργεία (Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης, Υπ. Υγείας, Υπ. Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού) σχετίζονται με τομείς που αποτελούν προτεραιότητες της αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας και αναμένεται να αποτελέσουν ένα από τα εργαλεία διασύνδεσης της ΕΕΚ με την αναπτυξιακή πολιτική (ως παραδείγματα καλών πρακτικών, που θα επεκταθούν και στις υπόλοιπες δομές της ΕΕΚ).

Ωστόσο, μετά την ολοκλήρωση της παρούσας μεταρρύθμισης, θα αξιολογηθεί η δυνατότητα η προσέγγιση της ΕΕΚ να αποκτήσει ακόμα πιο ολιστικά χαρακτηριστικά.

Κατόπιν τούτων, κρίνεται απαραίτητο να δημιουργηθεί το κατάλληλο σύστημα διακυβέρνησης για την υλοποίηση και την πλήρη παρακολούθηση και έλεγχο/επιτοπεία της εξέλιξης των παρεμβάσεων που υιοθετούνται στο πλαίσιο της εφαρμογής του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την ΕΕΚ και τη Μαθητεία. Αυτό το σύστημα διακυβέρνησης, επιτρέπει την άμεση μεγιστοποίηση του οφέλους από την αξιοποίηση υπάρχουσών/όντων δομών/φορέων/εμπλεκόμενων που δραστηριοποιούνται στην ΕΕΚ, ενώ παράλληλα :

- αποφεύγονται τυχόν ασυμβατότητες (βλ. πχ. υλοποίηση ΕΕΚ και πιστοποίηση),
- διευκολύνει, μεταξύ άλλων, στην ομαλή εφαρμογή συστήματος ποιότητας στην ΕΕΚ.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται το σύστημα διακυβέρνησης της ΕΕΚ σε επίπεδο α) λήψης αποφάσεων, β) συντονισμού και παρακολούθησης της εφαρμογής της Στρατηγικής για την αναβάθμιση της ΕΕΚ/ Μαθητείας και γ) υλοποίησης. Λόγω της σύνθετης δομής της ΕΕΚ, αλλά και των πολλών επιμέρους δράσεων, στο επίπεδο υλοποίησης του διαγράμματος παρουσιάζονται μόνο οι διαδικασίες που απαιτούν υψηλό επίπεδο συντονισμού.

Το διάγραμμα του Συστήματος Διακυβέρνησης της ΕΕΚ διαρθρώνεται ως εξής:

α) Στο **επίπεδο λήψης αποφάσεων** εντάσσονται τα δύο συναρμόδια Υπουργεία (ΥΠΠΕΘ και Υπ. Εργασίας), τα οποία είναι επιφορτισμένα με τη συνολική λήψη αποφάσεων για τη στρατηγική της ΕΕΚ.

β) Στο **επίπεδο συντονισμού** εντάσσονται τα ακόλουθα όργανα, που θα συσταθούν με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας:

- **Εθνική Επιτροπή**, που φέρει την ευθύνη της συνολικής διακυβέρνησης της ΕΕΚ και το συντονισμό/ παρακολούθηση της εφαρμογής των δράσεων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την ΕΕΚ και τη Μαθητεία. Η εν λόγω Επιτροπή θα συνδέει το επίπεδο συντονισμού με το επίπεδο αποφάσεων, καθώς θα εισηγείται στο Υπουργείο Παιδείας Έρευνας & Θρησκευμάτων αλλά και στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης στους τομείς αρμοδιότητάς του.

Η Εθνική Επιτροπή θα συσταθεί, υπό την αιγίδα του ΥΠΠΕΘ, με ΚΥΑ των συναρμόδιων Υπουργείων εκπρόσωποι των οποίων θα συμμετέχουν σε αυτή. Συγκεκριμένα, στην επιτροπή αυτή θα συμμετέχουν: ο ΓΓ του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων, ο ΓΓ Δια Βίου Μάθησης & Νέας Γενιάς, ο ΓΓ του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και ο ΓΓ του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού.

- **Τεχνική Επιτροπή**, με αρμοδιότητα την υποστήριξη της Εθνικής Επιτροπής και την παρακολούθηση της εφαρμογής του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την ΕΕΚ και τη Μαθητεία. Θα συσταθεί επίσης με ΚΥΑ των συναρμόδιων Υπουργείων, εκπρόσωποι των οποίων θα συμμετέχουν σε αυτή. Ενδεικτικές αρμοδιότητες της εν λόγω Επιτροπής περιλαμβάνουν εισηγήσεις προς την Εθνική Επιτροπή για τον εξορθολογισμό (χωροταξικός και ανά βαθμίδα σχεδιασμός) των ειδικοτήτων της ΕΕΚ, εισηγήσεις προς την Εθνική Επιτροπή σχετικά με την ανάπτυξη και την αναβάθμιση/επικαιροποίηση των επαγγελματικών περιγραμμάτων, ο συντονισμός των επιμέρους δράσεων για την ανάπτυξη της Μαθητείας κ.α.

Για την υλοποίηση των αρμοδιοτήτων της η Τεχνική Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τα παρακάτω:

- **Τις ανάγκες της αγοράς εργασίας**³⁹
- **Την ανατροφοδότηση από τις Περιφερειακές Επιτροπές ΕΕΚ**⁴⁰ **και τα Τοπικά Σύμφωνα**

³⁹ Όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα αποτύπωσης του Συστήματος Διακυβέρνησης, η Εθνική Επιτροπή τροφοδοτεί την Τεχνική Επιτροπή με τις σχετικές κατευθύνσεις.

⁴⁰ Οι Περιφερειακές Επιτροπές ΕΕΚ σχεδιάζεται στο πρώτο στάδιο εφαρμογής του θεσμού της Μαθητείας να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στον προσδιορισμό των αναγκών, αλλά και τον προσδιορισμό των ευκαιριών σε περιφερειακό επίπεδο, ώστε να δημιουργηθούν σχέσεις καλής συνεργασίας κατά την υλοποίηση της Μαθητείας, ενώ εν καιρώ θα

- Συγκεκριμένα αιτήματα δομών κατάρτισης
- Τις Αναπτυξιακές Προτεραιότητες της χώρας σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο

Επιπρόσθετα, η Τεχνική Επιτροπή θα αναλάβει την παρακολούθηση της εφαρμογής του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την ΕΕΚ και τη Μαθητεία, το οποίο θα περιλάβει:

- ο Επιλογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος δεικτών, ώστε να καλύπτονται επαρκώς όλες οι προτεραιότητες, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους που έχουν τεθεί.
- ο Τις διαδικασίες παρακολούθησης της συμβολής όλων των εμπλεκόμενων στην ΕΕΚ αλλά και του συντονισμού της δράσης τους.
- ο Τις διαδικασίες αναθεώρησης και επικαιροποίησης βάσει της ανάλυσης των δεδομένων της παρακολούθησης και αξιολόγησης των δεικτών από προηγούμενα στάδια

Η Τεχνική Επιτροπή θα υποστηρίζεται από πληροφοριακό σύστημα παρακολούθησης, το οποίο θα συνδράμει όχι μόνο στην εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων της παρακολούθησης, αλλά και στην υποστήριξη της ανάπτυξης πολιτικής. Το εν λόγω πληροφοριακό σύστημα δύναται να είναι μία πλατφόρμα όπου θα καταγράφονται όλες οι αναπτυξιακές προτεραιότητες, οι στρατηγικές κατευθύνσεις, οι δράσεις και οι παρεμβάσεις στον τομέα της ΕΕΚ, με δυνατότητα συλλογής στοιχείων από άλλα πληροφοριακά συστήματα (εκπαίδευση, απασχόληση, ανεργία), στατιστικής ανάλυσης στοιχείων και εξαγωγή ολοκληρωμένου συστήματος δεικτών, ώστε να καλύπτει επαρκώς όλες τις οριοθετημένες και επιλεχθείσες προτεραιότητες.

Στην Τεχνική Επιτροπή, μετεξέλιξη της Διυπουργικής Επιτροπής Συντονισμού για την ΕΕΚ (Α. Π. 51938/Γ9.13979/12-11/2015) θα συμμετέχουν με μόνιμη εκπροσώπηση η Διεύθυνση Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του ΥΠΠΕΘ, η Διεύθυνση Δια Βίου Μάθησης του ΥΠΠΕΘ, η Δ/ση Απασχόλησης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και η Διεύθυνση Εκπαίδευσης του ΟΑΕΔ. Επιπροσθέτως, η Τεχνική Επιτροπή δύναται να διευρύνει τη σύνθεσή της κατά περίπτωση και ανάλογα με την εκάστοτε θεματική ενότητα, με τη συμμετοχή εκπροσώπων υπηρεσιών και εποπτευόμενων φορέων των συναρμόδιων

αξιολογηθούν με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς τους. Στις Περιφερειακές Επιτροπές Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, συμμετέχουν: α) εκπρόσωποι των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών και των λοιπών κοινωνικών φορέων που αντιστοιχούν στους αναπτυξιακούς τομείς της Περιφέρειας, β) εκπρόσωπος της αντίστοιχης Περιφερειακής Ένωσης Δήμων, γ) ο οικείος Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης, δ) ο εκπρόσωπος της περιφερειακής Δ/σης ΟΑΕΔ που ορίζεται από την διοίκηση του ΟΑΕΔ

Υπουργείων (π.χ. ΙΕΠ, ΕΟΠΠΕΠ κ.α.). Τέλος, προβλέπεται και η δυνατότητα σύστασης επί τούτου γνωμοδοτικών επιτροπών που θα συνεπικουρούν το έργο της Τεχνικής Επιτροπής.

γ) Σε **επίπεδο υλοποίησης** εντάσσονται οι ακόλουθες βασικές εργασίες που καλείται να συντονίσει η Τεχνική Επιτροπή και να υλοποιήσουν οι αρμόδιοι φορείς των συναρμόδιων Υπουργείων:

- **Η εφαρμογή του θεσμού της Μαθητείας.** Ενδεικτικά οι δράσεις που περιλαμβάνονται σε αυτή τη διαδικασία είναι η διαχείριση του θεσμού της Μαθητείας (λειτουργία ΚΠΑ, πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης θέσεων Μαθητείας), η εξεύρεση θέσεων Μαθητείας, ο σχεδιασμός και η οργάνωση τοπικών συμπράξεων, ο σχεδιασμός δράσεων διαμεσολάβησης κ.α.
- **Ανάπτυξη και επικαιροποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων και Προγραμμάτων Σπουδών,** σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Τεχνικής Επιτροπής.

Στη διαδικασία αυτή επιπρόσθετα θα συμμετέχουν το ΙΕΠ, ο ΕΟΠΠΕΠ, καθώς και οι διευθύνσεις εκπαίδευσης των συναρμόδιων Υπουργείων κατά τα αναφερόμενα στην ενότητα 5.3.3 «Ενίσχυση της Διασύνδεσης της ΕΕΚ με την Αγορά Εργασίας και την Κοινωνία»

- **Η διαδικασία σχεδιασμού και παρακολούθησης της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης.** Επί τούτου και για την υποβοήθηση της Τεχνικής Επιτροπής θα συσταθεί άμεσα και με ΚΥΑ των Υπουργών Παιδείας και Εργασίας, συντονιστικό όργανο με τη συμμετοχή εκπροσώπων της ΓΓΔΒΜΝΓ του ΥΠΠΕΘ, της Δ/σης Απασχόλησης του ΥΠ. Εργασίας, του ΕΟΠΠΕΠ και εκπροσώπων των Κοινωνικών Εταιρίων.

δ) Επιπρόσθετα, με βάση όσα έχουν ήδη αναφερθεί σημαντικό στοιχείο των στρατηγικών κατευθύνσεων είναι η βελτίωση της ελκυστικότητας συνολικά όλων των υπο-συστημάτων της ΕΕΚ. Για αυτό το λόγο ο σχεδιασμός, ο συντονισμός και ο έλεγχος των δράσεων αύξησης της ελκυστικότητας αποτελεί προτεραιότητα του Συστήματος Διακυβέρνησης.

Σημειώνεται ότι σε εύλογο χρονικό διάστημα, ανάλογα και με την πρόοδο της μεταρρύθμισης, θα αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα του Συστήματος Διακυβέρνησης, με στόχο την αναβάθμισή του.

5.3.2 Ανάδειξη και ενίσχυση του Κοινωνικού ρόλου της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

Όπως δείχνουν διάφορες έρευνες, η Επαγγελματική Εκπαίδευση σε όλες τις χώρες της Ευρώπης προσελκύει μαθητές με χαμηλότερες επιδόσεις⁴¹. Στην Ελλάδα, λόγω του μικρού (συγκριτικά) ποσοστού μαθητών που την επιλέγουν, οι μαθητές με χαμηλές επιδόσεις αποτελούν συνήθως την πλειοψηφία. Αυτό δημιούργησε κατά το παρελθόν μια γκετοποίηση του Επαγγελματικού Σχολείου και οδήγησε πολλές φορές σε χαμηλές προσδοκίες, από την πλευρά των μαθητών, της κοινωνίας αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις και των εκπαιδευτικών.

Η Επαγγελματική Εκπαίδευση, σε όλο το εύρος της, διαδραματίζει άτυπα έναν σημαντικό **κοινωνικό ρόλο**. Δίνει «χώρο» σε «αδυνατούντες» μαθητές ή ακόμη, προσφέρει δυνατότητες επανένταξης τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, με διαφορετικούς τρόπους προσέγγισης και αξιολόγησης της γνώσης. Επίσης, μελέτη της ΕΕΟ GROUP (2015) αναφέρει ότι «ο κοινωνικός χαρακτήρας της Μαθητείας ΟΑΕΔ (δηλαδή η ικανότητα του συστήματος να προσελκύει τους λιγότερο ανταγωνιστικούς μαθητές, που είτε διαρρέουν από το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα, είτε βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, NEETs), έχει ως συνέπεια η Μαθητεία να αποτελεί ένα δίκτυ προστασίας γι' αυτούς τους μαθητές, ίσως το μόνο σε ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα». Η **UNESCO**, υποστηρίζει⁴² ότι η επαγγελματική εκπαίδευση προσφέρει σημαντικές παιδαγωγικές δυνατότητες για να γίνεται η μάθηση περισσότερο ελκυστική, όχι μόνο όσον αφορά στο ίδιο το αντικείμενο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων αλλά ακόμη και στην μάθηση της γλώσσας και άλλων γενικών γνώσεων, ενώ το Cedefop υποστηρίζει⁴³ ότι η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση αποτρέπει την πρόωρη αποχώρηση από το εκπαιδευτικό σύστημα.

---

⁴¹ Andreas Kollias (Feb. 2010), The intake of initial vocational orientation programmes and schools and student performance: Some preliminary PISA 2009 findings, The FARE project http://e-demos.iacm.forth.gr/images/docs/vet_pisa2009.pdf

⁴² Unesco (2015), "Recommendation concerning Technical and Vocational Education and Training (παρ. 7), <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002325/232598e.pdf>

⁴³ Cedefop (2015), Ενημερωτικό σημείωμα – 9101 EL, Αριθμός καταλόγου:TI-BB-15-005-EL-N, ISBN 978-92-896-1776-5, doi: 10.2801/62500 http://www.cedefop.europa.eu/files/9101_el.pdf

Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση αποτρέπει την πρόωρη αποχώρηση από το εκπαιδευτικό σύστημα.

Ειδικότερα, αναφέρεται: “Είναι ευρέως γνωστό ότι οι νέοι που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες ή ελλείψεις, ή ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, όπως οι μετανάστες, συχνά προτρέπονται να ακολουθήσουν διάφορες ατραπούς στον τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ), μεταξύ των οποίων ειδικά προγράμματα για άτομα με χαμηλές μαθησιακές επιδόσεις ή για μαθητές που προτιμούν τη μη ακαδημαϊκή μάθηση. Τα εν λόγω προγράμματα προσφέρουν σε πολλούς νέους μια (δεύτερη) ευκαιρία για να αποκτήσουν συναφή με την αγορά εργασίας τυπικά προσόντα”

Αυτός ο ρόλος ποτέ μέχρι σήμερα δεν έχει αποτελέσει **διακριτό στόχο**, άρα δεν έχει υπάρξει συστηματική προσπάθεια για να αναπτυχθεί. Απλά στηρίζεται στις προσπάθειες των εκπαιδευτικών και στις αντικειμενικές δυνατότητες που προσφέρει η Επαγγελματική Εκπαίδευση.

Ο **κοινωνικός ρόλος του Επαγγελματικού σχολείου (ΕΠΑΛ)** θα μπορούσε να συνοψιστεί **στην αξιοποίηση των χαρακτηριστικών της τυπικής επαγγελματικής εκπαίδευσης** για την ενθάρρυνση και ψυχική ενδυνάμωση των μαθητών, ως απαραίτητης προϋπόθεσης για την επανένταξή τους, με εναλλακτικούς τρόπους προσέγγισης της γνώσης, στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και στη γενικότερη προετοιμασία τους για τη ζωή.

Σε αυτήν την κατεύθυνση, η αναβάθμιση του κοινωνικού ρόλου της τυπικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΕΠΑΛ) θα γίνει συστηματικά και θα αποτελέσει διακηρυγμένο στόχο και πεδίο εφαρμογής της σύγχρονης παιδαγωγικής. **Επιπλέον, από την εφαρμογή των δράσεων θα προκύψουν σημαντικές εμπειρίες για το σχεδιασμό του Ενιαίου Λυκείου Θεωρίας και Πράξης. Η αναβαθμισμένη τυπική Επαγγελματική Εκπαίδευση και η ανάδειξη της έννοιας του «σχολείου» στις δομές της, θα προσφέρει δυνατότητες θετικής διαφοροποίησης και ευκαιρίες στους μαθητές που το έχουν περισσότερο ανάγκη, σε αυτούς που οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες διαβίωσής τους ή και το ιδιαίτερο μαθησιακό προφίλ τους, τους οδήγησαν σε μειονεκτική θέση στην εκπαιδευτική διαδικασία.**

Η ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου των ΕΠΑΛ θα πραγματοποιηθεί με ευρεία διαβούλευση και ενεργοποίηση κοινωνικών δυνάμεων εντός και εκτός του σχολείου και θα περιλαμβάνει πλήθος δράσεων μεταξύ των οποίων:

- **Θέσπιση αντισταθμιστικών μέτρων** για τους μαθητές των ΕΠΑΛ με στόχο να βελτιωθεί η ετοιμότητά τους, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις υψηλές απαιτήσεις της τυπικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Για την ενίσχυση του Κοινωνικού Ρόλου των ΕΠΑΛ και για τη μείωση της μαθητικής διαρροής από το σχολείο θα αξιοποιηθούν μέτρα τα οποία προβλέπονται σε σχετική μελέτη της ΕΕ⁴⁴ και κυρίως η ενεργοποίηση των δομών της τοπικής κοινωνίας (Παιδοψυχολογικά κέντρα, Νοσοκομεία, Κοινωνικά Ιατρεία κλπ) και με την ένταξη σε αυτές τις δομές γονέων, εθελοντών, κυρίως συνταξιούχων εκπαιδευτικών και επαγγελματιών.
- Ολοκληρωμένη **υποστήριξη μαθητών** με:
  - Μέτρα στήριξης – ενθάρρυνσης μαθητών
  - Ενισχυτική διδασκαλία και άλλες αντισταθμιστικές δράσεις

⁴⁴ European Commission - Education and Learning (2013), Reducing early school leaving: Key messages and policy support http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/doc/esl-group-report_en.pdf

- Εναλλακτικούς Τρόπους προσέγγισης της γνώσης (οδηγίες, φύλλα έργου, καταγραφή καλών πρακτικών) πέραν των βιβλίων
- Ειδική υποστήριξη μαθητών Εσπερινών Λυκείων
- Ολοκληρωμένη **υποστήριξη Σχολικής Μονάδας εκπαιδευτικών** με:
  - Παιδαγωγική ελευθερία στην προσέγγιση κάθε μαθητή με μέτρα ενίσχυσης συλλογικότητας μεταξύ των εκπαιδευτικών
  - Παιδαγωγική Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στην πράξη και στα προβλήματα της καθημερινότητας
  - Ένταξη σύγχρονων κατευθύνσεων παιδαγωγικής και διαφοροποίησης διδασκαλίας στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (ΑΠΣ) και ενσωμάτωση στα ΑΠΣ ενδεικτικών δραστηριοτήτων για την εναλλακτική προσέγγιση και αξιολόγηση των διδακτικών αντικειμένων που να μπορούν να καλύψουν τις ιδιαιτερότητες των μαθητών. Αξιοποίηση συνθετικών και άλλων εργασιών αξιολόγησης των μαθητών που προβλέπονται από τη νομοθεσία,
  - Δημιουργία περιβάλλοντος και κινήτρων συνεργασίας των εκπαιδευτικών. ως προς την προσέγγιση του κάθε μαθητή, με τη θέσπιση δυνατοτήτων ενεργοποίησης και ουσιαστική αξιοποίηση διαθέσιμων θεσμών, όπως είναι ο παιδαγωγικός σύλλογος, τα συμβούλια τμήματος, οι επιτροπές ειδικοτήτων κλπ, με παράλληλη πρόβλεψη δυνατοτήτων συνεργασίας κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του σχολείου, κατά το πρότυπο της Φινλανδίας και με στόχο τη δημιουργία ενός κοινοτικού σχολείου που βασίζεται στην παιδαγωγική ελευθερία και συνεργασία και όχι στον έλεγχο και στον ανταγωνισμό.
- **Ενίσχυση της Ελκυστικότητας των ΕΠΑΛ** μέσω:
  - της διενέργειας ολοκληρωμένων παρεμβάσεων προβολής του κοινωνικού και εργασιακού ρόλου των Επαγγελματικών Σχολείων με την υλοποίηση ενεργειών, όπως:
    - Ημέρες καριέρας στα σχολεία με συμμετοχή μαθητών, γονέων κλπ
    - Ημέρες επαγγελματικού προσανατολισμού για μαθητές
    - Εκδηλώσεις ενημέρωσης για μαθητές, γονείς, κοινωνικούς φορείς κλπ
    - Δράσεις Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού προσανατολισμού
    - Πολιτιστικές εκδηλώσεις
  - της ανάδειξης του γεγονότος ότι οι προτιμήσεις των μαθητών και οι προσδοκίες των οικογενειών τους, θα πρέπει να συναρτώνται με τις ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας

Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της παρούσας στρατηγικής κατεύθυνσης σχεδιάζεται το πρόγραμμα **«Μια νέα αρχή στα ΕΠΑΛ»**, το οποίο χωρίζεται α) στη φάση σχεδιασμού, β) στη φάση της πιλοτικής εφαρμογής (περίοδος 2016-2017) και γ) στη φάση σταδιακής επέκτασης σε όλα τα ΕΠΑΛ.

Το πρόγραμμα «Μια νέα αρχή στα ΕΠΑΛ» περιλαμβάνει **οριζόντιες δράσεις**, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται παρεμβάσεις που θα επιδιωχθεί να γίνουν σε όλα τα σχολεία και θα έχουν περιορισμένο οικονομικό κόστος. Κυρίως θα γίνουν παρεμβάσεις στήριξης θεσμικών αλλαγών. Ενδεικτικά αναφέρονται: α) εισαγωγή μαθημάτων ευέλικτης ζώνης Α΄ τάξης, β) δράσεις ευαισθητοποίησης στελεχών και εκπαιδευτικών, γ) ταχύρρυθμα σεμινάρια στελεχών (με σκοπό να λειτουργήσουν ως πολλαπλασιαστές), δ) σχεδιασμός εξειδικευμένου προγράμματος επικοινωνίας κ.α. Επίσης θα επιδιωχθεί να καταγραφούν οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι έχουν διαπιστωμένες γνώσεις ώστε να ενταχθούν στον τελικό σχεδιασμό της δράσης.

Η πιλοτική δράση, σε 12 σχολεία διάρκειας ενός έτους, έχει ως στόχο την ολιστική παρέμβαση στο σχολείο, με έμφαση στην Α΄ τάξη. Σε αυτή τη δράση σχεδιάζεται να συμμετάσχουν: α) σχολεία τα οποία έχουν συμμετάσχει σε ανάλογες δράσεις συλλογικής παρέμβασης, β) σχολεία σε μετάβαση, τα οποία έχουν πάρει πρωτοβουλίες ή έχουν ευαισθητοποιηθεί για να συμμετάσχουν σε ανάλογες δράσεις, γ) σχολεία που ενδιαφέρονται (π.χ. κατόπιν εκδήλωσης ενδιαφέροντος, μέσω σχολικών συμβούλων παιδαγωγικής ευθύνης) και δ) σχολεία που θα προκύψουν από ένα τυχαίο δείγμα.

Η διαδικασία που θα εφαρμοστεί είναι η ακόλουθη (και παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα):

- Προσδιορισμός αναγκών Πιλοτικών Σχολείων,
- Προγραμματισμός,
- Δκτύωση πΠιλοτικών Σχολείων,
- Επιμόρφωση και συνεχής υποστήριξη στελεχών και εκπαιδευτικών στην πράξη,
- Δημιουργία εναλλακτικού διδακτικού υλικού διαφοροποιημένης διδασκαλίας για την Α΄ τάξη (αξιοποιώντας και τις βιωματικές επιμορφώσεις ή τη δικτύωση),
- Δράσεις αναγνώρισης χαρακτηριστικών/ αναγκών μαθητών,
- Υποστήριξη μαθητών Α΄ τάξης,
- Υποστήριξη δράσεων διασύνδεσης με την κοινωνία (δίκτυο υποστηρικτικών δομών, εξωστρέφεια δράσεων σχολείου, σύνδεση με γονείς κλπ),
- Αποτίμηση και
- Επανασχεδιασμός.

Οι βασικές παρεμβάσεις του προγράμματος περιγράφονται στο παρακάτω σχήμα. Το Δίκτυο Υποστήριξης και η Εξωστρέφεια αλληλοσυνδέονται, αποτελούν μέρος των δράσεων σύνδεσης με την κοινωνία και παρότι δεν αφορούν μόνο το συγκεκριμένο

πρόγραμμα «Μια νέα αρχή στα ΕΠΑΛ» αποτελούν βασικό συστατικό του. Οι βασικές δράσεις του Προγράμματος «Μια νέα αρχή στα ΕΠΑΛ», στις οποίες ενσωματώνονται τα παραπάνω είναι:

- **Αντισταθμιστικά μέτρα για τους μαθητές των ΕΠΑΛ, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας διδακτικού υλικού δραστηριοτήτων και έργων (projects) ανά ειδικότητα.** Η δράση θα προσδιοριστεί επακριβώς μετά την πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση και θα ενσωματωθεί στη δράση «Επέκταση πιλοτικής εφαρμογής»
- **Δράσεις Επιμόρφωσης και δικτύωσης των Εκπαιδευτικών** με επίκεντρο τη διαφοροποίηση διδασκαλίας στην πράξη και τους εναλλακτικούς τρόπους προσέγγισης και αξιολόγησης της γνώσης. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της Α΄τάξης των ΕΠΑΛ θα αφορά το Πρόγραμμα "Μια νέα αρχή στα ΕΠΑΛ" και θα συνίσταται στα εξής: α. καθολική ευαισθητοποίηση των δομών εκπαίδευσης, μέσω των στελεχών τους, β. αρχική και ανατροφοδοτική επιμόρφωση στα πιλοτικά σχολεία και γ. συνεχή υποστήριξη μέσω στελεχών και κοινοτήτων μάθησης στα πιλοτικά σχολεία
- **Σύνδεση με δομές υποστήριξης των μαθητών - Εξωστρέφεια, δημιουργία, ενίσχυση και αξιοποίηση τοπικού υποστηρικτικού δικτύου, συμπεριλαμβανομένων των γονέων**
- **Σχεδιασμός, υλοποίηση πιλοτικής δράσης «Μια νέα αρχή στα ΕΠΑΛ»**
- **Επέκταση πιλοτικής εφαρμογής «Μια νέα αρχή στα ΕΠΑΛ»**, στην οποία θα ενταχθούν ολοκληρωμένα τα αντισταθμιστικά μέτρα και άλλα μέτρα που θα προσδιοριστούν από την πιλοτική φάση

Τέλος, είναι σημαντικό να τονιστεί, ότι ο σχεδιασμός της δράσης «Μια νέα αρχή στα ΕΠΑΛ», έχει κύριο μέλημα τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των παρεμβάσεων. Για αυτό το λόγο προβλέπεται να αξιοποιηθούν πρωτίστως το υπάρχον ανθρώπινο δυναμικό και οι διαθέσιμες υλικοτεχνικές υποδομές, στο πλαίσιο της πιλοτικής δράσης να σχεδιαστεί εκπαιδευτικό υλικό που θα αξιοποιηθεί στη φάση επέκτασης του θεσμού και τέλος με το πέρας της υλοποίησης της πιλοτικής δράσης να αξιολογηθεί η δυνατότητα βιώσιμης εφαρμογής του θεσμού σε ευρεία κλίμακα.

Ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου της Επαγγελματικής Κατάρτισης

Παράλληλο και συμπληρωματικό στόχο αποτελεί η ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου της Επαγγελματικής Κατάρτισης, (Αρχικής και Συνεχιζόμενης) ώστε αυτή να ενισχύσει τους κοινωνικά ευπαθείς, τους έχοντες χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα, το ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό, τους έχοντες επαγγελματική εμπειρία, αλλά έλλειψη πιστοποιημένων προσόντων, τους εργαζόμενους ή ανέργους με ειδικές ανάγκες, τους NEETs και γενικότερα όλους όσοι απειλούνται από τον κοινωνικό αποκλεισμό. Βασική προσέγγιση για αυτό είναι και η ανάπτυξη δράσεων Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, όπως αναλυτικά περιγράφεται στην ενότητα 5.3.3. «Ενίσχυση της Διασύνδεσης της ΕΕΚ με την Αγορά Εργασίας και την Κοινωνία».

Σε αυτό το πλαίσιο, στόχος είναι η Αρχική και Συνεχιζόμενη Κατάρτιση να αποτελέσει:

α) μέσο για την επανένταξη στην παραγωγή των ανέργων ή για την προστασία όσων κατηγοριών εργαζομένων απειλούνται από την ανεργία (με τον αναπροσανατολισμό των ειδικοτήτων από κατευθύνσεις των οποίων μειώνεται η ζήτηση προς κατευθύνσεις με αυξανόμενη ζήτηση),

β) μέσο για την αύξηση της ικανότητας όλων των εργαζομένων να παρακολουθούν την τεχνολογική εξέλιξη του επαγγέλματος τους,

γ) διαδικασία για την εξάλειψη των μορφωτικών ανισοτήτων και των ανισοτήτων ειδίκευσης, οι οποίες προέρχονται από τις αδυναμίες του συστήματος τυπικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης,

δ) διαδικασία που στοχεύει στη διεύρυνση του γενικότερου μορφωτικού επιπέδου του ανθρώπινου δυναμικού

Διασύνδεση με το στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ) στην Ελλάδα

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της ΕΕΚ και της Μαθητείας είναι απόλυτα εναρμονισμένο με τις δράσεις της ΠΕΣ για την καταπολέμηση της σχολικής διαρροής στο πλαίσιο του Στρατηγικού Πλαισίου Πολιτικής για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. Οι δράσεις της ΠΕΣ συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Συμβουλευτική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε μαθητές και γονείς
- Επαγγελματικός Προσανατολισμός μαθητών
- Εκπαίδευση μέσα από τη διαφορετικότητα
- Επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών
- Ανάπτυξη και εγκατάσταση ηλεκτρονικής πλατφόρμας καθημερινής παρακολούθησης της προσέλευσης των μαθητών στο σχολείο και υποστήριξη λειτουργίας Παρατηρητηρίου της ΠΕΣ
- Συστηματικές Δράσεις Παρέμβασης για την ΠΕΣ με εφαρμογή σε επιλεγμένες σχολικές μονάδες με τη μέγιστη σχολική διαρροή
- Διερεύνηση της συνεργασίας σχολικών μονάδων με (τοπικές) επιχειρήσεις
- Ποιοτική αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης με τις ακόλουθες δράσεις:
  - Μελέτη του συσχετισμού των προγραμμάτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης με το εκάστοτε ισχύον Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων
  - Ανάπτυξη ποιοτικών σχημάτων Μαθητείας

- ο Ενίσχυση και αύξηση δυναμικότητας ήδη υφιστάμενων προγραμμάτων κατάρτισης, ώστε να γίνουν πιο ελκυστικά

Οι ανωτέρω δράσεις της ΠΕΣ ταυτίζονται πλήρως, προωθούνται και επιτυγχάνονται μέσω των κατευθύνσεων του Οράματος του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Αναβάθμιση της ΕΕΚ και της Μαθητείας, των Στρατηγικών του Κατευθύνσεων και ιδιαίτερα της συγκεκριμένης για την «Ανάδειξη και ενίσχυση του Κοινωνικού ρόλου της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης», όπως έχει ήδη αναπτυχθεί διεξοδικά.

5.3.3 Αναβάθμιση και διεύρυνση του θεσμού της Μαθητείας

Η αναβάθμιση και διεύρυνση του θεσμού της μαθητείας επιτυγχάνεται μέσω των ακόλουθων αξόνων :

A. Διασφάλιση της ποιότητας: Προκειμένου να επιτευχθεί η διασφάλιση της Ποιότητας της παρεχόμενης Μαθητείας προβλέπεται σε επίπεδο στοχοθεσίας και περιεχομένου, να ικανοποιεί τους γενικούς στόχους της Μαθητείας⁴⁵ (όπως περιγράφονται στον ορισμό της), τους ειδικούς στόχους που προκύπτουν από τη διαβούλευση των κοινωνικών εταίρων, των κλαδικών οργανώσεων, επιστημονικών φορέων κλπ, καθώς και το πλαίσιο ποιότητας των προγραμμάτων σπουδών. Επίσης θα διασφαλίζεται η συμβατότητα με τα αποτελέσματα του συστήματος διάγνωσης αναγκών σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Στο πλαίσιο ποιότητας επιδιώκεται να εφαρμοστούν σύγχρονες παιδαγωγικές εξελίξεις (project base learning, μαθησιακά αποτελέσματα κλπ), αλλά και η οργανική εμπλοκή εκπαιδευτικών όλων των δομών εκπαίδευσης στην υλοποίηση της Μαθητείας.

- **Ποιότητα προγραμμάτων σπουδών.** Υπάρχουν πάνω από 200 επαγγελματικά περιγράμματα (occupational profiles) τα οποία βασίζονται σε μαθησιακά αποτελέσματα (learning outcomes) και επαγγελματικά δικαιώματα. Ακολούθως, τα διαθέσιμα επαγγελματικά περιγράμματα αξιοποιούνται για την ανάπτυξη των Προγραμμάτων Σπουδών, καθώς και των προγραμμάτων σπουδών που θα χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες του ΜεταΔευτεροβάθμιου Κύκλου Σπουδών - Τάξης Μαθητείας. Τα Προγράμματα Σπουδών αναπτύσσονται εξελικτικά βάσει ενός πυρήνα «κοινών μαθησιακών αποτελεσμάτων», ο οποίος διευρύνεται με την προσθήκη επιπρόσθετων μαθησιακών αποτελεσμάτων ανάλογων με τα διαφορετικά μαθησιακά και εργαστηριακά χαρακτηριστικά που πρέπει να ικανοποιήσουν. Αυτό εξυπηρετεί όχι μόνο την ανάγκη απόκτησης ενός πυρήνα κοινών δεξιοτήτων

⁴⁵ Με βάση το CEDEFOP η μαθητεία: (α) περιλαμβάνει συστηματικές, μακροχρόνιες περιόδους εναλλαγής μάθησης/εκπαίδευσης στο χώρο εργασίας και σε έναν οργανισμό εκπαίδευσης/κατάρτισης και να οδηγεί στην απόκτηση αναγνωρισμένων προσόντων (qualifications), (β) ο εργοδότης αναλαμβάνει την ευθύνη για το μέρος του προγράμματος εκπαίδευσης/κατάρτισης που πραγματοποιείται στο χώρο εργασίας και (γ) ο μαθητευόμενος συνδέεται με τον εργοδότη μέσω κάποιας σύμβασης και λαμβάνει αποζημίωση (μισθό).

από τους εκπαιδευόμενους αλλά προσδίδει στα προγράμματα σπουδών και δυναμικά στοιχεία «εξατομίκευσης» προς την κατεύθυνση οργάνωσης «ατομικού μαθησιακού πλάνου». Στόχος είναι, μέσω της Μαθητείας, οι επιμέρους γνώσεις και δεξιότητες που έχει αποκτήσει ήδη ο απόφοιτος του ΕΠΑΛ, να αξιοποιηθούν ώστε να δημιουργηθούν για τους αποφοίτους υψηλού επιπέδου επαγγελματικές ικανότητες, αντίστοιχες με τις απαιτήσεις του 5ου επιπέδου προσόντων. Μέσω της ευελιξίας του προγράμματος, που περιλαμβάνεται κυρίως στο project, ο απόφοιτος θα αποκτήσει δεξιότητες προσαρμογής σε ειδικές απαιτήσεις και συγχρόνως κίνητρα μάθησης. Τα κίνητρα μάθησης προέρχονται από "γνωστές τοπικές παραστάσεις και δραστηριότητες", δηλαδή εμπειρίες, οι οποίες αποτελούν βασικό παράγοντα στην εκπαίδευση ενηλίκων. Επίσης προέρχονται από προσδοκίες επαγγελματικής επιτυχίας, από το γεγονός ότι αναπτύσσει ικανότητες που είναι χρήσιμες και ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες της επιχείρησης ή του κλάδου στον οποίο πραγματοποιείται η μαθητεία. Παράλληλα, υπάρχουν ρυθμίσεις για προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών στις τοπικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, καθώς προβλέπεται ευελιξία σε μέρος του προγράμματος, το οποίο μπορεί να καλύπτεται από ανάγκες που καθορίζονται από Τοπικά Σύμφωνα και σχήμα τοπικής δομής (ΟΑΕΔ), ενώ σημαντικός θα είναι ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου και του Υπεύθυνου Τομέα του Εργαστηριακού Κέντρου (ΕΚ) στην ενεργοποίηση γονέων - επαγγελματιών. Επίσης θεσμοθετείται το Project το οποίο προσφέρει ανάλογη δυνατότητα, είτε σε επίπεδο κλάδου είτε σε επίπεδο επιχείρησης. Τέλος, όπως έχει ήδη αναφερθεί, θεσμοθετείται ο Μηχανισμός Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, ο οποίος θα συντελεί στην προσαρμογή των ΠΣ της Μαθητείας στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Τέλος θα διερευνηθούν περαιτέρω δυνατότητες εκπαιδευτικής εξέλιξης για κατόχους πτυχίων προηγούμενων ετών. Συγκεκριμένα: Για την δημιουργία διεξόδων σε ενήλικους NEETs και για την ολοκληρωμένη βοήθεια πρόσβασης στην εργασία μπορούν να δημιουργηθούν ειδικά τμήματα Μαθητείας παλιών αποφοίτων, στα οποία θα προσφέρεται εξειδικευμένη εκπαίδευση στο σχολείο - ΕΚ βασισμένη σε προγράμματα συμπληρωματικά γνώσεων και δεξιοτήτων για τις διάφορες ομάδες αποφοίτων παλαιότερων ετών που ανήκουν στους NEETs

- **Συνεργασία των χώρων μάθησης.** Το πλάνο εκπαίδευσης καθορίζεται από κοινού με το σχολείο, την εταιρεία (ή τον οργανισμό) και το μαθητευόμενο με βάση το πρόγραμμα σπουδών. Το πλάνο εκπαίδευσης καθορίζεται με βάση το πρόγραμμα σπουδών (70% του αντικειμένου και της αξιολόγησης) αλλά υπάρχουν επιπλέον δυνατότητες ευελιξίας όπως:

α. Project (20% του αντικειμένου και της αξιολόγησης) του οποίου το θέμα καθορίζεται σε συμφωνία, έπειτα από πρόταση της επιχείρησης ή αφορά οριζόντιο θέμα για τον κλάδο και έχει υποδειχθεί από εθνικό ή τοπικό φορέα πχ ένωση ψυκτικών ή έχει υποδειχθεί από τον κατάλογο θεμάτων του σχολείου ή προβλέπεται ως ιδέα στο πρόγραμμα σπουδών της μαθητείας

β. Μέρος του προγράμματος στην επιχείρηση πχ 10% και ακολούθως του προγράμματος στο σχολείο για την ολοκλήρωσή του πρακτικού μέρους με θεωρητική γνώση

Είναι άξιο αναφοράς ότι πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη για συμπλήρωση μαθησιακών αποτελεσμάτων σε περίπτωση που μια επιχείρηση δεν μπορεί από μόνη της να εξασφαλίσει την απόκτησή τους (π.χ. μέσα από συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις, επιμελητήρια, κλαδικούς φορείς). Η ιδανική λύση για τη μαθητεία στην Ελλάδα, λόγω του μικρού μεγέθους των επιχειρήσεων, ιδιαιτέρως για κάποιες ειδικότητες στις οποίες έχουν επέλθει σημαντικές αλλαγές, θα ήταν περιοδική μαθητεία κάθε εκπαιδευμένου σε περισσότερες από μία ομοειδείς επιχειρήσεις. Ωστόσο, επειδή κάτι τέτοιο δημιουργεί μεγάλα διαχειριστικά προβλήματα, είναι αναγκαίο να αποτελεί μελλοντικό στόχο ή να εξεταστεί η νομική δυνατότητα ευελιξίας (πχ ενώ ο μαθητευόμενος «θα χρεώνεται σε μία επιχείρηση», θα μπορεί να υπάρχει εναλλαγή μαθητευομένων μεταξύ ομοειδών επιχειρήσεων).

- **Πλαίσιο Ποιότητας της Μαθητείας στις Επιχειρήσεις**, στο οποίο γίνονται αναλυτικές αναφορές για τα παρακάτω ζητήματα:
  - Δημιουργία πρότυπων εγγράφων με βάση την εμπειρία του ΟΑΕΔ. Με αυτόν τον τρόπο καθορίζεται η μορφή των Συμβάσεων Μαθητείας⁴⁶, του Ημερολόγιου Μαθητείας, του Οδηγού Μαθητείας της Επιχείρησης, του Οδηγού Μαθητείας για τον Μαθητευόμενο κλπ.
  - Πρόβλεψη Διαδικασιών Μαθητείας. Με βάση τον κεντρικό σχεδιασμό για την εφαρμογή της Μαθητείας δημιουργείται σε κάθε Κέντρο Προώθησης Απασχόλησης (ΚΠΑ) του ΟΑΕΔ μια **Συντονιστική Επιτροπή Πρακτικής της Μαθητείας**, η οποία ουσιαστικά θα αποτελεί μια ενιαία δομή διαχείρισης του θεσμού. Σε αυτές τις επιτροπές συμμετέχουν εκπαιδευτικοί των ΕΠΑΣ Μαθητείας ΟΑΕΔ ή του Γραφείου Διασύνδεσης των ΕΠΑΣ Μαθητείας και εκπαιδευτικοί του ΥΠΠΕΘ. Το συντονισμό των Συντονιστικών Επιτροπών Πρακτικής της Μαθητείας αναλαμβάνει ο εκπρόσωπος του ΟΑΕΔ ως έχων την μεγαλύτερη εμπειρία σε θέματα μαθητείας. Τα ΚΠΑ του ΟΑΕΔ, μέσω των Συντονιστικών Επιτροπών Πρακτικής της Μαθητείας που συστήνονται σε αυτά, έχουν την ευθύνη της συνολικής διαχείρισης και του συντονισμού για τον εντοπισμό θέσεων Μαθητείας και για την τοποθέτηση από κοινού με τις εκπαιδευτικές δομές των Μαθητευομένων σε θέσεις Μαθητείας, στη χωρική αρμοδιότητα του ΚΠΑ. **Επιπρόσθετα τα ΚΠΑ θα αποτελούν τις διοικητικές δομές που υποστηρίζουν γραμματειακά, τεχνικά και διοικητικά το έργο των Συντονιστικών Επιτροπών Πρακτικής της Μαθητείας, έχουν την ευθύνη παρακολούθησης και συντονισμού των ενεργειών και τροφοδότησης του**

⁴⁶ Οι συμβάσεις μαθητείας έχει προβλεφθεί να συμπεριλαμβάνουν ειδική αναφορά στα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος μαθητείας, ώστε να είναι εφικτή η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της ορθής εφαρμογής του.

πληροφοριακού συστήματος με θέσεις. Ενδεικτικές δράσεις των Συντονιστικών Επιτροπών Πρακτικής της Μαθητείας, είναι οι ακόλουθες:

- Να οργανώνουν και να υλοποιούν δράσεις ενημέρωσης και ενεργοποίησης των επιχειρήσεων και να ενεργοποιούν τις επιχειρήσεις του Ιδιωτικού και Δημοσίου τομέα και τις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (ΚοινΣΕπ), για την προσέλκυση θέσεων μαθητείας, σε συνεργασία με επιμελητήρια ή και με κλαδικές οργανώσεις εργοδοτών και ενδιάμεσους φορείς, ιδιαίτερα για πολύ μικρές και Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις και σε απομακρυσμένες και νησιωτικές περιοχές.
  - Να τηρούν και να επικαιροποιούν Μητρώο επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε προγράμματα μαθητείας, με στρατηγικό στόχο τη δημιουργία πιστοποιημένων επιχειρήσεων
  - Να συνάπτουν και να συνυπογράφουν τη Σύμβαση Μαθητείας μεταξύ της Επιχείρησης και του Μαθητευόμενου.
  - Να μεριμνούν, σε συνεργασία με τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό της δομής εκπαίδευσης, για την ορθή εφαρμογή του προγράμματος εκπαίδευσης στον χώρο της επιχείρησης, όπως αποτυπώνεται στο Συμφωνητικό Μάθησης.
  - Να ελέγχουν τους όρους υλοποίησης της Σύμβασης Μαθητείας
  - Να τροφοδοτούν το πληροφοριακό σύστημα με θέσεις Μαθητείας.
  - Να Συμμετέχουν, σε συνεργασία με τον ΕΟΠΠΕΠ και την Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων, στην εθελοντική πιστοποίηση των επιχειρήσεων με στρατηγικό στόχο τη δημιουργία μητρώου πιστοποιημένων επιχειρήσεων, που θα είναι σε θέση να υλοποιούν προγράμματα μαθητείας.
- **Προετοιμασία επιχειρήσεων και των εκπαιδευτών τους με στρατηγικό στόχο την πιστοποίησή τους.** Με βάση το Πλαίσιο Ποιότητας της Μαθητείας στις Επιχειρήσεις ο εκπαιδευτής στην επιχείρηση πρέπει να έχει παρακολουθήσει ειδικό επιμορφωτικό πρόγραμμα, ολιγόωρο, ευέλικτο, εστιασμένο σε παιδαγωγικού περιεχομένου γνώσεις και δεξιότητες, αλλά προσαρμοσμένο στις ειδικές συνθήκες, και να έχει πιστοποιηθεί. Ωστόσο, στον σχεδιασμό της στρατηγικής πρέπει να ληφθεί υπόψη η αντικειμενική έλλειψη εμπειρίας και δομών εντός των επιχειρήσεων για υποστήριξη μαθητείας. Για την αντιμετώπιση λοιπόν των άμεσων αναγκών εφαρμογής της μαθητείας προβλέπεται α) διαδικασία βάσει της οποίας κάθε επιχείρηση μπορεί να υποδεικνύει έναν εκπαιδευτή από το προσωπικό της, ο οποίος θα συμμετέχει σε ταχύρρυθμα προγράμματα κατάρτισης για να έχει μια ελάχιστη παιδαγωγική επάρκεια και αντίληψη του σκοπού της μαθητείας και των υποχρεώσεων της επιχείρησης και β) αύξηση –στα αρχικά στάδια- του ειδικού βάρους του σχολείου και της υποστήριξής του στους

εκπαιδευτικούς και στους εκπαιδευτές. Επίσης, θα πρέπει να εξεταστεί η ενεργός συμμετοχή κοινωνικών φορέων, ώστε να αξιοποιηθεί η συλλογική τους γνώση (συνδικάτα, επιμελητήρια, επιστημονικοί σύλλογοι, επιστημονικές ενώσεις κλπ).

- **Ρητές υποχρεώσεις και δικαιώματα των επιχειρήσεων και των μαθητευομένων.** Οι υποχρεώσεις των επιχειρήσεων και των μαθητευομένων αναφέρονται ρητά στο Πλαίσιο Ποιότητας της Μαθητείας στις Επιχειρήσεις.
- **Συνεχής αξιολόγηση μαθητευομένων.** Τέλος, πάλι με βάση το Πλαίσιο Ποιότητας της Μαθητείας στις Επιχειρήσεις προβλέπεται διαδικασία συνεχούς αξιολόγησης των μαθητευομένων, βάσει συμφωνημένων στόχων (μαθησιακών αποτελεσμάτων), τελικής αξιολόγησης με τη δυνατότητα συμμετοχής κοινωνικών εταίρων καθώς και διαδικασία και αρμοδιότητες παρακολούθησης της ποιότητας με την εμπλοκή υφιστάμενων δομών και στελεχών, ως προς τους εκπαιδευτικούς και γενικούς όρους υλοποίησης.

B. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών. Πέραν των δράσεων που προβλέπονται στις ενότητες για την «Ενίσχυση της Ελκυστικότητας της ΕΕΚ» και για την «Αναβάθμιση της Ποιότητας της ΕΕΚ», το αμέσως επόμενο διάστημα προβλέπεται να σχεδιαστούν και να πραγματοποιηθούν οι απαιτούμενες δράσεις επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών που θα εφαρμόσουν τα προγράμματα Μαθητείας. Τα επιμορφωτικά προγράμματα θα εστιάζουν στην αναβάθμιση των γνώσεων των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών στα νέα ΠΣ μαθητείας, όπως αυτή σχεδιάζεται να εφαρμοστεί.

Ειδικότερα, προβλέπεται η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών/ εκπαιδευτών σε δύο φάσεις: Μία που θα αφορά στην αρχική εφαρμογή της μαθητείας για το σχ. έτος 2016-17 και μία για την διεύρυνση της μαθητείας, από το Σεπτέμβριο του 2017 και μετά.

Υποστηρικτικές δράσεις επιμόρφωσης (π.χ. επιμόρφωση εκπαιδευτών της επιχείρησης από εκπαιδευτικούς/εκπαιδευτές σχολείων/ΙΕΚ, επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε θέματα συνεργασίας με χώρο παραγωγής, είτε αφορά τη μαθητεία είτε όχι, με επισκέψεις σε επιχειρήσεις, προσκλήσεις εισηγητών, πρότζεκτ κλπ) αναλύονται στην ενότητα «Αναβάθμιση της Ποιότητας της ΕΕΚ»

Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δημιουργήσει ομάδα εργασίας με τίτλο «Εκπαιδευτικοί - Εκπαιδευτές στη Μάθηση Βασισμένη στην Εργασία», με αντικείμενο το έργο των εκπαιδευτών τόσο στην εκπαιδευτική δομή όσο και στο χώρο εργασίας. Τα συμπεράσματα την εν λόγω ομάδας εργασίας, στην οποία συμμετέχει εμπειρογνώμονας και από την Ελλάδα, θα αποτελέσουν τη βάση για το σχεδιασμό περαιτέρω αναβάθμισης των ικανοτήτων εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών σε συνάρτηση με την αγορά εργασίας.

Με βάση τις ενδεικτικές δράσεις και τους προϋπολογισμούς, ανά επενδυτική προτεραιότητα του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου

Δυναμικού, Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση, 2014-2020», στην επενδυτική προτεραιότητα 10.1 του τομέα της Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης, ο ειδικός στόχος iii προβλέπει την «αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό των γνώσεων και των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών».

Γ. Εξασφάλιση ικανού αριθμού θέσεων Μαθητείας. Η εξασφάλιση ικανού αριθμού θέσεων Μαθητείας σε επιχειρήσεις ή οργανισμούς, ώστε να καταστεί εφικτή η απρόσκοπτη εφαρμογή του θεσμού της Μαθητείας σε όλο το φάσμα της ΕΕΚ, συνιστά κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας της υλοποίησης της στρατηγικής για την ΕΕΚ. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπονται οι ακόλουθες παρεμβάσεις:

- **Διασφάλιση της ενεργούς δραστηριοποίησης των κοινωνικών εταίρων και όλων των συντελεστών της ΕΕΚ.** Σημαντικό στοιχείο της Στρατηγικής για την εφαρμογή του θεσμού της Μαθητείας αποτελεί η ενθάρρυνση για δημιουργία **ενδιάμεσων φορέων** από τους κοινωνικούς εταίρους και κλαδικούς φορείς για την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων της Ελληνικής πραγματικότητας (τεχνολογική και οργανωσιακή ετοιμότητα, νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές, μικρό μέγεθος επιχειρήσεων κλπ). Σε αυτό το πλαίσιο δημιουργήθηκε από το Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης ο «Πρότυπος Οδηγός για την Ανάπτυξη Τοπικών Συμφώνων Συνεργασίας». Ειδικότερα, τα **Τοπικά Σύμφωνα Συνεργασίας** στοχεύουν:
  - Στη βελτίωση της διακυβέρνηση του συστήματος Μαθητείας. Υπάρχουν τουλάχιστον τρεις κύριες δράσεις που επιτελούν οι εταιρικές σχέσεις, οι οποίες έχουν άμεσες συνέπειες για τη διακυβέρνηση: i) οι εταιρικές σχέσεις τονώνουν τη χρήση των κυβερνητικών μέτρων τα οποία είναι σε συμφωνία με τις τοπικές προτεραιότητες, ii) βοηθούν τους συμπράττοντες από το δημόσιο τομέα στο να στοχοθετούν καλύτερα τα μέτρα αυτά σύμφωνα με τις τοπικές ανάγκες, και iii) συνδυάζουν τα αποτελέσματα των διαφόρων προγραμμάτων και τοπικών πρωτοβουλιών προκειμένου να μεγιστοποιηθεί και να βελτιστοποιηθεί το αμοιβαίο αντίκτυπό τους .
  - Στην διασύνδεση των καταρτιζομένων της επαγγελματικής εκπαίδευσης με τις τοπικές αγορές εργασίας και στην παροχή ευκαιρίας για ανάδειξη των δυνατοτήτων τους, ώστε να έχουν μια επιτυχημένη σταδιοδρομία στις επιχειρήσεις που θα απασχοληθούν ή (στη συνέχεια) να δημιουργήσουν δικές τους επιχειρήσεις
  - Στην τοπική ανάπτυξη των περιφερειών μέσω της σύζευξης προσφοράς και ζήτησης εργασίας σε ειδικότητες στις οποίες οι περιφέρειες και τοπικές κοινωνίες διαθέτουν ανταγωνιστικά και αναπτυξιακά πλεονεκτήματα

- Στην παροχή πρακτικής εμπειρίας στους καταρτιζόμενους της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Στον εμπλουτισμό τόσο των οριζόντιων δεξιοτήτων των καταρτιζομένων που εξασφαλίζουν καλύτερες προοπτικές απασχόλησης σε περισσότερους από έναν κλάδους όσο και στη διασφάλιση δεξιοτήτων και προσόντων τους που είναι ζωτικά για την τοπική οικονομία με βάση τα σημερινά ή μελλοντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.
- Στην παροχή οικονομικών κινήτρων προς τους καταρτιζόμενους
- Ειδικότερα, όφελος και στόχος του τοπικού συμφώνου των πιλοτικών δράσεων είναι η (γρηγορότερη/ ευκολότερη λόγω μεγέθους του έργου) δημιουργία επιτυχημένων παραδειγμάτων, τα οποία (α) ενισχύουν την εμπιστοσύνη μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών (β) γίνονται ίσως άμεσα διακριτά διαμέσου της δέσμευσης τοπικών φορέων και (γ) δημιουργούν θετικά προηγούμενα και προϋποθέσεις επέκτασης σε άλλες περιοχές/εθνικά (scale up)

Η δημιουργία των τοπικών συμφώνων Μαθητείας (ΤΣΣ) δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς τη στενή συνεργασία και τον συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Οι φορείς που δραστηριοποιούνται σε τοπικό επίπεδο διαδραματίζουν πρωτεύοντα ρόλο τόσο στον σχεδιασμό όσο και στην εφαρμογή των ΤΣΣ. Οι φορείς που μπορούν να συμμετέχουν στην διαδικασία αυτή είναι η Κεντρική Κυβέρνηση, ο ΟΑΕΔ, η Περιφέρεια, το Επιμελητήριο, οι Κοινωνικοί Εταίροι (Σωματεία Εργαζομένων και εργοδοτικές οργανώσεις), οι Επιχειρήσεις, οι εκπαιδευτικές δομές ΕΕΚ, και τουλάχιστον ένας εκπρόσωπος επιστημονικών φορέων (όπως ΓΕΩΤΕΕ, ΤΕΕ, Οικονομικό επιμελητήριο, Ιατρικός Σύλλογος κλπ), ενώ υπό προϋποθέσεις θα μπορούσαν να συμμετέχουν και άλλοι φορείς όπως τα κατά τόπους Πανεπιστήμια και ΤΕΙ, Σύλλογοι γονέων, δημοτικοί φορείς κλπ.

- **Υπηρεσίες για την ανεύρεση θέσεων Μαθητείας.** Η εφαρμογή του θεσμού της Μαθητείας σε ευρεία κλίμακα, δημιουργεί και νέες προκλήσεις όσον αφορά τη διαχείριση του αυξημένου αριθμού μαθητευόμενων και επιχειρήσεων που θα προσφέρουν Μαθητεία. Ο σταδιακός πολλαπλασιασμός των θέσεων μαθητείας που θα απαιτηθεί να εντοπιστούν, καθιστά τη δημιουργία νέων μεθοδολογικών εργαλείων απαραίτητη. Παράλληλα, για την καλύτερη δυνατή διαχείριση των περιορισμένων πόρων απαιτείται να προσδιοριστούν οι πιο αποδοτικές λύσεις οικονομικά, μέσω της αξιοποίησης των υπάρχουσών δομών. Προτεραιότητα λοιπόν, αποτελεί η δημιουργία πλατφόρμας διαχείρισης του θεσμού της Μαθητείας που θα διασυνδέει μαθητευόμενους και επιχειρήσεις. Με δεδομένο ότι ο ΟΑΕΔ διαθέτει διαδικτυακή πύλη Μαθητείας (Portal) για την ενημέρωση των μαθητευόμενων και των επιχειρήσεων, τα πληροφοριακά συστήματα του Οργανισμού αναβαθμίζονται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού του ανασχεδιασμού του καθώς και ότι στο παρελθόν το ΥΠΠΕΘ έχει λειτουργήσει αντίστοιχη

πλατφόρμα για τις ανάγκες του επιδοτούμενου προγράμματος Mathiteia4u, θα επιδιωχθεί η εξεύρεση μιας λύσης που θα αξιοποιεί τα υπάρχοντα εργαλεία και θα ικανοποιεί τις ανάγκες όλων των φορέων που θα εμπλέκονται στη Μαθητεία.

- **Παροχή έμμεσων κινήτρων στις επιχειρήσεις για υλοποίηση της Μαθητείας και δυνατότητα αυτοχρηματοδότησης στο μέλλον.** Βασικός στόχος της στρατηγικής για τη Μαθητεία είναι η εμπέδωση από την πλευρά κυρίως των επιχειρήσεων ότι η Μαθητεία αποτελεί μια επένδυση για αυτές και μπορεί μεσοπρόθεσμα να τους προσφέρει ουσιαστικά οφέλη. Η επίτευξη αυτού του στόχου θα συντελέσει ουσιαστικά στο να υπάρξει μελλοντικά η δυνατότητα αυτοχρηματοδότησης του θεσμού της Μαθητείας.

Ωστόσο, στα πρώτα στάδια το χρηματοδοτικό σχήμα θα ακολουθεί τα πρότυπα που εφαρμόζονται στις ΕΠΑΣ του ΟΑΕΔ, όπου η Μαθητεία των μαθητευόμενων επιδοτείται με 11€ για κάθε ημέρα. Το έργο της «Πρακτικής Άσκησης των Μαθητών των ΕΠΑΣ ΟΑΕΔ» συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) στα πλαίσια του ΕΣΠΑ 2007-13 και στα πλαίσια της ΠΑΝ (Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων). Αντίστοιχη πρόβλεψη υπάρχει στο Ε. Π. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020».

Πρέπει να σημειωθεί ότι η διάρκεια και η οργάνωση της Μαθητείας είναι τέτοια που επιτρέπει στην επιχείρηση να ανακτήσει την επένδυση που έκανε μέσα από τη δουλειά του μαθητευόμενου. Με βάση το περιεχόμενο που προβλέπεται στα τρία διαφορετικά είδη Μαθητείας ο χρόνος είναι συμβατός για την ανταποδοτικότητα με το προβλεπόμενο επίπεδο υπηρεσιών μαθητείας που έχουν οι επιχειρήσεις.

Παράλληλα εξετάζονται και άλλες μορφές κινήτρων για τις επιχειρήσεις με βάση τις καλύτερες πρακτικές σε άλλες χώρες. Ενδεικτικά αναφέρουμε την πιθανότητα επιδοτήσεων, φορολογικών ελαφρύνσεων και παροχής οικονομικών κινήτρων για να συνεχίσουν να εργάζονται οι μαθητευόμενοι στις επιχειρήσεις όπου διεξήχθη η μαθητεία τους και μετά την ολοκλήρωσή της.

Δεν πρέπει να υποτιμηθεί η σημασία του να παρέχεται στις επιχειρήσεις και ιδιαίτερα στις μικρομεσαίες (και) υποστήριξη μη οικονομικής φύσης. Για παράδειγμα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη ενδιάμεσων φορέων (intermediaries) οι οποίοι θα υποστηρίζουν τις πολύ μικρές επιχειρήσεις. Σε αυτήν την κατεύθυνση, λόγω τεχνολογικής και οργανωσιακής υστέρησης, είναι αναγκαίο να εμπλακούν ως ενδιάμεσοι, εκτός των επαγγελματικών φορέων και οι επιστημονικοί φορείς και τα επιμελητήρια. Σε αυτό πλαίσιο και μέσω της επενδυτικής προτεραιότητας 10.4 θα χρηματοδοτηθούν σχέδια που θα οικοδομούν συμπράξεις μεταξύ επιχειρήσεων, παρόχων ΕΕΚ και ενδιάμεσων οργανώσεων από κοινού με τις δημόσιες αρχές και τους κοινωνικούς εταίρους, ανάλογα με την περίπτωση, με στόχο την ενθάρρυνση της προσφοράς θέσεων μαθητείας από περισσότερες επιχειρήσεις. Επίσης, σε πολύ απομακρυσμένες περιοχές μπορεί αυτόν τον ρόλο να τον παίζει ένα τοπικό ΕΠΑΛ με τη συνδρομή experts που διαθέτει ή θα αναζητήσει. Επίσης

η μορφή της Μαθητείας μέσω projects αποτελεί ένα έμμεσο κίνητρο για την παροχή υπηρεσιών πρώτης προσέγγισης αλλά και μια διαδικασία αλλαγής του ελληνικού μέσου προτύπου και εκμάθησης της ουσίας της Μαθητείας. Επιπλέον, πρέπει να διευρυνθούν οι παρακάτω δυνατότητες (εδώ αναφέρονται συνοπτικά, καθώς υπάρχει πλήρης ανάλυση σε επόμενη ενότητα με τίτλο: «Ανάπτυξη της Ελκυστικότητας της ΕΕΚ»), οι οποίες περιλαμβάνουν πρόσθετα κίνητρα για τις επιχειρήσεις, άρα και στοιχεία οικονομικής βιωσιμότητας των μελλοντικών δράσεων μαθητείας:

- Αμοιβαία μεταφορά τεχνογνωσίας και καταγραφή - αξιοποίηση άδηλης γνώσης - μαστορικής των επιχειρήσεων προς αμοιβαίο όφελος.
- Υπηρεσίες υποστήριξης "πρώτης προσέγγισης" από το σχολείο προς τις επιχειρήσεις.
- Διεπιστημονική - διαθεματική υποστήριξη επιχειρήσεων, ιδιαιτέρως των ΜΜΕ.
- Αξιοποίηση εμπειρίας εκπαιδευτικών (ΕΠΑΛ κλπ) σε δράσεις επαγγελματικής ανάπτυξης των εργαζομένων της επιχείρησης.
- Αξιοποίηση υποδομών των ΕΚ για την προετοιμασία του project ή για άλλα πιλοτικά έργα που επιλέγονται από κοινού (δράση βιωσιμότητας).
- Ειδική μέριμνα για αρχική και συνεχή ανάπτυξη δεξιοτήτων συνεργασίας με το κοινωνικό περιβάλλον και τις επιχειρήσεις για τους εκπαιδευτικούς της Επαγγελματικής εκπαίδευσης και Συστηματική αξιοποίηση και διάχυση της υφιστάμενης εμπειρίας από όσους έχουν εμπειρία Μαθητείας πχ εργαζόμενοι ΟΑΕΔ, παλιοί σύμβουλοι Γραφείων διασύνδεσης, συνταξιούχοι εκπαιδευτικοί στη βάση του εθελοντισμού κλπ

Με βάση το γεγονός ότι ο θεσμός της Μαθητείας θα εφαρμοστεί για πρώτη φορά σε ευρεία κλίμακα ένα σημαντικό κίνητρο για τις επιχειρήσεις θα είναι η **αναγνώριση ή επιβράβευση** επιχειρήσεων που προσφέρουν ποιοτική μαθητεία. Είναι απαραίτητο και θα πρέπει να σχεδιαστεί ως έμμεσο κίνητρο για τις επιχειρήσεις σε τοπικό επίπεδο, όπου κυριαρχούν οι πολύ μικρές επιχειρήσεις και οι διαπροσωπικές σχέσεις. Απαιτείται αξιοποίηση διεθνούς εμπειρίας μέσα από τα Ευρωπαϊκές Συμπράξεις.

- **Δράσεις Επικοινωνίας με σκοπό την αύξηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων στον θεσμό της Μαθητείας.** Στο πλαίσιο του έργου της Δημοσιότητας των Γραφείων Διασύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΓΔΕΕ) πραγματοποιήθηκαν επτά περιφερειακές εκδηλώσεις με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, τοπικών εργοδοτικών φορέων, επιμελητηρίων και επιχειρήσεων με θέμα την προβολή του θεσμού της Μαθητείας στην κοινωνία και την αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο αυτών των εκδηλώσεων έγινε διαβούλευση για την αναγκαιότητα συνδιαμόρφωσης των

προγραμμάτων “Εκπαίδευσης στο χώρο εργασίας”. Επιπρόσθετα στα πλαίσια των πιλοτικών δράσεων θα πραγματοποιηθούν ημερίδες επικοινωνίας σε περιφερειακό επίπεδο με τη συμμετοχή εκπαιδευτικών και κοινωνικών φορέων, επιχειρήσεων, επιμελητηρίων κ.α. “Όπως έχει ήδη αναφερθεί έχει δημιουργηθεί ο «Πρότυπος Οδηγός για την Ανάπτυξη Τοπικών Συμφώνων Συνεργασίας», βάσει του οποίου ένα Πρότυπο Σύμφωνο Μαθητείας μπορεί να περιλαμβάνει δράσεις, που αντανακλούν το φάσμα συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Σε αυτό το πλαίσιο θα αναπτυχθούν και Δράσεις Προβολής της Μαθητείας- Δέσμευσης Επιχειρήσεων, όπως:

- **Περιεχόμενο επικοινωνίας:** πολλές επιχειρήσεις και ειδικότερα οι μικρομεσαίες είναι απρόθυμες να συμμετέχουν στα προγράμματα Μαθητείας καθώς δεν έχουν πεισθεί ότι υπάρχει καθαρό όφελος για αυτές. Οι εκστρατείες ενημέρωσης θα μπορούσαν να επικεντρωθούν στα άμεσα οφέλη που αποκομίζει η επιχείρηση σε επίπεδο γνώσης, παραγωγικότητας και παραγωγής. Η συμμετοχή των επιχειρήσεων στον θεσμό της Μαθητείας δημιουργεί οφέλη τόσο σε επίπεδο κλάδου όσο και τοπικής οικονομίας.
- **Κανάλια Επικοινωνίας:** οι δράσεις δημοσιότητας μπορούν να περιλαμβάνουν οργάνωση ημερίδας ή συνεδρίου για την Μαθητεία με την συμμετοχή των ανωτέρω εμπλεκόμενων φορέων. Παράλληλα η έννοια του «πρεσβευτή της Μαθητείας» θα μπορούσε να λειτουργήσει θετικά στην προώθηση της μαθητείας και στην εμπέδωση της προστιθέμενης αξίας της τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στους μαθητευόμενους.
- **Δράσεις για εύρεση επιχειρήσεων που θα αναλάβουν μαθητευόμενους** (θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί η τεχνογνωσία των δομών του ΟΑΕΔ για την εύρεση και προσέλκυση επιχειρήσεων). Τα Γραφεία Διασύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης λειτουργούν ήδη με αυτόν τον προσανατολισμό. Παράλληλα η ενεργητικότερη συμμετοχή των Επιμελητηρίων στην προσέλκυση των επιχειρήσεων για να προσλάβουν μαθητευόμενους κρίνεται απαραίτητη.

Ο προαναφερθείς στόχος επιδιώκεται και από τις **Συντονιστικές Επιτροπές Πρακτικής της Μαθητείας των ΚΠΑ του ΟΑΕΔ**. Μια από τις αρμοδιότητές τους είναι να οργανώνουν και να υλοποιούν δράσεις ενημέρωσης και ενεργοποίησης των επιχειρήσεων και να ενεργοποιούν τις επιχειρήσεις του Ιδιωτικού και Δημοσίου τομέα και τις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (ΚοινΣΕπ), για την προσέλκυση θέσεων μαθητείας, σε συνεργασία με επιμελητήρια ή και με κλαδικές οργανώσεις εργοδοτών και ενδιάμεσους φορείς, ιδιαιτέρως για πολύ μικρές και Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις και σε απομακρυσμένες και νησιωτικές περιοχές. Στο έργο της αυτό μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή των εκπαιδευτικών δομών.

Ε. Αξιοποίηση διεθνούς εμπειρίας και συνεργασιών. Για την αντιμετώπιση των σημαντικών προκλήσεων, ιδιαίτως σε επίπεδο Μαθητείας, σχεδιάζεται και θα επιδιωχθεί συνεργασία με αντίστοιχους φορείς σε Ευρωπαϊκό επίπεδο όπως:

- Developing e-learning environments for Master Craftsman and apprentice training based on the Ask System methodology (Ανταποδοτική υπηρεσία καταγραφής και ανάδειξης της μαστορικής των εργαζομένων της επιχείρησης και διάδοση μέρους της στον κλάδο).
- Mentorship - what makes it work. Περιλαμβάνει εργαλεία για να εμπλακούν μεγάλης ηλικίας εργαζόμενοι ή συνταξιούχοι στην κατάρτιση και/ή να καταθέσουν την εμπειρία τους. Ενδεικτικός στόχος της συνεργασίας θα είναι η δημιουργία στα σχολεία εργαλείων εκπαίδευσης των μεντόρων των επιχειρήσεων (ανταποδοτική υπηρεσία)
- **Enabling micro SMEs to engage in apprenticeship - Πρωτοβουλία προγράμματος από ΓΣΕΒΕ.** Στόχος να εμπλακεί το Υπουργείο Παιδείας ή οι Περιφερειακές Διευθύνσεις και τα σχολεία, **ώστε να προτείνουν ενεργό ρόλο των εκπαιδευτικών στη διαδικασία και να εξασφαλίσουν ασφάλεια για τους μαθητές, μη αναπαραγωγή του στρεβλού αναπτυξιακού μοντέλου και βιωσιμότητα πόρων.**
- **Creating a Network (s) of SMEs - Επειδή οι μικρές επιχειρήσεις δεν έχουν δυνατότητα να καλύψουν ευρύ αντικείμενο Μαθητείας, εξετάζεται ο τρόπος δημιουργίας δικτύων μεταξύ των επιχειρήσεων,** τα οποία θα καλύπτουν ευρύτερο αντικείμενο Μαθητείας πχ Υπεργολάβοι ΔΕΗ, προμηθευτές υλικών υδραυλικού, δίκτυο ψυκτικών από εγκαταστάσεις κτιρίων μέχρι βιομηχανική ψύξη, δίκτυα τουριστικών επιχειρήσεων (κατάλυμα, τουριστικό γραφείο, συνοδός, ναυτιλιακή εταιρία)
- Fostering cooperation between academic research and SMEs. Ενδεικτικός στόχος η εμπλοκή φοιτητών στα project πρώτης προσέγγισης για ενίσχυση των ανταποδοτικών υπηρεσιών.
- Integrating refugees and immigrants through apprenticeship. Με ενδεικτικό στόχο την αξιοποίηση τους ως μέντορες - εκπαιδευτές ιδιαίτως σε τομείς όπως Δομικοί (λιθοξόοι, στεγάδες, συγκολλήσεις κλπ)
- European network of intermediary organisations and training providers. Στόχος η ανάπτυξη αξιόπιστων ενδιάμεσων και στη Ελλάδα για να αντιμετωπίσουμε την ανεπάρκεια των ελληνικών επιχειρήσεων.
- Transnational cross- sectoral network - Στόχος η προσέλκυση μαθητών Μαθητείας από το εξωτερικό με προϋπόθεση συνεργασία και ενεργό συμμετοχή από περιφέρειες - τουριστικούς προορισμούς.

ΣΤ. Αξιολόγηση και ανατροφοδότηση. Η αξιολόγηση του θεσμού της Μαθητείας και του τρόπου εφαρμογής της θα γίνεται βάσει:

- των τελικών αποτελεσμάτων απορρόφησης στην αγορά εργασίας
- του συστήματος διασφάλισης ποιότητας των προγραμμάτων σπουδών
- των τεχνολογικών και οργανωσιακών δεικτών ετοιμότητας των επιχειρήσεων οι οποίοι αποτυπώνονται από διεθνείς οργανισμούς (ΟΟΣΑ, Innovation Index κλπ) και εθνικές μελέτες (ΓΣΕΒΕ κλπ)
- του επιπέδου εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού σε εθνικό και τοπικό επίπεδο και των τάσεων σύγκλισης ή απόκλισης της απασχόλησης ανά επίπεδο εκπαίδευσης, με τα διεθνή δεδομένα
- του επιπέδου ανταποδοτικότητας των σπουδών των αποφοίτων για τους ίδιους, όπως ενδεικτικά αποτυπώνεται από την αμοιβή των εργαζομένων ανάλογα με το εκπαιδευτικό τους επίπεδο, από τις τάσεις απασχόλησης ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης κλπ.

Τα ευρήματα της αξιολόγησης θα τροφοδοτούν το σύστημα Διακυβέρνησης της ΕΕΚ, όπως αναλυτικά περιγράφεται στη σχετική ενότητα 5.3.1, και ειδικότερα την Τεχνική Επιτροπή.

Ζ. Ανθρώπινο Δυναμικό. Για τις ανάγκες ανάπτυξης του θεσμού της Μαθητείας, θα πρέπει να εκτιμηθούν και οι ανάγκες σε προσωπικό που θα απαιτηθεί για να εφαρμοστεί ολοκληρωμένα και με ασφάλεια ο θεσμός της Μαθητείας. Αν και ο ανασχεδιασμός του ΕΠΑΛ λαμβάνει υπόψη του και την κάλυψη των θέσεων εκπαιδευτικών που θα στελεχώσουν το μεταλυκειακό 4ο έτος μαθητείας, προβλέπεται ότι θα απαιτηθεί να υπάρξουν και προσλήψεις εκπαιδευτικού προσωπικού.

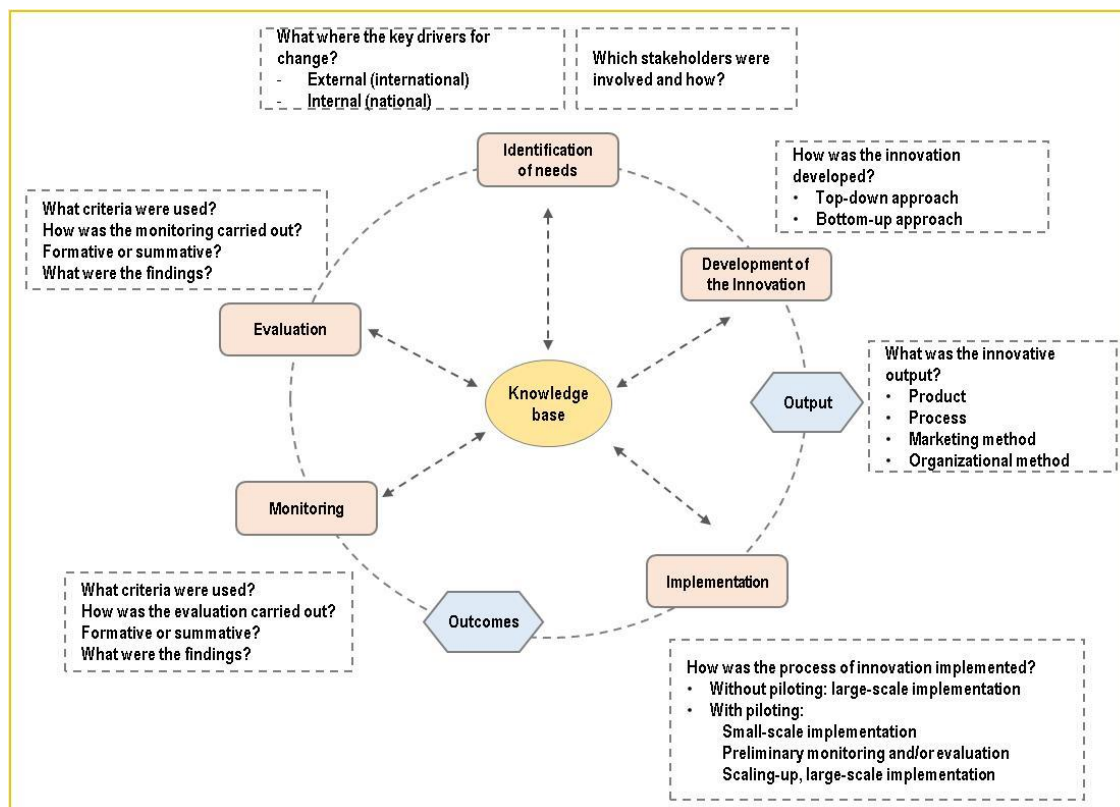
5.3.4 Ενίσχυση της Διασύνδεσης της ΕΕΚ με την Αγορά Εργασίας και την Κοινωνία

Σε γενικό επίπεδο, οι δομές ΕΕΚ σχεδιάζονται ανοικτές στην κοινωνία και την εργασία εγκαθιδρύοντας μια αμφίδρομη, ισότιμη και αμοιβαία επωφελή σχέση. Πρέπει να συγκεντρώνουν στους κόλπους τους τον πλούτο της κοινωνίας, της τεχνολογίας, της τέχνης κλπ, τόσο σε κλαδικό και τοπικό επίπεδο όσο και γενικότερα. Πρέπει να αντιλαμβάνονται τις εμπειρίες, τα προβλήματα και τις ανησυχίες και να αξιοποιούν τις δυνατότητες του περιβάλλοντός τους. Η προσέγγιση αυτή δεν αποτελεί καινοτομία καθώς το παιδαγωγικό της περιεχόμενο έχει εφαρμοστεί και μελετηθεί, πριν από πολλά χρόνια, με το σχολείο εργασίας και **βασίζεται στην παιδαγωγική προσέγγιση του Τζόν Ντιούι, που με το σύνθημά του "μάθηση στην πράξη (learning by doing)", επεσήμανε την παιδαγωγική και όχι μόνο, σπουδαιότητα των πρακτικών «απασχολήσεων», υποστηρίζοντας ότι το απομονωμένο από την κοινωνία σχολείο είναι ανίκανο να χρησιμοποιήσει την καθημερινή πείρα της ζωής και της εργασίας και έτσι επιβάλλει στους μαθητές μια επίπονη και καθόλου ενδιαφέρουσα εκπαίδευση⁴⁷.** Η συγκεκριμένη προσέγγιση όμως βρίσκεται σε μεγάλη

⁴⁷ Ντιούι Τζών (1982), Το σχολείο που μ' αρέσει, Αθήνα, Εκδόσεις Γλάρος.

απόσταση από την ελληνική πραγματικότητα και γι' αυτό θα αναπτυχθεί με συγκεκριμένη στρατηγική όπως προβλέπεται για την ανάπτυξη και διεύθυνση καινοτομιών⁴⁸ στην ΕΕΚ

ΜΟΝΤΕΛΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΥΣΤΗΜΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ⁴⁹

Ένα από τα βασικά μέτρα για τη σύνδεση με την κοινωνία αποτελεί η ευαισθητοποίηση που αναμένεται να αναπτυχθεί για την ενίσχυση του Κοινωνικού Ρόλου της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, μέσω της ενεργοποίησης όλων των τοπικών κοινωνικών δομών για την υποστήριξη των δομών της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, αλλά και της ΕΕΚ γενικότερα (αναλυτική περιγραφή στην ενότητα 5.3.2).

Με αυτόν το τρόπο θα αναδεικνύεται, θα ενισχύεται και θα “διορθώνεται” η ΕΕΚ και θα ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα με τη συμμετοχή ευρύτερων δυνάμεων της κοινωνίας, ενώ παράλληλα οι δομές της ΕΕΚ θα συνδιαλέγονται με την κοινωνία και

⁴⁸ Rogers E. (1995), *Diffusion of Innovations* (Fourth Edition), New York, The Free press

⁴⁹ OECD (2009), *Working out change - Systemic Innovation in Vocational Education and Training*, http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/working-out-change_9789264075924-en

την εργασία με στόχο τη βελτίωση και όχι την αναπαραγωγή των αρνητικών χαρακτηριστικών τους και θα συμβάλλουν, στο μέτρο των δυνατοτήτων τους, στην άμβλυση των αδυναμιών της παραγωγικής ανάπτυξης της χώρας. Βασική κατεύθυνση του Στρατηγικού Πλαισίου είναι η διασύνδεση με την εργασία και την κοινωνία να γίνει σταδιακά και με ασφάλεια τόσο όσον αφορά τους μαθητές και τους καταρτιζόμενους, όσο και όσον αφορά τα ΠΣ. Η διασύνδεση θα επιτευχθεί:

- με τη λειτουργία μηχανισμού διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας σε τοπικό και εθνικό επίπεδο
- μέσω του θεσμού της Μαθητείας σε όλα τα επίπεδα (κεντρικό, κλαδικό, τοπικό, επιχείρησης), καθώς: α) οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές θα αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο κατά τη διάρκεια της Μαθητείας, εποπτεύοντας τους μαθητευόμενους στο χώρο εργασίας και β) μέσω της πρόβλεψης των projects στους χώρους εργασίας
- μέσω σαφούς πρόβλεψης στο πλαίσιο ποιότητας οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές στη Μαθητεία να λειτουργούν ως πολλαπλασιαστές στους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές της δομής τους, για την κατανόηση των αναγκών της εργασίας και της κοινωνίας
- μέσω εισαγωγής projects στα εργαστηριακά μαθήματα όλων των τάξεων και τμημάτων με θέμα βασικές αυθεντικές επαγγελματικές δραστηριότητες (work-based learning)
- μέσω της δημιουργίας πλαισίου που επιτρέπει σταδιακά την εμπλοκή στις διαδικασίες εκπαίδευσης, ειδικών και επαγγελματιών με σκοπό τη μεταφορά της τεχνογνωσίας τους στις δομές εκπαίδευσης, σε πρώτη φάση με την αξιοποίηση εθελοντών συνταξιούχων επαγγελματιών και εκπαιδευτικών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Για την επίτευξη της διασύνδεσης της ΕΕΚ με την αγορά εργασίας και την κοινωνία, σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσει η λειτουργία του μηχανισμού διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας.

Η διάγνωση αναγκών της αγοράς εργασίας συνίσταται στον προσδιορισμό της προσφοράς και ζήτησης της εργασίας σε επαγγέλματα και σε δεξιότητες, ικανότητες και γνώσεις, σε εθνικό, περιφερειακό και κλαδικό επίπεδο, ως έχουν και όπως τείνουν να εξελιχθούν στο μέλλον και στον εντοπισμό των ενδεχόμενων αναντιστοιχιών μεταξύ προσφοράς και ζήτησης της εργασίας.

Ο μηχανισμός διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας αναπτύσσεται από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε συνεργασία με το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ), που αποτελεί τον επιστημονικά υπεύθυνο φορέα του Μηχανισμού, βάσει του Σχεδίου Δράσης που υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάιο του 2015 και εγκρίθηκε από τις υπηρεσίες της.

Σκοπός του Μηχανισμού είναι η εξαγωγή και παροχή αξιόπιστων δεδομένων, απαραίτητων τόσο για τον σχεδιασμό των πολιτικών απασχόλησης, επαγγελματικής

εκπαίδευσης και κατάρτισης και των πολιτικών ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού εν γένει όσο και για την πληροφόρηση του εργατικού δυναμικού και των επιχειρήσεων.

5.3.4.1 Θεσμοθέτηση του Μηχανισμού – Εμπλεκόμενοι Φορείς

Στη λειτουργία του μηχανισμού εμπλέκονται όλοι οι βασικοί συντελεστές, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι εκροές του μηχανισμού ανταποκρίνονται στις ανάγκες πληροφόρησης των φορέων, ότι η πληροφορία συγκεντρώνεται και στη συνέχεια διαβιβάζεται και είναι στη διάθεση όλων των φορέων που χαράσσουν πολιτικές ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού αλλά και στους κοινωνικούς εταίρους, στις επιχειρήσεις και στο ευρύ κοινό.

Ειδικότερα, ο μηχανισμός αποτελείται από τα ακόλουθα όργανα:

α) Επιτροπή Συντονισμού, που είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό, την οργάνωση και την ανάπτυξη του μηχανισμού και τον συντονισμό των δράσεων των φορέων που συγκεντρώνουν, διαχειρίζονται, αναλύουν και αξιοποιούν τα πρωτογενή και δευτερογενή δεδομένα που είναι απαραίτητα για την λειτουργία του μηχανισμού.

Η Επιτροπή Συντονισμού συγκροτείται από εκπροσώπους της κεντρικής διοίκησης, των Υπουργείων Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ως συντονιστή για την ανάπτυξη και λειτουργία του Μηχανισμού, του ΕΙΕΑΔ, επιστημονικά υπεύθυνου φορέα για τον Μηχανισμό, του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, αλλά και του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Επαγγελματικών Προσόντων (ΕΟΠΠΕΠ), της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδος, του ΟΑΕΔ καθώς και των κοινωνικών εταίρων που υπογράφουν τη Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ, ΣΕΤΕ).

β) Επιχειρησιακό Δίκτυο φορέων και οργανισμών, που σχετίζονται με τις εισροές και τις εκροές του Μηχανισμού και αναλαμβάνουν την υλοποίηση των απαραίτητων δραστηριοτήτων είτε για τη συγκέντρωση των δεδομένων είτε την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του Μηχανισμού.

Ο Μηχανισμός αντλεί τα δεδομένα που απαιτούνται για την λειτουργία του από το Δίκτυο φορέων, στο οποίο συμμετέχουν οι εξής:

α) το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, β) το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού, γ) το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, δ) το Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, ε) η Ελληνική Στατιστική Αρχή, στ) ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), ζ) ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Επαγγελματικών Προσόντων (ΕΟΠΠΕΠ), η) οι Περιφέρειες της χώρας, θ) οι Κοινωνικοί Εταίροι που υπογράφουν τη Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ, ΣΕΤΕ), **ι) φορείς των οποίων οι δραστηριότητες δύνανται να συμβάλουν στην λειτουργία του Μηχανισμού, ιδίως, ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια.**

Ειδικότερα:

α. Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης/ Διεύθυνση Απασχόλησης ως συντονιστής για την ανάπτυξη και λειτουργία του Μηχανισμού διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, καθορίζει τις εισροές και τις εκροές του Μηχανισμού σύμφωνα με τις αποφάσεις της Επιτροπής Συντονισμού και εποπτεύει την υλοποίηση των απαραίτητων δραστηριοτήτων. Το πληροφοριακό σύστημα ΕΡΓΑΝΗ του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης παρέχει στον Μηχανισμό στοιχεία για τις ροές μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα σε επαγγελματικό, κλαδικό και περιφερειακό επίπεδο.

β. Το ΕΙΕΑΔ ως επιστημονικά υπεύθυνος φορέας για την ανάπτυξη και λειτουργία του Μηχανισμού Διάγνωσης είναι αρμόδιο για το συντονισμό των μεθοδολογικών προσεγγίσεων, το σχεδιασμό της μεθοδολογίας του μηχανισμού τόσο της συνολικής όσο και της μεθοδολογίας συλλογής δεδομένων από τα μέλη του δικτύου και για το συντονισμό του επιστημονικού έργου της συλλογής, επεξεργασίας και αξιολόγησης των δεδομένων που αποστέλλονται από τους φορείς που συμμετέχουν στο δίκτυο.

γ. Το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων συμβάλλει στην παροχή δεδομένων στο Μηχανισμό σχετικά με τα θέματα αρμοδιότητάς του καθώς στον καθορισμό των εκροών του, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές διατάξεις περί προστασίας του απορρήτου. Ενδεικτικά παρέχει στο ΕΙΕΑΔ χρονοσειρές δεδομένων αποφοίτων Δημοτικού, Γυμνασίου, Λυκείου, Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, Πανεπιστήμια/Πολυτεχνεία, ΑΣΚΤ), κατόχων Μάστερ, Διδακτορικού, αποφοίτων δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης ανά ειδικότητα, αποφοίτων και αποφοίτων που έλαβαν πιστοποίηση ΙΕΚ (δημόσια και ιδιωτικά) ανά ειδικότητα, αποφοίτων Ανώτατης Εκπαίδευσης ανά τμήμα, αποφοίτων μεταπτυχιακών τίτλων ανά τμήμα, αποφοίτων διδακτορικών τίτλων ανά τμήμα, τίτλων αναγνώρισης από το ΔΟΑΤΑΠ ανά επίπεδο και τμήμα, αποφοίτων ιδιωτικών κολλεγίων ανά ειδικότητα, αποφοίτων ειδικής αγωγής ανά κατηγορία και βαθμίδα εκπαίδευσης, αποφοίτων ειδικών σχολείων (μουσικά, κ.λπ.), μελέτες απορροφητικότητας στην αγορά εργασίας αποφοίτων διαφόρων σχολών και βαθμίδων.

δ. Το Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, συμβάλλει στην ανάπτυξη του Μηχανισμού παρέχοντας δεδομένα στο Δίκτυο σχετικά με τα θέματα αρμοδιότητάς του, ιδίως, αναφορικά με την Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, καθώς και στον καθορισμό των εκροών του.

ε. Η Ελληνική Στατιστική Αρχή παρέχει στοιχεία από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού που αφορούν τον δυναμισμό/την ανθεκτικότητα επαγγελματιών/κλάδων/εκπαιδευτικών επιπέδων και τις αναντιστοιχίες που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Επίσης παρέχει πρωτογενή στοιχεία από την Έρευνα Κενών Θέσεων Εργασίας που αφορούν στις κενές θέσεις εργασίας σε κλαδικό και επαγγελματικό επίπεδο.

στ. Ο Ο.Α.Ε.Δ παρέχει στοιχεία για την ανεργία, υπό τη μορφή στατιστικών αναφορών, ιδίως, βασικά χαρακτηριστικά των εγγεγραμμένων ανέργων, κατά φύλο, αναλυτικές ηλικιακές ομάδες, εκπαιδευτικό επίπεδο, οικογενειακή κατάσταση και εθνικότητα, διάρκεια ανεργίας, για το σύνολο της Χώρας, κατανομή Εγγεγραμμένων Ανέργων ανά Διοικητική Περιφέρεια, κατανομή Εγγεγραμμένων Ανέργων ανά

Περιφερειακή Ενότητα και Περιφέρεια, Ανάλυση Εγγεγραμμένων Ανέργων ανά Μονοψήφιο και Διψήφιο ΣΤΕΠ'92, στοιχεία Κενών Θέσεων, στο Σύνολο χώρας και ανά Διοικητική Περιφέρεια. Επίσης, συμβάλλει στον καθορισμό των εκροών του συστήματος σε σχέση με τις επιχειρησιακές του ανάγκες.

η. Οι Περιφέρειες, υποβάλουν στο Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας τις διαθέσιμες μελέτες, έρευνες και εμπειρογνωμοσύνες για την περιοχή ευθύνης τους. Επίσης, όταν αυτό απαιτείται, για τις ανάγκες του εθνικού μηχανισμού, με βάση τη μεθοδολογία που συμφωνείται με το ΕΙΕΑΔ συγκεντρώνουν δεδομένα που αφορούν ιδίως το αναπτυξιακό προφίλ της Περιφέρειας, το εργατικό δυναμικό, τον προσδιορισμό των αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα της αγοράς εργασίας σε Περιφερειακό επίπεδο. Οι Περιφέρειες αλληλεπιδρούν με την κεντρική διοίκηση προκειμένου να διασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων που αναλαμβάνονται, ώστε με τη σταδιακή ενίσχυση της συμμετοχής τους και την ανταλλαγή τεχνογνωσίας, να διασφαλισθεί η σταθερή συνέργεια των παρεμβάσεων σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Οι Περιφέρειες που έχουν αναπτύξει Μηχανισμούς διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας μεριμνούν για τη σύνδεση και διαλειτουργικότητα τους με τον Εθνικό Μηχανισμό διάγνωσης.

θ. Οι κοινωνικοί εταίροι, με βάση μεθοδολογία που συμφωνείται με το ΕΙΕΑΔ διεξάγουν ιδίως ερευνητικές δράσεις (έρευνες εργοδοτών και εργαζομένων), συγκεντρώνουν δεδομένα, ιδίως για τις ανάγκες σε δεξιότητες σε κλαδικό και επαγγελματικό επίπεδο, οι οποίες καλύπτουν τα κενά πληροφόρησης που διαπιστώνονται στις υπάρχουσες πηγές πληροφόρησης για τα ζητήματα της διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας.

Οι φορείς των οποίων οι δραστηριότητες δύνανται να συμβάλουν στην λειτουργία του Μηχανισμού, ιδίως, ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια.

5.3.4.1 Θεσμοθέτηση του Μηχανισμού – Εμπλεκόμενοι Φορείς

Στη λειτουργία του μηχανισμού εμπλέκονται όλοι οι βασικοί συντελεστές ώστε να διασφαλίζεται ότι οι εκροές του μηχανισμού ανταποκρίνονται στις ανάγκες πληροφόρησης των φορέων, ότι η πληροφορία συγκεντρώνεται και στη συνέχεια διαβιβάζεται και είναι στη διάθεση όλων των φορέων που χαράσσουν πολιτικές ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού αλλά και στους κοινωνικούς εταίρους, στις επιχειρήσεις και στο ευρύ κοινό.

Ειδικότερα, ο μηχανισμός αποτελείται από τα ακόλουθα όργανα:

α) **Επιτροπή Συντονισμού**, που είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό, την οργάνωση και την ανάπτυξη του μηχανισμού και τον συντονισμό των δράσεων των φορέων που συγκεντρώνουν, διαχειρίζονται, αναλύουν και αξιοποιούν τα πρωτογενή και δευτερογενή δεδομένα που είναι απαραίτητα για την λειτουργία του μηχανισμού.

Η Επιτροπή Συντονισμού συγκροτείται από εκπροσώπους της κεντρικής διοίκησης, των Υπουργείων Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ως συντονιστή για την ανάπτυξη και λειτουργία του Μηχανισμού, του ΕΙΕΑΔ, επιστημονικά υπεύθυνου φορέα για τον Μηχανισμό, του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και

Τουρισμού, αλλά και του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Επαγγελματικών Προσόντων (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.), της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδος, του Ο.Α.Ε.Δ. καθώς και των κοινωνικών εταίρων που υπογράφουν τη Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ, ΣΕΤΕ).

β) **Επιχειρησιακό Δίκτυο φορέων και οργανισμών**, που σχετίζονται με τις εισροές και τις εκροές του Μηχανισμού και αναλαμβάνουν την υλοποίηση των απαραίτητων δραστηριοτήτων είτε για τη συγκέντρωση των δεδομένων είτε την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του Μηχανισμού.

Ο Μηχανισμός αντλεί τα δεδομένα που απαιτούνται για την λειτουργία του από το Δίκτυο φορέων, στο οποίο συμμετέχουν οι εξής:

α) το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, β) το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού, γ) το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, δ) το Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, ε) η Ελληνική Στατιστική Αρχή, στ) ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.), ζ) ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Επαγγελματικών Προσόντων (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.), η) οι Περιφέρειες της χώρας, θ) οι Κοινωνικοί Εταίροι που υπογράφουν τη Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ, ΣΕΤΕ), ι) φορείς των οποίων οι δραστηριότητες δύνανται να συμβάλουν στην λειτουργία του Μηχανισμού, ιδίως, ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια.

Ειδικότερα:

α. Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης/ Διεύθυνση Απασχόλησης ως συντονιστής για την ανάπτυξη και λειτουργία του Μηχανισμού διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, καθορίζει τις εισροές και τις εκροές του Μηχανισμού σύμφωνα με τις αποφάσεις της Επιτροπής Συντονισμού και εποπτεύει την υλοποίηση των απαραίτητων δραστηριοτήτων. Το πληροφοριακό σύστημα ΕΡΓΑΝΗ του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης παρέχει στον Μηχανισμό στοιχεία για τις ροές μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα σε επαγγελματικό, κλαδικό και περιφερειακό επίπεδο.

β. Το ΕΙΕΑΔ ως επιστημονικά υπεύθυνος φορέας για την ανάπτυξη και λειτουργία του Μηχανισμού Διάγνωσης είναι αρμόδιο για το συντονισμό των μεθοδολογικών προσεγγίσεων, το σχεδιασμό της μεθοδολογίας του μηχανισμού τόσο της συνολικής όσο και της μεθοδολογίας συλλογής δεδομένων από τα μέλη του δικτύου και για το συντονισμό του επιστημονικού έργου της συλλογής, επεξεργασίας και αξιολόγησης των δεδομένων που αποστέλλονται από τους φορείς που συμμετέχουν στο δίκτυο.

γ. Το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων συμβάλλει στην παροχή δεδομένων στο Μηχανισμό σχετικά με τα θέματα αρμοδιότητάς του καθώς στον καθορισμό των εκροών του, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές διατάξεις περί προστασίας του απορρήτου. Ενδεικτικά παρέχει στο ΕΙΕΑΔ χρονοσειρές δεδομένων αποφοίτων Δημοτικού, Γυμνασίου, Λυκείου, Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, Πανεπιστήμια/Πολυτεχνεία, ΑΣΚΤ), ΜΑ, Διδακτορικού, αποφοίτων δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης ανά ειδικότητα, αποφοίτων και αποφοίτων που έλαβαν

πιστοποίηση ΙΕΚ (δημόσια και ιδιωτικά) ανά ειδικότητα, αποφοίτων Ανώτατης Εκπαίδευσης ανά τμήμα, αποφοίτων μεταπτυχιακών τίτλων ανά τμήμα, αποφοίτων διδακτορικών τίτλων ανά τμήμα, τίτλων αναγνώρισης από το ΔΟΑΤΑΠ ανά επίπεδο και τμήμα, αποφοίτων ιδιωτικών κολλεγίων ανά ειδικότητα, αποφοίτων ειδικής αγωγής ανά κατηγορία, αποφοίτων ειδικών σχολείων (μουσικά, κ.λπ.) και βαθμίδα εκπαίδευσης, μελέτες απορροφητικότητας στην αγορά εργασίας αποφοίτων διαφόρων σχολών και βαθμίδων.

δ. Το Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, συμβάλλει στην ανάπτυξη του Μηχανισμού παρέχοντας δεδομένα στο Δίκτυο σχετικά με τα θέματα αρμοδιότητάς του, ιδίως, αναφορικά με την εθνική στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης, καθώς και στον καθορισμό των εκροών του.

ε. Η Ελληνική Στατιστική Αρχή παρέχει στοιχεία από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού που αφορούν τον δυναμισμό/την ανθεκτικότητα επαγγελματιών/κλάδων/εκπαιδευτικών επιπέδων και τις αναντιστοιχίες που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Επίσης, παρέχει πρωτογενή στοιχεία από την Έρευνα Κενών Θέσεων Εργασίας που αφορούν στις κενές θέσεις εργασίας σε κλαδικό και επαγγελματικό επίπεδο.

στ. Ο Ο.Α.Ε.Δ παρέχει στοιχεία για την ανεργία υπό τη μορφή στατιστικών αναφορών, ιδίως, βασικά χαρακτηριστικά των εγγεγραμμένων ανέργων, κατά φύλο, αναλυτικές ηλικιακές ομάδες, εκπαιδευτικό επίπεδο, οικογενειακή κατάσταση και εθνικότητα, διάρκεια ανεργίας, για το σύνολο της Χώρας, κατανομή Εγγεγραμμένων Ανέργων ανά Διοικητική Περιφέρεια, κατανομή Εγγεγραμμένων Ανέργων ανά Περιφερειακή Ενότητα και Περιφέρεια, Ανάλυση Εγγεγραμμένων Ανέργων ανά Μονοψήφιο και Διψήφιο ΣΤΕΠ'92, στοιχεία Κενών Θέσεων, στο Σύνολο Χώρας και ανά Διοικητική Περιφέρεια. Επίσης, συμβάλλει στον καθορισμό των εκροών του συστήματος σε σχέση με τις επιχειρησιακές του ανάγκες.

η. Οι Περιφέρειες, υποβάλουν στο Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας τις διαθέσιμες μελέτες, έρευνες και εμπειρογνωμοσύνες για την περιοχή ευθύνης τους. Επίσης, όταν αυτό απαιτείται, για τις ανάγκες του εθνικού μηχανισμού, με βάση τη μεθοδολογία που συμφωνείται με το ΕΙΕΑΔ συγκεντρώνουν δεδομένα που αφορούν ιδίως το αναπτυξιακό προφίλ της Περιφέρειας, το εργατικό δυναμικό, τον προσδιορισμό των αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα της αγοράς εργασίας σε Περιφερειακό επίπεδο. Οι Περιφέρειες αλληλεπιδρούν με την κεντρική διοίκηση προκειμένου να διασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων που αναλαμβάνονται, ώστε με τη σταδιακή ενίσχυση της συμμετοχής τους και την ανταλλαγή τεχνογνωσίας, να διασφαλισθεί η σταθερή συνέργεια των παρεμβάσεων σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Οι Περιφέρειες που έχουν αναπτύξει Μηχανισμούς διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας μεριμνούν για τη σύνδεση και διαλειτουργικότητα τους με τον Εθνικό Μηχανισμό διάγνωσης.

θ. Οι κοινωνικοί εταίροι, με βάση μεθοδολογία που συμφωνείται με το ΕΙΕΑΔ διεξάγουν ιδίως ερευνητικές δράσεις (έρευνες εργοδοτών και εργαζομένων), συγκεντρώνουν δεδομένα ιδίως για τις ανάγκες σε δεξιότητες σε κλαδικό και επαγγελματικό επίπεδο, που καλύπτουν τα κενά πληροφόρησης που διαπιστώνονται

στις υπάρχουσες πηγές πληροφόρησης για τα ζητήματα της διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας.

Οι φορείς των οποίων οι δραστηριότητες δύνανται να συμβάλουν στην λειτουργία του Μηχανισμού, ιδίως, ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια.

5.4.3.2. Η μεθοδολογία του Μηχανισμού Διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας

Το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού έχει αναπτύξει τη μεθοδολογία του μηχανισμού διάγνωσης. Συγκεκριμένα η βασική μεθοδολογική προσέγγιση που υιοθετείται είναι ολιστική, η οποία αξιοποιεί πολλαπλές πηγές δεδομένων και μεθόδων ανάλυσης, με στόχο την παροχή όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστης πληροφόρησης.

Σε εθνικό επίπεδο πραγματοποιούνται αναλύσεις στατιστικών δεδομένων της ΕΛΣΤΑΤ, του Ο.Α.Ε.Δ. και του Συστήματος Εργάνη. Από την ΕΛΣΤΑΤ αξιοποιούνται τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού και της Έρευνας Κενών Θέσεων Εργασίας, από τον Ο.Α.Ε.Δ. αξιοποιούνται τα στοιχεία εγγεγραμμένης ανεργίας και από το Σύστημα Εργάνη αναλύονται οι ροές μισθωτής απασχόλησης.

Επίσης, αξιοποιούνται τα αποτελέσματα πρωτογενών δεδομένων από τους κοινωνικούς εταίρους και τις περιφέρειες βάσει της μεθοδολογίας που έχει δοθεί στους ανωτέρω φορείς από το ΕΙΕΑΔ.

5.4.3.3. Λειτουργία Βάσης δεδομένων Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών – Πλατφόρμα πληροφόρησης

Αναπόσπαστο τμήμα του μηχανισμού διάγνωσης αποτελεί η Βάση Δεδομένων και η Πλατφόρμα Πληροφόρησης.

Η συγκέντρωση των εισροών και των εκροών του Συστήματος Διάγνωσης σε μια κεντρική βάση δεδομένων είναι απαραίτητη για τη σταθερότητα λειτουργίας του συστήματος και τη διάχυση της πληροφόρησης.

Στη βάση δεδομένων συγκεντρώνονται ηλεκτρονικά όλα τα στοιχεία που αξιοποιούνται για τον υπολογισμό συμπερασμάτων, βιβλιογραφικές αναφορές καθώς και τα αποτελέσματα-παραδοτέα του Συστήματος.

Παράλληλα δημιουργείται πλατφόρμα μέσω της οποίας συλλέγεται πληροφόρηση από άτομα και επιχειρήσεις για τις αναντιστοιχίες στην αγορά εργασίας και αποτελεί έναν ηλεκτρονικό χώρο/πεδίο (ιστοσελίδα) όπου παρέχεται η εύληπτη παρουσίαση των βασικών στατιστικών μεγεθών της αγοράς και κυρίως ποσοτικά στοιχεία για τις βασικές διαστάσεις της προσφοράς και ζήτησης εργασίας σε κλαδικό, επαγγελματικό επίπεδο, καθώς και σε επίπεδο δεξιοτήτων.

5.4.3.4. Σύνθεση των αποτελεσμάτων του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών- Δημοσιότητα Αξιοποίηση της πληροφορίας

Το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού εκπονεί Ετήσια Έκθεση με τα αποτελέσματα του μηχανισμού διάγνωσης.

Οι εκροές του συστήματος απευθύνονται προς τρεις ομάδες. Καταρχήν στους φορείς ανάπτυξης πολιτικών ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού. Οι φορείς αυτοί συμμετέχουν ενεργά στο μηχανισμό εισροών και εκροών του συστήματος, επομένως μοιράζονται την ευθύνη για την λειτουργία του μηχανισμού, την παραγωγή των αποτελεσμάτων του και την αξιοποίησή τους. Οι εκροές του μηχανισμού είναι μία πηγή πληροφόρησης για την ανάπτυξη πολιτικών ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού, ενώ υπάρχουν και άλλα δεδομένα και πολιτικές προτεραιότητες που καθορίζουν το σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων.

Η διάχυση της πληροφόρησης του μηχανισμού προβλέπεται ρητά μέσα από μια τυπική διαδικασία.

Η ετήσια Έκθεση του ΕΙΕΑΔ υποβάλλεται στη Συντονιστική Επιτροπή και στη συνέχεια μέσω του Υπουργού Εργασίας στην Εθνική Επιτροπή Απασχόλησης, στην οποία μετέχουν οι γενικοί γραμματείς των παραγωγικών υπουργείων, εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης και των κοινωνικών εταίρων.

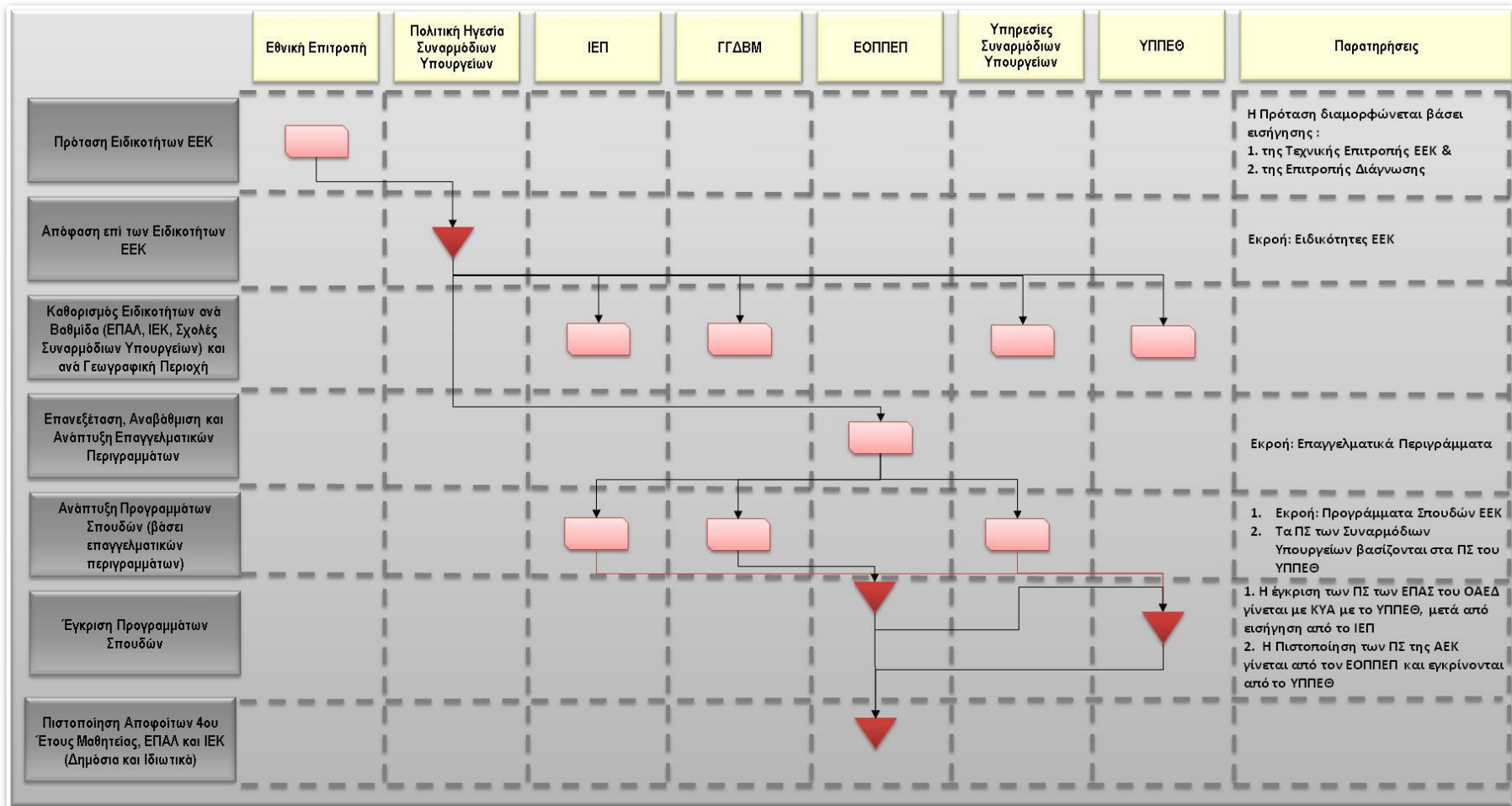
Η έκθεση αναρτάται επίσης στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εργασίας και του ΕΙΕΑΔ, και είναι διαθέσιμη στις επιχειρήσεις, στους παρόχους κατάρτισης αλλά και στο ευρύ κοινό.

5.4.3.5. Αξιοποίηση των εκροών του Μηχανισμού Διάγνωσης

Όσον αφορά την αξιοποίηση των εκροών του Μηχανισμού Διάγνωσης από τα υποσυστήματα της ΕΕΚ, προβλέπεται συγκεκριμένη διαδικασία, η οποία θα συνδέεται με τη διακυβέρνηση του συστήματος ΕΕΚ. Τα τρία ζητήματα τα οποία κατά κύριο λόγο σχετίζονται με τις εκροές του μηχανισμού διάγνωσης είναι ο προσδιορισμός των ειδικοτήτων της ΕΕΚ, η αναβάθμιση ή δημιουργία νέων Επαγγελματικών Περιγραμμάτων και Προγραμμάτων Σπουδών και κατ' επέκταση η Πιστοποίηση. Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται σχηματικά η διαδικασία αξιοποίησης των εκροών του Μηχανισμού Διάγνωσης στα πλαίσια της ΕΕΚ:

Διάγραμμα Ροής Αξιοποίησης Εκροών Μηχανισμού Διάγνωσης

Προσδιορισμός Ειδικοτήτων ΕΕΚ

Η πρώτη φάση της διαδικασίας θα περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των ειδικοτήτων της ΕΕΚ, γεωγραφικά και ανά βαθμίδα. Η συγκεκριμένη διαδικασία, πρέπει να διεξάγεται με βάση την ολιστική προσέγγιση της ΕΕΚ, αρχή που διακατέχει ολόκληρη την παρούσα στρατηγική. Για αυτό το σκοπό μια από τις βασικές αρμοδιότητες της Εθνικής Επιτροπής του Συστήματος Διακυβέρνησης της ΕΕΚ (βλέπε ενότητα 5.3.1.) θα είναι η εισήγηση για τις ειδικότητες της ΕΕΚ. Η εισήγηση της Εθνικής επιτροπής θα βασίζεται στις εκροές της Τεχνικής Επιτροπής και της Επιτροπής Διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας. Η Τεχνική Επιτροπή θα αξιοποιεί πολυπαραμετρικά δεδομένα (π.χ. ζήτηση των υπαρχόντων ειδικοτήτων, εισηγήσεις Περιφερειακών Επιτροπών ΕΕΚ, αξιοποίηση υπάρχοντος ανθρώπινου δυναμικού και υλικοτεχνικών υποδομών). Για τις ανάγκες της συγκεκριμένης αρμοδιότητας η Τεχνική Επιτροπή θα έχει διευρυμένη σύνθεση και θα αποτελείται, εκτός από τα μόνιμα μέλη της, και από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., ΙΕΠ, καθώς και από τις αντίστοιχες υπηρεσίες των συναρμόδιων Υπουργείων τα οποία λειτουργούν σχολές ΕΕΚ. Παράλληλα, υπενθυμίζεται ότι η Τεχνική Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει μια ad hoc επιτροπή εμπειρογνομόνων που θα έχει υποστηρικτικό ρόλο στη συγκεκριμένη διαδικασία. Η εισήγηση, αφού εγκριθεί από την Εθνική Επιτροπή, θα κατατεθεί στα αρμόδια Υπουργεία για τη λήψη της τελικής απόφασης. Αφού προσδιοριστούν οι ειδικότητες σε εθνικό επίπεδο, θα κληθούν οι αρμόδιες υπηρεσίες (βλέπε διάγραμμα) να οριστικοποιήσουν τις ειδικότητες σε περιφερειακό/ τοπικό επίπεδο (πάντα με βάση τις εκάστοτε τοπικές ανάγκες).

Ανάπτυξη/ Επικαιροποίηση/ Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων

Με βάση τα αποτελέσματα της προηγούμενης φάσης, δημιουργείται ο τελικός κατάλογος των προς ανάπτυξη/επικαιροποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων και διαβιβάζεται από την Τεχνική Επιτροπή στον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., προκειμένου να προβεί σε προκήρυξη για την ανάπτυξη/επικαιροποίηση αυτών.

Ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. μεριμνά ώστε η διαδικασία ανάπτυξης/επικαιροποίησης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων και κατόπιν πιστοποίησης αυτών, να είναι συνεχής και ανοικτή :

1. τόσο σε ότι αφορά στα/στις επαγγέλματα/ειδικότητες που προκύπτουν με βάση την παραπάνω διαδικασία,
2. όσο και σε ότι αφορά στα/ις επαγγέλματα/ειδικότητες που προτείνονται ανεξάρτητα από αυτή (πχ. απευθείας από κοινωνικούς εταίρους, παράγοντες αγοράς εργασίας, κλπ.) και υπό την προϋπόθεση ότι τεκμηριώνεται επαρκώς η ανάγκη ανάπτυξης/τροποποίησης Επαγγελματικού Περιγράμματος (πχ. ανταποκρίνεται σε ειδικότητα αιχμής, υπάρχει ικανό αναπτυξιακό ενδιαφέρον που όμως πιθανόν να μην αποτυπώθηκε στις έρευνες ΕΙΕΑΔ, ανταποκρίνεται σε επείγουσα ανάγκη σε τοπικό επίπεδο).

Στη συνέχεια ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. προκηρύσσει την ανάπτυξη/επικαιροποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων για όσα/ες επαγγέλματα/ειδικότητες με βάση την προβλεπόμενη διαδικασία (θεσμικό πλαίσιο):

1. Η ανάπτυξη/επικαιροποίηση γίνεται με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων.
2. Η ανάπτυξη/επικαιροποίηση περιλαμβάνει (μεταξύ άλλων)
  - I. την αποτύπωση των απαιτούμενων Γνώσεων, Δεξιοτήτων και Ικανοτήτων με στόχο την ανάδειξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων,
  - II. την καταγραφή των μεθόδων αξιολόγησης για την επίτευξη των εν λόγω μαθησιακών αποτελεσμάτων, και
  - III. τη διασύνδεση με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (όπου αυτό είναι αναγκαίο/εφικτό)
3. Η πιστοποίηση γίνεται από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.

Στα πλαίσια του διαλόγου που έχει ήδη ξεκινήσει στο ΥΠΠΕΘ σχετικά με την αναβάθμιση της πιστοποίησης, σχεδιάζεται η Αναμόρφωση του Συστήματος Πιστοποίησης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων, ούτως ώστε:

- Να ενσωματώνεται στο Επαγγελματικό Περίγραμμα και συνακόλουθα να πιστοποιείται, ως αναπόσπαστο τμήμα αυτού ένα Πλαίσιο Προδιαγραφών Προγράμματος, ως «ένα κανονιστικό έγγραφο (ή σύνολο εγγράφων) που θέτει το πλαίσιο απόκτησης μαθησιακών εμπειριών. Ανάλογα με το εθνικό πλαίσιο, τον τύπο εκπαίδευσης/κατάρτισης και τον φορέα παροχής τα curricula είναι δυνατόν - μεταξύ άλλων- να προσδιορίζουν τα μαθησιακά αποτελέσματα, το αντικείμενο, το περιεχόμενο, το πλαίσιο και τη διάρκεια της μάθησης καθώς και τις μεθόδους εκπαίδευσης και αξιολόγησης, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό.
- Να αποτυπώνονται στο ανωτέρω Πλαίσιο Προδιαγραφών Προγράμματος τα αναμενόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα καθώς και η Μεθοδολογία Αξιολόγησης καθώς και οι προδιαγραφές του εκπαιδευτικού πλαισίου, οι προϋποθέσεις υλοποίησης και διασφάλισης ποιότητας (θεματικές ενότητες, σενάρια κατάρτισης, προσόντα εκπαιδευτών, βιβλιογραφία)
- Να ακολουθείται μία ευέλικτη διαδικασία, τόσο κατά την ανάπτυξη όσο και κατά την πιστοποίηση, ώστε να είναι δυνατή η ταχεία ανταπόκριση στις τρέχουσες εξελίξεις και διαρθρωτικές προσαρμογές ανά επαγγελματικό κλάδο. Η διαδικασία ανάπτυξης και πιστοποίησης να μπορεί να εκκινεί (και) με πρωτοβουλία των πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων οργάνων εκπροσώπησης του επαγγέλματος/ειδικότητας

Επίσης, προβλέπεται να μελετηθεί η δυνατότητα θεσμοθέτησης της παροχής δικαιώματος ανάπτυξης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων και σε φορείς/σχήματα πέραν του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, που απαιτεί εκπροσώπηση/συνεργασία με τριτοβάθμιες αντιπροσωπευτικές ενώσεις εργοδοτών και εργαζομένων, με στόχο την επιτάχυνση της διαδικασίας εκπόνησης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων. Είναι προφανές ότι οι φορείς/σχήματα αυτά θα πρέπει να ικανοποιούν συγκεκριμένα

κριτήρια «τεχνικής επάρκειας», τα οποία θα αναπτυχθούν από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. (αρμόδιος φορέας) επιθυμητά σε συνέχεια, και διαβούλευσης.

Τέλος, εξετάζεται η σκοπιμότητα ανάπτυξης νέου και σαφέστερου Μεθοδολογικού Οδηγού Εκπόνησης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων, που θα συνοδεύεται και από «τυποποιημένο λεξιλόγιο» για την περιγραφή των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων και θα συμβάλλει στην ομοιογένεια των περιγραμμάτων που θα αναπτυχθούν.

Αναβάθμιση/ ανάπτυξη Προγραμμάτων Σπουδών

Υπό τον συντονισμό της Τεχνικής Επιτροπής και κατά περίπτωση με βάση το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την τυπική εκπαίδευση, καθώς και τη μη τυπική και άτυπη μάθηση η Διεύθυνση Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, η ΓΓΔΒΜ, το ΙΕΠ και οι αδειοδοτημένοι πάροχοι Κατάρτισης διαμορφώνουν Προγράμματα ή Οδηγούς Σπουδών. Αυτά βασίζονται στα Πιστοποιημένα Επαγγελματικά Περιγράμματα, τα οποία με τη σειρά τους έχουν οικοδομηθεί χρησιμοποιώντας τα μαθησιακά αποτελέσματα.

Προγράμματα Σπουδών (ΠΣ) ΕΠΑΛ

Τα ΠΣ των ΕΠΑΛ (συμπεριλαμβάνονται τα ΠΣ Μαθητείας) διαμορφώνονται μέσω συνεργασίας της Διεύθυνσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του ΥΠΠΕΘ και του ΙΕΠ. Με βάση τις κατευθύνσεις που έχουν δοθεί, το ΙΕΠ προκηρύσσει διαδικασία κατάρτισης ΠΣ⁵⁰, ώστε μέσω μητρώου να δημιουργηθούν οι αρμόδιες επιστημονικές ομάδες. Στη συνέχεια τα ΠΣ εγκρίνονται με Υπουργική Απόφαση που εκδίδει η Διεύθυνση Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του ΥΠΠΕΘ.

Προγράμματα Σπουδών Αρχικής Κατάρτισης

Τα προγράμματα σπουδών της αρχικής κατάρτισης αποτυπώνονται στους αντίστοιχους οδηγούς σπουδών, ανά ομάδα προσανατολισμού επαγγελματών, τομέα ή ειδικότητα. Ο οδηγός σπουδών κάθε ειδικότητας περιλαμβάνει σαφές επαγγελματικό προφίλ και μαθησιακά αποτελέσματα που αναλύονται σε γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες κατά μάθημα και ειδικότητα, πιστωτικές μονάδες, και κατάταξης υποψηφίων. Επίσης, περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα με διδακτέα ύλη θεωρητικής ή εργαστηριακής ενότητας, διαμορφωμένη σύμφωνα με τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα κάθε μαθήματος, τα προσόντα των εκπαιδευτών, τις μεθόδους διδασκαλίας, τον εξοπλισμό, τις μεθόδους αξιολόγησης των επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, όπως και τα μέσα διδασκαλίας. Τα προγράμματα σπουδών, ανά ειδικότητα, της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, διαμορφώνονται και ετοπτεύονται ως προς την εφαρμογή τους από τη Γ.Γ.Δ.Β.Μ. και συγκεκριμένα το Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα προγράμματα σπουδών της ΑΕΚ θα πιστοποιούνται βάσει κατάλληλων κριτηρίων. Ενδεικτικά αναφέρονται: στόχοι προγ/τος κατάλληλοι για το είδος και το επίπεδο της κατάρτισης, σαφής καθορισμός της αξιολόγησης των επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, σύνδεση του προγράμματος με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, κ.λπ). Με

⁵⁰ Προβλέπεται θεσμοθέτηση της συγκεκριμένης διαδικασίας.

αντίστοιχο τρόπο αναπτύσσονται και τα προγράμματα σπουδών που προορίζονται για την κάλυψη των αναγκών της Μαθητείας.

Προγράμματα Σπουδών δομών ΕΕΚ που ανήκουν σε άλλα Υπουργεία

Τα Προγράμματα Σπουδών των ΕΠΑΣ - Μαθητείας Ο.Α.Ε.Δ., αναπτύσσονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ., με βάση το κοινό πλαίσιο ποιότητας ΠΣ (βλέπε παράρτημα) και τα αντίστοιχα ΠΣ του Υπουργείου Παιδείας. Στη συνέχεια το ΙΕΠ εισηγείται για την καταλληλότητα των ΠΣ, τα οποία τελικά εγκρίνονται μέσω ΚΥΑ του ΥΠΠΕΘ και του Υπουργείου Εργασίας. **Οι δομές ΕΕΚ των άλλων Υπουργείων χρησιμοποιούν τα αντίστοιχα ΠΣ του ΥΠΠΕΘ.**

Πιστοποίηση

Για τα προγράμματα σπουδών του Δ/θμιου Κύκλου Σπουδών και της Μαθητείας της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης προβλέπεται ότι η πιστοποίησή τους γίνεται από το ΥΠΠΕΘ, ενώ αντίστοιχα για τα ΠΣ της ΑΕΚ (συμπεριλαμβανομένων των σχετικών με τη Μαθητεία) προβλέπεται ότι η πιστοποίηση γίνεται από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. βάσει των προγραμματικών συμφωνιών του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. με τα Επαγγελματικά Επιμελητήρια ή και τις επιστημονικές ενώσεις, εφόσον υπάρχουν, με τη σύμφωνη γνώμη του Ι.Ε.Π. (βλ. παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4186/2013).

Στη συνέχεια ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. προβαίνει στην κατάταξη του προσόντος στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (εφόσον έχουν αποδοθεί πιστωτικές μονάδες, σε εφαρμογή του European Credit System for Vocational and Education and Training– ECVET που περιγράφεται στη Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2009).

Τέλος, όσον αφορά τα ΙΕΚ και το 4^ο έτος μαθητείας της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. (ή φορέας αδειοδοτημένος από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. για το σκοπό αυτό) προβαίνει στην πιστοποίηση ατόμων που συμμετείχαν σε πρόγραμμα εκπαίδευσης/κατάρτισης. Έτσι, ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. προβαίνει στην:

- **επικύρωση της παρακολούθησης των απαιτούμενων μαθημάτων, με βάση τα στοιχεία από το αντίστοιχο εκπαιδευτικό ίδρυμα (ΕΠΑΛ ή ΙΕΚ),**
- **επιβεβαίωση απόκτησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων για την χορήγηση ενός συγκεκριμένου τίτλου σπουδών ή/και διενέργεια τελικών εξετάσεων,**
- **απόδοση πιστωτικών μονάδων.**

Για εποπτικούς λόγους τα σχετικά με την πιστοποίηση, τη σύνδεση με την αγορά εργασίας και το μηχανισμό διάγνωσης με τα προγράμματα της συνεχιζόμενης κατάρτισης αναπτύσσονται στο εδ. 5.2.4 του παρόντος.

Τέλος, προβλέπεται, καθώς η Τεχνική Επιτροπή θα έχει μόνιμο χαρακτήρα, η παρακολούθηση και εκτίμηση της ανάγκης α) αναπροσαρμογής των ειδικοτήτων της ΕΕΚ και β) ανάπτυξης/ επικαιροποίησης των Επαγγελματικών Περιγραμμάτων και των Προγραμμάτων Σπουδών κάθε 6 έτη. Η διαδικασία αυτή θα μπορεί να ενεργοποιείται και σε μικρότερο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, στην περίπτωση

που πληρούνται συγκεκριμένα κριτήρια που θα αναπτυχθούν για τον σκοπό αυτό (π.χ. τεκμηριωμένη ανάγκη της αγοράς εργασίας, συστάσεις/οδηγίες της Ε.Ε. κ.λπ.).

Πρόσθετες Δράσεις ενίσχυσης της διασύνδεσης της ΕΕΚ με την αγορά εργασίας και την Κοινωνία

Παράλληλα έχουν αναπτυχθεί συνεργασίες και στρατηγικές συνεργασίες σε πολλαπλά επίπεδα:

- Έχει συσταθεί από τον Ο.Α.Ε.Δ. Ομάδα Εργασίας Συμβουλευτικού χαρακτήρα για την «Υποστήριξη υλοποίησης δράσεων Μαθητείας (υπ. αριθμ.21976/ΦΕΚ1217/ 13-5-2014) με τη συμμετοχή εκπροσώπων των κοινωνικών εταίρων (ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΕΣΕΕ, ΣΕΤΕ, ΓΣΕΒΕΕ), της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων (ΚΕΕ) και του Ο.Α.Ε.Δ.. Στην ομάδα επίσης συμμετέχουν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας, του ΙΕΠ (Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής) και του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π..
- Στα πλαίσια των δράσεων για τη βελτίωση των σχέσεων με τις επιχειρήσεις και τους κοινωνικούς εταίρους, ο Ο.Α.Ε.Δ. προχώρησε στην ίδρυση και λειτουργία 30 Γραφείων Διασύνδεσης στις Επαγγελματικές Σχολές του (ΓΔΕΕ), με στόχο τη σύνδεση των Σχολών Μαθητείας με την τοπική κοινωνία και αγορά εργασίας. Τα ΓΔΕΕ απευθύνονται σε επιχειρήσεις, εκπροσώπους εργοδοτικών φορέων και εργατικών κέντρων, σε επιμελητήρια, φορείς της Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, σε αναπτυξιακές ΜΚΟ και σε φορείς της ιδιωτικής και κοινωνικής οικονομίας. Έργο των ΓΔΕΕ είναι η βελτίωση της ποιότητας των σχέσεων που διέπουν τη συνεργασία του Ο.Α.Ε.Δ. με τους εργοδότες και τους μαθητές του. Μέσω των ΓΔΕΕ δημιουργείται ένα αμφίδρομο σύστημα επικοινωνίας με τους κοινωνικούς εταίρους και τις επιχειρήσεις. Η διοργάνωση Ημερίδων Καριέρας, κοινών εκδηλώσεων με εργοδότες και γενικά η δημιουργία ευκαιριών συνεύρεσης των μαθητών με τους εκπαιδευτές τους τόσο στα σχολεία του Ο.Α.Ε.Δ. όσο και στις επιχειρήσεις αποτελούν αρμοδιότητες των ΓΔΕΕ.
- Στις ΕΠΑΣ πραγματοποιείται προγραμματισμένη ετήσια διαβούλευση με τοπικά επιμελητήρια και παραγωγικούς φορείς για την ανίχνευση των αναγκών και των ιδιομορφιών της τοπικής αγοράς εργασίας. Η συγκεκριμένη διαδικασία συστηματοποιείται μέσω των ΓΔΕΕ. Μετά τη διαβούλευση, ο υπεύθυνος του Γραφείου Διασύνδεσης οφείλει να συντάσσει έκθεση πριν τη λήξη του σχολικού έτους την οποία θα αποστέλλει στη Δ/νση Αρχικής Εκπαίδευσης προκειμένου να επαναπροσδιοριστούν οι ειδικότητες που λειτουργούν σε κάθε ΕΠΑΣ Μαθητείας, με βάση τα αποτελέσματα της παραπάνω έκθεσης.
- Για την αξιοποίηση της τεχνογνωσίας του Cedefop αλλά και την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των Υπουργείων Παιδείας και Εργασίας, τα δύο Υπουργεία έχουν ξεκινήσει από κοινού μία θεσμική συνεργασία με το Cedefop για την παροχή τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών για τα θέματα της μαθητείας, του εθνικού πλαισίου προσόντων και της πρόβλεψης αναγκών της αγοράς εργασίας.

Όσον αφορά την ανάπτυξη υπηρεσιών που θα προσφέρουν καθοδήγηση σε νέους, ώστε να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες που προσφέρει η ΕΕΚ και να ενισχυθεί η διασύνδεση της ΕΕΚ με την κοινωνία, προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν τα παρακάτω εργαλεία:

- Το εθνικό Σχέδιο **Εγγύηση για τη νεολαία**⁵¹ το οποίο αφορά τους **νέους της χώρας 15 έως 24** ετών, οι οποίοι δεν εργάζονται αλλά και δεν συμμετέχουν σε οποιοδήποτε κύκλο εκπαίδευσης ή κατάρτισης.

Στόχος του σχεδίου είναι από τη στιγμή που θα τεθεί σε πλήρη εφαρμογή να διασφαλίζει ότι όλοι οι νέοι μέχρι και την ηλικία των 25 ετών θα λαμβάνουν μια πρόταση καλής ποιότητας για απασχόληση, επαγγελματική κατάρτιση μαθητεία ή πρακτική άσκηση μέσα σε χρονικό διάστημα τεσσάρων μηνών από τότε που θα αποχωρήσουν από την επίσημη εκπαίδευση ή από τότε που θα μείνουν χωρίς εργασία. Το Σχέδιο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τις δράσεις διευκόλυνσης εισόδου την αγορά εργασίας. Σε αυτές περιλαμβάνονται τα προγράμματα **μαθητείας** για νέους 15-24 ετών που υλοποιεί ο Ο.Α.Ε.Δ. στις ΕΠΑΣ, μέσω προσφοράς θέσεων μαθητείας σε πραγματικές συνθήκες εργασίας.

- Το Υπουργείο Εργασίας (Διεύθυνση Απασχόλησης -ως εθνικός συντονιστής της Εγγύησης για τη Νεολαία), ανταποκρινόμενο στη Σύσταση του Συμβουλίου και επιδιώκοντας την ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων, ανταποκρίθηκε στην Πρόσκληση VP/2015/005 του **Ευρωπαϊκού Προγράμματος για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία (EaSI-PROGRESS)** με τίτλο "Information sharing and outreach activities to young people about Youth Guarantee offers" υποβάλλοντας πρόταση χρηματοδότησης από κοινού με το Υπουργείο Παιδείας, τον Ο.Α.Ε.Δ. και το Δήμο Αιγάλεω. **Η πρόταση αξιολογήθηκε επιτυχώς**⁵².

Ο γενικός στόχος της δράσης είναι η άρση των εμποδίων και η επιτάχυνση της εφαρμογής της Εγγύησης για τη Νεολαία. Στους ειδικότερους στόχους της συμπεριλαμβάνονται, μεταξύ άλλων: α) η ενίσχυση των συμπράξεων μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, β) η παροχή πληροφόρησης στους νέους αλλά και στους εργοδότες αναφορικά με τις διαθέσιμες προσφορές σε θέσεις εργασίας, μαθητείας ή πρακτικής άσκησης, γ) η αύξηση του αριθμού των νέων που συμμετέχουν σε δράσεις μαθητείας και σε προγράμματα πρακτικής άσκησης.

Το επόμενο χρονικό διάστημα, εφόσον αναληφθούν οι δεσμεύσεις που προβλέπονται, το Υπουργείο Εργασίας σε συνεργασία με τους

⁵¹ Η Ελλάδα υπέβαλε σχέδιο για την εφαρμογή της Εγγύησης για τη Νεολαία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 31.12.2013. Το νέο επικαιροποιημένο Εθνικό Σχέδιο Εγγύησης για τη Νεολαία κατατέθηκε και εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάιο του 2014.

⁵² Με την από 08-12-2015 επιστολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG EMPL).

συμπράττοντες φορείς, θα υλοποιήσει τις προβλεπόμενες δράσεις δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης που περιγράφονται αναλυτικά στην υποβληθείσα πρόταση χρηματοδότησης.

- Τέλος, σχεδιάζεται η **διαμόρφωση ενιαίου πλαισίου μεθοδολογίας, εργαλείων και υπηρεσιών Πληροφόρησης και Συμβουλευτικής Επαγγελματικού Προσανατολισμού και με την υποστήριξη εξειδικευμένων και πιστοποιημένων Συμβούλων, με στόχο, μεταξύ άλλων, την έγκαιρη και έγκυρη πληροφόρηση για την αγορά εργασίας, την διαμόρφωση κουλτούρας δια βίου μάθησης και την αύξηση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ με διαμόρφωση θετικής στάσης προς την ΕΕΚ ως επιτυχημένη εκπαιδευτική διαδρομή και προς την ΣΕΚ ως αξιόπιστη επιλογή για την αναβάθμιση και επικαιροποίηση των προσόντων.**

Το ενιαίο σύστημα Συμβουλευτικής Επαγγελματικού Προσανατολισμού που θα αναπτυχθεί θα συμβάλλει τόσο σε προληπτικό όσο και σε επίπεδο παρέμβασης, στην προώθηση της ευρύτερης πρόσβασης στη διά βίου μάθηση και την αύξηση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ ως σημαντικής διαθέσιμης επιλογής για την αναβάθμιση και επικαιροποίηση των προσόντων και την σύνδεση με την αγορά εργασίας, στην αντιμετώπιση του φαινομένου της πρόωρης εγκατάλειψης της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Early leaving from Education and Training), του φαινομένου της διαφυγής εγκεφάλων (brain drain) καθώς και την ειδική υποστήριξη και παροχή συμβουλών σε διάφορες ομάδες-στόχου με στόχο την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη π.χ. νέοι ηλικίας 15-29 ετών εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (NEETs), ομάδες με διαπολιτισμικά χαρακτηριστικά, μετανάστες αλλά και πολίτες κάθε ηλικίας, ως δυνητικών ωφελούμενων Συνεχιζόμενης Κατάρτισης.

Το σύστημα θα προωθεί την ανοιχτή πρόσβαση κάθε ενδιαφερόμενου σε υπηρεσίες συμβουλευτικής σταδιοδρομίας, πληροφόρησης και δια βίου επαγγελματικής ανάπτυξης με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, τόσο κατά τη φάση της λήψης απόφασης για επιλογή μονοπατιού σταδιοδρομίας (career path), ήτοι Γενική Εκπαίδευση /ΕΕΚ /ΣΕΚ, όσο και κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης ή κατάρτισης και μετά την ολοκλήρωσή της και την πιστοποίηση, με στόχο την ενίσχυση της απασχολησιμότητας των ωφελούμενων και την σύνδεση της εκπαίδευσης και κατάρτισης με την απασχόληση.

Για την επίτευξη των ανωτέρω, θα αξιοποιηθούν και θα επεκταθούν αναλόγως τα υπάρχοντα διαδικτυακά εργαλεία Συμβουλευτικής Σταδιοδρομίας του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. «Διαδικτυακή Διαδραστική Πύλη Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΥΕΠ) Για Έφηβους Και Νέους» www.eopppep.gr/teens και η Διαδικτυακή Πύλη Δια Βίου Ανάπτυξης Σταδιοδρομίας Ενηλίκων <http://e-stadiodromia.eopppep.gr>, τα οποία έχουν ως στόχο την υποστήριξη των αναγκών των ενηλίκων κάθε ηλικίας σε θέματα σχεδιασμού, επανασχεδιασμού της σταδιοδρομίας και ανάπτυξης ανάλογων δεξιοτήτων, ενώ δρουν προληπτικά (όχι θεραπευτικά εφόσον δηλαδή κάποιος έχει μείνει άνεργος) και αποτρεπτικά εναντίον ανεργίας, καλλιεργώντας κουλτούρα δια βίου μάθησης και δια βίου ανάπτυξης

προσόντων. Μέσω των ανωτέρω εργαλείων θα διαχέονται επικαιροποιημένες πληροφορίες βάσει των αποτελεσμάτων του Μηχανισμού διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας όσο και της διαμόρφωσης και επικαιροποίησης των προγραμμάτων σπουδών και κατάρτισης, ώστε οι ωφελούμενοι να μπορούν να λάβουν συνειδητοποιημένες αποφάσεις για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία, τόσο κατά τη φάση της επιλογής μονοπατιού γενικής εκπαίδευσης ή ΕΕΚ, όσο και κατά τη φοίτηση στην ΕΕΚ και μετά την αποφοίτηση. Συγκεκριμένα, με άμεση συνέργεια όλων των εμπλεκόμενων φορέων θα διασφαλιστεί η σύνδεση των συστημάτων διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας και των προσφερόμενων προγραμμάτων σπουδών με το σύστημα και τα υπάρχοντα εργαλεία συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και πληροφόρησης, προκειμένου να επιτυγχάνεται η έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση των ενδιαφερόμενων, η στήριξή τους στη λήψη εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αποφάσεων και η σύνδεση της ΕΕΚ με την αγορά εργασίας.

Σύμφωνα με το Ν. 4115/2013 (ΦΕΚ 23/Α/2013), ως προς την ανάπτυξη του Συστήματος Συμβουλευτικής Επαγγελματικού Προσανατολισμού θα αξιοποιηθεί η εμπειρία, εξειδικευμένη τεχνογνωσία και εργαλεία του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. στο αντικείμενο της Συμβουλευτικής Επαγγελματικού Προσανατολισμού καθώς επίσης θα προωθηθεί θεσμικό πλαίσιο για την Πιστοποίηση επάρκειας προσόντων των Συμβούλων Επαγγελματικού Προσανατολισμού / Σταδιοδρομίας, βάσει του αντίστοιχου Επαγγελματικού Περιγράμματος, που έχει αναπτυχθεί σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και πιστοποιηθεί από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.

Επιπλέον, τα ανωτέρω εργαλεία Συμβουλευτικής Σταδιοδρομίας θα ενισχυθούν με την ανάπτυξη στοχευμένων δράσεων πληροφόρησης και συμβουλευτικής, βάσει των αναγκών της αγοράς εργασίας, καθώς και των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων της χώρας, εστιάζοντας κυρίως στην ανάπτυξη δεξιοτήτων δια βίου διαχείρισης σταδιοδρομίας (career management skills) και επιχειρηματικότητας, στην ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών συμβουλευτικής (e-counselling, e-mentoring, e-coaching) καθώς και στην ολιστική οργάνωση και δικτύωση των υπηρεσιών συμβουλευτικής επαγγελματικού προσανατολισμού και σταδιοδρομίας σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Οι διαδικτυακές πύλες www.eopppep.gr/teens και <http://e-stadiodromia.eopppep.gr> θα εμπλουτιστούν με νέα εξειδικευμένα εργαλεία συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και μηχανισμό συνεχώς επικαιροποιημένης πληροφόρησης, τα οποία θα είναι συμβατά με τη στόχευση και την κάλυψη εξειδικευμένων αναγκών στο πλαίσιο των στρατηγικών για την Πρόωρη Εγκατάλειψη Σχολείου, την αύξηση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ, την πιστοποίηση προσόντων και τη σύνδεση εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης με την αγορά εργασίας. Παράλληλα, θα υλοποιηθούν στοχευμένες δράσεις εθνικής εμβέλειας για την ευαισθητοποίηση - πληροφόρηση του γενικού πληθυσμού σε θέματα δια βίου ανάπτυξης σταδιοδρομίας (π.χ. ανάδειξη διαθέσιμων επιλογών εκπαίδευσης και σταδιοδρομίας με έμφαση στην ΕΕΚ και την μαθητεία, ανάδειξη σημασίας πιστοποίησης προσόντων, κινητικότητας και δια βίου μάθησης, Καινοτομία και επιχειρηματικότητα κλπ.). Ενδεικτικά

δύνανται να δημιουργηθούν ενημερωτικά βίντεο για ανάρτηση στις πύλες σταδιοδρομίας Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. ή/και σε άλλους δικτυακούς τόπους, έντυπο υλικό πληροφόρησης ή/και λειτουργία Κινητής Μονάδας Δια βίου Ανάπτυξης Σταδιοδρομίας η οποία θα απευθύνεται σε ποικίλες ομάδες στόχου π.χ. drop outs, NEETs κλπ.

Σημειώνεται ότι η εν λόγω δράση συνεισφέρει και στην επίτευξη της στρατηγικής κατεύθυνσης: «Ενίσχυση της Ελκυστικότητας της ΕΕΚ».

5.3.5 Αναβάθμιση της Ποιότητας της ΕΕΚ

Η δημιουργία ενός πλαισίου αρχών για τη διασφάλιση της ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και, ως εκ τούτου, η **θέσπιση συστημάτων παρακολούθησης και βελτίωσης της ποιότητας, είναι προϋπόθεση για την αναβάθμισή και την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της ελκυστικότητάς της**. Επιπρόσθετα, επισημαίνεται η δέσμευση «Οι συμμετέχουσες χώρες θα πρέπει -μέχρι τα τέλη του 2015- να θεσπίσουν σε εθνικό επίπεδο κοινό πλαίσιο διασφάλισης της ποιότητας για τους φορείς παροχής ΕΕΚ. Το πλαίσιο αυτό θα ισχύει και για συναφείς δραστηριότητες μάθησης στο χώρο της εργασίας και είναι συμβατό με το πλαίσιο EQAVET».

Παράγοντες που καθιστούν αναγκαία την ύπαρξη ενός πλαισίου διασφάλισης της ποιότητας στην ΕΕΚ είναι κυρίως:

- η ανάγκη διαρκούς επέκτασης και προσαρμογής των προσφερομένων γνωστικών αντικειμένων λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων και της αντίστοιχης προσαρμογής της αγοράς,
- η ανάγκη ενίσχυσης της ελκυστικότητας της ΕΕΚ με σκοπό την προσέλκυση εκπαιδευομένων που συνειδητά επιλέγουν τον συγκεκριμένο δρόμο επαγγελματικής ανέλιξης,
- η ανάγκη των φορέων διαμόρφωσης και εφαρμογής πολιτικής για θέσπιση όρων και προδιαγραφών αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της ΕΕΚ.

α. Στο πλαίσιο της **αναβάθμισης της ποιότητας στην ΕΕΚ έχει ήδη ενεργοποιηθεί η διαδικασία επικαιροποίησης και θεσμοθέτησης του Εθνικού Πλαισίου για τη διασφάλιση ποιότητας στη Δια Βίου Μάθηση (π³)**. Το προαναφερθέν πλαίσιο βασίζεται και ακολουθεί τις κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Ποιότητας («European Quality Assurance Framework»). Πρόκειται για ένα νέο μεθοδολογικό εργαλείο, που αποσκοπεί στην υποστήριξη των παρόχων ΕΕΚ, προκειμένου να βελτιώσουν τις παρεχόμενες εκπαιδευτικές υπηρεσίες.

Το Εθνικό Πλαίσιο Ποιότητας στη Δια Βίου Μάθηση π³ θα θεσμοθετηθεί σε πρώτη φάση ως πλαίσιο ποιότητας για την αυτοαξιολόγηση των ΙΕΚ. Ειδικότερα το πλαίσιο:

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

- ορίζει τις αρχές της ποιότητας, αποδίδοντας έμφαση στις τρεις συνιστώσες της εκπαιδευτικής διαδικασίας δηλαδή στις εισροές, στις διαδικασίες και στις εκροές και
- παρέχει μετρήσιμους ποιοτικούς και ποσοτικούς δείκτες για την αξιολόγηση της εφαρμογής των αρχών ποιότητας από τους εμπλεκόμενους φορείς.

Το πλαίσιο ποιότητας π³ έχει επικαιροποιηθεί και τεθεί σε δημόσια διαβούλευση, η οποία και ολοκληρώθηκε, ενώ έχει ήδη εκπονηθεί σχέδιο Υπουργικής Απόφασης για τη θεσμοθέτησή του, η οποία τοποθετείται χρονικά στο β' (χειμερινό) εξάμηνο του 2016. Η έναρξη της αυτοαξιολόγησης των ΙΕΚ βάση του π³ τοποθετείται στο α' (εαρινό) εξάμηνο του 2017, ώστε ολοκληρωθεί η εκπαίδευση των αξιολογητών που θα αξιολογούν τα αποτελέσματα αυτής και η σύσταση του σχετικού μητρώου από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π..

Παράλληλα και κατά την επικαιροποίηση του π³, εξετάστηκε η επέκτασή του στα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης 1 και 2, για τα οποία όμως κρίθηκε ότι απαιτούνται πιο απλοποιημένες διαδικασίες. Το υπό εκπόνηση πλαίσιο λειτουργίας θα προβλέπει διαδικασίες αξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης των ΚΔΒΜ οι οποίες θα εμπεριέχουν τις βασικές αρχές του π³ (π.χ. έμφαση στις τρεις συνιστώσες της εκπαιδευτικής διαδικασίας δηλαδή στις εισροές, στις διαδικασίες και στις εκροές, προσδιορισμός μετρήσιμων ποιοτικών και ποσοτικών δεικτών), προσαρμοσμένες στον ιδιαίτερο χαρακτήρα της Συνεχιζόμενης Κατάρτισης (προγράμματα και διάρκεια σπουδών, πληθυσμός στόχος κ.α.). Σημειώνεται ότι στο επιχειρησιακό του πρόγραμμα ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. προβλέπει την εκπαίδευση αξιολογητών και για τη συνεχιζόμενη κατάρτιση.

β. Κεντρικά σημεία ενός συστήματος διασφάλισης ποιότητας στην ΕΕΚ αποτελούν:

- **Η αποτελεσματική ανάλυση των αναγκών σε γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες (LOs).** Ως στόχος τίθεται να προσφέρονται βασικές πληροφορίες στους παρόχους εκπαίδευσης ώστε να συντελέσουν στην ευθυγράμμιση των προγραμμάτων σπουδών με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε μαθησιακά αποτελέσματα. Ως προς αυτό προβλέπεται η στενή συνεργασία μεταξύ των Υπουργείων και εποπτευόμενων φορέων, του Ο.Α.Ε.Δ., της ΕΛΣΤΑΤ, των κοινωνικών εταίρων κα. Επίσης, η αμοιβαία εκμάθηση και ανταλλαγή εμπειριών ως προς τον προσδιορισμό και την πρόβλεψη των δεξιοτήτων με την τεχνογνωσία του CEDEFOP εκτιμάται ως εξαιρετικά χρήσιμη για την Ελλάδα.
- **Ο σχεδιασμός και ανάπτυξη νέων Προγραμμάτων Σπουδών (ΠΣ), καθώς και η αναβάθμιση υφιστάμενων ΠΣ,** με στόχο την πρόβλεψη ενδεικτικών εναλλακτικών τρόπων προσέγγισης της γνώσης, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εκπαιδευόμενων, προφέροντας παράλληλα ευκαιρίες για την ενθάρρυνση, κυρίως των εκπαιδευόμενων που την έχουν περισσότερο ανάγκη. Τα προγράμματα σπουδών θα πρέπει, σε συνδυασμό και με τις παρεχόμενες ειδικότητες, να υποστηρίζουν την ενδυνάμωση του γνωσιακού ρόλου της ΕΕΚ, τον ευθύ προσανατολισμό της στον εκπαιδευόμενο και τις ανάγκες του και τη σύνδεση με τις ανάγκες και εξελίξεις της αγοράς εργασίας

και της κοινωνίας, σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Παράλληλος στόχος αυτής της διάστασης είναι η προετοιμασία του νέου και η ενίσχυση του υφιστάμενου εργατικού δυναμικού έτσι ώστε να συμβάλει στη βελτίωση της τεχνολογικής, οργανωτικής και επιχειρησιακής ετοιμότητας των επιχειρήσεων καθώς και στον περιορισμό αρνητικών φαινομένων (έλλειψη οργάνωσης, φαινόμενα εμπειρισμού, μη τήρηση προδιαγραφών και γενικότερα κανόνων τέχνης, επιστήμης, προστασίας περιβάλλοντος, υγιεινής και ασφάλειας κλπ.).

Τα προγράμματα σπουδών (νέων και υφιστάμενων που αναβαθμίζονται) **λαμβάνουν υπόψη στη διαμόρφωσή τους, τις κατευθύνσεις του ευρωπαϊκού συστήματος πιστωτικών μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET)**, καθώς και τα σχετικά επαγγελματικά περιγράμματα (εφόσον υπάρχουν) που πιστοποιούνται από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.).

Ειδικότερα, σύμφωνα με **Το Πλαίσιο Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ**, το οποίο έχει ήδη εκπονηθεί και υιοθετηθεί από το ΙΕΠ και τη ΓΓΔΒΜΝΓ του ΥΠΠΕΘ:

(Α) Τα ΠΣ θα πρέπει να **στοχεύουν**:

- στην ανάπτυξη δεξιοτήτων εφαρμογής της γνώσης και επίλυσης προβλημάτων σε αυθεντικά επαγγελματικά περιβάλλοντα
- σε απόκτηση προσόντων σύμφωνα με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων
- στην προσέγγιση και αξιολόγηση της απαραίτητης γνώσης μέσα από εναλλακτικούς τρόπους, ώστε να προσφέρουν ευκαιρίες μάθησης και ανάπτυξης σε όλους τους εκπαιδευόμενους, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους (ενδιαφέροντα, κλίσεις, εμπειρίες, ετοιμότητα, μαθησιακό προφίλ κλπ)
- στην καλλιέργεια της ικανότητας κάθε μαθητή για κριτική προσέγγιση και αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.
- στη δημιουργία συνθηκών που παρέχουν σε κάθε άτομο τη δυνατότητα της διά βίου μάθησης («μαθαίνω τη μέθοδο μάθησης», αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, επίλυση προβλημάτων κ.ά.)
- στην ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων και επίλυσης προβλημάτων στο σύγχρονο επαγγελματικό περιβάλλον
- στη διαμόρφωση επαγγελματικής συνείδησης και ταυτότητας
- στην αξιοποίηση τόσο ποσοτικών όσο και ποιοτικών μεθόδων αξιολόγησης (π.χ. φάκελος [portfolio] εκπαιδευομένου), που λειτουργούν ανατροφοδοτικά σε σχέση με την επίτευξη μαθησιακών διδακτικών στόχων και τη βελτίωση της εκπαιδευτικής πράξης

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

- ο στην καλλιέργεια αξιών συνεργατικότητας και περιβαλλοντικής συνείδησης
- ο στην έμφαση σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας
- ο στην ανάπτυξη δεξιοτήτων καινοτομίας και επιχειρηματικότητας, εξωστρέφειας και προσαρμοστικότητας
- ο στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων (soft skills) των εκπαιδευομένων για την εφαρμογή τους στο σύγχρονο επαγγελματικό περιβάλλον, εκτός των απαραίτητων για το σχετικό επάγγελμα γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων
- ο στην ανάπτυξη θετικών στάσεων απέναντι στη δια βίου μάθηση.

(B) Κατά το σχεδιασμό των αναλυτικών ΠΣ θα πρέπει να **λαμβάνεται υπόψη** ότι:

- ο η πολυμορφία του εκπαιδευόμενου πληθυσμού ως προς τα πολιτιστικά, οικονομικά, κοινωνικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά του αποτελεί πηγή εμπειριών, γνώσεων και δεξιοτήτων τα οποία επιβάλλεται να λαμβάνονται υπόψη ή και να αξιοποιούνται στην εκπαιδευτική διαδικασία
- ο οι ατομικές διαφορές των εκπαιδευομένων (μαθησιακό προφίλ, ετοιμότητα κλπ), τα ενδιαφέροντά τους και το ιδιαίτερο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον τους αποτελούν πηγή εναλλακτικών πηγών προσέγγισης και αξιολόγησης της γνώσης
- ο οι προηγούμενες μορφωτικές εμπειρίες της εκπαίδευσης και κατάρτισης, αλλά και η παράλληλη διδασκαλία άλλων διδακτικών αντικειμένων είναι αναγκαίο να αλληλοσυμπληρώνονται με τη βαθμιαία εμβάθυνση από τάξη σε τάξη, από ενότητα σε ενότητα και από αντικείμενο σε αντικείμενο, με συνδυασμό της παιδαγωγικής ελευθερίας του κάθε εκπαιδευτικού/ εκπαιδευτή αλλά και της συστηματικής συνεργασίας μεταξύ τους, με στόχο έναν συνεργατικό, κοινοτικού τύπου εκπαιδευτικό οργανισμό θεωρίας και πράξης.

(Γ) Σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, τα Προγράμματα Σπουδών θα περιλαμβάνουν:

- ο σαφώς διατυπωμένα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα
- ο διδακτέα ύλη και σύνολο των ωρών του ΠΣ και κατανομή τους ανά βασική ενότητα μαθησιακών αποτελεσμάτων. Η διδακτέα ύλη των μαθημάτων εργαστηριακής εκπαίδευσης συνοδεύεται από παράρτημα, που περιγράφει τον απαιτούμενο εργαστηριακό εξοπλισμό για την υλοποίησή τους
- ο ωρολόγιο πρόγραμμα με διδακτέα ύλη διαμορφωμένη σύμφωνα με τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα κάθε μαθήματος. Η διδακτέα

ύλη των μαθημάτων εργαστηριακής εκπαίδευσης ή μέρος της μπορεί να βασίζεται σε βασικές δομές επαγγελματικών δραστηριοτήτων, οι οποίες συνοδεύονται από παράρτημα, που περιγράφει τον απαιτούμενο εργαστηριακό εξοπλισμό για την υλοποίησή τους

- οδηγίες και μεθόδους διδασκαλίας, συμπεριλαμβανομένων και των διδακτικών τεχνικών, των μεθόδων διδασκαλίας και των ενδεδειγμένων εποπτικών μέσων
  - κατευθύνσεις για την πρακτική άσκηση (φορείς και επιχειρήσεις που μπορούν να επιλέγονται για πρακτική άσκηση ανά ειδικότητα) και αναφορά στη μαθητεία για την οποία διαμορφώνεται ειδικό πρόγραμμα ανά ειδικότητα
  - ευέλικτη ζώνη, περιορισμένη στις τρεις πρώτες τάξεις των ΕΠΑΛ και επικεντρωμένη στην παιδαγωγική αξιοποίηση των εμπειριών των μαθητών, και αυξημένη στην Μαθητεία, με στόχο να αξιοποιηθούν μαθησιακά, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, οι δυνατότητες τις οποίες προσφέρει η τοπική οικονομία ή ακόμη και η επιχείρηση. Προφανώς, στην κατάρτιση και στη διά βίου μάθηση, η ευελιξία μπορεί να είναι ακόμη μεγαλύτερη ώστε να υπάρχει καλύτερη προσαρμογή στις εξελισσόμενες ανάγκες. Για την κάλυψη των αναγκών της ευέλικτης ζώνης θα ενεργοποιηθούν κοινότητες γνώσης και δράσεις ανάπτυξης Ελεύθερου Εκπαιδευτικού Υλικού (Open Educational Resources) για την αξιοποίηση της συλλογικής γνώσης, για την συλλογική προστασία της αξιοπιστίας του περιεχομένου και για την υποστήριξη περιεχομένου σε απομακρυσμένες και νησιωτικές περιοχές.
  - διαδικασία και Κριτήρια Αξιολόγησης των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ενότητα μαθησιακών αποτελεσμάτων. Οι προτεινόμενες μέθοδοι θα πρέπει να αποτιμούν αντικειμενικά και αξιόπιστα την επίτευξη των προδιαγεγραμμένων μαθησιακών αποτελεσμάτων, σύμφωνα και με το ισχύον νομικό πλαίσιο και κανονισμούς λειτουργίας των φορέων
  - τα απαραίτητα προσόντα των εκπαιδευτικών/ εκπαιδευτών καθώς και πρόβλεψη και κατευθύνσεις σε ζητήματα επιμόρφωσης τους
  - ενδεικτική βιβλιογραφία
  - προϋποθέσεις παρακολούθησης του ΠΣ.
- **Η αναβάθμιση της Μαθητείας, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της διάγνωσης αναγκών, των Προγραμμάτων Σπουδών, καθώς και τις απόψεις των αρμοδίων εθνικών και τοπικών εμπλεκόμενων** (Επιτροπή Διάγνωσης, ΥΠΠΕΘ, Υπουργείο Εργασίας, Ο.Α.Ε.Δ., Κοινωνικοί Εταίροι, Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων κλαδικό και επιστημονικοί φορείς, Περιφερειακές Επιτροπές Μαθητείας, Τοπικές Συμπράξεις Μαθητείας, κλπ).

Το πλαίσιο Ποιότητας για τη Μαθητεία στις Επιχειρήσεις έχει εκπονηθεί και αναμένεται η υιοθέτησή του από το ΙΕΠ, τη ΓΓΔΒΜΝΓ του ΥΠΠΕΘ και τον Ο.Α.Ε.Δ..

- **Η πιστοποίηση.** Ο ρόλος της πιστοποίησης ως μέρος του κύκλου ποιότητας μετά την ολοκλήρωση των προγραμμάτων μαθητείας είναι κεντρικός. Η πιστοποίηση (ως εγγυητής ποιότητας) δίνει αξία στο περιεχόμενο της ΕΕΚ και την καθιστά ελκυστική επιλογή. Επισημαίνεται ότι ο κύκλος ποιότητας έχει πολλαπλές πτυχές σε ότι αφορά στην πιστοποίηση (πιστοποίηση για Εκπαιδευτές Ενηλίκων, Επαγγελματικά Περιγράμματα, Προγράμματα Σπουδών Αρχικής και Συνεχιζόμενης Κατάρτισης, Εκροές μη Τυπικής Εκπαίδευσης κα). Η περαιτέρω ανάπτυξη της πιστοποίησης μη τυπικής εκπαίδευσης και άτυπης μάθησης θα αποτελέσει βασικό άξονα στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Επισημαίνεται ότι για το πεδίο της μη τυπικής και άτυπης μάθησης, οι σχετικές δυνατότητες έχουν ήδη αναπτυχθεί από τον αρμόδιο φορέα (ΕΟΠΠΕΠ) και το σχετικό σχέδιο Π.Δ. βρίσκεται σε εσωτερική διαβούλευση στο ΥΠΠΕΘ.

γ. Επιπλέον ενέργειες για τη διασφάλιση της ποιότητας στην ΕΕΚ αποτελούν:

- Η θεσμοθέτηση των πλαισίων λειτουργίας των ΚΔΒΜ 1 και 2, βάσει των οποίων θα διενεργείται η αυτοαξιολόγηση και η εξωτερική αξιολόγησή και έλεγχός τους
- Η αξιολόγηση των δομών της ΕΕΚ του τυπικού συστήματος, βάση των διαδικασιών που θα καθοριστούν για τη γενική εκπαίδευση
- Η ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος για την εποπτεία λειτουργίας των ΙΕΚ, μέσω του οποίου θα υπάρχει αφενός δυνατότητα πλήρους και διαρκούς ενημέρωσης της ΓΓΔΒΜΝΓ και αφετέρου θα απλουστευθούν οι γραφειοκρατικές διαδικασίες. Παρόμοια πρόβλεψη θα πρέπει να γίνει για τα ΚΔΒΜ 1 και 2
- Θεσμοθέτηση συστήματος ελέγχου λειτουργίας ΙΕΚ και ΚΔΒΜ.

Σημειώνεται ότι έχει ήδη συσταθεί στη ΓΓΔΒΜΝΓ του ΥΠΠΕΘ, Επιτροπή για τη σύνταξη και υλοποίηση οδικού χάρτη για τη διασφάλιση της ποιότητας στη Διά Βίου Μάθηση, με συμμετοχή εκπροσώπων από το ΙΝΕΔΙΒΙΜ και τον ΕΟΠΠΕΠ, ενώ άμεσος θα είναι και ο συντονισμός με το Υπ. Εργασίας.

δ. Στο πλαίσιο αναβάθμισης της ποιότητας της ΕΕΚ και σε συνέχεια του ανωτέρω πλαισίου ποιότητας, προβλέπεται ο σχεδιασμός και η διενέργεια ολοκληρωμένης παρέμβασης με αντικείμενο **την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών της ΕΕΚ.**

Ειδικότερα, μια από τις πλέον βασικές παραμέτρους για την επιτυχία της στρατηγικής για την αναβάθμιση της ΕΕΚ είναι η αξιοποίηση του ανθρώπινου παράγοντα και ιδιαίτερα των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών. Η συνεχής αναβάθμιση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών είναι αναγκαία συνολικά για την ΕΕΚ και αφορά τόσο στην **παιδαγωγική επιμόρφωση** όσο και στην επιμόρφωση **σε θέματα ειδικότητας**, ιδιαίτερα στα εργαστηριακά μαθήματα. Η στρατηγική μας

για την ΕΕΚ αναδεικνύει νέες ανάγκες επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, οι οποίες πηγάζουν από τις παρακάτω προκλήσεις:

- Τα **νέα Προγράμματα** Σπουδών
- Τη **Μαθητεία** και τον ενεργό ρόλο των εκπαιδευτικών
- Την εισαγωγή βασικών αυθεντικών επαγγελματικών έργων στις εργαστηριακές ασκήσεις (**project based learning**)
- Την εισαγωγή **ευέλικτου τμήματος** στα προγράμματα και ιδιαίτερα στη Μαθητεία
- Την ανάδειξη και αξιοποίηση του **Κοινωνικού ρόλου της ΕΕΚ**.

Τα παραπάνω δημιουργούν αντικειμενικά νέες ανάγκες επιμόρφωσης σε γνώσεις και δεξιότητες και υψηλότερες απαιτήσεις για συστηματική και ολοκληρωμένη προσέγγιση και συνέργειες, αξιοποίηση γνώσεων και εμπειρίας μεταξύ ομότιμων (peer to peer)⁵³, Ελεύθερο Εκπαιδευτικό Υλικό (Open Education Resources)⁵⁴ κλπ. Συγχρόνως, οι παραπάνω προκλήσεις αναμένεται να δράσουν καταλυτικά ώστε η επιμόρφωση να είναι **προσανατολισμένη στις πραγματικές, καθημερινές ανάγκες** των εκπαιδευτικών και να αποκτήσει περισσότερο **βιωματικό χαρακτήρα**, σε σχέση με τις συνήθεις επιμορφώσεις. Επιπλέον, για πρώτη φορά, καθίσταται εφικτή η ευρεία **επιμόρφωση στην ειδικότητα**, με αντικείμενο βασικά αυθεντικά επαγγελματικά έργα, κάτι που μέχρι σήμερα ήταν απαγορευτικό, λόγω της τεράστιας διασποράς των επιμέρους επιμορφωτικών αντικειμένων των εργαστηριακών ασκήσεων.

Ειδικότερα προβλέπονται επιμορφωτικές δράσεις του ΥΠΠΕΘ, σε συνεργασία, ανάλογα με το αντικείμενο, με το ΙΕΠ, τη ΓΓΔΒΜΝΓ, τον ΟΑΕΔ, κοινωνικούς και κλαδικούς φορείς, επιστημονικούς φορείς κλπ, οι οποίες αφορούν τους εκπαιδευτικούς ή και τους εκπαιδευτές και θα έχουν ως αντικείμενο, ενδεικτικά:

- Το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων με βάση τα μαθησιακά αποτελέσματα και την τοπική προσαρμογή τους
- Την επαγγελματική ανάπτυξη, επαγγελματική εξειδίκευση ή και επανειδίκευση σε παρεμφερή με την ειδικότητα αντικείμενα, ιδιαίτερα σε εργαστηριακή επιμόρφωση σε πραγματικά εργασιακά περιβάλλοντα σε οργανισμούς και επιχειρήσεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα
- Τη συνεργασία εκπαιδευτικών δομών με επιχειρηματικούς ή κοινωνικούς φορείς, για την υλοποίηση της μαθητείας και άλλων εκπαιδευτικών δράσεων

---

⁵³ European Foundation of Quality in e-Learning, Quality Management of Peer Production Handbook (QMPP), http://cdn.efquel.org/wp-content/uploads/2012/03/QMPP-Handbook_ver099.pdf?a6409c

⁵⁴ Unesco (2015), A Basic Guide to Open Educational Resources (OER), <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002158/215804e.pdf>

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

(εκπαιδευτικές επισκέψεις, έρευνες πεδίου, σχεδιασμός και υλοποίηση projects, μελέτες περίπτωσης, σχεδιασμός ευέλικτων τμημάτων προγραμμάτων, επισκέψεις ειδικών κλπ.

- Την αναγνώριση και αξιοποίηση ειδικών χαρακτηριστικών των μαθητών για εναλλακτική προσέγγιση και αξιολόγηση της γνώσης (βιωματικό, με παράλληλη εφαρμογή στην πράξη)
- Τις συνεργατικές δράσεις ενθάρρυνσης και υποστήριξης μαθητών στο μάθημα και στις δραστηριότητες του σχολείου, με την παράλληλη αξιοποίηση τοπικών δομών κοινωνικής και ψυχολογικής υποστήριξης (βιωματικό, σε επίπεδο σχολείου ή συνεργασίας σχολείων)
- Κοινά ταχύρρυθμα ή και μακράς διάρκειας προγράμματα εκπαιδευτών/ εκπαιδευτικών για την υλοποίηση της Μαθητείας, συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων εκπαίδευσης αλλήλων
- Την επιμόρφωση στην Εκπαίδευση Ενηλίκων για τους εκπαιδευτικούς/ εκπαιδευτές στις δομές που εκπαιδεύουν ενήλικες (π.χ. τάξεις Μαθητείας, Εσπερινά, ΙΕΚ)
- Την επιμόρφωση και υποστήριξη για τη δημιουργία Ελεύθερου Εκπαιδευτικού Υλικού (Open Educational Resources – OER)⁵⁵, δηλαδή δημιουργία εκπαιδευτικών πόρων από υφιστάμενους πόρους (εκπαιδευτικών δομών ή επιχειρήσεων) και από άρρητη γνώση- μαστορική και αξιοποίησή τους για ποιοτική εκπαίδευση σε διαφορετικές δομές εκπαίδευσης, σε απομακρυσμένες και νησιωτικές περιοχές ή σε διαφορετικούς μαθητευόμενους, δημιουργώντας οικονομίες κλίμακας. Βασικός σκοπός είναι η ενθάρρυνση εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών να δημιουργήσουν Ελεύθερο Εκπαιδευτικό Υλικό οι ίδιοι ή με τους μαθητές τους, μέσα από τα προβλεπόμενα projects και τα ευέλικτα τμήματα των προγραμμάτων και να το αξιοποιήσουν, με ευέλικτες αλλά αξιόπιστες διαδικασίες πιστοποίησης ποιότητας⁵⁶ και με τη διεξαγωγή ερευνών για τη βελτίωσή τους και για την αποδοτικότερη χρήση τους.
- Την αλληλοεκπαίδευση μεταξύ των εκπαιδευτικών (ή και των εκπαιδευτών) αξιοποιώντας συστηματικά τη συλλογική γνώση και εμπειρία του ανθρώπινου δυναμικού προς όφελος της ΕΕΚ, με τον εντοπισμό και την αξιοποίηση του

---

⁵⁵ OECD (2015) Open Educational Resources - A Catalyst for Innovation http://www.oecd-ilibrary.org/education/open-educational-resources_9789264247543-en;jsessionid=1b4i92ows2v3s.x-oecd-live-02

⁵⁶ European Foundation of Quality in e-Learning, Quality Management of Peer Production Handbook (QMPP), http://cdn.efquel.org/wp-content/uploads/2012/03/QMPP-Handbook_ver099.pdf?a6409c

καλύτερου δυναμικού της, με βάση τα προσόντα και τις ικανότητές του⁵⁷. Στην κατεύθυνση αυτή, θα θεσμοθετηθεί διαδικασία και κίνητρα ώστε να εξασφαλιστεί η δυνατότητα περιοδικής μετακίνησης εκπαιδευτικών (π.χ. για μία ημέρα την εβδομάδα) σε άλλες δομές εκπαίδευσης, για την επιμόρφωσή τους σε εργαστηριακές ασκήσεις

- Ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα για εναλλακτική αξιοποίηση εκπαιδευτικών, οι οποίοι αποδεδειγμένα αδυνατούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της τάξης και αναλαμβάνουν καθήκοντα προετοιμασίας εκπαιδευτικού ή επιμορφωτικού υλικού και άλλων δράσεων που απαιτούνται (π.χ. δημιουργία εναλλακτικού εργαστηριακού εξοπλισμού, συντήρηση εγκαταστάσεων κλπ) για την επιμόρφωση και την υποστήριξη των εκπαιδευτικών της ΕΕΚ στο εκπαιδευτικό τους έργο

Σημειώνεται ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δημιουργήσει ομάδα εργασίας με τίτλο «Εκπαιδευτικοί- Εκπαιδευτές στη Μάθηση Βασισμένη στην Εργασία», με αντικείμενο το έργο των εκπαιδευτών τόσο στην εκπαιδευτική δομή όσο και στο χώρο εργασίας. Τα συμπεράσματα την εν λόγω ομάδα εργασίας, στην οποία θα συμμετέχει εμπειρογνώμονας και από την Ελλάδα, θα αποτελέσουν τη βάση για το σχεδιασμό περαιτέρω αναβάθμισης των ικανοτήτων εκπαιδευτικών/ εκπαιδευτών σε συνάρτηση με την αγορά εργασίας.

5.3.6 Ενίσχυση της Αποτελεσματικότητας της ΕΕΚ

Προκειμένου να επιτευχθεί η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της ΕΕΚ απαιτείται η **συστηματική παρακολούθηση της μετάβασης των αποφοίτων της ΕΕΚ στην αγορά εργασίας**. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται:

- η **αναβάθμιση και διασύνδεση υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων** συναρμόδιων Υπουργείων της ΕΕΚ (Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υπουργείου Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού, Υπουργείου Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων κλπ), ώστε να παρακολουθείται συστηματικά η μετάβαση των αποφοίτων της ΕΕΚ στην αγορά εργασίας
- η **θεσμοθέτηση του κατάλληλου πλαισίου** προκειμένου να εξασφαλίζεται:
  - ο η καταχώρηση των απαραίτητων στοιχείων στα σχετικά πληροφοριακά συστήματα των συναρμόδιων Υπουργείων (όπως ΕΡΓΑΝΗ, ΟΠΣ ΕΡΓΟΡΑΜΑ, My-school, κλπ) από τους εμπλεκόμενους φορείς (ΟΑΕΔ, Δ/νσεις Εκπαίδευσης, εκπαιδευτικά ιδρύματα, ΕΠΑΛ, ΙΕΚ, ΥΠΠΕΘ κλπ)
  - ο ότι με βάση τις δυνατότητες του Μηχανισμού Διάγνωσης του ΕΙΕΑΔ, οι ανάγκες σε στοιχεία για την ΕΕΚ μπορούν να καλυφθούν από το

⁵⁷ Grove A. (2009), *Without capacity there is no Development*, Paris, Unesco <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001870/187066e.pdf>

Σύστημα Διάγνωσης με την περαιτέρω ανάπτυξή του. Δηλαδή ξεκινήσαμε με τον Μηχανισμό Διάγνωσης από τα βασικά δεδομένα στην α' φάση, στη β' φάση έχουμε πληρέστερη πληροφόρηση και στη συνέχεια μπορούμε να εξειδικεύσουμε σύμφωνα με πιο συγκεκριμένες ανάγκες. Θα μπορούσαμε για παράδειγμα να πούμε ότι το 2016 θα γίνει εξειδίκευση του Συστήματος Διάγνωσης σε θέματα ΕΕΚ, δηλαδή ότι στις αναλύσεις θα καλυφθούν οι συγκεκριμένες ομάδες που κάνουν ή έχουν κάνει ΕΕΚ και να το δούμε και από άλλες πλευρές (π.χ. την πλευρά των επιχειρήσεων κλπ).

- ο η επεξεργασία και εξαγωγή ποσοτικών και ποιοτικών συμπερασμάτων αναφορικά με τη μετάβαση των αποφοίτων της ΕΕΚ στην αγορά εργασίας, καθώς και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, τόσο σε εθνικό όσο και τοπικό επίπεδο. Αρμόδιες για τη διεξαγωγή συμπερασμάτων θα είναι η Τεχνική Επιτροπή και η Επιτροπή Διάγνωσης αντίστοιχα. Η τελευταία θα λαμβάνει υπόψη τις εκτιμήσεις των εμπλεκόμενων κοινωνικών φορέων⁵⁸.

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης των αποφοίτων και προκειμένου να εξάγονται τυποποιημένα και συγκρίσιμα συμπεράσματα αναφορικά με την αποτελεσματικότητα της ΕΕΚ, το ΕΙΕΑΔ σε συνεργασία με την Τεχνική Επιτροπή θα αναπτύξει μεθοδολογία αξιολόγησης της μετάβασης των αποφοίτων της ΕΕΚ στην αγορά εργασίας.

Για τις ανάγκες Επανασχεδιασμού του Επιχειρησιακού Μοντέλου του ΟΑΕΔ και ειδικότερα στη μελέτη που εκπονήθηκε με θέμα: "Η Μαθητεία του ΟΑΕΔ: Τάσεις, Εξελίξεις, Προοπτικές", πραγματοποιήθηκε δειγματοληπτική έρευνα για την παρακολούθηση της επαγγελματικής πορείας των αποφοίτων των ΕΠΑΣ Μαθητείας για το διάστημα 2011-2014. Αντίστοιχες έρευνες θα πραγματοποιούνται ανά τακτά διαστήματα στο μέλλον.

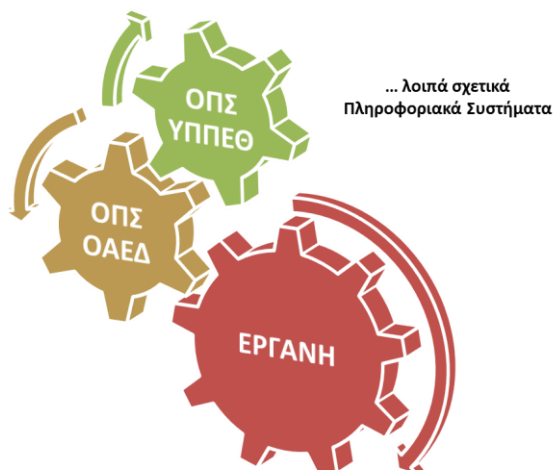
Βασικό εργαλείο παρακολούθησης της μετάβασης των αποφοίτων της ΕΕΚ στην αγορά εργασίας, θα αποτελέσει το ΕΡΓΑΝΗ, το οποίο θα είναι σε άμεση διασύνδεση με τα σχετικά Πληροφοριακά Συστήματα του Υπουργείου Παιδείας και του ΟΑΕΔ.

---

⁵⁸ Με βάση το Ν. 4368/21-02-2016 Το ΕΙΕΑΔ δημοσιοποιεί τις εκροές του Μηχανισμού Διάγνωσης με σκοπό την ενημέρωση των ενδιαφερομένων.

Συστηματική παρακολούθηση της μετάβασης των αποφοίτων της ΕΕΚ στην αγορά εργασίας

ΕΡΓΑΝΗ

Το πληροφοριακό σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ» έχει ως **βασικό αντικείμενο την καταγραφή και παρακολούθηση των ροών εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου** όπως αυτές προκύπτουν μέσω της υποβολής, από το σύνολο των εργοδοτών, εντύπων αρμοδιότητας του Σ.ΕΠ.Ε. και του ΟΑΕΔ. Παράλληλα αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο συλλογής διοικητικών στατιστικών δεδομένων αλλά και έναν μηχανισμό για την ποιοτική αναβάθμιση των πολιτικών του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Το σύστημα έχει στηριχθεί στην **αρχιτεκτονική τριών επιπέδων** (3-tier architecture) ως εξής:

- Το σύστημα βάσης δεδομένων στο οποίο αποθηκεύονται όλα τα απαραίτητα στοιχεία για το μητρώο επιχειρήσεων, εντύπων και οποιαδήποτε άλλα δεδομένα χρειάζεται η εφαρμογή
- Ο κορμός της εφαρμογής με όλους τους απαραίτητους μηχανισμούς για την παροχή των απαιτούμενων υπηρεσιών και ο οποίος βρίσκεται εγκατεστημένος σε Application Servers και επικοινωνεί με τη βάση δεδομένων με ερωταποκρίσεις και με τους clients. Η εφαρμογή χωρίζεται σε δύο υποσυστήματα που τοποθετούνται σε διαφορετικούς Application Servers. Το ένα υποσύστημα εξυπηρετεί τους εξωτερικούς χρήστες (εργοδότες/επιχειρήσεις) και το άλλο τους υπαλλήλους του Σ.ΕΠ.Ε. και του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και των υπολοίπων εμπλεκόμενων δημόσιων φορέων με πρόσβαση στο σύστημα (ΟΑΕΔ, ΙΚΑ)
- Οι τελικοί χρήστες (clients) με πρόσβαση μέσω web browsers

Λειτουργικότητα:

Οι εξωτερικοί χρήστες (εργοδότες που είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα εργοδοτών του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) υποβάλλουν υποχρεωτικά ηλεκτρονικά τα εξής έντυπα:

- Ε3: Ενιαίο Έντυπο Αναγγελίας Πρόσληψης (Ε3 Αναγγελία Πρόσληψης και Ε4 Συμπληρωματικός Πίνακας Προσωπικού Νέας Πρόσληψης),

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας

- E3.1: Αναγγελία έναρξης/ μεταβολών απασχόλησης ωφελούμενου από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα κοινωφελούς χαρακτήρα (υποπαράγραφος ΙΔ.1. του Ν. 4152/2013, αφορά Δημόσιο, ΝΠΔΔ, ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού και εταιρείες του δημοσίου),
- E3.2: Αναγγελία έναρξης/ μεταβολών Θεωρητικής Κατάρτισης από πάροχο κατάρτισης ωφελούμενου από συγχρηματοδοτούμενα από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο προγράμματα κατάρτισης ή προγράμματα απασχόλησης που συνδυάζονται με την κατάρτιση,
- E3.3: Αναγγελία έναρξης/ μεταβολών Πρακτικής Άσκησης σε εργοδότη ωφελούμενου από συγχρηματοδοτούμενα από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο προγράμματα απασχόλησης που συνδυάζονται με την κατάρτιση,
- E3.4: Αναγγελία έναρξης/ μεταβολών σύμβασης μαθητείας,
- Πίνακα προσωπικού/ Συμπληρωματικοί Πίνακες Προσωπικού (E4),
- Αναγγελίας οικειοθελούς αποχώρησης μισθωτού (E5),
- Καταγγελίας σύμβασης αορίστου χρόνου (άτακτη/ με προειδοποίηση) (E6),
- Βεβαίωση - δήλωση για λύση συμβάσης ορισμένου χρόνου ή έργου (ΟΑΕΔ) (E7),
- Αναγγελία υπερωριακής απασχόλησης (E8),
- Σύμβαση Μερικής Απασχόλησης ή /και Εκ Περιτροπής Εργασίας (E9)
- Επιχειρησιακή Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (E10)
- E11: Γνωστοποίηση στοιχείων ετήσιας κανονικής άδειας

Για τους εσωτερικούς χρήστες (ΣΕΠΕ, ΟΑΕΔ) παρέχονται αναλυτικές και επιχειρησιακές δυνατότητες για τη δημόσια διοίκηση και την άσκηση πολιτικής και πιο συγκεκριμένα:

- Καταγραφή σε πραγματικό χρόνο των μεταβολών του μισθωτού προσωπικού των επιχειρήσεων, αποτυπώνοντας τις ροές μισθωτής απασχόλησης και συνεπώς τον δυναμισμό και τις τάσεις της μισθωτής αγοράς εργασίας στην Ελλάδα.
- Καταγραφή του συνόλου των μισθωτών εργαζομένων (ιδιωτικού δικαίου), αλλά και του συνόλου των επιχειρήσεων, οργανισμών και φορέων που απασχολούν μισθωτούς εργαζομένους.
- Από τη βάση δεδομένων δύναται να προκύψει πλήθος άλλων δευτερογενών δεδομένων με συνδυασμό παραμέτρων και ερωτημάτων αναζήτησης.
- Διάθεση δεδομένων από/ σε ΙΚΑ/ ΟΑΕΔ μέσω των μηχανισμών διαλειτουργικότητας

Έως την πλήρη αναβάθμιση και διασύνδεση υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων, για την εξαγωγή ποιοτικών και ποσοτικών συμπερασμάτων αναφορικά με την μετάβαση των αποφοίτων της ΕΕΚ στην αγορά εργασίας, θα **διενεργούνται σχετικές περιοδικές έρευνες πεδίου (μελέτες) από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες**, υπό την επιστημονική εποπτεία του ΕΙΕΑΔ.

5.3.7 Ενίσχυση της Διαπερατότητας και της Διασυνοριακής Κινητικότητας στην ΕΕΚ

Προκειμένου να επιτευχθεί η ενίσχυση της Διαπερατότητας και της Διασυνοριακής Κινητικότητας της ΕΕΚ, στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την ΕΕΚ και την Μαθητεία, εντάσσονται οι ακόλουθες παρεμβάσεις:

- Διασύνδεση αποκτηθέντων προσόντων στο πλαίσιο της ΕΕΚ
- Ενίσχυση διασυνοριακής κινητικότητας εκπαιδευομένων & εκπαιδευτικών
- Αξιοποίηση εργαλείων διασύνδεσης και διαφάνειας

Διασύνδεση αποκτηθέντων προσόντων στο πλαίσιο της ΕΕΚ

Ως προς τη διασύνδεση αποκτηθέντων προσόντων στο πλαίσιο της ΕΕΚ σημειώνεται ότι :

- Στις 2 Δεκέμβριου 2015 στο Βερολίνο, στο πλαίσιο της 33ης συνεδρίασης του EQF AG, μετά από παρουσίαση της Ελληνικής Αντιπροσωπείας, πραγματοποιήθηκε η αντιστοίχιση του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων (HQF) με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF)
- Έχει αναπτυχθεί μητρώο προσόντων, που περιλαμβάνει τίτλους σπουδών (qualifications) που κατατάσσονται στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων και το οποίο στην συνέχεια θα συνδεθεί με το Ευρωπαϊκό Portal «Learning Opportunities and Qualifications in Europe» (<http://ec.europa.eu/ploteus/el>) προκειμένου να υπάρχει λειτουργική διασύνδεση του Εθνικού με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων
- Μέχρι σήμερα έχουν ενταχθεί στο ΕΠΠ προσόντα (τίτλοι) που έχουν αποκτηθεί από το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα και τα ΙΕΚ. Τα προσόντα που αποκτώνται με μη τυπική και άτυπη μάθηση (Συνεχιζόμενη Κατάρτιση–sectoral qualifications, επαγγελματική εμπειρία κ.α.), ο τρόπος πιστοποίησης και η διασφάλιση της ποιότητας εντάσσονται στο στρατηγικό και επιχειρησιακό σχεδιασμό του ΕΟΠΠΕΠ, που πρόκειται να χρηματοδοτηθεί από το νέο ΕΣΠΑ
- Ο ΕΟΠΠΕΠ έχει αναπτύξει μία μεθοδολογία για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων, που βασίζεται στις γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, χρησιμοποιώντας τους ορισμούς που έχουν δοθεί από το EQF και σε συνεργασία με ξένους εμπειρογνώμονες. Σε ότι αφορά την περαιτέρω ανάπτυξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων, η Ελλάδα λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις τελευταίες εργασίες του CEDEFOP, όπως αυτές συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια των σχετικών συναντήσεων (CEDEFOP – Σεπτέμβριος 2015), όπως επίσης και σχετικά χρηματοδοτούμενα έργα εντός Ε.Ε.

- Τα μαθησιακά αποτελέσματα δεν συνδέονται μόνο με το EQF, αλλά επιπροσθέτως μπορούν να ενσωματωθούν στις σχετικές εργασίες σχετικά με το EUROPASS και την υιοθέτηση της λογικής των μαθησιακών αποτελεσμάτων και σε άλλα ευρωπαϊκά εργαλεία και πρωτοβουλίες, όπως το ECVET, το ESCO αλλά και τις αρχές και κατευθύνσεις για την επικύρωση της μη-τυπικής και άτυπης μάθησης.

Η διαπερατότητα των διαφορετικών συστημάτων Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, όπως και η διασύνδεση μεταξύ υφιστάμενων υποσυστημάτων της ΕΕΚ (ΕΠΑΛ, ΕΠΑΣ, ΙΕΚ) και της Ανώτατης Εκπαίδευσης είναι ήδη σε μεγάλο βαθμό θεσμοθετημένη.

Ειδικότερα:

- είναι θεσμοθετημένη η διαπερατότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, η οποία διευκολύνει την (οριζόντια ή κατακόρυφη) κινητικότητα των μαθητών/ φοιτητών/ εργαζομένων μεταξύ των συστημάτων. Συγκεκριμένα προβλέπεται: α) δυνατότητα μετακίνησης από την Α΄ τάξη ΕΠΑΛ στη Β΄ τάξη Γενικού Λυκείου και αντίστροφα, β) απαλλαγή από μαθήματα γενικής παιδείας για τους απόφοιτους Γενικού Λυκείου που επιθυμούν να γραφτούν στη Β΄ τάξη των ΕΠΑΛ. Κατ' αναλογία θα προβλεφθεί η απαλλαγή των αποφοίτων ΕΠΑΣ -που γράφονται στη Β΄ τάξη των ΕΠΑΛ- από μαθήματα ειδικότητας που έχουν διδαχθεί και θα μελετηθεί η δυνατότητα οι σπουδαστές/ απόφοιτοι ΕΠΑΣ από το σχολικό έτος 2017-2018 να ακολουθούν συγκεκριμένο ΠΣ γενικής παιδείας, ώστε να μειωθεί ο χρόνος που απαιτείται για τη λήψη απολυτηρίου στα Εσπερινά ΕΠΑΛ
- Ήδη, οι απόφοιτοι των σχολών του ΟΑΕΔ μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στα ΙΕΚ
- Είναι θεσμοθετημένη η κάθετη κινητικότητα μεταξύ επαγγελματικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (εισαγωγή αποφοίτων σε ΑΕΙ με ειδικές εξετάσεις)
- Είναι θεσμοθετημένη η κατάταξη των αποφοίτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στο τρίτο εξάμηνο ΙΕΚ συναφούς ειδικότητας ή/ και η απαλλαγή τους από παρεμφερή μαθήματα

Σχετικά με την πρόσβαση των αποφοίτων της ΕΕΚ στην ανώτερη/ ανώτατη εκπαίδευση, σημειώνεται ότι βρίσκεται σε εξέλιξη ο εθνικός διάλογος για την παιδεία, η ολοκλήρωση του οποίου είναι απαραίτητη για οποιοδήποτε σχετικό σχεδιασμό.

Επιπρόσθετα, η πολιτεία, αφενός αναπτύσσει την απαραίτητη τεχνογνωσία συμμετέχοντας στα σχετικά ευρωπαϊκά fora και δίκτυα και αφετέρου, μέσα από την προσέγγιση της Συμβουλευτικής και του Επαγγελματικού Προσανατολισμού και των εργαλείων που έχει αναπτύξει, διευκολύνει ως προς την καθοδήγηση των ατόμων για τα θέματα αυτά.

Ενίσχυση διασυνοριακής κινητικότητας εκπαιδευομένων & εκπαιδευτικών.

Η ανάπτυξη και η **συνεχής επικαιροποίηση του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων σύμφωνα με τις κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις αποτελεί βασική προτεραιότητα της ελληνικής κυβέρνησης** και θα οδηγήσει :

- Στην ενίσχυση της διαφάνειας των διαδικασιών για την απόκτηση προσόντων– τίτλων σπουδών
- Στην προώθηση της κινητικότητας οριζοντίως (εντός και εκτός χώρας προέλευσης τίτλου) και καθέτως (δείχνει τις διαδρομές που μπορεί να ακολουθήσει ο ενδιαφερόμενος για μετάβαση από το ένα επίπεδο στο άλλο)
- Στην προώθηση της Διά Βίου Μάθησης

Σε ότι αφορά στους Εκπαιδευτές Ενηλίκων, η ενίσχυση της κινητικότητάς τους διευκολύνεται καθότι από τον Σεπτέμβριο του 2017 προβλέπεται η υποχρεωτική Πιστοποίησή τους, η οποία βασίζεται στο βαθμό ανταπόκρισής τους σε γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες στη βάση πιστοποιημένου επαγγελματικού περιγράμματος.

Σημειώνεται ότι η διασυνοριακή **κινητικότητα και η διεθνοποίηση** υποστηρίζεται από το πρόγραμμα Erasmus+, το οποίο είναι το ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τα σπορ για την 7ετία 2014-2020 και δομείται σε 3 βασικές δράσεις:

- ▶ KA1: Κινητικότητα των ατόμων
- ▶ KA2: Συνεργασία για την καινοτομία και την ανταλλαγή καλών πρακτικών
- ▶ KA3: Ενίσχυση σε θέματα μεταρρυθμίσεων & πολιτικής

Στα πλαίσια της δράσης KA1 του προγράμματος Erasmus+ παρέχονται δυνατότητες:

- για τους εκπαιδευόμενους ή/ και μαθητευόμενους της ΕΕΚ να τοποθετηθούν σε κάποια θέση στο εξωτερικό ή να παρακολουθήσουν κάποια επαγγελματική σχολή που προσφέρει περιόδους πρακτικής άσκησης
- για τους εργαζόμενους στην ΕΕΚ να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες επαγγελματικής εξέλιξης σε ευρωπαϊκό επίπεδο (κατάρτιση, επισκέψεις ή παρακολούθηση εν ώρα εργασίας, ανάθεση διδασκαλίας)

Με εργαλείο τη διακρατική κινητικότητα, οι πολιτικές προτεραιότητες του προγράμματος για τον τομέα ΕΕΚ είναι, μεταξύ άλλων:

- Η αποτελεσματική διασύνδεση των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης με τις ανάγκες της οικονομίας και της αγοράς εργασίας
- Η ενίσχυση της παρουσίας δυαδικών δομών (μάθησης βασισμένης στην εργασία) στην επαγγελματική εκπαίδευση
- Η αύξηση της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης

Παράλληλα, η ανάπτυξη και υλοποίηση σχεδίων διακρατικής κινητικότητας με έμφαση σε προγράμματα μάθησης με βάση την εργασία (work based learning) έχει αναδειχθεί ως μία ιδιαίτερως σημαντική συνιστώσα που συμπληρώνει την επαγγελματική εκπαίδευση της χώρας μας, η οποία, ως σήμερα, είναι κυρίως school-based. Σε αυτά τα σχέδια ο θετικός αντίκτυπος εντοπίζεται σε δύο επίπεδα: α) στην αναπροσαρμογή και εμπλουτισμό των προγραμμάτων σπουδών (με βάση τις διεθνείς εμπειρίες) και β) στην βελτίωση των γνώσεων και ικανοτήτων των μαθητών/σπουδαστών με επίκεντρο την επίτευξη συγκεκριμένων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Για τις ανάγκες υλοποίησης των παραπάνω πολιτικών προτεραιοτήτων, αλλά και προκειμένου να αποφευχθούν αποσπασματικές, μη συντονισμένες ή ακόμα και επικαλυπτόμενες ενέργειες, είναι απαραίτητο να υπάρχει ένας κεντρικός επιτελικός συντονισμός, με σταθερά χαρακτηριστικά. Για αυτό το λόγο θα δημιουργηθεί στο Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων **Ομάδα Εργασίας**, στην οποία θα συμμετέχουν η Δ/ση Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, η Δ/ση Διά Βίου Μάθησης, η Δ/ση Ευρωπαϊκών και Διεθνών Θεμάτων και η **Διεύθυνση Ειδικών Προγραμμάτων Διεθνών Υποτροφιών του ΙΚΥ**. **Στόχοι της συγκεκριμένης ομάδας εργασίας θα είναι οι ακόλουθοι:**

- η αποτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης αναφορικά με την υλοποίηση προγραμμάτων διασυνοριακής κινητικότητας και του αντίκτυπου αυτών με στόχο να αναδειχθούν και να προβληθούν καλές πρακτικές
- η αξιοποίηση των ωφελειών για την ΕΕΚ, όπως αυτές μπορούν να αποκομιστούν από το ΕΣΠΑ, από το Erasmus+ και ενδεχομένως και από άλλα προγράμματα και πρωτοβουλίες (όπως επί παραδείγματι η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τη Μαθητεία- European Alliance for Apprenticeship, που δημιουργήθηκε τον Ιούλιο του 2013)
- η περαιτέρω βελτίωση του τρόπου διάχυσης των σχετικών πληροφοριών στις εκπαιδευτικές μονάδες, ώστε να αυξηθεί ο αριθμός συμμετεχόντων
- ο σχεδιασμός και η υλοποίηση προγραμμάτων επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν στην κατάρτιση προτάσεων
- η διερεύνηση της δυνατότητας ανάπτυξης διακρατικών συνεργασιών με αναγνωρισμένους φορείς ΕΕΚ- Μαθητείας, ώστε με την υποστήριξη των Συντονιστικών Επιτροπών Πρακτικής της Μαθητείας των ΚΠΑ και του δικτύου Eures στον ΟΑΕΔ να οργανωθούν προγράμματα μακροχρόνιας κινητικότητας (6-12 μήνες) με σκοπό την παροχή ΕΕΚ- Μαθητείας σε αποφοίτους ΕΠΑΛ, ΕΠΑΣ και ΙΕΚ σε επιχειρήσεις του εξωτερικού (όταν δεν υπάρχει ικανός αριθμός θέσεων Μαθητείας ή για ειδικότητες που δεν υλοποιούνται)
- η μελέτη των αναγκαίων θεσμικών παρεμβάσεων που απαιτείται να δρομολογηθούν ώστε να πραγματοποιηθεί η αμέσως προαναφερθείσα δράση
- η διερεύνηση της δυνατότητας οι εκροές των δράσεων κινητικότητας ΕΕΚ του προγράμματος Erasmus+ να αποτελούν στοιχείο ανατροφοδότησης στη

διαμόρφωση των ειδικοτήτων, των επαγγελματικών περιγραμμάτων, των προγραμμάτων σπουδών, της δομής και λειτουργίας της πρακτικής άσκησης, της διαμόρφωσης των εκπαιδευτικών υλικών

- η αξιολόγηση και βελτίωση των δράσεων που περιλαμβάνονται στο Ν. 4310 (ΦΕΚ 258/8-12-2014 Τεύχος Α'), σχετικά με την προαγωγή της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας, όπου περιγράφεται το πλαίσιο, το οποίο επιχειρεί να αξιοποιήσει δράσεις, όπως αυτές που μπορούν να υλοποιηθούν μέσω του Erasmus+ και τέλος
- η συνολική και έγκαιρη αντιμετώπιση διαχειριστικών προβλημάτων.

Με δεδομένα λοιπόν ότι α) μέσα από τα προγράμματα κινητικότητας έχει ενισχυθεί σημαντικά η εξωστρέφεια και η δικτύωση ειδικά των ΕΠΑΛ, πολλά εκ των οποίων έχουν δημιουργήσει σταθερούς δεσμούς συνεργασίας με σχολεία του εξωτερικού τα τελευταία χρόνια και β) ορισμένα ΕΠΑΛ, μέσα από μια σταθερή παρουσία με σχέδια διακρατικής κινητικότητας, έχουν καταφέρει να λειτουργούν και ως φορείς υποδοχής, η συστηματική προσέγγιση της διασυννοριακής κινητικότητας θα επιδιώξει:

- τη βελτίωση των διαδικασιών και του περιεχομένου της διδασκαλίας & της μάθησης
- τη διεύρυνση των οριζόντων των μαθητών
- την παροχή επαγγελματικής ανάπτυξης
- την ενδυνάμωση του προφίλ των σχολείων (διεθνοποίηση, εκσυγχρονισμός) και
- τη δημιουργία δεσμών και την ανάπτυξη συνεργασιών με ενδιαφερόμενους φορείς (αγορά εργασίας, κοινωνικούς φορείς, ΜΚΟ κ.λπ.)

Αξιοποίηση εργαλείων διασύνδεσης και διαφάνειας

Η Ελλάδα, ήδη, συμμετέχει στα δίκτυα και αξιοποιεί τα εργαλεία που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο της οικοδόμησης ενός ευρωπαϊκού χώρου για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και κατάρτιση. Εξ' αυτού του λόγου, αντλεί τεχνογνωσία και προβαίνει στην αξιοποίησή της, επικουρούμενη από την χρήση πόρων του ΕΣΠΑ. Πρόκειται για ευρωπαϊκά εργαλεία αναφοράς για την διαφάνεια, την αναγνώριση των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, την συγκρισιμότητα, καθώς και για την ποιότητα των συστημάτων.

Τα εργαλεία αυτά αφορούν: κοινές ευρωπαϊκές αρχές για τον προσδιορισμό και την επικύρωση των μη-τυπικών και άτυπων μορφών μάθησης, το Ευρωδιαβατήριο (Europass), το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF), το Ευρωπαϊκό Σύστημα για την μεταφορά Πιστωτικών Μονάδων στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET) και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για την Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EQAVET).

5.3.8 Ενίσχυση της Ελκυστικότητας της ΕΕΚ

Κοινός στόχος των χωρών της ΕΕ και συνεπώς της Ελλάδας, αποτελεί η ενίσχυση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ, σε σχέση με τη γενική εκπαίδευση, η οποία μέχρι σήμερα αποτελεί την κύρια επιλογή των μαθητών. Στο πλαίσιο αυτό και για να ενισχυθεί η ελκυστικότητα της ΕΕΚ προβλέπεται η υλοποίηση συμπληρωματικών παρεμβάσεων, **οι οποίες θα συνάδουν με τις σχετικές συστάσεις της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁵⁹ περί αναβάθμισης της ελκυστικότητας της ΕΕΚ**, και θα καθορισθεί **πλάνο δημοσιότητας** που θα αναπτυχθεί κατά τους πρώτους μήνες εφαρμογής του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας.

Στην ενίσχυση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ συνεισφέρουν οι παρακάτω Στρατηγικές Κατευθύνσεις (και οι επιμέρους δράσεις τους) που προβλέπονται στο πλαίσιο του παρόντος Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου:

- η ανάδειξη και ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, με το πρόγραμμα **«Μια νέα αρχή στα ΕΠΑΛ»**
- η αναβάθμιση και διεύρυνση του θεσμού της Μαθητείας, προκειμένου να βελτιωθεί η προσβασιμότητα των αποφοίτων της ΕΕΚ στην αγορά εργασίας
- η αναβάθμιση της ποιότητας της ΕΕΚ, με την αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και των Οδηγών Σπουδών της ΕΕΚ, καθώς και των Προγραμμάτων που θα καλύψουν τις ανάγκες του θεσμού της Μαθητείας
- η ενίσχυση του υψηλού επιπέδου ΕΕΚ, με την διασύνδεση της ΕΕΚ με την τριτοβάθμια εκπαίδευση
- η ενίσχυση της διασύνδεσης της ΕΕΚ με την Αγορά Εργασίας και την Κοινωνία, με την αξιοποίηση των εκροών του Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας από τα υποσυστήματα της ΕΕΚ).

Ενδεικτικά, οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις ενίσχυσης της ελκυστικότητας της ΕΕΚ που θα αναπτυχθούν στο πλαίσιο του παρόντος Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου θα αφορούν στα ακόλουθα:

(Α) Σε Εθνικό Επίπεδο:

- **Υιοθέτηση οικονομικών και μη οικονομικών κινήτρων για τις επιχειρήσεις**- κυρίως για τις ΜΜΕ και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις και βιοτεχνίες, έτσι ώστε να καταστούν ελκυστικότερες η Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση και Εκπαίδευση (ΑΕΕΚ) και η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική

⁵⁹ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Επιδίωξη ελκυστικότερης μεταδευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) 2012/C 68/01 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52012IE0147>)

Κατάρτιση και Εκπαίδευση (ΣΕΕΚ), να κινητοποιηθούν οι επιχειρήσεις και να προωθηθεί η συνεργασία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με αυτές

- **Παροχή υπηρεσιών καθοδήγησης και επαγγελματικού προσανατολισμού** που να είναι αποτελεσματικότερες και προσαρμοσμένες στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των νέων, καθώς και **εξατομικευμένων συμβουλών για τα άτομα με αναπηρίες**. Απώτερο στόχο θα αποτελέσει η μεταστροφή της νοοτροπίας των νέων, των οικογενειών τους και των συμβούλων, οι οποίοι θεωρούν ότι το μοναδικό κλειδί για την απασχόληση είναι το πανεπιστήμιο
- **Ανάδειξη της συμμετοχής των επιχειρήσεων σε προγράμματα μαθητείας** ως μια βασική προτεραιότητα του Στρατηγικού Πλαισίου Αναβάθμισης της ΕΕΚ.

(B) Σε Επίπεδο Οργανώσεων Επιχειρήσεων (π.χ. Επιμελητήρια) και Κοινωνικών Εταίρων:

- **Ενεργή συμμετοχή και συνεργασία των οργανώσεων των επιχειρήσεων και των λοιπών κοινωνικών εταίρων σε συστήματα παροχής συμβουλών και καθοδήγησης**, εφόσον αποτελούν τις σχετικές δομές για την παροχή πληροφοριών, όσον αφορά τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας και τις ευκαιρίες ΕΕΚ
- **Προσέλκυση- παρότρυνση επιχειρήσεων βιομηχανικού τομέα και εταιρειών, προκειμένου αυτές να παρέχουν περισσότερες θέσεις για μαθητεία και άσκηση στον χώρο εργασίας** και να ενθαρρύνουν τους εργαζόμενους να **μοιράζονται/ μεταδίδουν τις γνώσεις τους** στους μαθητευόμενους, τους ασκούμενους ή το διδακτικό προσωπικό ΕΕΚ
- **Αμοιβαία μεταφορά τεχνογνωσίας** και καταγραφή- αξιοποίηση άδηλης γνώσης - μαστορικής των επιχειρήσεων προς αμοιβαίο όφελος. Ιδιαίτερως για τις μικρές επιχειρήσεις, που εμφανίζουν καλύτερα χαρακτηριστικά τεχνολογικής και οργανωσιακής ετοιμότητας σε σχέση με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις αλλά δεν έχουν δομές για την καταγραφή και ολοκληρωμένη αξιοποίησή τους
- **Υπηρεσίες υποστήριξης "πρώτης προσέγγισης"** από το σχολείο προς τις επιχειρήσεις, μέσω projects, τα οποία επιλέγονται από ενδεικτικό προετοιμασμένο κατάλογο ή καθορίζονται σε συνεργασία του σχολείου με τη δομή υποδοχής των μαθητευομένων.
- **Διεπιστημονική - διαθεματική υποστήριξη επιχειρήσεων**, σε θέματα που ενδιαφέρουν την επιχείρηση, ιδιαίτερως μια ΜΜΕ, αλλά δεν αφορούν το κύριο αντικείμενο της Μαθητείας (π.χ. project το οποίο αφορά την προβολή μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού/ υπηρεσίας στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης).

- **Αξιοποίηση εμπειρίας εκπαιδευτικών σε δράσεις επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτών** της επιχείρησης (π.χ. ανάπτυξη ικανοτήτων εκπαιδευτών για την κατάρτιση μαθητευομένων μαθητείας αλλά και την τεχνική ενημέρωση τρίτων (π.χ. συνεργατών της επιχείρησης ή και πελατών), ανάπτυξη ικανοτήτων επικοινωνίας και παρουσιάσεων σε πελάτες συνεργάτες κλπ.
- **Αξιοποίηση εργαστηριακών υποδομών** για την προετοιμασία του Project ή για άλλα πιλοτικά έργα που επιλέγονται από κοινού (δράση βιωσιμότητας).

(Γ) Σε Επίπεδο Εκπαιδευτικών Φορέων:

- **Δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και συνεργασίας ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς ή τους εκπαιδευτές των εκπαιδευτικών δομών και τους εκπαιδευτές του χώρου της εργασίας** προκειμένου να αναδειχθεί (α) η αναγκαιότητα εποικοδομητικής συνεργασίας και (β) η αξία της εμπειρίας που αποκτάται στο περιβάλλον εργασίας
- Προώθηση **στενότερης συνεργασίας με παραγωγικούς φορείς, φορείς παροχής υπηρεσιών** και περαιτέρω ανάπτυξη ευρύτερου φάσματος μεθόδων μάθησης στον χώρο εργασίας (ελκυστικότερη αντιμετώπιση της ΕΕΚ)
- **Ενθάρρυνση επιμόρφωσης εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών** στις επιχειρήσεις και υπηρεσίες δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η εξοικείωσή τους με τις μεταβαλλόμενες ανάγκες στον χώρο εργασίας
- **Δημιουργία ευκαιριών επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευτικών/ εκπαιδευτών για καλύτερη γνωριμία με τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας και της εργασίας/ εκπαίδευσης**, ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων, καταγραφή της άρρητης γνώσης/ μαστορικής και δημιουργία προϊόντων γνώσης και εκπαιδευτικού υλικού, με πιθανή αξιοποίηση σύγχρονων μεθόδων αξιοποίησης (e-learning)⁶⁰
- **Ευρεία παιδαγωγική επιμόρφωση εκπαιδευτικών** για να ανταποκριθούν στον κοινωνικό ρόλο της ΕΕΚ και εκπαιδευτών για την επαγγελματική ανάπτυξή τους
- **Πρόβλεψη επιμόρφωσης εκπαιδευτικών για πρώτη φορά στην ειδικότητά** τους και ιδιαίτερως σε εργαστηριακά θέματα

---

⁶⁰ European Foundation of Quality in e-Learning, Quality Management of Peer Production Handbook (QMPP), http://cdn.efquel.org/wp-content/uploads/2012/03/QMPP-Handbook_ver099.pdf?a6409c

- **Πρόβλεψη υποστήριξης του έργου των εκπαιδευτικών** είτε με την ενεργοποίηση των τοπικών κοινωνικών και ψυχολογικών δομών είτε με την συνεργατική αλληλοϋποστήριξη μεταξύ των εκπαιδευτικών

(Δ) Σε Επίπεδο Ατόμων και Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών

- Με την ενίσχυση της έννοιας «σχολείο» στις δομές της ΕΕΚ μέσω της υποστήριξης του κοινωνικού ρόλου του, αναμένεται βελτίωση των αδυνατούντων μαθητών, προσέλκυση περισσότερων αλλά και βελτίωση επιδόσεων μαθητών και, εν τέλει, βελτίωση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ
- Η κινητοποίηση των περιφερειακών και τοπικών δομών για την κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη του ανθρώπινου δυναμικού των δομών της ΕΕΚ⁶¹ δημιουργεί βιωματική επικοινωνία της τοπικής κοινωνίας με τις ιδιαιτερότητες, τις ανάγκες αλλά και τις δυνατότητες της ΕΕΚ και δημιουργεί καλύτερη επικοινωνία για την προβολή της
- Δημιουργία και ενίσχυση πρωτοβουλιών εθελοντικής δράσης για την υποστήριξη του κοινωνικού ρόλου και της Μαθητείας στον εργασιακό χώρο, κυρίως με την αξιοποίηση συνταξιούχων εκπαιδευτικών ή και συνταξιούχων τεχνικών.

(Ε) Δημιουργία ολοκληρωμένου Πλάνου Δημοσιότητας

Το σύνολο των δράσεων προβολής και προώθησης της ΕΕΚ (διενέργεια ημερίδων, εκδηλώσεων, εκστρατείες ενημέρωσης, κλπ.), θα ενσωματωθούν σε ένα ολοκληρωμένο Πλάνο Δημοσιότητας με στόχους: α) τη συστηματική βελτίωση της κοινωνικής αναγνώρισης της ΕΕΚ, β) την ενημέρωση του κοινού για τον σκοπό, το πεδίο και τα αναμενόμενα αποτελέσματα της εφαρμογής της Στρατηγικής για την ΕΕΚ, γ) την υιοθέτηση της Στρατηγικής από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Το Πλάνο Δημοσιότητας, θα πρέπει αντιμετωπίζει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα ζητήματα:

- Τον εντοπισμό των ομάδων-στόχων στις οποίες θα απευθύνεται και τον καθορισμό του κατάλληλου τρόπου επικοινωνίας με την κάθε ομάδα ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες της
- Την ανάγκη για συνεχή απόκριση σε ερωτήματα και ανησυχίες του κοινού και των ενδιαφερόμενων μερών.

---

⁶¹ European Commission - Education and Learning (2013), Reducing early school leaving: Key messages and policy support
http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/doc/esl-group-report_en.pdf

Δεδομένου ότι η στρατηγική της επικοινωνίας πρέπει να διαφοροποιείται ανάλογα με το στάδιο Ανάπτυξης της Στρατηγικής για την ΕΕΚ, το πλάνο δημοσιότητας θα ενσωματώνει δύο διακριτές εκστρατείες:

- **Εκστρατεία ενημέρωσης**, που θα πληροφορεί τις ομάδες- στόχους για τη Στρατηγική και τα οφέλη της και θα εφαρμόζει διαφορετικές δραστηριότητες ανάλογα με τις απαιτήσεις και τα ενδιαφέροντα κάθε ομάδας- στόχου
- **Εκστρατεία υποστήριξης**, ως παράταση των δράσεων επικοινωνίας και πληροφόρησης, με στόχευση στην αύξηση της επίδρασης της προηγούμενης δραστηριότητας και τη διατήρηση του ενδιαφέροντος γύρω από τη σχεδιαζόμενη μεταρρύθμιση.

5.3.9 Ενίσχυση υψηλού επιπέδου ΕΕΚ

Η ΕΕΚ πρέπει να είναι σε θέση να αντιδρά στη ζήτηση για προηγμένες επαγγελματικές δεξιότητες, κατάλληλα προσαρμοσμένες στις περιφερειακές οικονομικές συνθήκες. Πρέπει επίσης να είναι μια «ανοικτή πόρτα» για όσους θέλουν να αποκτήσουν πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και για τα άτομα που πρέπει να επανέλθουν στη μάθηση για να αναβαθμίσουν ή να επικαιροποιήσουν τις δεξιότητές τους⁶².

Η προσφορά υψηλού επιπέδου ΕΕΚ αποτελεί προφανή προϋπόθεση για την ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων, εξειδικευμένων θέσεων εργασίας. Στην κοινωνία της γνώσης οι επαγγελματικές δεξιότητες και ικανότητες είναι πλέον εξίσου σημαντικές με τις ακαδημαϊκές δεξιότητες και ικανότητες. Στο πλαίσιο αυτό η προώθηση του υψηλού επιπέδου στην ΕΕΚ, σε συνδυασμό με τη διαφάνεια και τη διασφάλιση της ποιότητας είναι απαραίτητη για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης της κοινωνίας προς την ΕΕΚ που θα διευκολύνει την επαγγελματική κινητικότητα των νέων ανθρώπων και την ουσιαστική, πέραν της τυπικής, αναγνώριση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αποκτούν στα υφιστάμενα συστήματα.

Επιπρόσθετα, η δημιουργικότητα και η καινοτομία στην ΕΕΚ, καθώς και η χρήση καινοτόμων μεθόδων μάθησης, μπορούν να ενθαρρύνουν τους εκπαιδευόμενους να μην εγκαταλείψουν την ΕΕΚ μέχρις ότου έχουν τα απαραίτητα προσόντα.

Στην κατεύθυνση αυτή για την ενίσχυση του υψηλού επιπέδου της ΕΕΚ προβλέπονται οι ακόλουθες παρεμβάσεις, οι οποίες συνάδουν με τις σχετικές ευρωπαϊκές κατευθύνσεις (βλ. Supporting vocational education and training in Europe: The Bruges Communiqué», 2011):

- (α) Ενεργή ενθάρρυνση των παρόχων ΕΕΚ (φορέων και εκπαιδευτών), ώστε να συνεργάζονται με καινοτόμες επιχειρήσεις, ερευνητικά κέντρα, τα ιδρύματα

---

⁶² 52012DC0669, ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Ανασχεδιασμός της εκπαίδευσης: επενδύοντας στις δεξιότητες για καλύτερα κοινωνικοοικονομικά αποτελέσματα /* COM/2012/0669 final - 2012

τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σχηματίζοντας «συμπράξεις γνώσης», καθώς και με αντίστοιχους φορείς του εξωτερικού. Με τον τρόπο αυτό θα αποκτήσουν πολύτιμες γνώσεις σχετικά με τις νέες εξελίξεις και τις ανάγκες σε δεξιότητες, ώστε να αναπτύξουν καινοτόμες επαγγελματικές πρακτικές. Τέτοιες συμπράξεις θα μπορούσαν επίσης να αποδειχθούν χρήσιμες για την εισαγωγή εφαρμοσμένων και εμπειρικών μεθόδων μάθησης, για την ενθάρρυνση του πειραματισμού και για την προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών

- (β) Αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) για τη μεγιστοποίηση της πρόσβασης στην επαγγελματική κατάρτιση και την προώθηση της ενεργού μάθησης, καθώς και για την ανάπτυξη νέων μεθόδων, τόσο κατά τη θεωρητική εκπαίδευση στις εκπαιδευτικές μονάδες όσο και κατά την πρακτική άσκηση στις επιχειρήσεις
- (γ) Στήριξη πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην προώθηση της επιχειρηματικότητας, σε στενή συνεργασία με τους εργοδότες, τους παρόχους ΕΕΚ και τους κοινωνικούς φορείς.

Ως ενδεικτικές δράσεις προτείνονται:

Προώθηση καινοτόμων μορφών συνεργασίας μεταξύ των παρόχων ΕΕΚ και των επιχειρήσεων, εμπλεκόμενων αρχών, τεχνολογικών κέντρων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΤΕΙ, ΑΕΙ, κλπ)– προώθηση τοπικών συνεργασιών σε διεθνή δίκτυα.

Ενθάρρυνση των διδασκόντων στην ΕΕΚ για συστηματική παρακολούθηση και ενσωμάτωση διεθνών τάσεων, εξελίξεων και καλών πρακτικών στη διδασκαλία των ειδικότητων της ΕΕΚ και τις πρακτικές μαθητείας.

Επέκταση των υφισταμένων βραβείων καινοτομίας (που σήμερα απευθύνονται σε τελειόφοιτους ή απόφοιτους ΑΕΙ) και στην ΕΕΚ, με ενεργή συμμετοχή των επιχειρήσεων και των κοινωνικών φορέων στην επιλογή. Αξιοποίηση του θεσμού, πέραν της ενθάρρυνσης των εκπαιδευόμενων, και για την προβολή του επιπέδου κατάρτισης της ΕΕΚ.

Αξιοποίηση ευρωπαϊκών και διεθνών θεσμών, που οργανώνουν εκθέσεις παρουσίασης των επιτευγμάτων αποφοίτων ΕΕΚ (Euroskills Competition, Worldskills Competition– ανά διετία), για την ανάδειξη βέλτιστων πρακτικών στην ΕΕΚ.

Ενίσχυση της συμμετοχής των εμπλεκόμενων φορέων σε επιλεγμένα ερευνητικά πιλοτικά προγράμματα σε θέματα ανάπτυξης υιοθέτησης εναλλακτικών μεθόδων και πρακτικών ΕΕΚ.

Ενθάρρυνση, και με κατάλληλη χρηματοδότηση, της δημιουργία μικρο- εταιριών ή κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων παραγωγικού σκοπού ή και κοινωνικής ένταξης από εκπαιδευόμενους της ΕΕΚ, ακόμα και πριν την ολοκλήρωση των σπουδών τους, που θα μπορούσαν να επιδιώξουν την ενίσχυση της συνεργασίας τους σε περιφερειακό επίπεδο με υφιστάμενες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παροχή πρακτικής άσκησης. – Πρόβλεψη ενημέρωσης και καθοδήγησης μαθητών από τη Γ τάξη. – Αξιοποίηση κονδυλίων για Κοινωνικές Επιχειρήσεις.

Στήριξη νεοσύστατων επιχειρήσεων (καινοτόμων ή μη), που ιδρύονται από αποφοίτους ΕΕΚ, σε συνεργασία με αποφοίτους ΤΕΙ– ΑΕΙ οι οποίοι επιδιώκουν παράλληλα κάλυψη της πρακτικής τους άσκησης ή και σε συνεργασία με υφιστάμενες επιχειρήσεις, με τη μορφή προώθησης της υπεργολαβίας, της από κοινού συμμετοχής σε χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα κλπ.

5.3.10 Διασφάλιση – Βέλτιστη αξιοποίηση υποδομών στις δημόσιες δομές της ΕΕΚ

Ένας βασικός παράγοντας ποιότητας και αξιοπιστίας της ΕΕΚ είναι η εξασφάλιση των απαιτούμενων υποδομών σε κάθε δημόσια δομή ΕΕΚ, ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ειδικότητας που προσφέρει.

Σκοπός της παρούσας δράσης είναι η κάλυψη όλων των δημόσιων μονάδων ΕΕΚ με βασικές εργαστηριακές υποδομές για τις ειδικότητες που εξυπηρετούν, με τη βέλτιστη δυνατή αξιοποίηση των ήδη επενδυμένων/ διαθέσιμων πόρων.

Η **αναγκαιότητα** της εν λόγω δράσης προκύπτει από τα εξής:

- Παρότι πολλά ΕΠΑΛ και δημόσια ΙΕΚ διαθέτουν υποδομές επενδυμένου κεφαλαίου υψηλής αξίας, η καλή λειτουργία και αξιοποίησή τους εξαρτώνται από τη διασφάλιση πόρων και κατάλληλου πλαισίου συντήρησής τους.
- Ο νέος γεωγραφικός χάρτης ειδικοτήτων που θα προκύψει από τη διάγνωση των αναγκών της αγοράς εργασίας σε συνδυασμό με τις τεχνολογικές εξελίξεις είναι πιθανό να έχει ως επίπτωση να καταστούν αργούσες ή απαξιωμένες τεχνολογικά εργαστηριακές υποδομές και εξοπλισμός σε μια σειρά κατά τόπους δομών ΕΕΚ, ενώ ταυτόχρονα να προκύπτουν σημαντικές ελλείψεις σε υποδομές συγκεκριμένων ειδικοτήτων σε συγκεκριμένες περιοχές.
- Τα εργαστήρια των Εργαστηριακών Κέντρων (ΕΚ) διαθέτουν σημαντικό εξοπλισμό (τον οποίο πολλές φορές δεν διαθέτουν ούτε τα ΤΕΙ). Αυτός βρίσκεται σε επιμέρους εργαστήρια, αρκετές φορές αχρησιμοποίητος είτε λόγω βλάβης είτε λόγω μικρής συμβατότητας με τα μαθήματα τα οποία εξυπηρετεί το εργαστήριο, είτε λόγω μη λειτουργίας σχετικής ειδικότητας. Όμως, σε αρκετές περιπτώσεις αυτός ο εξοπλισμός θα μπορούσε να αξιοποιηθεί από άλλο μάθημα της ίδιας ειδικότητας ή άλλων ειδικοτήτων ή από άλλη εκπαιδευτική βαθμίδα.
- Συγχρόνως, όμως, τα εργαστήρια έχουν ελλείψεις σε κάποιους βασικούς εργαστηριακούς εξοπλισμούς που πρέπει να υπάρχουν σε κάθε ειδικότητα σε όλες τις εκπαιδευτικές δομές κάθε βαθμίδας εκπαίδευσης. Αυτές τις ανάγκες, ορισμένες εκπαιδευτικές μονάδες, τις καλύπτουν με εξαιρετικές ιδιοσυσκευές που έχουν κατασκευάσει οι εκπαιδευτικοί των εργαστηρίων- κυρίως των ΕΚ ή μαζί με τους μαθητές/ μαθητευομένους τους. Πολλές από αυτές δημιουργήθηκαν στα ΕΠΑΛ– ΕΚ στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων (Δαίδαλος, Τεχνομάθεια).

Κατόπιν τούτων, για την επίτευξη του στόχου της **βέλτιστης δυνατής κάλυψης** των αναγκών των δημόσιων δομών ΕΕΚ σε συνδυασμό με τη **βέλτιστη δυνατή**

αξιοποίηση των ήδη επενδεδυμένων/ διαθέσιμων δημόσιων χρηματοδοτικών πόρων, το προτεινόμενο **σχέδιο δράσης** διαρθρώνεται σε παρεμβάσεις στους ακόλουθους άξονες:

A. Βέλτιστη αξιοποίηση υφιστάμενων και νέων υποδομών

A1. Μελέτη εκτίμησης αναγκών- Ολοκληρωμένη Καταγραφή υφιστάμενου εργαστηριακού εξοπλισμού των ΕΠΑΛ, συμπεριλαμβανομένων των εργαστηρίων πληροφορικής και φυσικής.

Η **Μελέτη Εκτίμησης των Αναγκών** αποσκοπεί στην πολλαπλή αξιοποίηση των εργαστηριακών υποδομών από διαφορετικές ειδικότητες, από θεωρητικά μαθήματα ή και από διαφορετικές εκπαιδευτικές δομές και στηρίζεται στην ολοκληρωμένη καταγραφή του υφιστάμενου εξοπλισμού. Στο πεδίο εφαρμογής της μελέτης περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η χαρτογράφηση και ανάδειξη εναλλακτικών μοντέλων συν-αξιοποίησης των δημόσιων υποδομών, ο σχεδιασμός συστήματος και κεντρικών/ περιφερειακών δομών και αντίστοιχων διαδικασιών διάθεσης/ συν-αξιοποίησής τους από τις επί μέρους εκπαιδευτικές δομές και, τέλος, η εξέταση και διαχείριση των θεμάτων ιδιοκτησίας, ώστε να ευνοείται η βέλτιστη ευελιξία στην αξιοποίησή τους.

Η **ολοκληρωμένη καταγραφή** αφορά στη δημιουργία ενός Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών– πύλη γνώσης το οποίο θα περιλαμβάνει:

- Ηλεκτρονική Καταγραφή των μονάδων εξοπλισμού και των βασικών συσκευών κάθε εργαστηρίου σε κάθε εκπαιδευτική μονάδα
- Χαρακτηρισμό των παραπάνω ως προς τα θεματικά αντικείμενα και το επίπεδο στα οποία αναφέρονται με τη μορφή ιεραρχικών μεταπληροφοριών με τη μορφή tags– μελέτη δημιουργίας ιεραρχικών μεταπληροφοριών
- Χαρακτηρισμός τους ως προς τις διδακτικές ενότητες στις οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν, σε εργαστηριακά ή θεωρητικά μαθήματα
- Ένταξή τους– σύνδεση με τα νέα Προγράμματα Μαθημάτων.

A2. Δράσεις αναβάθμισης εργαστηριακών υποδομών μέσα από έργα (projects) των μαθητών.

Η αναβάθμιση των υποδομών θα περιλαμβάνει πρόγραμμα χρηματοδότησης εκπαιδευτικών δομών, συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων (Δαίδαλος, Τεχνομάθεια) που έχουν εφαρμοστεί στη Δ/θμια Εκπαίδευση. Οι εκπαιδευτικές δομές θα αξιοποιήσουν αυτά τα προγράμματα, στα οποία οι μαθητές, υπό την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών, μπορούν να εκπονήσουν έργα (projects). Τα έργα αυτά θα έχουν διπτό σκοπό. Να εκπαιδευτούν οι μαθητές με βάση τη μέθοδο project, συμμετέχοντας σε ένα πραγματικό έργο και παράλληλα να δημιουργηθούν εργαστηριακές ιδιοσυσκευές (πραγματικές ή ψηφιακές ή συνδυασμός) που να αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες εργαστηριακές ασκήσεις ή ολοκληρωμένες αυθεντικές εργαστηριακές δραστηριότητες. Τα έργα αυτά, εφόσον πιστοποιηθούν για την εκπαιδευτική τους επάρκεια, θα μπορούν να αναπαραχθούν για χρήση και σε άλλα σχολεία είτε από

την ίδια τη σχολική μονάδα που τα πρότεινε είτε μέσα από την αξιοποίηση των σχεδίων του κάθε έργου, τα οποία θα εφοδιαστούν με άδειες Creative Commons.

Οι ιδιοσκευές θα μπορούν να δημιουργηθούν και με αναβάθμιση, συντήρηση και προσαρμογή υφιστάμενου εξοπλισμού π.χ. παλιά Χημικά Εργαστήρια με βάση τα οποία δημιουργούνται Μικροβιολογικά-Βιοχημικά Εργαστήρια, παλιοί παλμογράφοι με τους οποίους δημιουργούνται εργαστηριακές μονάδες ελέγχου ηλεκτρικού συστήματος οχημάτων, παλιές εργαλειομηχανές οι οποίες μετατρέπονται σε CNC κλπ.

Τα έργα τα οποία θα προταθούν μπορούν να καλύπτουν τις παρακάτω ανάγκες:

- **Εργαστηριακή εξάσκηση σε βασικές εργαστηριακές ασκήσεις κάθε ειδικότητας**, σύμφωνα με τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών εργαστηρίων ή τους οδηγούς σπουδών (IEK) π.χ. δημιουργία ή και αξιοποίηση διάφορων ιδιοκατασκευών και φθηνών ή και ανακυκλώσιμων υλικών
- **Εργαστηριακή άσκηση για κατανόηση βασικών θεωρητικών γνώσεων**, όπως συσκευή μετρήσεων και διεργασιών για κατανόηση της θερμότητας, της μετάδοσης θερμότητας και της διαφοράς των εννοιών θερμοκρασίας και θερμότητας
- **Εργαστηριακή άσκηση σε βασικές αυθεντικές επαγγελματικές δραστηριότητες** π.χ. εκπαιδευτική μονάδα για εγκατάσταση κεντρικής θέρμανσης, σύμφωνα με πιστοποιημένα επαγγελματικά περιγράμματα.
- **Σύνθετες Επαγγελματικές Προσομοιώσεις** (ή και συνδυασμός με πραγματική εκπαιδευτική μονάδα– εργαστήριο) για παράλληλη ανάπτυξη οριζόντιων δεξιοτήτων και επιχειρηματικότητας, προσανατολισμένων σε κάθε ειδικότητα, όπως: ολοκληρωμένη διαδικασία από την επίσκεψη σε πελάτη, καταγραφή αναγκών, μελέτη, δημιουργία καταλόγου υλικών, υποβολή προσφοράς, κατασκευή. Ανάλογα έργα είναι πιο σύνθετα, έχουν περισσότερες απαιτήσεις και ανάγκες παιδαγωγικής υποστήριξης (Laux & Cornolly, 2013) και μπορούν να υπεισέρχονται περισσότερες ειδικότητες π.χ. Οικονομίας, Πληροφορικής, Μηχανολόγων. Π.χ. μπορεί να αφορά χαμηλού κόστους παρεμβάσεις για εξοικονόμηση ενέργειας (ή νερού) σε ξενοδοχειακές μονάδες. Αυτή η δράση μπορεί να έχει συνέργειες με άλλη παράλληλη δράση που σχεδιάζεται και αφορά εξωστρεφείς δράσεις για το άνοιγμα του Επαγγελματικού Σχολείου στην κοινωνία π.χ. ενημέρωση τοπικής κοινωνίας για εξοικονόμηση ενέργειας.

Συνέργειες με άλλες δράσεις.

- **Σχολικές Δραστηριότητες.** Δημιουργία των παραπάνω με αξιοποίηση (και χρηματοδότηση Σχολικών Δραστηριοτήτων π.χ. Περιβαλλοντική)
- **Project στο πλαίσιο της Μαθητείας.** Προβλέπεται οι μαθητές, ατομικά ή σε ομάδες, να δημιουργούν ένα Project κατά τη διάρκεια της μαθητείας τους, το οποίο θα συμφωνείται από κοινού με την επιχείρηση και θα την ενδιαφέρει

- **Ευέλικτη ζώνη στο πλαίσιο των μαθημάτων κάθε ειδικότητας.** Στα εργαστηριακά μαθήματα κάθε ειδικότητας θα προβλέπεται ένα ελεύθερο θέμα, το οποίο θα βασίζεται σε τοπική εμπειρία (προσλαμβάνουσες μαθητών) ή κλαδικές ή τοπικές ανάγκες π.χ. προληπτική συντήρηση εγκαταστάσεων ξενοδοχειακών μονάδων ή γεωργικών εγκαταστάσεων
- **Εξωστρέφεια ΕΕΚ.** Οι παραπάνω δράσεις αποτελούν ένα βασικό παράγοντα ενίσχυσης της ελκυστικότητας της ΕΕΚ. Μέσα από τις παραπάνω δράσεις οι μαθητές μπορούν, πέραν των άλλων, να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες «με νόημα» και να αναπτύξουν την «αυτοεκτίμησή» τους, προβάλλοντας το έργο τους ευρύτερα
- **Δράσεις Επιμόρφωσης όπως προβλέπονται στο στρατηγικό πλαίσιο για την ΕΕΚ.** Τα παραπάνω έργα δίνουν την ευκαιρία στους εκπαιδευτικούς να δημιουργήσουν, πέραν των ιδιοσυσκευών, εκπαιδευτικό υλικό, αλλά και ανάπτυξη επιμορφωτικών δράσεων μεταξύ ομότιμων (peer to peer), όπως προβλέπεται στο στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕΚ. Ενδεικτικά αναφέρεται: *Επιμόρφωση και υποστήριξη για τη δημιουργία Ελεύθερου Εκπαιδευτικού Υλικού (Open Educational Resources – OER)⁶³, δηλαδή δημιουργία εκπαιδευτικών πόρων από υφιστάμενους πόρους (εκπαιδευτικών δομών ή επιχειρήσεων) και από άρρητη γνώση- μαστορική και αξιοποίησή τους για ποιοτική εκπαίδευση σε διαφορετικές δομές εκπαίδευσης, σε απομακρυσμένες και νησιωτικές περιοχές ή σε διαφορετικούς μαθητευόμενους, δημιουργώντας οικονομίες κλίμακας. Βασικός σκοπός είναι η ενθάρρυνση εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών να δημιουργήσουν Ελεύθερο Εκπαιδευτικό Υλικό, οι ίδιοι ή με τους μαθητές τους, μέσα από τα προβλεπόμενα projects και τα ευέλικτα τμήματα των προγραμμάτων και να το αξιοποιήσουν, με ευέλικτες αλλά αξιόπιστες διαδικασίες πιστοποίησης ποιότητας⁶⁴ και με την διεξαγωγή ερευνών για την βελτίωσή τους και για την αποδοτικότερη χρήση τους.*

A 3. Χωροταξική κατανομή υποδομών.

Με βάση τη Μελέτη Εκτίμησης Αναγκών και τη δημιουργία Γεωγραφικού Συστήματος Διαχείρισης Υποδομών (δράση A1), στη συνέχεια θα εκπονηθεί:

- Χωροταξική κατανομή υποδομών με στόχο όλες οι λειτουργούσες ειδικότητες να διαθέτουν ένα ελάχιστο επίπεδο υποδομών, ικανό να ανταποκριθεί στις ανάγκες της ειδικότητας
- Αποκεντρωμένη προμήθεια νέου εξοπλισμού σε συνάρτηση με την αξιοποίηση της δράσης A2, όπου αυτό είναι εφικτό

B. Διασφάλιση συντήρησης και καλής λειτουργίας υποδομών.

⁶³ OECD (2015) Open Educational Resources - A Catalyst for Innovation http://www.oecd-ilibrary.org/education/open-educational-resources_9789264247543-en;jsessionid=1b4i92ows2v3s.x-oecd-live-02

⁶⁴ European Foundation of Quality in e-Learning, Quality Management of Peer Production Handbook (QMPP), http://cdn.efquel.org/wp-content/uploads/2012/03/QMPP-Handbook_ver099.pdf?a6409c

Η δράση περιλαμβάνει **Μελέτη Σκοπιμότητας** για τη δημιουργία βέλτιστου μοντέλου υποστήριξης, συντήρησης, προμηθειών ή και αναβάθμισης του συνόλου των εργαστηριακών υποδομών εκπαίδευσης και κατάρτισης σε επίπεδο Διοικητικής Περιφέρειας και θα καταλήξει σε προτάσεις περί της θεσμοθέτησης, δημιουργίας και ενεργοποίησης των σχετικών δομών και διαδικασιών που θα παρέχουν τις υπηρεσίες είτε με ίδιους πόρους είτε μέσω αξιοποίησης υπηρεσιών τρίτων. Θα μελετηθεί, επίσης, η δυνατότητα και οι προϋποθέσεις ώστε οι εκπαιδευτικές δομές να μπορούν να εξειδικεύουν τους μαθητές τους στη συντήρηση εξοπλισμού, αξιοποιώντας την ευέλικτη ζώνη των εργαστηριακών τους ασκήσεων για τη συντήρηση ή αναβάθμιση εργαστηριακών υποδομών άλλων εκπαιδευτικών δομών.

Παραδοτέο της εν λόγω δράσης αποτελεί πρότυπος οδηγός συντήρησης και καλής λειτουργίας των υποδομών.

Γ. Αξιολόγηση ανάγκης για νέες επενδύσεις σε υλικοτεχνικές υποδομές.

Σε συνδυασμό με τις προαναφερθείσες δράσεις και μόνο σε περιπτώσεις άμεσης ανάγκης αναβάθμισης των υλικοτεχνικών υποδομών (πχ. εκσυγχρονισμός εξοπλισμού εργαστηρίου, αλλαγή ΠΣ), προβλέπεται η επένδυση σε νέο εξοπλισμό.

Το προτεινόμενο **σχέδιο δράσης** θα **χρηματοδοτηθεί** από την επενδυτική προτεραιότητα 10.4.1. Ειδικότερα, προτείνεται η ένταξη των παρακάτω δράσεων:

- βέλτιστη αξιοποίηση υφιστάμενων και νέων υποδομών (Δράσεις A1 και A2)
- ανάπτυξη πρότυπου οδηγού διασφάλισης συντήρησης και καλής λειτουργίας υποδομών (Δράση B)
- σχεδιασμός και εφαρμογή εναλλακτικών υποδομών για εργαστηριακές ασκήσεις-αξιοποίηση λύσεων προσομοίωσης χαμηλού κόστους (Δράση A2)

Επιπροσθέτως, μέσα από τις τοπικές συμπράξεις της ΕΕΚ θα εξεταστούν οι παρακάτω δυνατότητες:

- Σύναψη συμφώνων με κοινωνικούς εταίρους για αξιοποίηση δημοσίων και ιδιωτικών υποδομών για τη διενέργεια εργαστηριακών ασκήσεων
- Αξιοποίηση ιδιωτικών πόρων προγραμμάτων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης επιχειρήσεων για την υποστήριξη εξειδικευμένων αναγκών των προγραμμάτων μαθητείας.

**Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και
Κατάρτισης και της Μαθητείας**

Βιβλιογραφία

- Bandy, J. (2009). *Peer Review of Teaching*. Ανάκτηση January 26, 2016, από Vanderbilt university - Center of teaching: <https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/peer-review-of-teaching>
- Butcher, N. (2015). *A basic guide to open educational resources*. Ανάκτηση από Unesco: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002158/215804e.pdf>
- Cedefop. (2015). *Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση αποτρέπει την πρόωγη αποχώρηση από το εκπαιδευτικό σύστημα*. Cedefop.
- Cedefop (2012β). Trends in VET policy in Europe 2010-12 [Τάσεις στις πολιτικές ΕΕΚ στην Ευρώπη, 2010-12]. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων. Cedefop working paper; No 16. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6116_en.pdf.
- European Commission. (2013). *Reducing early school leaving: Key messages and policy support*. Ανάκτηση January 27, 2016, από http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/doc/esl-group-report_en.pdf
- ΕΕΟ GROUP (2015). Η μαθητεία του Ο.Α.Ε.Δ.: τάσεις, εξελίξεις, προοπτικές, η μεταρρύθμιση της μαθητείας.
  - «Εξειδίκευση της μεθοδολογίας ανάπτυξης προδιαγραφών πρακτικής άσκησης», ΕΕΟ, 2015 στο πλαίσιο του έργου “Υποστήριξη Υλοποίησης δράσεων αναβάθμισης της Μαθητείας Ο.Α.Ε.Δ.”.
- Hart, S., Dixon, A., Drummond, M., & McIntyre, D. (2004). *Learning without Limits*. Berkshire: Open University Press.
- Ioannidou, A.; Stavrou, S. (2013). Reformperspektiven der Berufsbildung in Griechenland [Προοπτικές για τη μεταρρύθμιση της επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα]. Βερολίνο: Ίδρυμα Friedrich Ebert, Μονάδα Δυτικής Ευρώπης/Βόρειας Αμερικής. (Διεθνής Πολιτική Ανάλυση). <http://library.fes.de/pdf-files/id/ipa/10251.pdf>.
- ΙΤΥΕ (2011). Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στα ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ με την ανάπτυξη και αξιοποίηση εργαλείων ΤΕΕ στο πλαίσιο εφαρμογής των
- Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της ΓΣΕΕ, Αθήνα, 2013, «Κατάρτιση, Απασχόληση, Εκπαιδευτική Πολιτική: Διερεύνηση της σύνδεσης της επαγγελματικής κατάρτισης με την απασχόληση»
- Laux, F., & Connolly, T. (2013). E-Learning and Self-Assessment for Hands-On Labs. *International Journal on Advances in Internet Technology*, 6(3 & 4). Retrieved <https://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=33&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwiC0M7lu8LLAhWBEyWkHc8xB0I4HhAWCCcwAg&url=https%3A%2F%2Fwww.thinkmind.org%2Fdownload.php%3Far>

ticleid%3Dinttech_v6_n34_2013_1&usg=AFQjCNGU0maZ36tK9zbHR7xyqo78_KqYyQ&si

- Μητράκος, Θ. (2013). Ανισότητα και φτώχεια: τάσεις και προκλήσεις. Ημερίδα στο ΚΕΠΕ για την κοινωνική συνοχή και την οικονομική κρίση, 30 Μαΐου 2013.
- Mc Coschan, A. et al. (2008). Beyond the Maastricht communiqué: developments in the opening up of VET pathways and the role of VET in labour market integration: consolidated final report [Πέρα από ΤΟ ανακοινωθέν του Μάαστριχτ: οι εξελίξεις στο άνοιγμα διαδρομών ΕΕΚ και ο ρόλος της ΕΕΚ στην ένταξη στην αγορά εργασίας: ενοποιημένη τελική έκθεση]. ECOTEC Μάρτιος 2008.
- Matsaganis, M. (2013). The Greek crisis: social impact and policy responses [Η ελληνική κρίση: κοινωνικές επιπτώσεις και πολιτικές αντιμετώπισης]. Βερολίνο: Ίδρυμα Friedrich Ebert, Μονάδα Δυτικής Ευρώπης/Βόρειας Αμερικής. (Μελέτη/Ίδρυμα Friedrich Ebert). <http://library.fes.de/pdf-files/id/10314.pdf>.
- Mitra, D. L. (2008). *Student Voice in School Reform: Building Youth–adult Partnerships that*. Albany: State University of New York Press.
- Mitra, D. L., & Gross, S. J. (2009, July). Increasing Student Voice in High School Reform. *Educational Management Administration & Leadership*, vol. 37 (4), σσ. 522-543. doi:10.1177/1741143209334577
- OECD. (2010). *OECD (2010), PISA 2009 Results: Overcoming Social Background Pisa Results 2009 Equity in Learning Opportunities and Outcomes (Volume II)*. Ανάκτηση από <http://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/48852584.pdf>
- OECD. (2016). *Low-Performing Students: Why They Fall Behind and How To Help Them Succeed* (PISA εκδ.). Paris: OECD Publishing. doi:<http://dx.doi.org/10.1787/9789264250246-en>
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2006). Η μαθητική διαρροή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (γυμνάσιο, ενιαίο λύκειο, ΤΕΕ): Έρευνα. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. http://kesyp-ampel.att.sch.gr/Math_Diarroi_PI.pdf.
- QMPP project. (2012). *Management of Peer Production - Quality management Handbook*. Ανάκτηση January 28, 2016, από EFQUEL: http://cdn.efquel.org/wp-content/uploads/2012/03/QMPP-Handbook_ver099.pdf?a6409c
- Rhodes, C., Stokes, M., & Hampton, G. (2004). *A practical guide to Mentoring, Coaching and Peer Networking*. London & NY: RoutledgeFalmer.
- Rogers, E. (1995). *Diffusion of Innovations*. New York: The Free press.

- Sahlberg, P. (2013). *Φινλανδικά Μαθήματα – Τι μπορεί να μάθει ο κόσμος από την εκπαιδευτική αλλαγή στη Φινλανδία*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Saide, B., & Crowley, B. (2016, January 21). *Building Empathy in Classrooms and Schools*. Ανάκτηση January 24, 2016, από Edweek: <http://www.edweek.org/tm/articles/2016/01/20/building-empathy-in-classrooms-and-schools.html>
- Σχέδιο κοινών δράσεων εθνικών κοινωνικών εταίρων για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και της ενδυνάμωσης της αποτελεσματικής συμμετοχής τους στον κοινωνικό διάλογο, **Υποέργο 3 (υπεύθυνος φορέας ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ)**: Κοινωνικός διάλογος σε ζητήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με έμφαση στην εφαρμογή του συστήματος μαθητείας, 2015
- Vecchi, G. (2000). *Διδάσκοντας μαζί, μαθαίνοντας μαζί*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Ντιούι, Τ. (1982). *Το σχολείο που μ' αρέσει*. Αθήνα: Γλάρος.
- Ντράκωρς, Ρ. (1975). *Ενθαρρύνοντας το παιδί στη μάθηση*. Αθήνα: Γλάρος
- Wolf, A. (2011). Review of vocational education: the Wolf report [Εμπιστοσύνη της επαγγελματικής εκπαίδευσης: η έκθεση Wolf]. Λονδίνο: Department for Education and Department for Business, Innovation and Skills. .